శ్రీకురుమూర్తి శ్రీనివాస ప్రసీద

ప్రణవదర్పణము

అను నామాంతరముగల

"వైష్ణవసిద్ధాంతసారము"

(గ్రంథకర్త)

హారతి దేశికాచార్యులు

మ॥ రా॥ రామిరెడ్డిగారి ధర్మపత్నియగు

ఉత్తనూరు జానకమ్మగారి యాజ్ఞచే

శ్రీ చెన్నకేశవముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటింపబడెను

గద్వాల.

1934

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్ర భాషానిలయము,
విభాగము ....
విభాగ సంఖ్య ....

శ్రీః

శ్రీకురుమూర్తి శ్రీనివాస ప్రసీద.

శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

శ్రీమదస్మదాచార్యపరంపరాయైనమః

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము.

శ్రీమన్మతియ... ల పై నీకన్న గ మేలులచ్చి విరిబోణి నెదన్ ♦ తేకువ బూని న వేలుపు ♦ చేకొ...గ మేలు సుఖము చేకురునటుల్ ♦ 1 ॥ ఉ ॥ వేదము తెక్కలించి బలు ♦ వేదస బ్రహ్మకు నించి చెట్టలన్ ♦ గాదన కెప్డుతాముకల కాలము నుండియు బెంచియంతకున్ । నేదొర నన్న కైటభుని ♦ నెంచియు హాయుని బ్రహ్మకోర్కెకై । యాదనుజాతుద్రుంచిన హయాస్యుని గొల్చెద నెల్ల వేళలన్ ।2। గీ । వెంకటాచార్యులను పేర ♦ వెలసి ధరణి । చెలగు కవితార్కికుల కెల్ల ♦ సింహమనగ । తేజమున వెల్గు నిగమాంత దేశికార్య పదుం...హృదయంబున వరలసిడుదు ॥ 4 ॥ చ ॥ కొలుతును నేను ముం

పటను† గూరిమి నాదు దొసంగు లన్నియుఁ। దొలుకగ జేయ నెప్పు
డుతు † తోరపు విద్దెల నెల్ల నొక్కటఁ । పెలయఁగ మిగ్రింగి యంత
యును ♦ వెల్గెడి కృష్ణులపేర నొప్పు భా । సిలు యతిరాజ శేఖరులఁ
జెచ్చెర తగ్గని కూర్మి పెంపునన్ ॥5॥ గీ॥ మిక్కుటంబగు బకితి నేర్చి
మొగ్రిక్కు లిడుదు। నక్కజంబుగ మోహాపూర్థు ♦ లయిన వారి। కయిదె
వాగీశ బ్రహ్మతం ♦ త్రాభిధాన। మున వెలింగెడి నృహరినే ♦ మోద
ములర ॥ 6 ॥ గీ॥ సిరుల కిరవగు హాసదుర్గ ♦ పుర సుకృతమె ।యు
నగ తాతార్య వలనక్ప † ప్లాంబయందు। నవతరించినయట్టి వే♦దాం
త వర్యు। లనెడి మద్గురు వర్యుల ♦ నాశ్రయింతు ॥7॥ సీ॥ శ్రీ శర
మర్షణ శ్రీరాంబునిధికిరా ♦ కా శశాంకులనంగ గ్రాలునట్టి। ధీరుఁడౌ
వేంకట † దేశికార్యులకూర్మి కొమరుఁడై వెలుగొందు ♦కొండమార్య
వరులఁ దొల్తటి పుత్రి † వరుల నృసింహార్య వరుల షట్ఛాస్త్రవేత్త
లను నగ్రి। సరుఁలయి నీతి వి♦ శారదులై బ్రహ్మ విద్వర్గమునఁ దొ
ల్త ♦ వెలయువార। లయిన మాతండ్రి శ్రీనృసిం ‡ హార్యవరుల। భ
క్తి యుక్తిని శక్తిని ♦ ముక్తి నొసఁగు। దేవదేవుని గొలిచెడి తీరుగాను
నెల్ల వేళలఁ గొలుతునే ♦ నెంతయేని ॥8॥ గీ॥ ఏడఁ జూచిన నీసతి ♦ కీ
డు జూడ। మనుచు నందరు నగ్గింప♦ వినుతిగన్న। ధన్యచూడమ్మ నను
గన్న తల్లిభక్తి। నెడద దలఁచెద నెల్లప్పు † డెంతయేని ॥ 9 ॥ సీ ॥
ఏయుత్తమ గుణాఢ్యుఁ ♦ డిల రాఘవాచార్య వరులకు పౌత్రుఁడై
వసుధమించె । యే బుధోత్తముఁడు తా ♦ నిందు శేషాచార్య ఘనున
కు పుత్రుఁడై గరిమ గాంచె। నే వదాన్యుండు తా ♦ నెంతయే గరు
ణించి విబుధుల దారిద్ర్య ♦ వితతి దుగ్రించె, యేమహా మహాముఁడీ ♦
యొసగు గద్వాల యాస్థాన ధర్మాధి కర్తతను మించె। నెవఁడు కౌం
డీన్య గోత్రింబు ♦ నెస గఁజేసె। నతఁడు మా తల్లికిక గన్నతండ్రియు
య్యె। వారు దీక్షార్య వర్యుల ♦ వ్వారి కెపుడు। వందనంబులు పది
వేలు ♦ వఱలఁజేతు॥ 9 ॥ (సీ) తను శరణాగతి న్గనిన హయగ్రీవు
లొప్పుగా భక్తికి ♦ నుల్ల సిల్లి। ప్రజలెల్ల దమకు సం ♦ పదమెంతయే
నున్న నన్ని వ్యర్థమటంచు ♦ మిన్న కున్న। తన భర్త శేషార్యు తర

శ్రీ కృష్ణదేవరాయ ఆంధ్ర భాషానిలయము
విభాగము ....
విభాగ సంఖ్య 3

ము వారును తండ్రి సప్తతరంబులు ♦ సంతసిల్ల। నెవ్వరైనిటు జేసి శ్రీ
శేయంచు మైసూరి వృత్తాంత పత్రిక లత్తమిల్ల॥ (గీ) నవని నాగీశ
బ్రింహ్మ తంత్రా శ్రీ భిధాన। యతివరులు సంతసింపగా ‡ నవని దా
న। మశ్వముఖు నకు నిడిన సింగాంబ నాదు। తండ్రి చెల్లెలికిపుడు వంద
నములిడుద॥ 10 ॥ (శా) పాలున్వెన్నలఁబంపి బాల్యమునన ♦ న్భాభ
సిల్లంగాఁజేయుచుఁ ♦ వేలా తీతము గాక మున్న వసుగు ♦ న్వేజేసి
యు న్ప్రేంఢిలిఁ తాలీలన్నయ సల్పి పెంచె గదసీ ♦ తారామ భూభ
ర్తయా। శ్రీరాగేశ్రి సరు పుత్రుఁడన్ని సిరుల న్వేల్గొందు నెల్లప్పుడున్॥
11 ॥ (శా) సీతారామ నృపాత జుండయినసీ ♦ శ్రీరామభూభర్తతా।
నేతాదృత్తుఁడు నిందు నందుననులే ‡ నేలేఁడు గా యంచునీ। ఖ్యాతిం
మూత్తమ చంద్రిక ల్బలపి చీ ♦ కట్లన్వెస న్త్రోలియో। నేతాయంచు
నృపోత్తము ల్వాగడ నెం ‡ తేవర్థిలు న్ధాత్రితాన్॥ 12 ॥ (గీ) ఇ
తఁడు నైజాము శేనికి ♦ నెంతయేని। నెలమిదళు కొత్త దేవేంద్రుఁ ‡
డిందరి పదవి। ననువుగానుప్పుడమర చిం ♦ తాత్మ కూరు। రాజ ధా
గ రక్షించె ♦ ప్రజల నెల్ల ॥ 13 ॥ (గీ) అవని నీ రాజ భటు డీ
శ్వర్గీరయ్య చాల। పుణ్య వంతుఁడుసత్కీర్తిఁ బొదలె నాతఁ। డిపుడు
పేరున నున్న గాడితని వంశ। మవని గలకాల మభి వృద్ధి యగుత మి
గుల॥ 14 ॥ (గీ) జంగము పరమ్మ గౌరమ్మ ♦ చాల కూర్మి। నన్ను
నాతల్లి గనిన యా నాట నుండి। తల్లి సేదగు పను లన్ని తామెసేసి।
యింత పెనిచిరి మరువనా ♦ కెట్టునాను॥ 15 ॥ (సీ) హారతి శ్రీనృ
సిం ♦ హ్మాచార్య వరులచే చూడంమ్మ రెండవ ♦ మూలుగాను। బొ
డమి సీతారామ ‡ భూభర్తచేఁ ♦ బ్రోవఁ బడివారి కొక వృత్తి † వ
రతగన్న। శ్రీరామ భూభర్తచే † కొంత కాలంబు రక్షింప బడుచు
నా ‡ రాజవరుని। కపట మిత్రుండైనఁ గంగి రెడ్డి యొసంగు చెడు
గుల కెంతయోఁ జెదరి దేశ॥(గీ) ద్రిమ్మరిగ నున్న హొసూరి రెడ్డి య
యున। పోలుతిమ్మాఖ్య రెడ్డి సం ♦ పూర్ణభక్తి। నవని దానమునిచ్చి
న ♦ న్నాదరించె। నవని హారతి దేశికా శ్రీ చార్యులంద్రు॥ 16 ॥
(గీ) తద్దయును నేను భక్తి శ్రీ ♦ ధవునియాజ్ఞ।ప్రణవదర్పణమను పే

రి ♦ గ్రంథ మిపుడు। వ్రాయఁ దలఁచితి శ్రీహరి వాక్య సరణి। నం
దఱఁ దరింపజేయు నా ‡ నంద మంది ॥ 17 ॥ చ॥ చదువరిగాను స
భ్యులకు ♦ సల్పగ లే దొక వేళ సేవలన్। విదితము లైన గ్రంథము
ల ♦ వేఁడుక జూతమటన్న లేదుబో। యిది యెటు వ్రాయఁ బూనితి
నో ♦ యేమిది యంచును భీతి జేరదీ। సదయుఁడు విష్ణువే యిపుడు †
సర్వము వ్రాయు నటంచు నమ్మితిన్ ॥ 18 ॥ ఉ॥ లోకములోన నెవ్వ
డెడ † లో నొక మానవ మాత్రు నేని తా। నేక మనస్కుఁడై గో
లిచె నేనియు వానికి నన్న యబ్బగా। లోకములెల్లఁ గుక్షి నొక ♦ లో
కున నుంచిన వేల్పు శ్రీధవున్। జేకొని నమ్ము వారలకు ♦ జిక్కని దె
ద్ది యసాధ్య మెద్దియో ॥ 19 ॥ ఉ॥ కావున నా పరాత్పరునిఁ ♦ గటి
గ తా నెద నమ్మి వేగమో। పావహమైన త్రోవ జను ♦ లందఱకున్
న్వెసఁ జూపనెంచి యీ। త్రోవ మెలంగినాఁడ నను ♦ దూరకుఁ డింత
టి వాఁడె యంచునో। ధీసరులార శ్రీహరి యొఁ ♦ దీర్చెడివాఁ డిది నేను
గాను బో ॥ 20 ॥ ఉ॥ నన్నొక వ్యాజమాత్రముగ ♦ నాటినఁ గూరి
మి యుంచి యిట్లు దా। నన్నియు వ్రాయు వాఁడు గద ♦ యంతయుఁ
బ్రోచెడి విష్ణువే దృఢం। బెన్నటి కైన నావలన ♦ నిట్టి పనులు న్నెర
వేరుచుండునే ॥ 21 ॥

(భూదాన మిచ్చిన క్రమము)

గీ॥ ఇటుల నీగ్రంథమును వ్రాయ ♦ నెంచి దొలుత। నాకు భూదా
న మిచ్చిన ♦ నర వరేణ్యు। చరిత యున్నది యున్నట్లు సరఁగ వ్రాసి।
వానినే కృతిపతిగాను వఱలఁ జేతు ॥ 22 ॥ శ్రీరామామణిబాలు సం
తత యశ † శ్శీలోలు నానా కళా। పారీణ ప్రతిభా విశాలు బుధ
రా ♦ ట్ప్రస్తుత్య శీలుం ధరా। భారోద్వాహన లోలు నుద్ధతుల గ ♦
ర్వ స్వాళి సంచాలు కృ।ష్ణారెడ్డి క్షితిపాలు బ్రోచుత రమా ♦ సా
ధ్వీధవుం డెప్పుడున్ ॥ 23 ॥ శా॥ శ్రీహాసూరి పురంబులో వెలుగు
చు ♦ శ్రీకేశవు లూర్కొన్మిచే। నో హోహో యని వేల్పు లెల్ల నుతు
లెం ♦ తోఁ జేయఁ జెజేలు హో। రాహారిం దలకొన్న సబ్బని సి
రుల్ ‡ గల్యాణముల్గూర్చి తా। నీ హాసూరి పురంబు వారిని ము

దం ♦ జేసార రక్షించుత౯ ॥ 24 ॥ సీ॥ అనవిలో హయాణ రా ♦ జ్య
మునఁ గర్నూలునా నొక్క జిల్లా చాల ♦ నొప్పుచుండు । పత్తికొం
డ యనాగఁ బరిఢ విల్లెడు నొక్క తాలూక దానిలో† తద్ద మెరయు
నా రెంటికిని జేరి ♦ యలరు హాసూరు పే ♦ రను మేటి గ్రామం
బు ♦ జనులు వొగడ। సకల సచ్ఛాస్త్ర వి † చక్షణ దక్షులై యల
రుచు నుండు బ్రాం ♦ హ్మణులతోడ। వివిధ సంపదగల వైశ్య†వితతి
తోడ। వసుధ వెలసెడి నిండ్రవై † భవముతోడ। దిన దినంబుల న
భివృద్ధి ♦ దేజరిల్లు ॥ 25 ॥ సీ॥ కలి కాలమున ధర్మ ♦ ముల నిల్పశ్రీ
పాక నాటి వంశమున నా † నాడు పోలు। వంశాబ్ధి చంద్రుడై ♦ వ
అలెఁ తిమ్మారెడ్డి వెంకమ్మ నరసమ్మ వెలఁదు లైరి । కరుణ పుత్రు
డు వెం ♦ కటరెడ్డి లక్ష్మాంబ యందు తిమ్మారెడ్డి ‡ నందె సుతుని
నాగాంబయందున౯ § రామిరెడ్డిని వీరి నిద్దరి నాగాంబ ♦ యెంత యే
ని। ఒక్కరీతిగనె తా నెక్కువ కూర్మి ర♦క్షించె ధారుణిఁ గీర్తి నిం
చిమించె। ఇందు తిమ్మారెడ్డి♦ కెలనాగలిద్దరు లక్ష్మాంబ నరసాంబ♦
సూక్ష్మ మతులు। రామిరెడ్డియును భా‡ర్యగనుఁ జేకొనియె సంజీవాం
బఁ జాలమ♦చ్చిక ఘటిల్ల। శ్రీరాములను భక్తి ♦ చేలక్ష్మణుడు బోలెనీ
రామిరెడ్డి యెం♦తేని భక్తి। జూనుపఁగా నాగాంబ♦ యనుమతి తాఁ గాం
చియారతిమ్మారెడ్డి♦ యనగ జనులు। హాసూను పురిని బెం♦ పొప్ప
గా సుతులనుఁ తల్లిదండ్రులఁ బోలెఁ తద్దకూర్మి॥ (గీ) సితుల ను రక్ష
ణాంబుల♦ సిరులఁ జెలఁగఁ। జేసివిఖ్యాతి చంద్రిక♦ గ్గాసి ధరణిఁ । జీక
టులఁ ద్రోసి సంపూర్ణ♦ శీతకిరణు। బోలె వెలుగొందె నాతనిఁ♦బో గ
డఁ దరమె ॥26। సీ॥ రారమ్మ ధర్మమా ‡ ర్గమ్ముఁ జెప్పెదనంచు రా
ణతో యమధర్మ ♦ రాజు బిలుచు। పాపమ్ము బీరమ్ము ♦ పొసగదం
చని వేడి వెలుగును దిగనాడి వింటికనుచు। తే తెమ్ము మా బాకి
యీ ♦ తూరి లోనైన ధనదేశ యనుచు తద్దయును గలఁచు। ఇంద్రు
నకు వైభవంబింత ♦ యియ్యఁదలఁచు । రుద్రుఁ డెదిరించె నేని నిర్జి
ద్రుడగుచు। గర్వ ముడిగించి యామీద † గరుణ విడుచు॥ నద్దిరా
యిప్పుడీరా † కుద్ది యెవఁడు ॥27॥ సీ॥ అతండు శాలివా † హనశ

కంబునం బడునేసిమిది నూటిపై ♦ నెంచి చూడ । నలువ దైదింటికి ♦
సరియైన యీ రుధిరోద్గారిలో నాశ్వ ♦ యుజపు బహుళ। భౌమ త్రి
యోదశి ♦ స్వరమ పదంబులో వెలుగొందె నిద్ధాత్రి వీడి వేగ। ధన్యుం
డాతఁడు గాని ♦ దరి దాపు మాకింక దప్పెనంచని ప్రజ ♦ ల్లల్లడిల్ల ।
గీ॥ భక్తితో నప్పు మాధవపంతులు చేను। హరికి ప్రీతిగ నిచ్చితి ♦ హరి ద్రదే
శ। కార్యాలకు నీవు వ్రాయింపు ♦ మనుచు సుతుని । కెంతయునుం
జెప్పె నాకూర్మి ♦ నెంచ దరమే ॥28॥ సీ॥ ఓ మహారాజ నా ♦ కొప్ప
దు మనమంచు కడు దైన్యమున నేను। నుడువ నైతి। ఓధీరవర జీవ ♦
నా ధారమును నాకు దలపుడంచని యొప్ప ♦ బలుక నైతి । ఓ సద్గుణ
నిధాన ♦ కాసంత జీవనం బిది చాలదని వచి ♦ యింపనైతి । ఓ వీర
పుంగవా ♦ విపత్తునుం బాపవే యంచు వారిని వేడనైతి। ఇట్టినిర్గుణు
నన్నుం జే ♦ పట్టి బ్రోవ। వలె నటంచని తముదాము ♦ దలచినార। ల
న్న నారెడ్డిగారిని ♦ నెన్నం దరమే। మరణ సమయంబు నను నన్ను ♦
మరవ దహహా ॥29॥ క॥ అడిగిన బిడికెడు బిక్షం। బడరింప రటన్నని
ట్టుల ✝ నుగక దయ తా। ఇడి మూడు వేలు వెలంగల ! పుడమిని
దము దామె యొసగు ♦ ప్రోడలు గలరే॥30॥ క॥ ఇరువది మూ డెక
రంబులు। గరకయు కుందరయు నించు ♦ కయు లేని మహా। పరిశుద్ధ
మైన రేగడి। హరి ప్రీతిగ నిచ్చు వార ♦ లవనిం గలరే ॥31॥ గీ॥ నా
కుమారుని పెండ్లికై ♦ నాల్గునూర్ల। రౌప్యము లొసంగె జనులు వి ♦
భ్రాంతిం జెంద। పుడమి నాపల్కునే వేడ ♦ ముగ గ్రహించె। నట్టి
వానిని మరువగా ✝ నగునె నాకు ॥32॥ క॥ బంధువు లెంతయునే ని
ర్బంధము జేసినను రాను ♦ రా నను హాఁడే। బంధుత్వము లేని ననున్।
బంధువుఁడని నాదు పురికి ♦ వచ్చె ప్రీతిన్ ॥33॥ ఉ॥ ఆదయ యట్టి
భక్తియును ♦ నామహనీయత యట్టి బుద్ధియా। యాదరణంబు నావిన
య ♦ మా సుగుణంబులు నట్టి తేజ మి। మ్మాదిరి మర్త్యజాతి కను ♦
మాట లటుండని వేల్పు రేండ్లకున్ ॥ వేదనవచ్చు నిక్కము బ ♦ లే
యిక నిట్టిరిం జూడ నబ్బునే ॥34॥ గీ॥ నాకు భూదానమిచ్చిన ♦ నాటి
వార్త। రామిరెడ్డికి భార్యయై ♦ రమణ వెలయు। నొక్క సంజీవమాం

బయే ♦ దక్క నేరఁలు। దెలియఁకుండఁగ నాయమ్మ దెలిపె నంద । రకు ను నారెడ్డిపలుక సా ♦ ర్థకము జేయ ॥35॥ సీ॥ ఆరెడ్డివచియించి నట్టులే సుతుడు కృష్ణారెడ్డి బలు సంత♦సమునన న్నుఁ। బిలిపించి తండ్రి పల్కులు నెల్ల వచియించి కూరిమిచే నన్ను ♦ గారవించి । తండ్రి బల్కులనె వేదములగాఁ గ్రహియించి యీ భూమి మీకు వ్రా ♦ యింతు ననుచు। శపథంబు గావించి ♦ సభ్యుల మెప్పించి సరగ నాకిక సంత ♦ సంబు నించి। అక్షయాషాఢ సితపక్ష † హరి దినమున । తాము వ్రాయించినట్టి ప ♦ త్రంబు వెనికి । గుత్త యెనుబది యెనిమిది। గూడజేర్చిఁ। తమ్ములంబునఁ బెట్టి బ♦ల్మెవ్విమ్మనొసఁగె ॥36॥ ఉ ॥ ఎందరు లేరు సూనులిల ♦ నెందరు తండ్రులు లేరు ధాత్రి వారందరు తండ్రి వాక్యముల † నొనన సేయఁగఁ జాలిరేమి యీ। చందముగాను రాములకు ‡ సావ్య మితంబొకడయ్యె నన్న గా । దందురు దత్తపుత్త్రుఁడిత♦డౌరసుఁడాతడు గాన నెల్లరున్ ॥ 37 ॥ ఉ ॥పుత్త్రులకెల్ల సిగ్గు మది ♦ పుట్టకొలందిగఁ గూర్చఁ గాదె యీ। పుత్త్రుడు తిమ్మరె తొలి♦ వుట్టువు నండిక నేమి నోచెనీ । పుత్త్రుని పుత్త్రుగాఁ బడసె ♦ బో యని వేల్పులు బలుకుచుందు రౌ। మిత్త్రివతంస మయ్యెఁగద మేలిమి పోడల కెల్ల నీతడే॥38॥ కం ॥ఎఱుగడు పర విద్వేషము।మఱువడుస్వాశ్రిత సమాజ ♦ మననము పుడమిన్। వెఱవడు వైరుల కెన్నడు। గఱమఱు దగు నితని సుగుణ ♦ గణ రత్నంబుల్ ॥39॥ కం ॥రమ్మావెసనిదెయిక నై। కొమ్మామీకోర్కులెల్ల ♦ గూర్చెద సెలవే। మిమ్మాయని నెరవేర్చెడి । సమ్మాన్యునిబోగడఁ జోరెడి ♦ సాహసి యెవడో 40 క॥ ఆడడు శుష్క ప్రియములు। వీడఁడు ధర్మంబు నెపుడు ♦ వివశుండైనన్॥ పాడడు తన గుణములఁ బో। నాడడు తన మార్తునేని ♦ నాతని నెపుడున్ ॥41॥ క॥ పారఁడు దుస్సంఘములకు। జేరడు దుర్నీతి కెపుడు ♦ జీరడు ప్రజలన్। దూరడు శత్రువు నేనియు। పేరందిన మేటి యితఁడు ♦ బెంపొందెడుతన్ ॥42॥ క। ధీరుడు ధరణిన్సుజనా । ధారుఁడు సద్యశుఁడు కడును ♦ దారుడు నీవిన్। ధారాధరములె ఘ తెడు । రారాజు న్బోలె నితఁడు ♦ రాజులు గాతన్ ॥43॥ క॥ కరుణారసనిధి ధ

రణీ। సురత త్న్యాళీ సుమాళి ♦ శోభితు వరభూ। భరణాంచితార్యునీత
న్వి। హరి సకలైశ్వర్య మిచ్చి। యనిశము బ్రోచుఁగ ॥44॥ క॥ ధనకనక
వస్తువాహన। వనితా జనతా వితాన ♦ వైభవ మలరన్। జనతా ఘన
తాపహరు। న్వినతా సుతు నెక్కు వేల్పు ♦ విభు బ్రోచెడుత॥45॥ క॥
పశువులు పాడియు పంటయు। యశమును బీరంబు మేల్మి ♦ హరిభక్తి
యు స। ద్యశులగు తగు పుత్రులు తా। దృశ సతియుఁ బ్రబల నిత
ను ♦ బెంపొందెడు తన్ ॥46॥ గీ॥ శ్రీల వెలుగొందు కృష్ణాఖ్య రెడ్డి ప్రీతి।
రత్నమను భార్య యయిన స ♦ రస్వతమ్మ। యలరు గాఘుత పుత్రపౌ♦
త్రాభివృద్ధి। రుక్మిణీ కృష్ణులును బోలె ♦ రూఢిగాను॥47॥(భూదానపత్ర
ము) 1926సం జూలై12 తేది) పదియు తొమ్మిది యిరు ♦ వదియారు
హయాణశకము జులై పదిరెండుగాను దనరు। తేది కర్నూలు జి ♦ ల్లా దీ
నిలోఁ బత్తికొండ తాలూకాకు ♦ గూడినట్టి హాసూరి పురమున♦నుం
డు శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుండును భూమి ♦ వలన జీవనముగల హారతి‡
నారసింహాచార్య నాత్మజుడౌ దేశికార్య వర్యులకు ఘనంబుగ హా
సూరి ♦ గ్రామమందు। పాకనాటి కులంబున ♦ బరిఢవిల్లి। సేద్యమును
రెడ్డి పనియును ♦ జీవనముగ। రెడ్డియయినట్టి తూ తిమ్మ : రెడ్డి గారి।
ప్రీతిపుత్రుండు కృష్ణాఖ్యరెడ్డి యిపుడు॥48॥ సీ॥ తాను వ్రాయించిన♦
దాన విక్రియపుపత్రి మిడియేమన నాకు ♦ దత్తుతండ్రి। గారైన యట్టి
తి ♦ మ్మారెడ్డిగా రవసానకాలంబున ♦ జన్మమునకు। సాఫల్య మొనఁ
గూర్ప ♦ సరగున వాగ్రూపముగ దానమిచ్చిన ♦ భూమి వేయి। రూ
పాయలకు తగి ♦ రూఢిగా నీ క్రింద వ్రాయించు పద్ధతి ♦ వసుసకిపుడు
సరిగనుండెడి భూమిని ♦ హరికి బ్రీతి। గా నొసంగుచు నిపుడె స్వా† ధీ
న పరచి। నాడ నింతటినుండియే † నాటికేని।మీరు మీపుత్రపౌత్రు
లు ♦ వారసులుగ॥49॥ గీ॥ సుఖతరంబుగ ననుభవిం ♦ చుటకు గాని। దా
న విక్రయమే మొద ♦ లైనవాని। కీరె యర్హులు మేము మా † వారు
గాము। అందు జల నిధి తరువుల † వన్ని తమవే॥50॥ గీ॥ అనుచు నీ నా
మనఃపూర్తి ♦ నలరి యొప్పి। నేను వ్రాయించియిచ్చిన ♦ దానపత్ర ।
మిది నిజంబుగ వ్రాయించి యిచ్చినాడ। రెడ్డి యయినట్టి కృష్ణాఖ్య రెడ్డి

నేను ॥ 51 ॥ పెద్యాలు

గీ॥ వసుధ కర్నూలు జిల్లాకుఁ ♦ బత్తికొండ । తాలుకకుఁ జేరియున్న హాళ్ ♦ సూరిపాలము। లోన నాతండ్రి స్వార్జిత ♦ మైనభూమి। రేగడి యినాము నలువది ♦ రెండవదియు॥ 52 ॥ గీ॥ ఇరువదియు రెండు నెకరంబు ♦ లరువదేడు। సేంటు లిట్టులు జెల్లు వి ♦ స్తీర్ణమింక । తరము రూపాయలవి యెన్న ♦ నిరువదెన్మి ।దింట్పై నైదణాలవి ♦ యెసఁగుచుండు ॥ 53 ॥ గీ॥ ప్రథమసాక్షియు హాళ్సూరి ♦ రామిరెడ్డి । కారుమంచి శివారెడ్డి ♦ గలఁడు పిదప । నిటుల నీసాక్షు లిద్దరై ♦ యెసఁగుచుండ్రు। వ్రాసె మల్లేని సంజప్ప ♦ వ్రాతగాఁడు ॥ 54 ॥ గీ॥ మొదటిబుక్కున నూటయి ♦ ర్వదికి పైన । తొమ్మిదవ పుటలోన స ♦ ర్వమ్ము వ్రాసి। పదునొకండగు నూర్లము ♦ ప్పదియునాల్గు గారిజే ష్టరు సేయఁగా ♦ గలిగెజుండీ ॥ 55 ॥ శా॥ లేరాధారుణి నెందరేనియును నీ ♦ లీలన్ప్రకాశింతురే। పేరావారికి నెందునేని నిటుల ♦ న్పేర్వాడి నేన్గాంచిరే। మారాయీతని దత్తుతండ్రియగు తి ♦ మ్మారెడ్డి భూజానికిన్। వారా యిప్పటికుండిరేనియును నా ♦ వ్రాతల్ వృథాయుండునే ॥ 56 ॥ సీ॥ నన్నుమున్నుగఁ జేసి ♦ నారాయణుండె తా వ్రాసిన పత్రిపద ♦ ర్పణముఁగాంచి। ముద్రింపఁగానిందు ♦ మొదట దీనిని తాము వృద్ధుఁడఁ గాలమే ♦ విధమోఁ దెలియ। దగునెయంచనుచు తొం ♦ దర సేసినను గాని పెద్దవారలకు నే ♦ కొద్దికాల । మునను జూపించియా ♦ వెనుక నట్టులె సేయఁగలనని కాలంబు ♦ గడచె నకట॥ గీ॥ యందులో వారు వైకుంఠ ♦ మందిరంత। కృతిపతికి గాను చింతింపఁ ♦ గృష్ణవరుని। తండ్రిపయి భయభక్తులఁ ♦ దండ్రివాక్య। పాలనము గనియాచింతఁబాసెనన్ను॥ 57 ॥ ఉ॥ ఇట్టులవారుఁగోరకయె ♦ యెంతయు భక్తిని భూమినిచ్చి చే। పట్టుచు బ్రోచినట్టి స్థిర ♦ చిత్తుఁడు దాత మహామహుండునై। యిట్టటు గీర్తిచంద్రికల ♦ నెల్లడఁ జల్లెడి పోలు కృష్ణరా। డ్డిట్టకు నంకితంబుగను ♦ దీని నొసంగితిఁ బేర్మి పెంపునన్॥ 58॥ క॥ (శ్రీ)శుడు హాళ్సూరి పుత్రా। ధీశుఁడు కృష్ణాఖ్యరెడ్డి ♦ కెంతయుఁ నలకా।ధీశుని బోలెడిసిరి నా।కేశుని నిరసించు విభవ మి ♦ చ్చెడిగాతన్

గ్రంథప్రచార దాయిని ఉత్తనూరు జానకమ్మగారు గద్వాల
గీ॥యీ జానకమ్మగారికి। శ్రీజాని సమస్తసుఖము జేర్చుచు దయతో
రాజాధి రాజులను బలె। తా జేయుచుం బోషించు గావు తన్నిరతమున్॥
॥ 59 ॥ కం॥ ఈగతి గ్రంథము ముగిసిన। వేగమె ముద్రణము సే
య ♦ వేయివితాలన్। దూగిన గామికి చింతిల। శ్రీ గరుధ్వజుండుం కూ
ర్మి ♦ జలికిన కతనన్ ॥ 60 ॥ గీ॥ హైదరాబాదునకు కార్య ♦ మంది
జనిన। దైవవశమున నటనె త ♦ ద్దయును నాడు। పుణ్యవశమున సజ్జన
పూజనీయ। సాధ్వీలోకైక మాతన ♦ న్నాసగ్రమొక్క॥ 61 ॥ సీ॥ ఆది
లక్ష్మ్యంబ మ ♦ హారాణిగారిచే। ప్రబలింపం బడిన గ ♦ ద్వాలయనె
డి। రాజధానికి తాను ♦ రాజరాజయివెల్గు రామభూపాలుండ ♦ నాగ్రి
జతిలక। మున కతిప్రీతి త ♦ మ్ముండు సద్గుణశాలి శ్రీయుతుండును ద
యా ♦ సింధు భీమి। రెడ్డిగారికిం గూర్మి ♦ దొడ్డయిల్లాలైన సాధ్వీమత
ల్లి ల ♦ క్ష్మ్యంబచూలు। పాలసంద్రమునకు మేల్మి ♦ పంట జాన।క
మ్మగారీమె వైష్ణవ ‡ కల్పకంబు। రామభూపాలు పట్టపు ♦ రాణి సక
ల। గుణములను నుగ్గుతోంబెట్టి ♦ కూర్మింబెనిచె ॥ 62 ॥ ఉ॥ ఆసతిమి
న్న భక్తి విన ♦ యంబుల నామహిమంబు పెంపునే। వీసరబోక జూ
చిమది ♦ వేయివితంబుల రిచ్చుజెంది య। య్యాసుగుణాలవాల గద♦
యంచని నచ్చటివారి వేడినన్। వేసరకుండ పుల్లగుమి ♦ వేంకటవ
ర్యులుం జెప్పిరిట్టులన్ ॥ 63 ॥ కం॥ సీతారామ నృపాల। ఖ్యాతిని నం
తంత కెంతో ♦ యభివృద్ధిగ ధా। త్రీతలమున తా నెల్లెడ। నా
తతముగంజేయు నీమ ♦ హారాణియుతాన్ ॥ 64 ॥ గీ॥ తమకుపెనిమి
టి యీసాధ్వి ♦ తమ్ముడౌట। నన్నిగుణముల కాటప ♦ ట్టగుటచాల।
గారవంబున సకలంపు ♦ కార్యగరిమ। మోచనల మంత్రిభావంబు ♦
నుంచికొనియె ॥ 65 ॥ గీ॥ ఉత్తనూరను పురికి తా ♦ నొడయడయిన।
పాపిరెడ్డి కొమారుండై ♦ ప్రబలి సకల। సుగుణముల కాటపట్టయి ♦
జొక్కు రామి। రెడ్డిగారిక భార్యగా ♦ ప్రీతింగొనిరి ॥ 66 ॥ మ॥ అన
ఘాఘాశ్రవులు ఉల్లసిల్లనిది ♦ రాపుణ్యమా రోజునే। వినియుంటిన్న
దఘాత్రిసాధ్వియు మహా ♦ వేత్తాదయా సింధువం। చని మెన్నెనియొ

యిట్టితల్లిగనఁ జే ♦ యన్నీశు సత్కృతిని నెం! తనివణేఁతు నటం చు రిచ్చదళ కొ ♦ త్రాతిరి తాఁబోవఁగా ॥ 67 ॥ సీ॥ తొలిజా మునన లేచి ♦ తోరమా భక్తితో శ్రీహరి స్తోత్రము ♦ జేసిజేసి। ఉద యంబునకు మున్న ♦ నొప్పుగా నీరాడిచెలఁగి మంత్రజపంబుఁ ♦ జేసి జేసి! వైష్ణవులను శ్రీశు ♦ బలెన బూజించుచు న్నదగు పనులనుఁ ♦ జేసిజేసి! నన్నుఁదిలకించి క్షీరదా ♦ నంబుఁజేసి! కేలు మొగిడిచి కూ ర్చున్న ♦ కీర్తనీయ । గుణగణంబుల ప్రోకనుఁ ♦ గూర్చి చాల! విన యమెసగంగ నిటు విన్నవించితినిగా ॥ 68 ॥ గీ॥ ప్రణవదర్పణమను పేరఁబరగునట్టి! వైష్ణవగ్రంథ మొక్కటి ♦ వ్రాసినాడ । దానివినిపిం పఁ దమకు త ♦ ద్దయునుప్రీతి । గలదటంచన రాజ్యంపు ♦ కార్యగరి మ ॥ 69 ॥ గీ॥ వసతిగాదింకముద్రణ ♦ వరలఁజేసి! యొక్కప్రతి నాకు నిచ్చిన ♦ మిక్కుటంపు! భక్తితో నప్పుడప్పుడు ♦ శక్తి కొలఁది! దా నిసేవింతునని ప్రీతి ♦ గదురఁబుక ॥ ౭౦ ॥ ఉ। బీదనుశక్తిఁ జాలదన♦ బేలమిఁ మెంతయొ యుల్లసిల్లభ। వ్యదరణంబులన్నుకృత♦మట్టిది నాకిడ శ్రీశుడెంచియే ।కాదొక యింత కాలముఎ। గ్రంథము ముద్రణగాకజి కెక్కనిం ♦ కేదిన మేలయించు నపుడే గదముద్రణ కంపెభక్తితోఁ । ॥ 69 ॥ వైష్ణవంబగు సిద్ధాంత ♦ వైభవంబు ॥ నందరకు తేట దెలిపి, ధ ♦ న్యాత్ములందు ధన్యులనుఁజేసి వారినందరి ♦ ని మోక్ష ॥ పద వి కర్హులఁ జేసెబో ♦ బలుకదరమె ॥ 70 ॥ (సీ) ప్రతిదినంబు నభ భక్తి ♦ భాగవతంబు పారాయణంబును విడ , రాదటంచు ॥ బాగ వతాంఘ్రిసే ♦ వలు లభింపచని వేళ ♦ నెన్నిజేసిన వ్యర్థ ♦ మే య టంచు !! నొకవ్రతంబే నితా ♦ నొకటి పీడకయన్ని హరి ప్రీతికయె జేయ ♦ వలె నటంచు ॥ నవని శ్రీకృష్ణ బ్రంహ్మాతం ♦ త్రాభిధా న । యతులె హాయనుఖులని భక్తిని ♦ నందిపుణ్య । కార్యమొక్క టి విడకుండ ♦ గానుఁ జేయు । సీ్రపపన్న శిరోమణి ♦ నెన్నఁదరమే సీ॥ప్రతిదినంబునవచ్చు♦పారు లందఱుఁ జూచి పరిపూర్ణ భక్తితోఁ ♦గ రుణ బేర్చు । సకల మైనట్టిభ ♦ క్షణ పదార్థములన్ని కోరినట్టులొసం గి ♦ కోర్కెదీర్చు । కార్తికమాస మాఘములందుఁ గలసెడి వేలకొ

లంది పా ♦ రులనుఁ గూర్చి। నాల్గు రోజులును వి ♦ న్నాణెమౌ వం
టల రెండు పూటలను సం † ప్రీతి జేర్చి। వారు తమతల్లులనుఁ గూ
డ కోరనటుల। సకల విధములఁ దనరారు † సౌఖ్యములను।నెంత
లెంతయొ వారెల్ల ‡ సంతసిల్ల। ధన్యనౌతినటంచు త † ద్దయునుఁజె
లఁగు ॥ 71 ॥ ఉ॥ ఈసతి మిన్న ధర్మముల † నెన్నియుఁ జేసినగానితృ
ప్తితా। బాసి మనంబు నందు నతి ♦ భక్తి తనంతనెఁ బొంగ సత్ర
ముల్! వాసిగ బాటసారులకు ♦ వాసముఁ జేయఁగనన్ని సౌఖ్యముల్
వేసమకూర్ప నార్నెలలు † వెళ్ళని యట్లు ముగించె నంతయున్ ॥73
॥ గీ ॥ శాలివాహన మనియడి † శకమునందు। అయిదు నైదెన్మిదో
కటి యలరు సంఖ్య। శ్రీముఖము ఫాల్గునంబది ‡ చెలఁగ మొద
లు। జేసి యీశ్రావణంబునఁ † జేసెపూర్తి ॥74॥ ॥చ॥ కనుగొనలే
దు మూర్ఖులను ‡ కాముకులన్నఁ ద్యజించు నప్పుడే। వినఁజెవియీ
దు చెట్టలను † విచ్చెడి పల్కుల కెప్పుడేనియున్। జనదొక యింత
దుష్పథము నన్మది జ లిని జెందిగానియా। వినయముభక్తి శ్రద్ధయును
వేసట నైన నుతింప సాధ్యమే ॥75॥ ॥ఉ॥ పాదులు గోరు కోర్కెలను
పండుగఁ జేయుటన్న వేరె యే। దారియు లేదు శ్రీధవుని ♦ తద్దయు
నుగ్గఱగింప సంచుతా। చేరగు తోర్విలన్నియును ‡ వీడుచు భాగవ
తాంఘ్రిసేవలే। కూరిమిఁ జేయుచున్నగితి ♦ కోరికలన్నియుదీర్చుతల్లి
గాన్ ॥76॥గీ॥ ఒకటిపేరిట నంకిత ♦ మొప్పియున్న। దానినెంతెంతయే
నిసం ‡ తననుతోడ। నచ్చువేయించె నన్ననా † యమ్మగారి। సా
త్వికిగుణంబు వర్ణింప శక్యమౌనే ॥77॥ కం॥ ఈజానకమ్మ మదిలో
తాఁజేయఁదలంచు పనులు ♦ తటుకున పూర్తి। రాజిల్లు గావుతయ
ని నే। శ్రీజానిఁ గూర్చి యెపుడు చెయి మొగిడింతున్ ॥ 78 ॥
క॥ ధనమును బంగరువస్తువులును వాహనములును సుభటులును ధర్మ
ముతా! మనయము పయిపయిఁబొదలఁగ। వెలయుత నాచార్యకరుణ వి
ష్ణువు కృపచేన్ ॥79॥ గీ॥ ఇటుల నీపీఠికాశ్వాస ♦ మిపుడు పూర్తి। ముగి
యఁ జేసెను శ్రీహరి ♦ మోద మలర। వరలు దుందుభి యనియెడి ♦ వ
త్సరంబు। నందు నాషాఢ నవమినా ♦ డలర ప్రీతి ॥ శ్రీ శ్రీః

శ్రీః.

శ్రీకుమమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.

శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

శ్రీమదస్మదాచార్యపరంపరాయైనమః

ప్రణవదర్పణము.

శ్రీకుర్మతియనుమల పై వికస్లగ మేలులచ్చి విరిబోణి నెదన్ ♦ తేకువబూని
వేలుపు ♦ చేకొనిజగ మేలు సుఖము చేకురునట్లులన్ ♦ 1 ॥ ఉ ॥ వేదము
గ్రలించి బలు ♦ వేదః బ్రిహ్మకు నించి చెట్టలన్ ♦ గాదన కెప్పుతాముకల
కాలము సుండియు బెంచియంతకున్ । నేదొర నన్నుకైటభుని ♦ నెంచియు
హయుని బ్రిహ్మకోర్కికై । యాదనుజాతుద్ర్పంచిన హయాస్యుని గొల్చు
ద నెల్లవేళలన్ ।2। గీ । వెంకటాచార్యులను పేర వెలసిధరణి । చెలఁగు
తార్కికుల కెల్ల ♦ సింహమనగ । తేజమున వెల్గు నిగమాంత దేశికార్య వ
రులనాహృదయంబున వరలనిడుదు ॥ 4 ॥ చ ॥ కొలుతును నేను ముం

దటనుఁ † గూరిమి నాదు దొసంగు లన్నియుఁగ। దాలుకగ జేయ నెప్పు
డును † తోరపు విద్దెల నెల్ల నొక్కటఁగ । వెలయఁగ మిగ్రింగి యంత
యును ♦ వెలైడి కృష్ణులపేర నెప్పు భా । సిలు యతిరాజ శేఖరులఁ
జెచ్చెర తగ్గని కూర్మి పెంపునఁగ ॥5॥ గీ॥ మిక్కుటంబగు బకితి నే శ్రీ
మొగ్రికుఁ లిడుదు। నక్కజంబుగ మోక్షార్థు లయిన వారి। కయిమె
వాగీశ బ్రహ్మతం ♦ తాభిధాన। మున వెలింగెడి నృహరినే ♦ వోాద
ములగ ॥ 6 ॥ గీ॥ సిరుల కిరవగు హాసదుర్గ ♦ పుర సుకృతమె। య
నగ తాతార్య వలనకృ † ష్ణాంబయందు। నవతరించినయట్టి వే♦దాం
త వర్యు। లనెడి మద్గురు వర్యుల ♦ నాశ్రయుంతు ॥7॥ సీ॥ శ్రీ శర
మర్షణ క్షీరాంబునిధికిరా ♦ కా శశాంకులనంగ గ్రాలునట్టి। ధీరుఁడౌ
వేంకట † దేశికార్యులకూర్మి కొమరుఁడై వెలుగొందు ♦కొండమార్య
వరులఁ దొల్తటి పుత్రి † వరుల నృసింహార్య వరుల షట్ఛాస్త్రవేత్త
లకు నగ్రి। సరులయి నీతి వి ♦ శారదులై బ్రహ్మ విద్వర్గమునఁ దొ
ల్త ♦ వెలయువార। లయిన మాతండ్రి శ్రీనృసిం ‡ హార్యవరుల। భ
క్తి యుక్తిని శక్తిని ♦ ముక్తి నొసఁగు। దేవదేవుని గొలిచెడి తీరుగాను
నెల్లవేళలఁ గొలుతునే ♦ నెంతయేని ॥8॥ గీ॥ ఏడఁ జాచిన నీసతి ♦ క
డు జూడ। మనుచు నందరు నగ్గింప♦ వినుతిగన్న। ధన్యచూడమ్మ నను
గన్న తల్లిభక్తి। నెడద దలఁచెద నెల్లప్పు † డెంతయేని ॥ 9 ॥ సీ ॥
ఏయుత్తమ గుణాఢ్యుఁ ♦ డిల రాఘవాచార్య వరులకు పౌత్రుడై
వసుధమించె। యే బుధోత్తముఁడు తా ♦ నిందు శేషాచార్య ఘనున
కు పుత్రుఁడై గరిమ గాంచె। నే వదాన్యుండు తా ♦ నెంత యే గరు
ణించి విబుధుల దారిద్ర్య ♦ వితతి ద్రుంచె। యేమహామహిముఁడీ ♦
యెసగు గద్వాల యాస్థాన ధర్మాధికర్తను మించె। నెవఁడు కౌం
డిన్య గోత్రింబు ♦ నెసగఁజేసె। నతఁడు మా తల్లికిక గన్నతండ్రియ
య్యె। వారు దీక్షార్య వర్యుల ♦ వ్వారి కెపుడు। వందనంబులు పది
వేలు ♦ వఱలఁజేతు॥ 9 ॥ (సీ) తను శరణాగతి న్గనిన హయగ్రీవు
లోప్పగా భక్తికి ♦ నుల్ల సిల్లి। ప్రజలెల్ల దమకు సం ♦ పదమెంతయే
చున్న నన్ని వ్యర్థమటంచు ♦ మిన్న కున్న। తన భర్త శేషార్యు తర

ము వారును తండ్రి సప్తతరంబులు ♦ సంతసిల్ల। నెవ్వరై నిటుజేసి శ్రీ
శ్రేయమంచు మైసూరి వృత్తాంత పత్రిక లత్తమిల్ల॥ (గీ) నవసి వాగీశ
బ్రింహ్మ తంత్రా శ్రీ భిధాన। యతివరులు సంతసింపగా ‡ నవని దా
న। మశ్వ ముఖు నకు నిడిన సింగాంబ నాదు। తండ్రి చెల్లెలికిపుడు వంద
నములిడుదు॥ 10 ॥ (శా) పాలున్నెన్నలఁబంపి బాల్యమునన ♦ న్నాభ
సిల్లఁగాఁజేయుచుఁ ♦ వేలా తీతము గాక మున్న వసుగు ♦ న్నేజేసి
యున్నెంబిలి తాలీలన్నయ సల్పి పెంచె గదసీ ♦ తారామ భూభ
ర్తయా। వీరాగ్రే సరు పుత్రుఁ డన్ని సిరుల న్నెల్లొందు నెల్లప్పుడున్॥
11 ॥ (శా) సీతారామ నృపాత జుండయినసీ ♦ శ్రీరామభూభర్తతా ।
నేతాదృశ్యుఁడు నిందు నందననులే ‡ నేలేఁడు గా యంచుఁ। ఖ్యాతిం
మాత్తమ చంద్రిక ల్బలపి చీ ♦ కట్లన్నెన న్రోలియో। నేతాయంచు
నృపోత్తము ల్వాగడ నెం ‡ తేవక్షలు న్ధాత్రితాన్॥ 12 ॥ (గీ) ఇ
తఁడు నైజాము కేనికి ♦ నెంతయేని। నెలమిదళు కొత్త దేవేంద్రుఁ ‡
డిందర పదవి। ననువుగాను ప్పుడమర చిం ♦ తాత్మ కూరు। రాజ ధా
ని రక్షించె ♦ ప్రజల నెల్ల ॥ 13 ॥ (గీ) అవని నీ రాజ భటు డీ
శ్వర్యరయ్య చాల। పుణ్య వంతుఁడుసత్కీర్తిఁ బొందలె నాతఁ। డిపుడు
పేరున నున్న వాడితని వంశ। మపని గలకాల మభి వృద్ధి యగుత మి
గుల॥ 14 ॥ (గీ) జంగము పరమ్మ గౌరమ్మ ♦ చాల కూర్మి। నన్ను
నాతల్లి గనిన యా నాట నుండి। తల్లి సేదగు పను లన్ని తామెసేసి।
యింతె పెనిచిరి మరువనా ♦ కెట్టునాను॥ 15 ॥ (సీ) హారతి శ్రీనృ
సిం ♦ హ్మా చార్య వరులచే చూడంబన్న రెండవ ♦ మూలుగాను। బొ
డమి సీతారామ ‡ భూభర్త చేఁ ♦ బ్రోవఁ బడివారి కెక వుత్రి † వ
రతగన్న। శ్రీరామ భూభర్తచే † కొంత కాలంబు రక్షింప బడుచు
నా ‡ రాజవరుని। కపట మిత్రుండైనఁ గంగి రెడ్డి యొసంగు చెడు
గుల కెంతయోఁ జెదరి దేశ॥(గీ) దిమ్మరిగ నున్న హనూసూరి రెడ్డి య
యున। పోలుతిమ్మా ఖ్య రెడ్డి సం ♦ పూర్ణభక్తి। నవని దానమునిచ్చి
న ♦ న్నాదరించె । నవని హారతి దేశికా శ్రీ చార్యు లంత్రి॥ 16 ॥
(గీ) తద్దయును నేను భక్తి శ్రీ ♦ ధవునియాజ్ఞ।ప్రణవదర్పణమను పే

రి ♦ గ్రంథ మిపుడు। వ్రాయఁ దలఁచితి శ్రీహరి వాక్య సరణి। నం
దరిఁ దరింపజేయు నా ‡ నంద మంది ॥ 17 ॥ చ॥ చదువరిగాను స
భ్యులకు ♦ సల్పగ లేదొక వేళ సేవలన్। విదితము లైన గ్రంథము
ల ♦ వేడుక జూతమటన్న లేదుబో। యిది యెటు వ్రాయఁ బూనితి
నో ♦ యేమిది యంచును భీతి జేరడే। సదయుఁడు విష్ణువే యిపుడు †
సర్వము వ్రాయు నటంచు నమ్మితిన్ ॥ 18 ॥ ఉ॥ లోకములోన నెవ్వ
డెడ † లోనొక మానవ మాత్రుఁ నేని తా। నేక మనస్కుఁడై గొ
లిచె నేనియు వానికి నన్న యబ్బగా। లోకము లెల్లఁ గుక్షి నొక ♦ లో
తున నుంచిన వేల్పు శ్రీధవున్। జేకొని నమ్ము వారలకు ♦ జిక్కని దె
ద్ది యసాధ్య మెద్దియో ॥ 19 ॥ ఉ॥ కావున నా పరాత్పరుని ♦ గటి
గ తా నెద నమ్మి వేగమో। పావహమైన త్రోవ జను♦ లందఱకు
న్వసఁ జూపనెంచి యీ। త్రోవ మెలంగినాడ నను ♦ దూరకు డింత
టి వాఁడె యంచునో। ధీవరులార శ్రీహరియెఁ ♦ దీర్చెడివాఁ డిది నేను
గాదు బో ॥ 20 ॥ ఉ॥ నన్నొక వ్యాజమాత్ర ముగ ♦ నాటినఁ గూరి
మి యుంచి యిట్లు దా। నన్నియు వ్రాయు వాఁడు గద ♦ యంతయుఁ
బ్రోచెడి విష్ణువే దృఢం। బెన్నటికైన నావలన ♦ నిట్టి పనులు న్నెర
వేరుచుండునే ॥ 21 ॥

(భూదాన మిచ్చిన క్రమము)

గీ॥ ఇటుల నీగ్రంథమును వ్రాయ ♦ నెంచి దొలుత। నాకు భూదా
న మిచ్చిన ♦ నర వరేణ్యు। చరిత యున్నది యున్నట్లు సరఁగ వ్రాసి।
వానినే కృతిపతిగాను వఱలఁ జేతు ॥ 22 ॥ శ్రీరామామణి బాలు సం
తత యశ † శ్రీలోలు నానా కళా। పారీణ ప్రతిభా విశాలు బుధ
రా ♦ ట్ప్రస్తుత్య శీలుం ధరా। భారోద్వాహన లోలు నుద్ధతుల గ ♦
ర్వ స్వాళి సంచాలు కృ। ష్ణారెడ్డి క్షితిపాలు బ్రోచుత రమా ♦ సా
ధ్వీధవుం డెప్పుడున్ ॥ 23 ॥ శా॥ శ్రీహాసూరి పురంబులో వెలుగు
నీ ♦ శ్రీకేశవు లూర్కిన్మెచే। నో హాహా యని వేల్పు లెల్ల నుతు
లెం ♦ తోఁ జేయఁ జెజేలు హా। రాహారిం దలకొన్న నబ్బని సి
రుల్ ‡ గల్యాణములూర్చి తా। నీ హాసూరి పురంబు వారిని ము

దం ♦ జేపార రక్షించుచుండెఁ ॥ 24 ॥ సీ॥ అవనిలో హయాణ రా ♦ జ్య
మునఁ గర్నూలునా నొక్క జిల్లా చాల ♦ నొప్పుచుండు। పత్తికొం
డ యనాగఁ బరిఢ విల్లెడు నొక్క తాలూక దానిలో† తద్ద మెరయు
నా రెంటికిని జేరి ♦ యలరు హొసూరు పే ♦ రను మేటి గ్రామం
బు ♦ జనులు పొగడ। సకల సచ్ఛాస్త్ర వి † చక్షణ దక్షులై యల
రుచు నుండు బ్రాం ♦ హ్మణులతోడ। వివిధ సంపదగల వైశ్య†వితతి
తోడ। వసుధ వెలసెడి నింద్రవై † భవముతోడ। దిన దినంబుల న
భివృద్ధి ♦ దేజరిల్లు ॥ 25 ॥ సీ॥ కలి కాలమున ధర్మ ♦ ముల నిల్పుశ్రీ
పాక నాటి వంశమున నా † నాడు పోలు। వంశాబ్ధి చంద్రుఁడై ♦ వ
అలెఁ తిమ్మారెడ్డి వెంకమ్మ నరసమ్మ వెలఁదు లైరి। కరుణ పుత్రుం
డు వెం ♦ కటరెడ్డి లక్ష్మాంబ యందు తిమ్మారెడ్డి ‡ నందె సుతుని
నాగాంబయందుననెఁ ♦ రామిరెడ్డిని వీరి నిద్దరి నాగాంబ ♦ యెంత యే
ని। ఒక్కరీతిగనె తా నెక్కువ కూర్మి ర♦క్షించె ధారుణిఁ గీర్తి నిం
చిమించె। ఇందు తిమ్మారెడ్డి♦ కెలనాగలిద్దరు లక్ష్మాంబ నరసాంబ ♦
సూక్ష్మమతులు। రామిరెడ్డియును భా‡ర్యగనుఁజేకొనియె సంజీవాం
బఁ జాలమ♦చ్చిక ఘటిల్ల। శ్రీరాములను భక్తి ♦చేలక్ష్మణుడు బోలెనీ
రామిరెడ్డి యెం♦తేని భక్తి। జొనుపఁగా నాగాంబ♦యనుమతితోఁగాం
చియారతిమ్మారెడ్డి♦ యనగ జనులు। హొసూరు పురిని బెం♦ పొప్ప
గా సుతులనుఁ తల్లిదండ్రులఁ బోలెఁ తద్దకూర్మి॥ (గీ) సితుల ను రక్ష
ణంబుల♦ సిరులఁ జెలఁగఁ। జేసివిఖ్యాతి చంద్రిక♦ ల్గాసి ధరణిఁ। జీక
టులఁ ద్రోసి సంపూర్ణ♦ శీతకిరణు। బోలె వెలుగొందె నాతనిఁ♦బొగ
డఁ దరమె ॥26॥ సీ॥ రారమ్ము ధర్మమా ‡ ర్గమ్ముఁ జెప్పెదనంచు రా
ణతో యమధర్మ ♦ రాజు బిలుచు। పోపొమ్ము బీరమ్ము ♦ పొసగదం
చని వేడి వెలుగును దిగనాడి వింటికనుచు। తే తెమ్ము మా బాకి
యీ ♦ తూరి లోనైన ధనదేశ యనుచు తద్దయును గలఁచు। ఇంద్రు
నకు వైభవంబింత ♦ యియ్యఁదలఁచు। రుద్రుఁ డెదరించె నేని నిర్ణి
ద్రుఁడగుచు। గర్వ ముడిగించి యామీద † గరుణ విడుచు।। నద్దిరా
యిప్పుడీరా † కుద్ది యెవఁడు ॥27॥ సీ॥ అతండు శాలివా † హనశ

కంబునఁ బదునెనిమిది నూటిపై ♦ నెంచి చూడ । నలువ దైదింటికి ♦
సరియైన యీ రుధిరోద్గారిలో నాశ్వ ♦ యుజపు బహుళ। భౌమ త్రి
యోదశి ♦ స్వరమ పదంబులో వెలుగొందె నిద్ధాత్రి వీడి వేగ।ధన్యుఁ
డాతఁడు గాని ♦ దరి దాపు మాకింక దప్పెనంచని ప్రజ ♦ ల్లల్లడిల్ల ।
గీ॥ భక్తితో నప్ప మాధవపంత్లు చేను।హరికి బ్రీతిగ నిచ్చితి ♦ హరి త్రిదే
శి । కార్యులకు నీవు వ్రాయింపు ♦ మనుచు సుతుని । కెంతయునుఁ
జెప్పె నాకూర్మి ♦ నెంచ దరమే ॥28॥ సీ॥ ఓ మహారాజ నా‡ కొప్ప
దు మనమంచు కడు దైన్యమున నేను। నుడువ నైతి। ఓధీరవర జీవ ♦
నా ధారమును నాకు దలపుడంచని యెప్డు ♦ బలుక నైతి । ఓ సద్గుణ
నిధాన ♦ కాసంత జీవనం బిది చాలదని వచి ♦ యింపనైతి । ఓ వీర
పుంగవా ♦ విపత్తునుఁ బాపవే యంచు వారిని వేడనైతి। ఇట్టినిర్గుణు
నన్నుఁ జే♦ పట్టి బ్రోవ। వలె నటంచని తముదాము ♦ దలచినార। ల
న్న నారెడ్డిగారిని ♦ నెన్నఁ దరమే। మరణ సమయంబు నను నన్ను♦
మరవ డహహా ॥29॥ క॥ అడిగిన బిడికెడు బిక్షం। బడరింప రటన్నని
ట్టుల † నుగక దయ తా। మిడి మూడు వేలు వెలఁగల ! పుడమిని
దము దామె యొసగు ♦ ప్రోడలు గలరే॥30॥ క॥ ఇరువది మూడెక
రంబులు। గరకయు కుందరయు సంచు ♦ కయు లేని మహా। పరిశుద్ధ
మైన రేగడి। హరి ప్రీతిగ నిచ్చు వార ♦ లవనిం గలరే ॥31॥ గీ॥ నా
కుమారుని పెండ్లికై ♦ నాల్గునూర్లు। రాప్యము లొసంగె జనులు వి ♦
భ్రాంతిఁ జెంద । పుడమి నాపల్కనే వేద ♦ ముగ గ్రహించె । నట్టి
వానిని మరువగా † నగునె నాకు ॥32॥ క॥ బంధువు లెంతయునే ని
ర్బంధము జేసినను రాను ♦ రా నను హాఁడే।బంధుత్వము లేని నను౯।
బంధువుఁడని నాదు వురికి ♦ వచ్చె ప్రీతిన్ ॥33॥ ఉ। ఆదయ యట్టి
భక్తియును ♦ నామహనీయత యట్టి బుద్ధియా। యాదరణంబు నావిన
య ♦ మా సుగుణంబులు నట్టి తేజమి। మ్మాదిరి మర్త్యజాతి కను♦
మాట లటుండని వేల్పు రేండ్లకున్ ॥ వేదనవచ్చు నిక్కము బ ♦ లే
యిక నిట్టిరిఁ జూడ నబ్బునే ॥34॥ గీ॥ నాకు భూదానమిచ్చిన ♦ నాటి
వార్త। రామిరెడ్డికి భార్యయై ♦ రమణ వెలయు।నొక్క సంజీవమాం

బయే ♦ దక్క నొరులు। దెలియకుండఁగ నాయమ్మ దెలిపె నంద ।
రకు ను నారెడ్డిపలుక్క సా ♦ ర్థకము జేయ ॥35॥ సీ॥ ఆరెడ్డివచియించి
నట్టులే సుతుడు కృష్ణారెడ్డి బలు సంత♦సమునవన్ను। బిలిపించి తండ్రి
పల్కుల నెల్ల వచియించి కూరిమిచే నన్ను ♦ గారవించి। తండ్రి బల్కు
లనె వేదములగాఁ గ్రహియించి యీ భూమి మీకు వ్రా ♦ యింతు
ననుచు। శపథంబు గావించి ♦ సభ్యుల మెప్పించి సరగ నాకిక సంత ♦
సంబు నించి। అక్షయాషాఢ సితపక్ష † హరి దినమున। తాము వ్రా
యించినట్టి ప ♦ త్రంబు వెనికి। గుత్త యెనుబది యెనిమిది గూడజే
ర్చి। తమ్ములంబునఁ బెట్టి బ♦ల్మెమ్మినొసఁగ ॥36॥ ఉ॥ ఎందరు లేరు
సూనులిల ♦ నెందరు తండ్రులు లేరు ధాత్రి వారెందరు తండ్రి వా
క్యముల † నొనన సేయఁగఁ జాలిరేమి యీ। చందముగాను రాము
లకు ‡ సావ్యమితంశొకడమ్యో నన్న గా।దందురు దత్తపుత్రుఁడిత♦
డొరసుఁ డాతడు గాన నెల్లరున్ ॥ 37 ॥ ఉ ॥పుత్రులకెల్ల సిగ్గు మది ♦
పుట్టకొలందిగ ఁ గూర్చెఁ గాదె యీ। పుత్రుడు తిమ్మరె తొలి♦ పు
ట్టువు నందిక నేమి నోచెనీ। పుత్రుని పుత్రుగాఁ బడసె ♦ బో యని
వేల్పులు బలుకుచుందురొ। మిత్రివతంస మయ్యెఁ గద మేలిమి
పోడల కెల్ల నీతడే॥38॥ కం ॥ఎఱుగడు పర విద్వేషము।మఱువడుస్వా
శ్రిత సమాజ ♦ మననము పుడమిన్। వెఱవడు వైరుల కెన్నడు। గఱ
మఱు దగు నితని సుగుణ ♦ గణ రత్నంబుల్ ॥39॥ కం ॥రమ్మవెసనిబె
యిక నై। కొమ్మామీకోర్కెలెల్ల ♦ గూర్చెద సెలవే। మిమ్మాయ
ని నెరవేర్చెడి। సమ్మాన్యునిబొగడఁ జొరెడి ♦ సాహసి యెవడో 40
క॥ ఆడడు శుష్క ప్రియములు। వీడఁడు ధర్మంబు నెపుడు ♦ వివశుం
డైనన్॥ పాడడు తన గుణములఁ బో। నాడడు తన మార్తునేని ♦ నా
తని నెపుడున్ ॥41॥ క॥ పారఁడు దుస్సంఘములకు। జేరడు దుర్నీతి కె
పుడు ♦ జీరడు ప్రజలన్। దూరడు శత్రువు నేనియు। పేరందిన మేటి
యితఁడు ♦ బెంపొందెడుతన్ ॥42॥ క। ధీరుడు ధరణిన్నుజనా। ధారుఁ
డు సద్యశుఁడు కడును ♦ దారుడు నీవిన్। ధారాధరములె గా జెడు।
రారాజు న్బొలె నితఁడు ♦ రాజులు గాతన్ ॥43॥ క॥ కరుణారసనిధి ధ

రణీ। సురత త్యాళీ స్సుమాళి ♦ శోభితు వరభూ। భరణాంచితార్యనీత
ని। హరి సకలైశ్వర్య మిచ్చి। యనిశము బ్రోచుః ॥44॥ క॥ ధనకనక
వస్తువాహన। వనితా జనతా వితాన ♦ వైభవ మలరః। జనతా ఘన
తాపహరు। న్వినతా సుతునెక్కువేల్పు ♦ విభు బ్రోచెడుత ॥45॥ క॥
పశువులు పాడియు పంటయు। యశమును బీరంబు మేల్మి ♦ హరిభక్తి
యు స। ద్యశులగు తగు పుత్రులు తా। దృశ సతియుచుఁ బ్రబల నిత
ను ♦ బొంపొందెదు తః॥46॥ గీ॥ శ్రీల వెలుగొందు కృష్ణాఖ్య రెడ్డి ప్రీతి।
రత్నమను భార్య యయిన స ♦ రస్వతమ్మ। యలను గాఘ్రత పుత్రపౌ♦
త్రాభివృద్ధి। రుక్మిణీ కృష్ణులును బోలె ♦ రూఢిగాను॥47॥(భూదానపత్రి
కను) 1926సం జూలై12 తేది) పటియు తొమ్మిది యిరు ♦ వదియారు
హాణశకము జులై పదిరెండుగాను దనరు। తేది కర్నూలు జి ♦ ల్లా దీ
నిలోఁ బత్తికొండ తాలూకాకు ♦ గూడినట్టి। హాసూరి పురమున ♦ నుం
డు శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుండును భూమి ♦ వలన జీవనముగల హారతి‡
నారసింహాచార్య నాత్మజుడౌ దేశికార్య వర్యులకు ఘనంబుగ హాలో
సూరి ♦ గ్రామమందు। పాకనాటి కులంబున ♦ బరిఢవిల్లి। సేద్యమును
రెడ్డి పనియును ♦ జీవనముగ। రెడ్డియయినట్టి తూ తిమ్మ : రెడ్డి గారి।
ప్రీతిపుత్రుండు కృష్ణాఖ్య రెడ్డి యిపుడు॥48॥ సీ॥ తాను వ్రాయించిన♦
దాన విక్రయపుపత్రి మిది యేమన నాకు ♦ దత్తుతండ్రి। గారైన యుట్టి
తి ♦ మ్మారెడ్డిగా రవసానకాలంబున ♦ జన్మమునకు। సాఫల్య మొనఁ
గూర్ప ♦ నరగున వాగ్రూపముగ దానమిచ్చిన ♦ భూమి వేయి। రూ
పాయలకు తగి ♦ రూఢిగా నీ క్రింద వ్రాయించు పద్ధతి ♦ వసుసకిపుడు
సరిగనుండెడి భూమిని ♦ హరికి బ్రీతి। గా నొసంగుచు నిపుడె స్వా† ధీ
న పరచి। నాడ నింతటినుండియే † నాటికేని।మీారు మీా పుత్రపౌత్రు
లు ♦ వారసులుగ॥49॥ గీ॥ సుఖతరంబుగ ననుభవిం ♦ చుటకుగాని। దా
న విక్రయమే మొద ♦ లైనవాని। కీరె యర్హులు మేము మా † వారు
గాము। అందు జల నిధి తరువుల † వన్ని తమవే॥50॥ గీ॥ అనుచు నీ నా
మనఃపూర్తి ♦ నలరి యొప్పి। నేను వ్రాయించియిచ్చిన ♦ దానపత్ర ।
మిది నిజంబుగ వ్రాయించి యిచ్చినాడ। రెడ్డి యయినట్టి కృష్ణాఖ్య రెడ్డి

నేను ॥ 51 ॥ పద్యాలు

గీ॥ వసుధ కర్నూలు జిల్లాకుఁ ♦ బత్తికొండ । తాలుకకుఁ జేరియున్న
హాలో ♦ సూరిపాలెము। లోన నాతండ్రి స్వార్జిత ♦ మైనభూమి। రేగడి
యినాము నలువది ♦ రెండెవదియు॥ 52 ॥ గీ॥ ఇరువదియు రెండు నెక
రంబు ♦ లరువదేడు। సెంటు లిట్టులు జెల్లు వి ♦ స్తీర్ణమింక । తరము
రూపాయలవి యెన్న ♦ నిరువదెన్మి ।దింట్పై నైదణాలవి ♦ యొసఁగు
చుండు ॥ 53 ॥ గీ॥ ప్రథమసాక్షియు హాలోసూరి ♦ రామిరెడ్డి । కారు
మంచి శివారెడ్డి ♦ గలఁడు పిదప । నిటుల నీసాక్షు లిద్దరై ♦ యొసఁగు
చంద్రు। వ్రాసె మల్లేని సంజప్ప ♦ వ్రాతగాడు ॥ 54 ॥ గీ॥ మొదటి
బుక్కున నూటయి ♦ ర్వదికి పైన । తొమ్మిదవ పుటలోన స ♦ ర్వ
మ్ము వ్రాసి। పదునొకండగు నూర్లము ♦ ప్పదియునాల్గు గారిజే ష్టరు
సేయఁగా ♦ గలిగెజుండీ ॥ 55 ॥ శా॥ లేరాధారుణి నెందరేనియును
నీ ♦ లీలన్ప్రకాశింతురే। పేరావారికి నెందునేని నిటుల ♦ న్వేర్వాడి
నేన్గాంచిరే। మారాయీతని దత్తుతండ్రియగు తి ♦ మ్మారెడ్డి భూజా
నికిక్। వారా యిప్పటికుండిరేనియును నా ♦ వ్రాతల్ వృథాయుం
డునే ॥ 56 ॥ సీ॥ నన్నుమున్నుగఁ జేసి ♦ నారాయణుండె తావ్రాసిన
ప్రణవద ♦ ర్పణముఁగాంచి। ముద్రింపఁగానిందు ♦ మొదట దీనిని తా
ము వృద్ధుఁడఁ గాలమే ♦ విధమొఁ దెలియ। దగునెయంచనుచు తొం ♦
దర సేసినను గాని పెద్దవారలకు నే ♦ కొద్దికాల । మునునె జూపించి
యా ♦ వెనుక నట్టులె సేయఁగలనని కాలంబు ♦ గడచె నకట॥ గీ॥
యందులో వారు వైకుంఠ ♦ మందిరంత। కృతిపతికి గాను చింతింపఁ ♦
గృష్ణవరుని। తండ్రిపయి భయభక్తులఁ ♦ దండ్రివాక్య। పాలనము
గసియాచింతఁ బాసెనన్ను॥ 57 ॥ ఉ॥ ఇట్టులవారుఁ గోరక యె ♦ యొంతయు
భక్తిని భూమినిచ్చి చే। పట్టుచు బ్రోచినట్టి స్థిర ♦ చిత్తుఁడు దాత మ
హామహుండునై। యిట్టటు గీర్తిచంద్రికల ♦ నెల్లడఁ జల్లెడి హోలు కృ
ష్ణరా। డ్డిట్టకు నంకితంబుగను ♦ దీని నొసంగితిఁ బేర్మి పెంపునన్ ॥ 58॥
క॥ శ్రీశుడు హాలోసూరి పురా। ధీశుఁడు కృష్ణాఖ్యరెడ్డి ♦ కెంతయు నన
లకా।ధీశుని బోలెడిసిరి నా। కేశుని నిరసించు విభవ మిః ♦ చ్చెడిగాతన్

గ్రంధప్రచార దాయిని ఉత్తనూరు జానకమ్మగారు గద్వాల
గీ॥యీ జానకమ్మగారికి। శ్రీజాని సమస్తసుఖము జేర్చుచు దయతో
రాజాధి రాజులను బలె। తా జేయుచుఁబోషించు గావు తన్నిరతబుగ॥

॥ 59 ॥ కం॥ ఈగతి గ్రంధము ముగిసిన। వేగమె ముద్రణము సే
య ♦ వేయివితాలగ। దూగిన గామికి చింతిల। శ్రీ గరుధ్వజుఁడు కూ
ర్మి ♦ జలికిన కతనగ ॥ 60 ॥ గీ॥ హైదురాబాదునకు కార్య ♦ మంది
జనిన। దైవవశమున నటనె త ♦ ద్దయునునాదు। పుణ్యవశమున సజ్జన
పూజనీయ। సాధ్వీలోకైక మాతన ♦ న్నాసగ్రమొక్క ॥ 61 ॥ సీ॥ ఆది
లక్ష్మ్యంబ మ ♦ హారాణిగారిచే। ప్రబలింపఁ బడిన గ ♦ ద్వాలయనె
డి। రాజధానికి తాను ♦ రాజరాజయివెల్గు రామభూపాలుఁడ ♦ నారి
జతిలక। మున కతిప్రీతి త ♦ మ్ముండు సద్గుణశాలి శ్రీయుతుండును ద
యా ♦ సింధు భీమి। రెడ్డిగారికిఁ గూర్మి ♦ దొడ్డయిల్లాలైన సాధ్వీమత
ల్లి ల ♦ క్ష్మ్యంబచూలు । పాలసంద్రమునకు మేల్మి ♦ పంట జాన ।క
మ్మగారీమె వైష్ణవ ‡ కల్పకంబు। రామభూపాలు పట్టపు ♦ రాణి సక
ల। గుణములను నుగ్గుతోఁబెట్టి ♦ కూర్మిఁబెనిచె ॥ 62 ॥ ఉ॥ ఆసతిమి
న్న భక్తి విన ♦ యంబుల నామహిమంబు పెంపునే। పీసరబోక జూ
చిమడి ♦ వేయివితంబుల రిచ్చుజెంది య। య్యాసుగుణాలవాల గద ♦
యంచని నచ్చటివారి వేడినగ । వేసరకుండ పుల్లగుమి ♦ వేంకటవ
ర్యులుఁ జెప్పిరిట్టులగ ॥ 63 ॥ కం॥ సీతారామ నృపాల। ఖ్యాతిని నం
తంత కెంతో ♦ యభివృద్ధిగ ధా । త్రీతల మున తా నెల్లెడ। నా
తతముగఁజేయు నీమ ♦ హారాణియుతాగ ॥ 64 ॥ గీ॥ తమకుపెనిమి
టి యీసాధ్వి ♦ తమ్ముడౌట। నన్నిగుణముల కాటప ♦ ట్టగుటచాల ।
గారవంబున సకలంపు ♦ కార్యగరిమ। యోచనల మంత్రిభావంబు ♦
నుంచికొనిమె ॥ 65 ॥ గీ॥ ఉత్తనూరను పురికి తా ♦ నొడయడయిన।
పాపిరెడ్డి కొమారుఁడై ♦ ప్రబలి సకల। సుగుణముల కాటపట్టయి ♦
జొక్కు రామి। రెడ్డిగారిక భార్యగా ♦ ప్రీతిఁగొనిరి ॥ 66 ॥ మ॥ అన
హాషాశ్రువులు ఉల్లసిల్లనిది ♦ రాపుణ్యమా రోజునే। వినియుంటిన్న
దధాత్రిసాధ్వియు మహా ♦ వేత్తాదయా సింధువం। చన్ని మెన్నెనియొ

నఁ జే ♦ యన్నిశు సత్కూర్మి నెం। తనివణిఁతు నటం
ళు కొ ♦ త్తనాతిని తాఁబోషఁగాఁ ॥ 67 ॥ సీ॥ తొలిజా
♦ తోరమా భక్తితో శ్రీహరి స్తోత్రము ♦ జేసిజేసి । ఉద
మున్న ♦ నొప్పుగా నీరాడిచెలఁగి మంత్రజపంబుఁ ♦ జేసి
ఫలను శ్రీశు ♦ బలెన బూజించుచు స్ఫదగు పనులనుఁ ♦
మ్నఁదిలకించి క్షీరదా ♦ నంబుఁ జేసి। కేలు మొగిడిచి కూ
ర్ణనీయ । గుణగణంబుల ప్రోకనుఁ ♦ గూర్చి చాల। విన
క నిటు విన్నవించితినిగా ॥ 68 ॥ గీ॥ ప్రణవదర్పణమను
వట్టి। వైష్ణవగ్రంధ మొక్కటి ♦ వ్రాసినాడ । దానివినిపిం
త ♦ ద్దయునుబ్రీతి । గలదటంచన రాజ్యంపు ♦ కార్యగరి
గీ॥ వసతిగాదింకముద్రణ ♦ వరలఁజేసి। యొక్కప్రతి నాకు
ంకుటంపు। భక్తితో నప్పుడప్పుడు ♦ శక్తి కొలఁది। దా
ం ప్రీతి ♦ గదురఁబంపుక ॥ ౬౯ ॥ ఉ॥ బీదనుశక్తిఁ జాలదన♦
తయొ యుల్లసిల్లభ। [illegible]దరణంబులన్నుకృత♦మట్టది నాకిడ
కె। కావాక యుంత కాలము ♦ గ్రంధము ముద్రణగాకజ
క్కిదిన మేలయుంచు నపుడె గదముద్రణ కంపెభక్తితో ।
వంబగు సిద్ధాంత ♦ వైభవంబు ॥ నాదరకు తేట దెలిపి,
స్త్రలాదు ధన్యులనుఁజేసి వారినందరి ♦ ని మోక్ష ॥ పద
జేసెబో ♦ బలుకదరమె ॥ 70 ॥ (సీ) ప్రతిదినంబు సభ
గవతంబు పారాయణంబును ఫిడ ♦ రాదటంచు ॥ బాగ
♦ పలు లభింపచని వేళ ♦ నెన్ని జేసిన వ్యర్థ ♦ మే య
కవ్రతంబే నితా ♦ నొకటి పీఠకయన్ని హరి ప్రీతికయె
లె నటంచు ॥ నవని శ్రీకృష్ణ బ్రంహ్మాతం ♦ త్రాభిధా
రె హాయముఖులని భక్తిని ♦ నందిపుణ్య । కార్యమొక్క
♦ గానుఁ జేయు । నీప్రపన్న శిరోమణి ♦ నెన్నఁదరమె
బునవచ్చు♦వారు లందఱఁ జూచి పరిపూర్ణ భక్తితోఁ ♦గ
। సకలమైనట్టిభ ♦ క్షణ పదార్థములన్ని కోరినట్టులొసం
దీర్చు । కార్తికమాస మాఘములందుఁ గలసెడి వేలకొ

లాది పా ♦ రులనుఁ గూర్చి । నాల్గు రోజులును ని ♦ న్నాణెమగా వం టల రెండు పూటలను సం † ప్రీతి జేర్చి । వారు తమతల్లులనుఁ గూడ కోరనటుల । సకల విధములఁ దనరారు † సౌఖ్యములను । నెంత లెంతయొ వారెల్ల ‡ సంతసిల్ల । ధన్యనౌతినటంచు త † ద్దయునుఁ జెలగు ॥ 71 ॥ ఉ॥ ఈసతి మిన్న ధర్మముల † నెన్నియుఁ జేసినగాని తృప్తి తా । బాసి మనంబు నందు నతి ♦ భక్తి తనంత నేఁ బొంగ సత్రముల్ ! వాసిగ బాటసారులకు ♦ వాసముఁ జేయఁగనన్ని సౌఖ్యముల్ వేసమకూర్ప నార్నెలలు † వెళ్ళని యట్లు ముగించె నంతయున్ ॥73 ॥ గీ ॥ శాలివాహన మనియెడి † శకమునందు । అయిదు నైదెన్మిదో కోటి యలరు సంఖ్య । శ్రీముఖము ఫాల్గునంబది ‡ చెలఁగ మొదలు । జేసి యీ శ్రావణంబునఁ † జేసెపూర్తి ॥74॥ ॥చ॥ కనుగొనలేదు మూర్ఖులను ‡ కాముకులన్నఁ ద్యజించు నప్పుడే । వినఁజెవియీను చెట్టలను † విచ్చెడి పల్కుల నెప్పుడేనియున్ । జనదొక యింత దుష్పథము నన్నది జ లిని జెందిగానియా । వినయము భక్తి శ్రద్ధయును వేసట నైన నుతింప సాధ్యమే ॥75॥ ॥ఉ॥ పారులు గోరు కోర్కెలను పండుగఁ జేయుట కన్న వేరె యే । దారియు లేదు శ్రీధవుని ♦ తద్దయు నుగ్గడిగింప నంచు తా । చేరగు తోర్ప్రివలన్నియును ‡ వీడుచు భాగవ తాంఘ్రిసేవలే । కూరిమిఁ జేయుచున్నగిత్ ♦ కోరికలన్నియు దీర్చుతల్లి గాన్ ॥76॥గీ॥ ఒకటి పేరిట నంకిత ♦ మొప్పియున్న । దాని నెంతెంత యో నిసం ‡ తసను తోడ । నచ్చువేయించె నన్న నా † యమ్మగారి । సాత్వికిగుణంబు వర్ణింప శక్యమానె ॥77॥ కం॥ ఈజ్ఞానకమ్మ మదిలో తాఁ జేయఁదలంచు పనులు ♦ తటుకున పూర్తై । రాజిల్లు గావుతయు ని నే । శ్రీజానకిఁ గూర్చి మెపుకు చెయి మొగిడింతున్ ॥ 78 ॥ క॥ ధనమును బంగరువస్తువు।లును వాహనములును సుభటులును ధర్మముతా।మాయయము పయిపయిఁబొదలఁగ।వెలయుత నాచార్యకరుణ విష్ణువు కృపచేన్ ॥79॥గీ॥ఇటుల నీపీఠికాశ్వాస ♦ మిపుడు పూర్తి।ముగియఁ జేసెను శ్రీహరి ♦ మోద మలర। వరలు దుందుభి యనియెడి ♦ వత్సరంబు। నందు నాషాఢ నవమినా ♦ డలర ప్రీతి ॥ శ్రీ శ్రీః

శ్రీః.

శ్రీకురుమూర్తే శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము.

శ్రీపతిచిత్తమందు నిడి ♦ చెన్నుగ నాగురువర్యులన్మది। న్దీపఁగ
జేసి నీచులను ♦ దూరము సేయుచు నిప్పు డిట్టులా। శ్రీపతినన్నువ్యా
జముగఁ ♦ జేసుక వ్రాసెడి ముక్తిఁజూపఁగా। దీపమయైన యీప్రణవ♦
దీపముపేరిట గ్రంథ మెట్లనాన్ ॥ 1

గీ॥ జీవుఁడే బ్రహ్మయనుచు ♦ చెలఁగి బ్రహ్మ। నిర్గుణం డనుచు
ను కర్మ ♦ నేరదనుచు। గొందఱడిపిడియీజీవ ♦ కోటివేఱు। బ్రహ్మ
సగుణుండు కర్మల ♦ వదలరాదు. 2

క॥ అనియిటు రెండువిధంబుల। గనుప్రోడలు శాస్త్రవితతి ♦ గా
న్పింపఁగఁ జే। సినవానినిఁ గని సంశయ। మునమునిగిన వారికిదియ ♦
మొదటి ధనంబౌ. 3

వ॥ అదెట్లనిన.

గీ॥ వేదవేదాంత ములనెల్ల ♦ వెలుగఁజేయు। నదియె ప్రణవంబు
తానది ♦ యగును రెండు। వితములుగనందు నమ్మని ♦ వెలయుదాని।
యర్థమిందున వివరింతు ♦ నంత తేట. 4

క॥ అమ్మనియెడి యీశబ్దా। ర్థమ్మున జీవులకును పర ♦ తత్వమున
కు భే। దమ్మని జీవులు హరికే। నెమ్మిం గల దాసులంచు ♦ నిఖిలము
దెల్పుర్. 5

సీ॥ సకల సద్గుణ సంఘ ♦ సదనమై వెలుఁగు శ్రీ నారాయణుండా
య ♦ కారమునకు। నవనిలోపల యీచ ♦ నావబోధనములన్నాళ్ళిలు జీ
వులు మకా ♦ రమునకర్థ। ములగు నీయక్షర ♦ ములఁ జేర్చ నమ్మని స
మసనంబగు విగ్ర ♦ హమునుఁ జేయ। రామదాసుఁడనా ♦ రాముని
యొక్కయే దాసుఁడంచనెడి చం ♦ దంబుగానె। యిచట నారాయ
ణుని కొఱ ♦ కేనుజీవు। లంచుదేలును దీనియో ♦ చించి శాస్త్ర। పద్ధ
తుల వీడకుండగాఁ ♦ బట్టియూహ। లెంతఁజేసిన నంతంత ♦ లేసియర్థ।
ములు వెలుంగును ప్రోడలఁ బుద్ధికోలఁది. 6

క॥ హరికే జీవుండనుటర్। హరికన్నను నెట్టివేల్పు ♦ నైననుఁ గొ
లువర్। సరిగాదట్టులఁ గొలచిన। దురితంబులుఁ జేరునతనిఁ ♦ దో్రి
చుర్ హరియుర్. 7

క॥ హరియును జీవులునని యీ। యిరుతెగలఁగ నిందుఁ బలుకు ♦
టిది జూడఁగనా। హరివేరు జీవులునువే। రిరువురు గాదొకటియంచు ♦
నేవేర్పడెడిర్. 8

క॥ ఇఁక నిదియుఁగాక మరివే ♦ రొకటియుఁ దేలెడినిశ్రీశు ♦ డా
ప్పినశారే। డ కుటిలబాసులు జీవులు। ప్రకటము గాసంచు నిద్ధ ♦ ర
న్నుఫటతమమై. 9

గీ॥ ఇదియుఁగాక వార ♦ లిరువురి లోపల। హరికి రాజ్యపదవి ♦
యన్యులైన। జీవతతికి దాస్య ♦ జీవనం బనుటయు। మిగుల భేదమం
చు ♦ తగునుబలుక. 10

చ॥ హరియను నాఁడువేరె మరి ♦ యాహరి కన్నను వేరెజీవులీ।
యిరువురికింక సామ్యమది ♦ యేనియుఁజెప్పగ రాదటంటచే। దొరని
క సేవకుల్బకతి ♦ తోడనుఁ గొల్చెడి జాడఁజూచి యా ♦ దరమున న
ట్టులే హరిని ♦ తద్దయునెప్పుడు గొల్వఁగావలెర్. 11

గీ॥ ఇటులఁజెప్పుటచే ధర ♦ ణీశుఁగొల్వఁ। దగిన యహాఁతఁ గలి

ంచు ♦ ధర్మములను। తొలుత మిక్కిలి దెలియంగ ♦ వలయుగాన।
రానిలోఁ తగు వానినే ♦ వ్రాయఁదలఁతు. 22

సీ॥ తగినవిద్దెలను బాగుగ నేర్చి గురుపత్రి ♦ కనుగాంచి యధికా
♦ మునకుఁదగిన। వారిచ్చు గుర్తుల ♦ వ్వారిగా మైబూని వారియాజ్ఞ
కింత ♦ వదలకుండ। వెలసెడి సింగంపు పలుకపై గూర్చుండి తప్పొ
ప్పులు బాగ ♦ విప్పిజూచి। తప్పు గల్గినవారి ♦ ధర్మపద్ధతి పీడ ♦
ండగా శిక్షించు ♦ చుండి ప్రజల। కందరకుఁ గూర్మిఁజూపుచు ♦ న
ప్రజనుల। నంతకంతకు హెచ్చెడి ♦ సంతసమున। నెంతయో గౌరవిం
ఁగా ♦ నెందువాఁడె। రాజసేవకు సర్వాంగుఁడై ♦ తేజరిల్లు. 13

సీ॥ చదువనఁగా నీడ సంస్కృత మర్థమౌ ♦ గురుపత్రికయనాగ ♦
సువుకరుణ। గురుతనపంచసం♦ స్కారణంబె యధికారమనఁగనయ్యా
ంకాల ♦ మగును పీట। యనఁజెల్లునింక వ ♦ ర్ణాశ్రిమధర్మంబె యా
నా శృత్యాదు ♦ లలరుచుండు। నధిపులు నాయిట ♦ హరిభక్తు లే
ప్పులన పాపములెయొప్పు ♦ లనఁగ సుకృత। మగును శిక్ష యనంగ
♦ తగనివారి। దూరముగఁ బాఁదోలఁగాఁ ♦ దొడరు బెటుఁగు।
కసద్భక్తజనులు తా ♦ మెట్టులుండ। వలయునో దాని వ్రాసెదఁ ♦
ంసినంత. 14

గీ॥ వీనిలోఁ సేవకహర్తత ♦ వెలయఁజేయు। నట్టి వొకకొన్ని ప్రీతి
పట్టుకొలువు। నట్టివొకకొన్ని విడిచిన ♦ చెట్టలిచ్చు। నట్టివొకకా
వివరింతు ♦ నట్టివాని. 15

గీ॥ గురువు గురుభక్తి పంచ సం ♦ స్కారణములను। బూనుటలు సే
హర్తతఁ ♦ బొదలఁజేయు। భక్తసేవయు నితరుల ♦ భక్తులగను।
ములు చాలకూర్మినిం ♦ చెడివిసుమ్మి. 16

క॥ వర్ణాశ్రిమ ధర్మంబులు। నిర్ణాయము లేనివాఁడు ♦ నిక్కము
హో। త్రీణార్హత్తి గానఁజాలడు। నిర్ణేతయునైన హరియు ♦ నేరఁడు
వణ. 17

క॥ హరికన్న వేరుదైవము। హరి మనువునకన్న వేరె ♦ యగు మ
నునా। హరిశరణాగతి కన్నన్। మరివేరొక తలుపు నరక ♦ మ

గ్నులఁ జేయుఁ. 18

గీ॥ చదువు చదువును దెల్పు ప్ర ♦ శస్త పత్రి। కయును గురుతు
నుగాంచని ♦ ఘనుఁడయేని। కార్యమును సేయ నర్హుఁడు ♦ గాని యటు
లు। హరికి గుర్వాది రహితుఁడు తరముగాదు. 19

సీ॥ అవనిలో పాదశా ♦ లాధికారులు కూర్మిబాలుల తమబోటి ♦
వారిగాను। జేయుచు నధికార్ల ♦ చిత్తవృత్తినిఁబట్టి మెలఁగిన సంత
సం ♦ బొలయ లేదు। అంతకంతకు వారి ♦ నెంతయో మన్నించి। హెచ్చ
గుపదవి నం ♦ దిచ్చుగాదె। ఆరీతి పంచసం ♦ స్కారహీనులఁ జేరి గు
ర్వాదులను వారు ♦ గూడునటుల॥ గీ॥ జేరుచును హరిభక్తుల ♦ చిత్త
ములర। సేవలనుసల్ప శ్రీహరి ♦ చెలఁగి చెలఁగి। యిహపరంబుల సౌ
ఖ్యము ♦ నిచ్చువాని। పారఁదోలిన వీరిని ♦ న్వారఁదోలు. 20

గీ॥ అన్ని గుణములుఁ గలిగి సిం ♦ హాసనంబు। వీడ నధికార మున
నుండి ♦ వేగదొబ్బు। భాతివర్ణాది ధర్మము ♦ ల్వదలెనేని। నన్నియు
ను భస్మహుతమయి ♦ సున్నయగును. 21

ఉ॥ వీనికి యీమె భార్యయని ♦ వెల్లడి జేసెడి పుస్తెబొట్టు తా।
బూనుచు నన్యుఁ జూచుటలు ♦ బొల్పుగ వేరొక యింటి కేగుటల్।
మానుచు నాథుసేవ సతి ♦ మానము ప్రాణము సొమ్ములిమ్ములుఁ।
దానెయటంచు నుబ్బి పతి ♦ దప్ప మరేమియుఁ గోర్కి వీడుచుఁ. 22

చ॥ తనపతి బంధు మిత్రములఁ ♦ దద్దయు పెన్మిటి ప్రీతికోసమై।
మనమున నుబ్బి సేవలను ♦ మానక సేయుచు నాథుఁడేమియై। నను త
నకిచ్చు నంతయది ♦ నాసుకృతంబని వానిప్రీతికై। గొనవలెనింతెగాని
మరి ♦ కోర్కులికేమియు గూడ వెప్పడేఁ. 23

ఉ॥ ఏదియొ యొక్కతప్పు నిడి ♦ యీశుఁడు కోపముఁ జేసెనేని
తా। నాదరమొప్ప సద్గుణచయంబునుఁ గూర్పఁగఁ గాదెయంచు స।
న్మోదముతోడ తప్పునది ♦ మూలము తోడను వీఁవిడినాథు సత్పాద
ములంటి తత్కృపకు ♦ పాత్రముఁగావలె కోపమందకే. 24

చ॥ మగనికి నన్నమున్నిదుర ♦ మానుచు నామగ పాడిసేతల। న్న
గవులను న్మదిందలఁచి ♦ నాథునిప్రీతికిగాను వేగమేగమే। మొగమును

గడ్డి కుంకుమరు ముద్దుగ దిద్దుకవచ్చి సెజ్జపై। దగిలి వెలుంగు నాథు
నకు ♦ దండమునెట్టుచు నాజ్ఞచొప్పునన్. 25

గీ॥ ఎల్లపనులను నెరవేర్పఁ ♦ నెంచునటుల । అతివయంతకు మే
ల్బంతి ♦ యనెడినటుల। ఖ్యాతిఁగని పుణ్యమున తన ♦ కాంతతోడి। ప
రమపదమున విలసిల్లు ♦ ప్రబలి యపుడు. 26

సీ॥ అతివలుముత్తైదువ తనపువానిఁబూ ♦ నిన గళిచక్ర చిహ్నాతు
లునగుచు । నన్యుఁ జూడనియట్లు ♦ నన్యదేవుని వీడి యనయంబు భక్తి
శ్రీ ♦ హరినెగనుచు। నన్నియు మగడెగా ♦ ననుగతి నాకంత కరివేల్పె
యనుచును గం♦తులిడుచు। పతిమిత్ర బంధుసే ♦ వలఁ బోలె హరిభ
క్తపూజలక్కై చాలఁబొదలఁ జనుచు । పతియొసంగిన దానిఁజే ♦ బ
ట్టనటుల। కర్మతోవచ్చు శుభములఁ ♦ గూర్మి గుడిచి । దుఃఖములు
రాగఁ బాపము ♦ ల్దొలఁగెనంచు। చెలఁగి శ్రీహరిసేవలఁ ♦ జెలఁగ వ
లయు. 27

ఉ॥ పొద్దునలేచి యాచమన ♦ పూర్వముగా భగవత్కథాదుల।
న్మూర్ద్నుగ నెంచి భక్తిమెయి ♦ మొక్కుచుపాడుచు మీదస్నాతుఁడై।
సుద్దతో యూర్ధ్వపుండ్రముల ♦ సొంపుగ కుంకుమరేఖ లూనియున్ ।
వద్దికవర్ణ ధర్మములఁ ♦ బాయక జేయుచు శ్రీశుప్రీతికై. 28

గీ। ప్రొద్దుఁబొడిచిన పిమ్మట దద్దజెలఁగి । హరిగృహంబునుఁ జేరి
య ♦ త్యాదరమున। ముక్కితులసియు గంధమ్ము ♦ మొదలుగాఁగ ।
నన్నియునుఁజేర్చి శ్రీహరి యాజ్ఞవేడి. 29

గీ॥ అన్నిపనులను హరిప్రీతి ♦ కర్మ్యోయనుచు । సలుపుచును మ
ది హరినామ ♦ ములను విడక।పతుల సతులికఁ బూజించు ♦ భాతిద
నర। ధరమెలంగగవలె దేహధారియపుడు. 30

గీ॥ అనుచుధారుణి సకల వే ♦ దాంత ములును ।వేదములయందు
నెంతయు ♦ విశద పడెడి । యర్థ తతి మెల్లఁ బ్రణవంబు ♦ నందె దేలు
నట్టి దీనినిఁగాంచి యో ♦ యార్యులారా. 31

ఉ॥ చిన్నితనంబులో జదివి ♦ శ్రీగురువర్యుల సేవఁజేసి శ్రీ। సన్నిధి
పంచసంస్కరణ ♦ సంపదుఁడై శృతిచోదితంబులై।వన్నెకు నెక్కుమా

ర్గమున వర్తిలుచుండియు వర్ణ ధర్మముల్ । తన్నుగఁ జేయుచుండి
హరిభక్తుల నెల్లర గారవింపుడీ. 32

చ॥ దురితపు సంద్రమందుబడి ♦ తోయజనాభుని కన్నవేఁగగా। వ
రలెడి వేల్పుబుగ్గల ధృ ♦ వంబుగ గడ్డలటంచు నెంచు పామరులకుపం
చసంస్కరణ మస్తారిగాంచెడి త్రోవఁజూపి త ♦ త్పరత వెలుంగఁజేసి
పర ♦ తత్వపు గూరిమిలిబ్బి గాంచుడీ. 33

ఇది సారాధ్యాయంబన । మొదటిది హరిదాసు సన్న ♦ మున్నిడి
నాచే। పదపడి యిటు ముగియించెను । సదయాగ్రసరులారఁ దీనిఁ ♦
జదువుడు కూర్మిన్. 34

శ్రీః.

శ్రీకరమూర్తి శ్రీనివాస ప్రసీద.

శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

సగుణాధ్యాయము. (3)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నడుమనాథ। యామునాద్యులు కొ
నన శ్రీ ♦ హరివెలుంగ। నిటులభక్తిని శ్రీహరి ♦ నెంతగొని। గురుపరం
పర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ. 1

గీ॥ ఈ పరబ్రహ్మమునకు గుణ ♦ హీనుఁడనుచు। రూపు లేనట్టివాఁడు
పే ♦ రునుగనండ। టంచుఁ గొందరు తామువ ♦ చించుచుంద్రు। నందు
తొలుత సగుణుఁడం ♦ చు పొందుపఱుతు. 3

గీ॥ నిర్గుణుండని శ్రుతులన్ని ♦ నివ్వటిల్లి। అఖిలసద్గుణ ధాముఁడం ♦
చని వచింపఁ। దరమెయని దూరకుండు సన్ను ♦ ధన్యులార। దాని వి
వరించు శృతులఁ ♦ దద్దయును గనుడీ. 4

శ్లో॥ వర్షాయుతైర్యస్య గుణానశక్యా వక్తుం సమేతైరపి దేవ
దేవైః। మహాత్మనశ్శంఖచక్రా సిపాణేర్విష్ణోర్జిష్ణోర్వాసుదేవాత్మజ

స్య. అని స్తోత్రభాష్యమున

గీ॥ శంఖచక్ర గదాసి శ ♦ స్త్రములు వెలుఁగు। వాసుదేవ గుణాళి దే ♦ వతులుసహస్ర। లేని గుమిగూడి వెయ్యేండ్లు ♦ కేనిగాని। కొంత యునుఁ జెప్పలేరు ని ♦ క్కువముఁగాను. 5

సత్త్వాదయోనసంతీశే। యత్రచ ప్రాకృతాగుణాః। నహితస్య గుణాస్సర్వే సర్వైర్మునిగణైరపి। వక్తుంశక్యావి యుక్తస్య సత్త్వాద్యై రఖిలైర్గుణైః. అని విష్ణుధర్మోత్తరమున

గీ॥ ప్రాకృతంబగు గుణములు ♦ రహితుఁడైన। బ్రంహ్మనుగుణంబులనుముని ♦ ప్రవరవితతు। లెంతలేసియు చదువరు లేనిగాని। యించుకేగానియును వచియింపలేరు. 6

యథారత్నాని జలధేరసంఖ్యేయానిపుత్రిక। తథాగుణాహ్య నంతస్యాప్యసంఖ్యేయా మహాత్మనః. అని స్తో భా

గీ॥ సంద్రమందుండు రత్నము ♦ లసంఖ్యసేయ। నలవిగాకుండునో యట్లు ♦ లంతులేని। యామహాత్ముని గుణముల ♦ నలవిగాదు। లెక్కసేయంగ నేరికె ని ♦ క్కముగను. 7

(శృ) స్వాభావికీజ్ఞాన బలక్రియాచ। సోఽశ్నుతేసర్వాన్కామాన్సహబ్రంహ్మణావిపశ్చితా. అని స్తోభా

గీ॥ జ్ఞానమును బలమును క్రియ ♦ ల్తానుదానె। వెలయుఁబో బ్రింహ్మతోఁగూడ ♦ వెలయునట్టి। కోరికెలనెల్ల నెప్పుడు ♦ గుడుచ పరమ। పదమునని జీవుఁడని శృతు ♦ ల్బలుక లేదె. 8

గీ॥ కామమననిట సద్గుణ ♦ గణపరంబ। టంచు తేటగ స్తోత్రిభా ♦ ష్యమున వ్రాసి। యున్నవారలు దానిని గన్నయంత। విశద మగుగాదె యిట్టులు ♦ వేయులానే. 9

(అనిన.) గీ॥ ప్రణవమునలేనియట్టి య ♦ ర్థంబువేరె। దేలదనిజెప్పితిరి మీరె ♦ దిటముగాను। సగుణుఁడని దేలునేయందు ♦ సభ్యులార। యనిన వివరింతుఁ జూడుడో ♦ యార్యులారా. 10

(స్మృ) అవరత్వేగతౌ కాంతౌ ప్రీతౌతృప్తౌ ధృతౌశృతౌ। పాప్త్యాశ్లేషార్థణవచనే. అని రహస్యత్రయసారమున

సీ॥ రక్షణగతికాంతి ♦ ప్రాప్తి తృప్తిద్యుతంబు శ్రుతముస౯్శ్లేషము ♦
కుతుకమిటులు। వెలయునెన్నిరయొ యర్థ ♦ ములుధాత్రి నవధాతు వున
కునౌ ణాదికం ♦ బుననవచ్చు। డి ప్రత్యయమురాగ ♦ డిప్రత్యయము
ననుండెడి డకారముతోను ♦ టిత్తునగుట। భస్యయనూ్నత్రింబుఁ బావ
నాటిత్తు దానయనెడి శబ్దమై ♦ యలరఁజేసి। గీ॥ రక్షకుండును పాలి
ప్పుఁడు ♦ ప్రాపకుండు। నెప్పుడును వెల్గువాఁడు నౌ ♦ కప్పుడేని। ల
చ్ఛివీఁడక గలసియే ♦ హెచ్చువాఁడు। తుష్టుఁడును సర్వవేత్తయుదారు
యుననుచు. 11

గీ॥ దేలకుండునె సెప్పుడి ♦ ధీవరాగ్ర। సరశిఖామణులార ని ♦
ష్పక్షపాత। బుద్ధినెంతయు విలసిల్లు ♦ ప్రౌఢలార। యింకయును తేట
గావచియింతు గనుఁడు. 12

సీ॥ రక్షకుండనుటచే ♦ రక్షింపఁబడువార లుండెద రనుటయే ♦
యొప్పుగాదె। రాజన్నయంతనే ♦ రాజ్యంబుఁ గలవాఁడు దుష్టశిక్షకుఁ
డంచుఁ దోచుగాదె। సంతుష్టుఁడనఁగ నా ♦ శావిదూరుఁడు ప్రాప్య
ప్రాపకుండన సర్వ ♦ రూపిగాదె। సంతోషినాదుఃఖ ♦ సరణిఁ దూరి
కర్తనివాఁడుశుశ్రితమన సర్వవే ♦ త్తతయుగాదె। యిన్ని గుణముల నా
తని ♦ నెన్నుచున్న। నట్టియయెనెడి శబ్దంబు ♦ నందెదేల। నిర్గుణుండన
నికచెల్లునే ♦ ధరిత్రి। సగుణుఁడని చెప్పుటయె న్యాయ ♦ సరణిగాదె.
(అనిన.) గీ॥ ఏమి యిటుసెప్పెదరు మీర ♦ లీడ సగుణు। డను
చు నేరీతిఁదేలునో ♦ యనిన వినుఁడు। సంతసంబును దయయు ♦ రక్ష
ణమువ్యాప। కత్వమనునవి గుణములు ♦ గావె సెప్పుడీ. 14

గీ॥ ఈగుణంబుల నెవఁడేని ♦ యెసఁగెనేని వాని సగుణుండు వీఁ
డని ♦ బలుక నేమి। సందియంబులు గలుగునో ♦ సభ్యులార। నన్న
దయఁగాంచి సెప్పుడీ ♦ న్యాయముగను. 15 (అనిన ప్రతికక్షులు

శ॥ ఏమీ ధాత్రి నకార వాచ్యము గదే ♦ ఈ బ్రంహ్మ మంచే
డనో। ఈమాగన్నులఁగప్పి బూటకముగా ♦ నీవేళ తామెంత యో।
యేమేమో వెసజాపి చెప్పితిరిగా ♦ నీబో యకారార్థమా। శ్రీమాన్యుం
డగు బ్రంహ్మయ న్వచనము ♦ ల్వెల్వందఁ జూపుండన౯. 16

ర॥ త్రి॥ (స్మృ) సమస్త శబ్దమూలత్వా దకారస్యస్వభావతః। సమస్త వాచ్యమూలత్వా ద్బ్రహ్మణోపి స్వభావతః। వాచ్యవాచక సంబంధ స్తయోస్త్వర్థాత్ప్రతీయతే।

గీ॥ అక్షరంబుల నయుమున ♦ దాదియగుట। అంతకాధార మాపర ♦ మాత్మయగుట। సవతుతగినట్లు వానికి ♦ వాచ్యవాచ। కత్వమది సుప్రసిద్ధమై ♦ గాంచఁ గాదె॥ 17 ॥ (ర, త్ర, సా,) (శ్రు) యద్వేదాదౌస్వరః ప్రోక్తో వేదాంతేచ ప్రతిష్ఠితః। తస్యప్రకృతిలీనస్యయఃపరస్సమహేశ్వరః ॥ 7 ॥ గీ॥ వేదములందొల్తఁ గొనలందు ♦ వెలయునోంకు। కారమదియెల్లఁ బ్రకృతులఁ ♦ గ్రాలగలదొ। యా యకారమునకునరర్థ ♦ మెవ్వఁడగునొ। వాఁడెపరమాత్మయని శ్రుతు ♦ ల్బలుకలేదే॥ ॥ 18 ॥ సీ॥ కానగుణములుఁ జెప్ప న ♦ కారమునకు। అవనిపరమాత్మ యర్థమా ♦ ననుచు శ్రుతుల। స్మృతులు వెల్లడి పరుపగాఁ ♦ జెల్లునయ్య! బ్రహ్మనిర్గుణుఁడను పల్కు ♦ పలుకులెల్ల ॥ 19 ॥ ప్రతికక్షుప్రశ్న = ఉ॥ ఎంతయుఁ జెప్పితేమి యొక ♦ యింతయు యుక్తినిఁ జూపలేదు మీ। పంత మిదేల నిర్గుణుఁడు ♦ బ్రహ్మ యటంచన గంటుబోయెనే। వింతలుచాల మీవలన ♦ వింటిమటంచని దూరబోకుఁడొక్కింతయు యుక్తిఁజూపెద గ ♦ దేయిక సజ్జనులారఁ గాంచుడీ ॥ 20 ॥ లోకములోన = ఉ॥ దాతమహానుభావుఁడు బు ♦ ధప్రతతిస్సరగించువాఁడు ని। ర్ణేతయటంచు పేరుఁగల ♦ రేఁడట నుండినఁ గాని యందరుల్। జాతరగాను వానిఁగన ♦ సభ్యులుఁ బోదురు నిర్గుణుండటాఁ। జేతికొలంది దూరమునఁ ♦ జెంగులుఁదోకుచు నున్నఁజూతురే ॥ 21 ॥ ఉ॥ ఈగతిఁజెప్పగాను జగ ♦ దీశుఁడు నిర్గుణుఁడైనవానినిఁ కేగతిఁ గొల్వఁగావలయుఁ ♦ నేమిఫలంబొకో గొల్చినంతలో। వేగమె। నిర్గుణుండుఁగల ♦ వీధినివీఁడు డటంచు శాస్త్రముల్। ప్రోగుగఁ జెప్పుచుండఁ బెఱ ♦ ప్రోడలదేల నుతించిరోధరన్ ॥ 22 ॥ గీ॥ వ్యాసశుకులును మొదలైన ♦ వారలెల్ల। నవనిభారత భాగవ ♦ తాదులందు। సగుణ పర్యాయముగనుతి ♦ సలుపలేదె। వానిఁగనిట్టియైన సందేంబు ♦ వదలరయ్య ॥ 23 ॥ గీ॥ రక్కసుల బాధలకుఁ జాల ♦ స్రుక్కి బ్రహ్మ

మొదలుఁగలవేల్పు లెల్లగు ♦ మోహరముగ। విష్ణుఁగనివేడ భువిఁబు
ట్టి ♦ వేల్పువార। వారిఁ జంపెదననుచు నెట్లఁ ♦ బలుకలేదె ॥ 24 ॥ గీ॥
వారిఁజంపెద ననుఁబల్కు ♦ వలననిపుడు। దయయు బలిమియు సత్య
సం ♦ ధానతయును। మొదలుగల భక్తరక్షకు ♦ ముఖ్యమైన। గుణ
యుతుండని తెలదా ♦ కో ధరిత్రి ॥ 25 ॥ అయితే= ఉ॥ ధ్యానముఁ
జేయువేళ పర ♦ మాత్మను సద్గుణుఁడందు మీఁకయా। ధ్యానమునీడి
మైక్యముల ♦ నందెడివేళ నతండు నిర్గుణుఁ। డౌనసయందుమన్న బగ ♦
లంత పతివ్రత యన్నచందమా। గాని సయుక్తికంబగునె ♦ కారుణికో
త్తము లారఁగాంచుడీ ॥ 26 ॥ ఇదియునుంగాక. గీ॥ తమరిఁ బల్కులఁ
బ్రహ్మ ♦ లిద్దరుగఁదేలు। సగుణుఁడని నిర్గుణుఁడని ♦ సభ్యులార। యి
ట్టులఁబల్కిన మెత్తురే ♦ యువనిజనము। లకియునుంగాకె మిగులహా ♦
స్యంబుగాదె ॥ 27 ॥ గీ॥ రాజులిద్దరైన ♦ రాజ్యంబు చెడిపోవు। భర్త
లిద్దరైన ♦ భార్యచెడును। గురువు లిద్దరైనఁ ♦ గూలును శిష్యుండు।
బ్రహ్మలిద్దరైన ♦ వసుధపాడు ॥ 28 ॥ గీ॥ పోనిబో బ్రహ్మ లిద్దరె ♦
గానితమరుఁ। జెప్పినట్లెట కర్మలోఁ ♦ జిక్కి జీవుఁ। డనఁగఁబరిగిన యు
తఁడొక్కఁ ♦ డయ్యె బ్రహ్మ। వేరుగానింక యొక బ్రహ్మ ♦ వెలుఁ
గు నతఁడే ॥ 29 ॥ గీ॥ నిర్గుణుండు నిరాకార ♦ నిష్కళంకు। డును ని
రంజనుఁడును పేరు ♦ గననివాఁడు। నట్టి బ్రహ్మను కర్మకుఁ ♦ బట్టుబ
డిన। జీవుఁడను బ్రహ్మ కర్మలఁ జేసిజేసి ॥ 30 ॥ సగుణసాకారమగు
బ్రహ్మ ♦ సత్యమనుచు। నిర్గుణంబగు బ్రహ్మను ♦ నేనయనెడి। జ్ఞా
నమొదవినదాక ధ్యా ♦ నంబుసలుపు। తానునిర్గుణ బ్రహ్మమై ♦ ద
నరునపిన ॥ 31 ॥ మ॥ ఇలలోనన్మరి బ్రహ్మ లెందరయిరో ♦ యీ
రింక లెక్కింపఁగా। వలదేయెన్నిన నిర్గుణుం డొకఁడు జీ ♦ వ బ్రహ్మ
యొక్కండు వీ। రలనైక్యంబునుఁ జేయువాఁడు సగుణ ♦ బ్రహ్మంబు
తానొక్కఁడీ। ట్లలు బ్రహ్మలున్నగురైరి గాదెమరియు ♦ ట్లన్పల్కఁగా
వచ్చునే ॥ 32 ॥ గీ॥ తొలుతనొక్కఁడె యనుచును ♦ బలికితిరట। ని
ద్దరైరిగ నారీతి ♦ నెంచిచూడ। ముగ్గురనఁ దేలెనట్లైతే ♦ ముందుబోవ
బ్రహ్మలేయింక నున్న యే ♦ ర్పడునో యేమొ ॥ 33 ॥ వ॥ ఇదియు

మనో్పనిగాక. సీ॥ ఈ ముప్పురందు నెం ♦ తేని యుత్తముండగు బ్రం
హ్మనిర్గుణుండు ని♦ రంజనుండు। నాకారరహితుండు ♦ నగునింక రెం
డవ ♦ బ్రంహ్మసాకారుండు ♦ వరగుణుండు। నగువాడు మధ్యముం ♦
డగును జీవబ్రంహ్మ ♦ యధముండౌనను కె పం ♦ డగుచునుండు। గా
దేమిసెప్పుడీ ♦ గరుణించి నాపైన పక్షపాతంబుల ♦ న్పారనిండు। ఔ
ర యీజాడ శృతిస్మృతు ♦ లందుగాని। వరపురాణాది సద్గ్రంధ♦ ము
లనెగాని। దేలునేయింక వ్యాసాది ♦ ధీగులేని। యొప్పిరేలేక గలదెస♦
ద్వ్యక్తిగాని ॥ 34 ॥ క॥ శృతులును స్మృతులును మరి భా। రతమున
నేనియు పురాణ ♦ రత్నంబులలో। నితిహాసంబుల నేనియు। స్తుతసత్వ
గ్రంధములను ♦ జూచితిమొక్క ॥ 35 ॥ ఉ॥ ముగ్గురు బ్రంహ్మలంచు త
న ♦ పుట్టు వెరుంగని పల్కులందు క। న్నొగ్గితిరేని జూపనోహో ♦
హోయని మెత్తుమింక మీ। పగ్గెలుమీరని నిర్గుణుని ♦ భక్తినుతించె
ది శ్రోవమూకు గా। నుగ్గడిసేసి నన్మదము ♦ నొందె దదేనినైనఁ దె
ల్పుడీ ॥ 36 ॥ వ॥ మరియు నింకొకటి వినుండి. గీ॥ ఒక్క వేల్పును ద
ంప వే ♦ రొక్క వేల్పు। నవని ప్రత్యక్షమానన ♦ హరినిఁదలప। యు
ముడు బట్టుట కిక సంది ♦ యంబు గలదె। సందియము వీడ శలవింపు
సభ్యులారా ॥ 37 ॥ చం॥ ఇదియును గాక సోహమని ♦ యెప్పుడు బ
ల్కుచు నుండెనేని తా। గుదుగును బ్రంహ్మ రూపమని ♦ గా శలవి
స్తరు బల్కుచున్న నా। యదనున బ్రహ్మ నిర్గుణుడె ♦ యానొ గుణా
త్మకుడో వచింపుడా। యదనున సద్గుణుండయిన ♦ నాతడు నిర్గుణు నె
ట్లు జేరెడిన్ ॥ 38 ॥ గీ॥ నిర్గుణుండన సగుణు ధ్యా ♦ నింతుమన్న। వ
లకు చెడదొకొ పోనిబో ♦ పైన నిర్గు। ణునినిధ్యానింప ఫలమేమి ♦
కనుచు వ్రాసి। యున్న దానికి తగు బల్కు లొసగ వలదే ॥ 39 ॥
॥ సగుణుండు మిగుల వా. త్సల్యంబు గలవాడు సకల వేత్తయు స
ర్వశకుడితడె। కృత మెఱింగెడిరేడు. కేవల సౌలభ్యయుతుడు సౌ♦
శీలసం ♦ యుతుడు నితడె। సత్యసంకల్పుండు ♦ స్థైర్యంబు గలవాడు
తల కెల్ల మే ♦ ల్దాతయితడె। సకల మందునతాను ♦ సంపూర్ణుడగు
వాడు సకలంబుతనకుక్షి ♦ నలుపునితడె। యిట్టిగుణములె మొదలైన ♦

వెన్నియేని।సుగుణముల కెల్ల నిల్లయి । సౌఖ్యనితడె।యిట్టిగుణముల వ
ర్ణింప । నెట్టులౌనొ। యితడె పరమాత్మ యితనికి । నితడెసవతు॥40॥
మ॥ అనిరుద్ధారుణి యందువారలకునొ । కింతేని సౌమ్యంబుగా। స
నియా బ్రంహ్మ విదుల్వచింపదరమా । నారాయణున్నిర్గుణుం। డనగా
మర్త్యులయందు వెల్గుగుణ సా । మ్యంబొప్పనె బ్రంహ్మకం।చనిచెప్పం
గలరేమొ విన్నపము సే । యకబూనితిం గాంచుడీ ॥ 41 ॥ గీ॥ ప్రజ
లకిలవెల్గు గుణములు । ప్రకృతిసంభ। వములు స్వార్థంబుల స్థిర । తత్వ
ములు బ్రంహ్మ। కలరునవి ప్రకృతిని బుట్టివ । స్వార్థములును । తిరము
లయివెల్గు పరులకై । బరుగు చుండు ॥ 42 ॥ సీ॥ ప్రజల పరోపకా ।
రములు సేయుటలెల్ల పుణ్యంబుకొఱకెగా ♦ బొసగుచుండు । పరపీడన
ముతమ ♦ కలుగు లాభమటంచుగాదె సేసెదనంచు ♦ గ్రాలుచుండు ।
బ్రంహ్మతా ప్రకృతి సం ♦ బద్ధులకిడు సౌఖ్యమున లాభమేమియు‡ ద
లపకుండు। రోగాదిబాధల ‡ నొప్పుట మోక్షంబు దొలుకర్మలనెల్ల
దొలుచుండు। గీ॥ కాన పరమాత్మగుణములు ‡ కర్మబాదలు। జీవతే
తినుద్ధరింపగా ‡ జెలగుచుండు। స్వార్థమున కింతయును గాదు ‡ సభ్యు
లార। మనసుగుదిరింప జెప్పినం ‡ తనసె దొసగె ॥ 43 ॥
గీ॥ అవనిప్రజలెల్ల బ్రంహ్మలేయగవచ్చు॥గానిటునిర్గుణతనిరా ♦ క
రతయును॥ గాంచగలరొక్క యట్టుల ♦ గాంచనియెడ। బ్రంహ్మల
గజెప్పవారిపా ♦ పంబు గాదె ॥ 44 ॥ గీ॥ ఇదియునుం గాక మనక
ను ♦ శ్రీశునకు। గలుగు గుణ భేదముల తేట ♦ గా. లిఖింతు।
లరిగాంచుడు మదిసంది ♦ యంబుబూని। పక్షపాతంబు మదిని జేర
కయెమీరు ॥ 45 ॥ దయానిరూపణము ॥ గీ॥ తనకు నొక్కింతయుం
ప్రయో‡జనముగానక।పరులపీడలనెల్లను ♦ పారదోల। దలచిదోలు
దయ యనా. దనరుచుండు। నదితనంతకు దానెబో ♦ యలరుహారికి
46 గీ॥ నన్నుశరణన్నవానియం ‡దున్నయట్టి। దోషములనైచివాని
దోలియట్టు। లేనియెకవ్యాజమున మోక్షమిత్తునిజము। వానినేపీడన
బులు బాతిగాను ॥ 47 ॥ చం॥ అని వచియించుటన్దొలుత।నజ్ఞతశె
పుపాపరాసులను ‡చయ్యనదొలునటంచు స్థే

ఖం॥ పౌనఃపున్యము గల్గుచేఁ ఫలమె౯ు। హరిహరి కుండిన సద్దయాగుణం
బునకిక నిర్గుణుండయినఁ బోదు రదెట్టులు గొల్వఁ గాజనుల్ ॥48॥ గీ
దోషి నిర్దయుం గొల్వఁగా♦ దొడర గలదె। సుకృతి యైనను నిర్దయుఁ♦
జూడనేల। జూచినను ఫల మింతయుఁ జూడ గలదె। యనుచు మును
వ్రాయలేదో కో♦ యార్యులారా॥49॥ ఉ॥ ఇందున కొందరందురు గ♦
దే పరదుఃఖముఁ జూచి నొంతయో। గుందు టెసద్దయాగుణము♦గా
దనటంచని పెద్దవారినే। మందుము దుఃఖముం దొలఁగనంపు బలంబదిలే
నివాఁడెగా। గుంద వలెన్ పరాత్పరుని♦ కో బల హీనత మీరె జెప్పు
డి॥50॥ (గీ)హరికి శక్తి విహీనత♦ యనిన పాప। మబ్బకుండునె సెప్పు
డో♦ యార్యులార। నిజముగా శక్తిహీనత♦ నివ్వటిలునె। నిస్సముత్వ
మునకు బాధ♦ నివ్వటిలదే॥51॥ (స్మృ)హరిర్హరతి పాపాని దుష్టచిత్తైర
పిస్మృతః। అనిచ్ఛయాపి సంస్పృష్టో దహత్యేవహిపావకః॥ (కం) హ
రియించు తనరూప। స్మరణన్పాపములదుష్ట♦మతులకు నేనిన్। నెరుపన్ని
టిబలె గానన్। హరికే హరినామ మొప్పు♦నవె స్మృతులన్॥52॥ అ
నినయెడల॥ (శా)ఔరా దుఃఖము లేదె శ్రీహరికి తా♦ నాగాదకౌస
ల్యకున్ శ్రీరాముండయి పుట్టినప్పు♦ డడివిన్ సీతన్దశాస్యుం డులం
కారామంబునఁ జేర్ప దుఃఖపడ లే♦ దామీర లందాకయు। శ్రీరామా
యణ మొక్కతూరియయిన ♦ న్సేవింప లేదే యనన్ ॥ 53 ॥ ఉ ॥
లోకమునందున న్నుజను ♦ లున్గుణహీనులె గాక యెట్టిప। ల్లాకులె గా
ని దుఃఖముల ♦ గాంచిన వారలఁ జూడ నేగుటల్। ఏకడ నేని గల్గుట
ది ♦ యేకద గావున శ్రీరఘూత్తముం। డా కరుణాబ్ధి చందురిఁడొక ♦
వ్యాజమునందుదరపిలె నేమనాన్ ॥ 54 ॥ ఉ ॥ రాముఁడు దుఃఖమూనె
నని ♦ రక్తని తగ్గోలునంగ వచ్చునె। పాపములెల్ల మోక్షమును♦
పాటిగఁ జేరనిచించు నింకయే। నేమము లేని రక్కసులు ♦ నిక్కపు
మానిసి యంచు నెంచి తా। మే మరి యుండ్రుగా కనియు ♦ నిట్టుల
దుఃఖము లూని రింకయున్ ॥ 55 ॥ ఉ ॥ ధారుణి నెంతవారలకు ♦ దప్ప
దు దుఃఖములంచు నమ్మ యా। కారుణికోత్తముం స్మరిన ♦ కల్మషముం
డంచుఁ దలంచి గొల్వుడీ। మీర లటంచుఁ దెల్పుటకు ♦ మీరిన దుః

ఖము లూనినట్లుఁగా। శ్రీరఘురాముఁడై నటనఁ ♦ జేసెనుగాని నిజంబె
దుఃఖముల్ ॥ 56 ॥ ఉ॥ రాతిని నాతిఁజేయు రఘు ♦ రామునకే బలు
దుఃఖమున్నచో। సీతను గానకే మునుపుఁ ♦ జెచ్చెర లక్ష్మణుఁ డన్నఁ
జేరి దు। ర్జాతుని తమ్ముఁడౌ యితని ♦ సఖ్యము వద్దనిఁ జెప్ప నిన్నను
న్నీతను వీడుదు న్శరణుఁ ♦ జెందిన వానిని వీఁడ నేననే ॥ 57 ॥ అని
బలికి ॥ ఉ ఖ్యాతిగా నావిభీషణుని ♦ నన్నకుఁ గల్గిన రాజ్యమంతకున్
సేతువు గాఁగ నప్పుడభి ♦ షిక్తునిఁజేసియె యొట్టివారికే। నేతరి నేనిస్థై
ర్యమువ ♦ హించుట నార్తునివేగఁబ్రోచుటల్ । నీతియటంచుఁ దెల్పు
మహా ♦ నీయుసకుండునె తుచ్ఛదుఃఖముల్ ॥ 58 ॥ చం॥ తపమున పా
పసంఘములఁ ♦ దప్పకనన్ని నశింపఁజేయనా। తపమున కాదిభూతు
ఁడును ♦ తద్దయునన్నిటఁదాల్చు వాడునై। యుపమ యొకింత లేని సు
గు ♦ ణోదధికిం గలదే నిదుఃఖమా। యపహత పాపుఁడన్ శ్రుతికి ♦ నర్థ
ము వ్యర్థము గాదె సెప్పుడీ ॥ 59 ॥ గీ ॥ కాన పర దుఃఖములఁజూ
చి ♦ తానుదుఃఖ। మందునను నదితగదన సందియంబె। దుఃఖహార
ణంబె దయయనాఁ ♦ దొడఁగుఁ గట్టి। రాజపథమును విడనాడ ♦ రాదు
సుండీ ॥ 60 ॥ వ ॥ ఇంకనిర్హేతుక విచారము ॥ గీ॥ ఇట్టియీదయ శ్రీహ
రి ♦ కింతయేని। కారణము లేక తనుదానఁ ♦ గలుగునను చు ॥ బలికి
యుండిన నాచార్య ♦ వర్యురచిత।ం గ్రంథ వితతుల సేవించి గంతులిడు
చు ॥ 61 ॥ ఉ ॥ ఈమహీజీవకోటుల ప ♦ యిన్నిరకూరిమి తానుదానె
యే। మేమియు కారణంబు గొన ♦ కే ప్రవహించు నటంచు స్వేచ్ఛ
గా। తామిక శిష్యసంతతికి ♦ తద్దయు బోధనఁ జేతురెందరో। యామహ
నీయుపలుకు లవి ♦ యార్యుల కొప్పిదమై దనర్చునే ॥62॥ అదియేల
యనిన ఉ ॥ కారణమేమి గోరకయె ♦ గల్గినకూరిమితోడ నందరన్
శ్రీరమణుండు తద్దయును ♦ జెల్వుగఁ బ్రోచు సెని కన్మైన ని।
ద్ధారుణి స్నానసంధ్యలును ♦ తల్లికిఁదండ్రికి తర్పణంబులున్। గోరుచు
మాధవున్ బకితి ♦ గొల్చుటయే మొదలయిన వేలకో॥ ॥ 63 ॥ సీ
పంచ సంస్కారణంబు ♦ బడయని యాలపాల్ దారిఁగూడ దటం
చు ♦ వ్రాయనేల। శంఖచక్రముల లాం ♦ ఛన హీన పాత్రస్థ జల

ము గూడ దటంచు ♦ బలుక నేల । భాగవ తాంఘ్రి సేవలను మా♦
నితి రేని యన్ని వ్యర్థ మటంచు ♦ నెన్న నేల । పాషండులనుఁజూడ ॥
పాపఁబు వచ్చునఁట బలుకులు పాటిగాఁ ♦ బట్టనేల। జుట్టుజంజంబువీ
డిన ♦ దిట్టనేల పొట్ట కొట దిన్ననేమి ఛీ. ♦ కొట్టనేల బిట్టుగా హరిక
థల కూ ♦ గొట్టనేల కామ్య కర్మల సలిపిన గసర నేల॥ 164
మ॥ తనచకాంద్రిదుల తప్తదేహు లగుచుఁ ♦ తన్గొల్చు చున్నట్టి వా॥రి
నిగా రాబున గొల్చుచున్న మరి వే ♦ రేయట్టి యేకారణం । బును
గోరండన మాకుచాలు సదియే ♦ బోరెండునుం గారణం।బ న నిర్హే
తుకమన్న బల్కెటుల వ ♦ య్యర్థంబు తాగాంచదో॥ 65 ॥గీ॥ కా
నహరిదయా నిర్హేతు ♦ కముగ గలుగ । నందరకు మోక్షమొకతూరి♦
యబ్బరాదె । యబ్బునన నరకంబునో ♦ యార్యులార । యేల నేత్రా
టు గావించె ♦ నింక వృథగా ॥ ॥ 69 ॥ చం॥ నరకమె లేదటన్న
నర ♦ నాథవరేణ్యములార యూరకే ।దురితముఁగూడదఁట శ్మృతు
ల ♦ దూరముగా వెస ద్రొబ్బి వేయుఁడీ । పర ధనముల్ప రాంగన
లఁ ♦ బట్టుచు సర్వ సుఖంబు లందుడీ । కొరతలి కేల మీకు హ
రికోరక మోక్షము నిచ్చు చుండగఁ॥ ॥ 67 ॥ సీ॥ చరమమంత్రం
బులో ♦ శరణంబు జెందుడీ శరణంటి వేని మో ♦ క్షంబు నియనె ।
యనిబల్క ♦ శరణాగ ♦ తిని వీడు వానినే ♦ గొన నంచు వేరుగా ।
నన గవలెనె ॥ యిటులంట శర నంట యిది హే తుపైయుంట నిర్హేతు
కంబంట నిక్క మగునె గాన పర మాత్మ కున్నట్టి ♦ కరుణజీవ ।తతిని
నెవ్వారి నేనియు ♦ తద్దఁబోంద్రిన । హేతువును గోరుగాన ని ♦ ర్హేతు కం
పు। తోంద్రివ తప్పది మరి సహేతుకమెనిజము ॥ 68 ॥గీ॥ హేతువును బ
ట్టియే గల్గె ♦ నేని సహజ।మయిన యదిగాక పోయగా నందురేమొ ।
వినుడు విన్నప మొనరింతు ‡ వీను లలర । మంచి చెడ్డల దిలకించు ♦
మాన్యులారా ॥ 69 ॥ గీ॥ మనకు గల దయ ప్రికృతి సం ♦ జనిత మగు
ట॥ హరికి గలిగిన యా దయ ‡ యటులు గాక । స్వేచ్ఛగా తనుదా
నె బో ♦ వెలసి యుంట। సహజ మనుటకు నిక యేమి ♦ సందియంబో
మ॥ దరిదాపందని జ్ఞానశీలు రగుపె ♦ ద్దల్మున్న నిర్హేతుకం। బెరమా

ఘోషుః కూర్మియం చఃరిగా♦ పెంపేమి యాసూక్తికం। దురె యా సూ
క్తికివేశేయర్థము వచింతు ప్రాఘు డీ ఖీారలం। దరు నొక్కింతయుపక్షు
పాత మిడకుం♦డక గూర్మి నుప్పొంగుచుఁ॥71॥ (గీ) ప్రకృతి హేతు
వు గాబట్టి♦ ప్రబల కుంకి ఝా శుదయ ప్పుస్టువదియె ః♦స్హేతుకంబు। ప్ర
పదనము హేతువుగ బట్టి♦ ప్రజకు మోక్షు। మిచ్చుగావున నదియెస♦
హేతుకంబు॥72॥ (గీ) కాన ః స్హేతు♦క సహేతు♦ కముల రెంటికిఁ వి
రుద్ధత లేకుండ♦ దనరు చుండు। పద్ధతుల దోలి యాచార్య్య పలుకు గ
మిః। బుద్ధిహీనత దూషింప♦ బోలునయ్య॥73॥ (యికవాత్సల్య రూప
ణము)(గీ)అజ్ఞదోష చయంబుల♦ నంత గనక। వేదియో యొక్కరీ
తిస♦హించి పార। దరుముటకుగాదె యొప్పు వా♦ త్సల్యమనగ। యిది
యె యున్నంట శ్లాఘ్యమై♦ యెన్నబడును॥74॥ (దీ నె
(సీ(బాలులు తము దిట్టు♦ పల్కుల కెంతయో తల్లి దండ్రులు ప్రీతి♦
దనరు భాతి। భక్తదోషములకు♦ పరమాత్మ యంతయే♦నంత శిం
చుటకు వా♦త్సల్యమన గ।బరగునటంచు గొం♦దఱు బల్కుచుండె
ద రదిజూచి హరి భక్తు‡ లంద రిలను। దోషముల్ సేయుటే† దొ
రకొంచుమోక్షంబు సరణినంచని దెలు† సభ్యులార। ఇట్టు దెలుట
హరిభక్తు† లెల్లఁ జెలగి। శ్రుతుల వెలసెడి సత్కర్మ†వితతితోలి
। వానికి విరుద్ధమైనట్టి వాని నెల్ల। జేయుటయెముఖ్యమన జె
ప్పజెల్లగాన ॥75॥(ఉ)కల్లును ద్రావుచుంచు పర† కాంతల బల్మినిఁ బ
ట్టుచుంచుమే। మెల్లనిశాస్త్రముల్ మిగులగ్గినూ.కొను డంచు ను నంత
బోక శ్రీ। వల్లభుఁ దిట్టుడంచు విధర్మ్య వాయని పెద్దలఁ జీరినేలపై। ద్రో
ల్లగగొట్టుడంచును గొ♦ ద్రోయని యేడ్చెడి వారి పైన వే। జల్లుచు ని
పు లంచు తన ఛాత్రులఁ దెల్పఁగ వచ్చెఁ గాదొ కో॥76॥ (గీ)ఇటుల
మనకిన్న పెద్దవా రెవ్వరేని। జేసియుండిరె యిప్పుడు† జేసిరేని యము
డు నరకాబ్ధిలోన ద్రోయకయె వీడఁ।గలరెవచియింపుడింక సత్కృ
రుణతోడ॥77॥ (గీ)దోషములఁ జేయ హరిప్రీతిర్య దొడరునన్న దోష
ములుగూడ దనుచు నెంకతో వచించు। శాస్త్ర వితతికి దిక్కేమి సభ్యు
లార। తమ రెవచియింపుడింక తథ్యంబుగాంచి॥78॥ (గీ)కానవాత్సల్యమ

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

భేదనిరూపణాధ్యాయము. (3)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నముమనాథ। యామునార్యులు కొం
న శ్రీ ♦ హరివెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యెం ♦ తేని బాదల గురు
పరంపరనెల్ల నే ♦ గొలుచుచుండ.

గీ॥ అవని జీవులు వేరెప † రాత్పరుండు। వేరె యనిమెడి యర్థంబు♦
విశద పరుతు। నన్ను గరుణించి దీని నా ‡ నాటి కెవ్వరు। బాగుగా
గాంచి యొకటి య † భ్రాంతి విడుడీ॥ 2 ॥ జీవ పరమాత్మలొకట
సై జెలగుచుండు। రనుచు శ్రుతులును స్మృతులు తా‡ మనుచునుం
డ। వారలకు భేదమును జూపి ‡ వారిలోన। జీవునకు విూరుదాస్య
బుం జెప్పుటెట్లు॥ 3 ॥ (అనిన)* రా।త్రి।సా ॥ కరశు్రితిలో।స్మృ।అకా
రేణోచ్యతే విష్ణు స్సర్వలోకేశ్వరో హరిః మకారస్తు తదోర్థాస ఇ
తి ప్రణవ లక్షణం॥ చెప్పఁబడెడి. అకారము † చేత నఖిల। కర్త యా
గుచుండు హరియె మ † కారమునకు। నతని దాసులె యగు జీవు ల
ర్థ మయ్యె।డిదియె ప్రణవార్థమని కర † స్మృతి వచించు॥ 4 ॥ ఇది
యునుంగాక॥ శ్రు ॥ నన్నేష ఆత్మా అపహత పాప్మా విజరో విమృ
త్యు ర్విశోకో విజిఘిత్సో పిపాస స్సత్య కామ స్సత్య సంకల్పః
(గీ)పాప రహితుండు యవ్వన † బాల్య రహితు। డాత్మ మృత్యు వు
శోకంబు† నందఁ బోడు। సత్యసంకల్ప కాముఁ ♦ డాశావిదూరు।డను
చు శృతి దెల్పుగాదె యో† యార్యులారా॥5॥(రా।త్రి।స్మృతి) దాసో
హం తేజగన్నాథ సపుత్రాది పరిగ్రహః॥ ప్రేష్యః ప్ర శాధి కర్తవ్యే
మాంనియుంక్ష్వహి తేసదా॥ నాయందేవో నమర్త్యోవా నతిర్యక్స్థావర
రోపివా। జ్ఞానానందమయస్త్వాత్మా శేషోహి పరమాత్మనః॥ఆత్మా

నమస్య జగతో నిర్త్రైవం కంఠభూషణం। బిభర్తి కౌస్తుభ మణి స్వరూ
పం భగవాన్ హరిః॥ (గీ) నీదుదయం గల్గియున్న యశస్సింటికి తోడ। స
కుడు దాసుండభృత్యుండని ఖిలలోక। భర్త దండింపు చేదగు భద్రమై
నా పనికి బసుపుము దయతోడ ననుభిరాన॥6॥ (ఉ) దేవుండు గాడు మృ
త్యువున దీరం దాకప్పుడె గాని జంగము। స్థావర జాతి గాదుం హరిదా
సుండె యెప్పుడు తాను దానె యీ। జీవుడు తెల్వి సంతసముచే విలసి
ల్లెడు నిక్క మంటచే। నీవసుధన్వెలుంగు నిటెల్ల ను శ్రీహరిదాసుల
య్యెడిన్ ॥7॥ (గీ) ఈజగత్తున కొకయింత యేని గాని। జేరనట్టి స్వభా
వమున్ చే వెలుంగు। జీవుండను వానిని తనహృదిన్ శ్రీశుం డెపుడు॥ భద్ర
ముగనుంచుకొను కౌస్తుభంబు బోలె॥8॥ (ఉ) శ్రీపతి కెపు దాసుడగు
జీవుండటంటనె వేరువేరుగా। దోపదె వారలిద్దరును తోయజనాభు
డు గాడు జీవుడం। చాపలుకంతం జూడనిక నైనను సందియ మింత
నీకదే! నాపయిం గూర్మిచిత్త చల నంబాకయింతయు నేక జూపుడీ॥9॥
అనిన॥ (గీ) ఔను మీముకుక్క సూటికి నయిన దాని జూపి మోస
ముం జేతురే జూడుడింక। ఆత్మపరమాత్మలొక్క టియనుచు దెలుపు
శ్రుతుల స్మృతుల ను వెల్లడి జేయునాడ॥10॥ (శ్రుతి) పురుష ఏవేద
గుం సర్వం॥ సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ ॥ నేహనాస్తి కించన॥ యత్ర సర్వ
మేవాత్మా భూత్॥ (కం) ఇదియెల్ల పరమ పురుషుండె। యిదియెల్లను
బ్రహ్మగాని యితరము లేదు। య్యది పరమాత్మనె గదయని। యొదవిన
శ్రుత్యర్థ మేమొకో యనగనుండీ॥11॥ (ఉ) అంతయు బ్రహ్మయన్ శ్రుతికి
నన్నిటిని స్థిరయుందియుంట. నీ। యంతను బ్రహ్మయుండనుచు నన్య
ము బ్రహ్మకు వేరమైన దొక్కంతయు లేదటన్న మరియీశ్వరుం
జేరని దెద్దియేని కా। సంతయు లేదటంచు యనిన భ్యనతాంసముగా
ర యెంచుడీ॥12॥ మరియును॥ (ఉ) ఈ సర్వంబు పరత్వ సంపద గు
సందీరానిదే లేదుబో। యీసర్వంబును వాని తేజమున నంత యయింత
యున్ బ్రహ్మయం। దే సంవర్ధిలు లీనమౌ బోధము నందియర్థ మేసి
క్రమా। యీ సర్వంబును బ్రహ్మమే మరియు వే ♦ నే లేదనన్ త
ప్పుబో ॥ 13 ॥ శా॥ ఏమీ మీరు వచించు టెనిజము మెం ♦ తే సెగ

లెన్నాళ్లగా। నోముమ్మాటికి బల్కు పల్కుల విమస్నుం జేరెనేయం చు మా। పై మానవ్వ సమేదు కోపమును బూ ♦ న్పంబోకుండీవిన్న వి౦। తో మాన్యాగ్రసరుర జూలాడు డిక యెం ♦ తో సంతసంబొప్ప గాఁ ॥ 14 ॥ ఉ॥ ధారుణిలోన పెద్దలు వృ ♦ ధా యొక పల్కునుఁబ ల్కుచుందురే। యీరస మెత్తియేనియును ♦ నిట్లన వేదము బ్రహ్మజీ వులుఁ।వేరె యటంచు వ్యర్థముగఁ♦వికగజెప్పనె యిట్లుజెప్పపై। బొరి న వాని కర్థముల ♦ పాటిలదేమొకొ యీవితంబుగాఁ॥ 15 ॥ఇదియు నుంగాక॥ గీ॥ సకలమందున పరమాత్మ సాగియుండు। జీవపరమాత్ము లును వేరె ♦ జలగుచుండు। ఁనుచు తేటగఁదెలుపు వా ♦ నిని నొకిం తఁ। దెలిపెదసు మీద నా శక్తికొలఁదిగాను॥ 16 ॥ (శృతి) యస్య పృ థివీ శరీరం। యస్యాప శ్శరీరం। యస్య తేజ శ్శరీరం।యస్యాకాశ శ్శరీ రం। యస్య వాయు శ్శరీరం। యస్యాక్షరం శరీరం। యస్య తమశ్శరీరం యస్యాత్మా శరీరం॥ ఏష అంతర్యామ్యమృతః।అంతః ప్రవిష్టా శా స్తా జనానాం। సర్వాత్మా చ॥ అవనియు నీరు జీవతతి ♦యగ్నియు నాకస ము స్తమంబు వా ॥ యువు మరి బుద్ధి యక్షరము ♦ నొప్పగ నెవ్వని దేహమయ్యె వా। డనిమలుఁ డచ్యుతుం డమృతుఁ ♦ డాతఁడు సర్వము నందు జేరి క। ర్మ వశముగాను దండన క్రమంబుగఁ జేయును స ర్వ దేహియై ॥ 16 ॥ (ఇదియునుందాక)

(ఏష సర్వభూతాంత రాత్మా॥ అపహతపాప్మా ॥దివ్యోదేవ ఏకో నా రాయణః) ఇతఁడుసర్వాంతరాత్మ యునెపుడు పాప। రహితుఁడు ను దివ్యుఁడొకడె నారాయణుండు। దేవుఁ డని దెల్పుటయు పైన♦ దీ టు కొనిన। శృతుల సర్వాత్మ హరి యంచు జెల్లుటయును॥17॥ (కం) ప రమాత్మయు వేరెయగుఁ। కరముగ జీవుఁడును వేరె♦గలుగునటం చు న్పరమాత్మ సర్వమందున। వరలెడు నిజమనుచు దెలియ♦ వచ్చెడు ధ రలోఁ॥18॥ (గీ॥ ఎంతజెప్పితె మేమి యొకింతయేని। యుక్తి జూపఁ గ లేదు నిర్యుక్తులైన। వానిమన్నింప మని మీరు♦ బలికినట్టు। లైన గొ న్నింటిఁ జూపెద నార్యులారా॥19॥ (ఉ) జీవుడు వేరు లేడు మరి♦ జీవు డె యాపరమాత్మ యన్నచో। నీపసుధన్వినుండికయు♦ నేనముపు న్యా

మునఁ జేయువాఁడెవం। డోవరులార పాపముల నొందెడి వారలెవారో
పుణ్యముల్। గావలెనంచు సత్సుకృత♦ కార్యములన్వెసఁ జేతు రెవ్వ
రో॥20॥ (సీ) బ్రంహ యొక్కఁడెగాని♦ బ్రంహేతరము సున్నయనుచు
జెప్పుట లొప్పి కొనిన వేళ। ప్రవరైక్య మును సగో♦త్రము గల కన్య
ల౯ భార్యలుగా గొంట బాయనేల। వర్ణాశ్రమపు ధర్మ♦ పథుల గు
టఁడియేల సోహమన్జపము చే స్కృక్కనేల। గ్రంథముల్వ్రక్కు గావ్రా
యుట లవియేలఁ దల్లిదండ్రుల పూజ♦ దలఁపనేల॥ గీ॥పూజ్యపూజక
భావముల్బోఁ సగనేల। గురువుశిష్యుఁడటంచని♦ గోరుటేలఁ।తాను బ్ర
హ్మైన తనుదానె♦ దలఁవనేల। యంత బ్రంహమెయయిన చో నింత
యేలా॥21॥ (గీ) తానెబ్రంహ యటంచని♦ తథ్యమైన। జ్ఞానమొ దవి
నదాక వి♦జ్ఞానియగుచు। కర్మలనుసల్పి బ్రంహనే♦ గదయటంచు। జ్ఞా
నమొదవిన నవియెల్ల♦ మానవలయు॥22॥ (గీ) అనుచుఁజెప్పిన వినుఁ
డునామనవి యింక। బ్రంహయును తన్ను నేనె బో♦బ్రంహయనుచు
దెలియ లేడను చునుతన్నుఁ దెలిసెనేని। నపుడు వానికి నేమిలే♦ దను
టగాదె॥23॥ (అనిద)గీ॥సర్వమును బ్రంహ్మయనియెడిజ్ఞానియయిన।వా
డు ప్రవరైక్య కాంతల ♦ బ్రంహ్మలనుచు। దలచి వారల నెల్ల భార్య
లనుగాను। గైకొనఁగ వచ్చునేమొకో ♦ గరుణఁ జెపుడీ ॥ 24 ॥ ఇది
యునుంగాక॥ సీ॥ అంతయు బ్రంహ్మ యయ్యది వేరె లేదంచు ♦ దృఢ
నిశ్చయుఁడు ధాత్రి దెలియునెట్లు। వీడు నేనను భేద వివరణంబులతా
ను దెలియనిచో శిష్యు ♦ దెలుపు నెట్లు। శిష్యుఁడంచను బుద్ధి చెలఁ
గిన నంతయు౯ ♦ బ్రంహ్మ యంచను బుద్ధి బరగు నెట్లు। శిష్యుని న్బ్రం
హ్మగాఁ ♦ చిత్తంబులో నెంచ నీవు బ్రంహ్మ యటంచు ♦ నేర్పు టెట్లు॥
గురువు సైతము నజ్ఞతఁ ♦ గూడు ననిన । నజ్ఞుఁ డజ్ఞునిబోధించు ♦ నది
యు నెట్లు। అంధు డంధుని తోబోవ ♦ నబ్ధిలోన । బడక యిద్దరు మరి
యును ♦ బ్రతుకు టెట్లు ॥ 25 ॥ ఉ॥ ఈరీతి న్వచియింప బ్రంహ్మవని
యెం ♦ తే దెల్పు వారెవ్వరో। వారీ రీతిగ నుండు వారలె కదా భ
ద్రాత్తులారా ధర౯। మీరే జెప్పితిరిప్డె బ్రంహ్మ యొకడే మీదేమిలే
దంచు నీగ వీరిచ్చోటనె యెంద రుందురో గ♦దేవేర్వాడి లెక్కింపుడీ॥

గీ॥ బ్రహ్మ యొకండైన వీర లె ♦ వ్వారు నెపుడీ। వీర లెల్లరు బ్రహ్మ
తే ♦ న్వినుఁడు బ్రహ్మ । లెంద రుందురో యపుడొక్క ♦ డే యటం
చు । బలికి యుండిన పలుకునుఁ ♦ దలఁచి దలచి ॥ 27 ॥ గీ॥ అద్దమం
దున సుజల ఘ ‡ టాదులందు। నలల యందున సూర్య చం ♦ ద్రులు
ను బోలె। విశ్వమంతయు నొక్కడే ‡ వేల కొలఁది। గాను గాన్పించు
నని యంటి రేని వినుడు ॥28॥ గీ॥ జల ఘటాదుల యందుండు ♦ చంద్ర
సూర్యు। లెల్ల తమ రూపు దెలసియే ♦ యెపుడ యేని। తాము తమ
లోన గలసిరే ♦ తథ్యముగను। నీడలకు జ్ఞాన మేరీతి ♦ నివ్వటిలును29
చంద్రి సూర్యుల బింబము ల్చంద్ర సూర్యు ♦ లందు తము తామె గ
లసెడి ♦ చందముగను। బ్రహ్మ తనలోన తా జేర ♦ బ్రహ్మ తానె ।
యనెడి జ్ఞానంబుచే నేమి ♦ పనియొ చెపుమా ॥ 30 ॥ క॥ తను దాన
బ్బిన ధనమును । గొనఁ దలపక పుడమిలోన ♦ గోప్యముగా దా । చి
న దాని గోరు భాతిగ । తను దెలిసెడి కోర్కి వ్యర్థ ♦ త నెలుపదో
కో ॥ 31 ॥ ఇంకొకటియును॥ సీ॥ ఒక వస్తువ దియె వే ♦ రొక దాని
యందు వే ♦ రొకటిగా గాన్పింపఁ నొప్పుగాను । అదియెగా ప్రతిబిం
బ ♦ మనఁ జెల్లు నిది జూడ నొకటి బ్రహ్మ యటన్న ♦ నొప్పు వల
యు। రెండనయది యొక్కటుం ♦ డఁగవలె గాదె యది యేది జూపు
డో ♦ యార్యులార। మాయ యంచని గాని ♦ మరి విశ్వమనిగాని వి
వరింతు రేమొ యా ♦ విధము జూడ। ఒక్కటే బ్రహ్మ మరియు వే♦
రొకటి లేద। టంచు బలికిన దాని చింతించ వలదె। యేమొ శలవిండు
నాపయి ♦ నెసగు కూర్మి। వేరెయని జెప్ప దోసము ♦ ల్వాలయగల
వె ॥ 33 ॥ (గీ) తాను తనకన్న వేరొక్క ♦ దానియందు॥ కనుప
డుగాని తనయందు తాను గాన॥ బడు టలెట్లు లో దెల్పుడీ ♦ భ్రాం
తితోల॥ మనసు కల తల నెంతయు ♦ మానునటుల॥ ॥ 34 ॥ (గీ)అ
ద్దమందు నసద్దంబు ♦ నటులె నీటి ॥ యందు నీటిని గాన్పింపనౌనె సె
లెప్పు।డటు లుజేసిన జూతుమీ ♦ దటను నేను ॥ ॥ 35 ॥
(ఇంకమిథ్యాప్రకరణము) (ఉ) భారత మంట సున్న మరి ♦ భా
(గవతంబు హుళిక్కి వేదముల్ ॥ జేరవునిక్కు వంబునను ♦ చెల్లదు

విష్ణుపురాణమన్నచో । నేరము మాఱుఁబల్కుటకు♦ నేనిదెయాంజలిసే
తు మీకునో । ధీరవతంసులార నను ♦ దిట్టకు డొక్కటి విన్నవించెద
దః ॥ 36 ॥ (ఉ) అన్నియు మిథ్య యంచు దమ ♦ రానతి నిచ్చితి
రేని నింకయూ । యన్నిటి లోన మిథ్య యను ♦ నట్టిది జేరదె జేరు
నంచుమీ । రన్న నుధాత్రి మిథ్య యను ♦ నట్టిది దబ్బర మైన నం
తదా । నున్నది యంచు నేర్పడదొ ♦ కో సుజనాగ్రసు లార జూడు
డీ ॥ 37 ॥ (ఉ) ధారుణి లోన మిథ్య యను ♦ దానిని మాత్రము వీ
డియంతకా । నేరదు నిక్కమంచ నిన ♦ నేర్పున నా వచనాళి గం
ట్లొంకుం । గోరిక దీర్ప రాదె యిక ♦ గొబ్బునఁ జూపిన మీదఁజూత
మా ♦ కారుణి కోత్తముంపు హరి ♦ గల్గిన దీరెడు నన్ని బాధ
లుః ॥ 38 ॥ (అనిన) (మ) కలలో దోచిన యట్టు లన్నియును ♦
నిక్కం బేది లేదన్నచా । పలుకల్వ్యర్థమె యన్న గాదు కల సం♦
ప్రాప్తంబు లైనట్టి రీ । తులు దామా కలయున్న దాక నిజమై ♦
తోరంబు గానుండియూ । కలబో వన్నెడు భాతి బోవుతిర మొ♦క్కం
డైనఁగా దంటయే ॥ 39 ॥ (అదియెట్టులనిన) (సీ) కల లోన
రాజ్యంబు ♦ గలిగి సింగపు పీట నెల్ల వైభవములు ♦ నుల్ల సిల్లి ।
ప్రభువు లెందరు బరా బరులు సేయఁగ మెచ్చి సర్వసంపదలచే ♦
సంత సిల్లి । రంగు బంగారు హారంగు సొమ్ముల బూని దేదీప్య
మానమై † దేజరిల్లి । యెంత సేపుగ కలయుండు నంత సేపు । స
ర్వ సుఖములఁ దన రాఱు ‡ చంద ముగను । దేహముండెడి దాక
యీ † దేహిముఖ । సౌఖ్యములఁజెందు పిదపకా ♦ సంత లేదు ॥40॥
గీ) అనుచు దెలుపుచు కాని యో † యార్యులార । నిజముగా
నేమి లేదంట ♦ నేర్పు గాద టంట నొక గొప్ప దోసము † టంచు
నన్ను । దూరముగ దోలకుడు కూర్మి తో ♦ న గనుఁడీ ॥ 41 ॥
(గీ) ప్రకృతి సంబంధ దేహ ప † రంపర లను । కల యటంచును
నందున ♦ గన్న యట్టి । వన్ని యుసు తిర మయినిల్వ ♦ వసుచు బ్రి
హ్మ । తిర మటంచు ను దెలియు టే‡ తెప్ప మనకు ॥ 42 ॥
మరియు నొకటి) (గీ)జీవు డే బ్రహ్మ యని మీరు ♦ సెపుట

వలన। మనమె బ్రంహాల మనియును ‡ మనకు వేరె । బ్రంహ్మ లేద
నియు నిరీ ♦ శ్వరంపువాద। మే స్థిరత్వముగ సదేమి ♦ మీరు సెపుడీ।
గీ॥ కంటి కగుపడు వానినిఁ † గల్ల లంట। దుచి కరంబుగ నుండునే †
సాక్షిగాను। అట్టి వానిని నస్థిరం ♦ బన్న దాని। నందరును వేగ మేయొ
ప్పి ♦ కొందురవని ॥ 44 ॥ గీ॥ తానె పరమాత్మ యనుచును, † దల
చెనేని। రౌరవం బను వరకాబ్ధిఁ ♦ జేరి మునిగి । తరతరంబుగ దుఃఖ
ముల్దనరుచుండ। సంకటంబులఁ గాంచరే ≀ జన్మ శతము ॥ 45 ॥(ఇం
క అధ్యాయ సారాంశము.) సీ॥ అంతయు బ్రంహ్మ తా ♦ నను నవి
యన్నింటఁ బ్రంహ్మ యుండు నటంచు ♦ బరిఢవిల్ల। నేమి లేదను శ్రు
తు ≀ లే వస్తువే గాని హరిమాని తాముండ ≀ వనుచుఁ జెల్ల।పరమా
త్మ యన్నింటఁ ♦ బరిఢవిల్లునటంచు దెలిపెడి శ్రుతుల చా ♦ ల్దేజరిల్ల
నిరవుగాఁ జీవుండు పరమాత్మ దాసుఁడై యొప్పునంచు కఠశ్రుతి యు
ల్లసిల్ల। యుక్తు లన్నియు నీ లోక ♦ మొప్పు నటుల । దెలుపు చుండగ
దోసము ♦ ల్బొలగిఁపోవ। రాజ పథమును వదలి దు ‡ ర్మార్గములను
చక్క పరుపంగ యత్నింప † సఫల మగునే ॥ 46 ॥ గీ॥ యాచనార్థ
కమను ధాతు ♦ వాచకంబె। యగు మకారమునకు జీవు డర్థమగుట।
యాచకత్వము సిద్ధించి ≀ నంత దాస। భావమును తను దానె యేర్ప
డును గాదే॥ ఉ॥ కావున బ్రంహ్మ జీవులును ≀ గారుగ నొక్కటి వేరె
యంచునుఁ। జీవులలో వరాత్పరుఁడు ≀ జేరియె యుండెడు నెల్ల వేళ
నం। చీవరదాక పైన వచి ≀ యుంచిన వానిన నున్న యర్థమె । వావిరి
గాను దేలు ప్రణ † వంబున నంచు దలంచి జూడుడీ॥ 47॥సీ॥ ఇటుల
దెలుపుట హరిదాసు † లెల్ల తామె। బ్రహ్మ యునియెడి యా భ్రాం
తి ♦ బారదోలి। యనయమును హరి దాసుల ♦ మనుచుఁ దెలిసి। సతు
లు పతి బోలె హరి సేవ † సలుప రయ్యా ॥ 48 ॥ క ॥·హరి దాసుడ
హరి భృత్యుడ। హరి పుత్రుఁడ హరికి భార్య ≀ నౌదు నటంచుఁ।హ
రి నాకు రక్షకుండని। వరలఁగ నిహపర సుఖములు♦వర్ధిలు నెపుడుఁ
గీ॥ జీవ పరమాత్మలకు వేరు ≀ భావ మిటుల। దెలుపునది యిక మూ
డవ♦ది యగు నిటుల। దీని శ్రీహయ వదనుండు తానె నన్ను । ము

—◆ నుద్రించు జేసుక వ్రాయించె శ్రీ ముదకముతోడ ◆—

శ్రీః
శ్రీకుఱుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

భేదనిరూపణాధ్యాయము. (౪.)

గీ॥ నాగురూత్తములను వొల్త ♦ నదుమునాథ। యామునార్యులు కొన
న శ్రీ ♦ హరి వెలుఁగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యొం ♦ తేని బొదల గురు
పరంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

శారా॥ భా॥ స్మృ॥ బ్రహ్మాణం సితికంఠం చ యేచాన్యే దేవతాః స్మృ
తాః। ప్రతిబుద్ధా న సేవంతే యస్మాత్పరిమితం ఫలం॥1॥ (గీ) అల్ప ఫల
ముల నిచ్చువారగుట బ్రహ్మ। రుద్రుడాదిగ గలవారిఁ ప్రోడ లెల్లఁగొ
లువరొక్కింత యేనియుఁ దలపరనుచు। భారతంబున వ్యాసులు వ్రా
సిరయ్య॥2॥ నా।సం।పాద్మేభృగు వచనం। శుద్ధసత్వమయో విష్ణుః క
ల్యాణగుణవిగ్రహః। నారాయణః పరంబ్రహ్మవిప్రాణాం దైవతం హరిః
సఏవ పూజ్యో విప్రాణాం నేతరః పురుషర్షభ। మోహాద్యః పూజయే ద
న్యస్స చండాలో భవిష్యతి। అశుద్ధా బ్రహ్మరుద్రాద్యా రజస్తమ విమి
శ్రితాః నాన్యః కశ్చిన్నరాణాం వై పూజనీయః కథంచన। నాన్యం దేవం
నిరీక్షేత నాన్యం దేవం చ పూజయేత్। నచాన్యం ప్రణమేద్దేవం నాన్య
దాయతనం విశేత్॥2॥ (సీ) శుద్ధసత్వ గుణుండు శుభగుణ క్షీరాబ్ధి యగు
పరబ్రహ్మ నారాయణుండె। యాతఁడే దైవ మీయువని పారుల కెల్ల ని
తరులఁ గొలువ రాదెప్పుడే। నెవరలు మోహము చేతనితర దేవులఁ
గొల్వవాడె పాపుండు డైనఁ వసుధఁ బరగు। బ్రహ్మరుద్రాది దేవత లుర
జస్తమోదూషితు లవుట చేనఁ దూరులైరి। కానహరికన్న నొరు గొల్వ

కానె కాదు। వందనాదులసేయుటల్ల వ్వరుసగాదు। గాంచుటలు గూడ నటులె యుక్తంబుగాదు। కాకుకారని మున్మార్గుగా వచింతు॥2॥ లింగపురాణే॥- సం॥(స్మృ)హిరణ్యగర్భోరజసా తమసా శంకరస్స్యయం। సత్త్వేన సర్వగో విష్ణుస్సర్వాత్మా సదసన్మయః॥3॥ (గీ(బ్రహ్మయును రుద్రుండును తాము రాజసంబు। తామసంబగు గుణములఁ దనరు వారు సత్వమయుఁడొక్కఁడే హరిసభ్యులెల్ల నాతని నెగొల్చి రెపుడు మోక్షార్థులగుచు॥5॥ (గీ) సత్వయుతులగు వారు మోక్షంబుకోరకు। నసని నారాయణుని కన్న దైవతంబు। వేరుదలఁపకు ప్రమొక్క రెవ్వారుగాని। నసుచువచియించుటకు సందియంబు లేదు॥5॥ ప్రప॥చ్ఛయ॥ పాద్మము॥ (స్మృ)నాన్యం దేవంనమస్కుర్యాన్నాన్య దాయుతనం విశేత్। నాన్యం ప్రాసాద మాహోహేన్నాన్య దేవంనిరీక్షయేత్॥4॥ సం॥ దేవతాంతర సంబంధి ఘంటాభేర్యాది సంభవం। శృణుయాన్నధ్వనం విష్ణోన్యస స్వాత్మ భరోనరః॥5॥ (శా)(శ్రీ)నారాయణు వీడి వేరెయగునా! జేజేలకు మ్రొక్కుటల్। గానీ వారల కెంకి జేరుటలు నుం ‡ ఘంటాది వాద్య ధ్వనుల్। నానా గానము వీనులందు బడనా ‡ నందించుటల్ గోపురాల్। గానం జూచుటయేని గాదు హరిభ ♦ క్త శ్రేణి కెల్లప్పుడున్॥5॥ గీ॥ అనుట హరియందు భక్తి విన్య ♦ స్త భరుల। కెప్పుడును వేరె దేలద దేవిగాని। గాన విన బలుకుటలు మొద ♦ ల్గాగ నన్ని మానవలె నంచు దేలెను ♦ మాన్యులారా॥6॥ ఉ॥ ఏమది విష్ణు భక్తులకు ♦ నీశ్వరుపై మది నింత ద్వేషమా। ఏమని జెప్ప బోకు ప్రేడిక ♦ యీయదియే గద మంచి త్రోవ గా! కీ మగఁడైన ♦ యీశ్వరుని ♦ ప్రేముడి గాక వమంద సేయుటల్। దామదినిట్లు నేత కల ♦ కాన ము ♦ రాట్లన విన్నవించెదన్॥7॥ మ॥ తమకన్నన్ ఘనమైన వాని ప్రజలం ♦ తన్మెచ్చ భేరీ ధ్వనుల్। దనర టెంకికి దెచ్చి మీ కులమున ♦ న్వప్పుంటచే నైటనే। దిన వర్ణింతుమువీరు గాంచినవి యెం ♦ తే భాగ్యమే గాని నే। దిన శూద్రాదుల కెత్తునన్నం జనునే తీపానెయాపల్కులున్ మ॥ ఇటులం జేసిన వాని గాంచి పజ లెం ♦ తే నిందలం జేయరే! పటహాది ధ్వనితోడఁ దెచ్చుటలు లా ♦ భంబౌనె యా గొప్ప వా।రి

టు హాస్యాంతురు కోప మందకయె మీరే జెప్పుడీ యిట్లునే ♦ యు
ట గౌరవముం జేసినట్లు లగునే ♦ యూహింపకే నిందగాన్ ॥9॥ గీ॥ కా
న యీశ్వరునకు పూజ ♦ ఘనముగాను। జేసి యాతనికిడిన యా ♦ శే
షమైన। దాని గుడువక పత్రిని ♦ దగిలి స్నాన। మొనరం జేయుచు
బూజించు ♦ నొప్పె సెపుడీ ॥10॥ క॥ హోమాదుల సలిపెదు నెడ।
మూదరుం డాదియైన ♦ దైవత ములకున్। హోమంబులు సలుపుచు శి
వ। హోమంబును సలిపి నడుగరో పమచేతుల్ ॥11 గీ॥ మూలకున్న
వాని ♦ ముంగిటిలో వేసె। వనెడి సామిత కంత దా ♦ మర్థమగుచు।
హరునిం బూజల సలిపి యా ♦ యన్నము దిన। మనిన దోసనిగాం దె
లుపు నట్లు గాదె ॥12॥ గీ॥ పున్నెమనుచు నిట్లు ♦ పూజ సేతురెగాని
పాప పుంజ మెల్లం ♦ బాదు కొనుచు। మాకు దేవుడుం గాడు ♦ మా
కేను పని లేద।టన్నదొసగు లెట్లు నన్నుం జేప ॥13॥ గీ॥ మంచి చె
ష్టల నన్నింటి † మాని యురక। యుండు హానిదొ తప్పు య ♦ ముండ
కటులు। గొప్పంగాం జేసి నిందల గూర్చువాని। దపునొ యోచించి
చెప్పుదో యార్యులార ॥14॥ ఉ॥ కావున నీశ్వరు న్బకితి ♦ గల్గిన యు
ట్టులె పూట సల్పు తా ॥ మా వర చాత యన్నమును వ్యర్థము సే
యుచు పత్రి ముట్టినన్। భావిని స్నానమాడుచును ♦ భక్తిగలార మ
టంచు బల్కు సంభావిత కోటికన్నమము ♦ భావ్యులటంచని పల్కు
టొప్పదే ॥15॥ చ॥ ఇదియును గాక దేవుం డొక ♦ యింతయు నైతము
తాను ముట్టనే। యటి ద్విజ కోటియెల్ల ముద ♦ మందుచు గుడ్చిన నష్టె
దేవుండే। ముదమున గుడ్చినట్టులని ♦ మూర్ఖులు సైతము బల్కు చుం
దుర్గా। నిది యటులుండం బూజకున ♦ కేతగదన్న మటంట లెట్టిపో।
గీ॥ పూజకుండె తానుం గుడువంగాం ♦ బోలదనిన। దాని పెద్దలు గుడు
తురే † తామె సెపుడి। పెద్ద లెప్పుడు గుడువరో ‡ ప్రీతి యెటుల। బ్రిబ
లు నీశ్వరునకు సమా † రాధనమున ॥17॥ గీ॥ దేవునకె ప్రీతి లేనట్టి ♦
దీప ధూప। ములు మొదల్గల పూజలు ఫలములొసంగ। గలవె యోచిం
పుడీ మీరె ♦ ఘనముగాను। గాన నవి వీడుటలె మేలు ♦ గలుంగ జే
యు॥ 18 ॥గీ॥ హరునితో గూడ హరిం జేర్చి యపుడు వారి। శేషము

నుబ్రీతి భక్షణ ♦ సేతుమనిన। నప్పుడా శేషమెల్ల శ్రీ ♦ హరిదియేను
హారునిదేయంచుఁ జెప్ప సా ♦ ధ్యంబుగాదు ॥19॥ గీ॥ ఇన్ని బాధలుద
నగుట ♦ నీశ్వరునికి నెలమిపూజల సలుప ప్రో ♦ డలకు నన్న। వానివి
కచిన వారిక ♦ వ్వారి సుఖము। గలుగు దోసఁగులు తము తా మె♦ మె
లఁగుచుండు ॥20॥ చ॥ ఇదియును గాక సర్వజన ♦ నీయుడు మోక్ష
ము నిచ్చువాడు శ్రీ। సుదతిని డెందమందు నడి ♦ సాక్కిడి వేలుపు రే
ని సేవనే। వదలక సేయువారికిటు ♦ వంటి మహాత్మ్యుల వేరె గొల్వఁగా।
మదినిఁ దలంచునంత పని ♦ మాత్రమదెందుకు గల్గు జెప్పుడీ ॥ 21 ॥
ఉ॥ చిల్లర వైన కోరికెలు ♦ చిత్తమునందు గలారికేను వీ। రెల్ల ప్ర
యోజనంబగును♦ రింతయె యెంతయుభక్తితోడ శ్రీ। వల్లభునందు స
ర్వమగు ♦ భారము నుంచిన వారికెల్ల। వీరొల్లమి గాక గొల్చుటకు ♦
నొప్పదు రేమొకొ యెప్పుడేనియుఁ ॥22॥ గీ॥ గొప్ప వానికి నెంత
యు ♦ గూర్మి పాత్ర। మయిన వాఁడెట్టు లితరుల ♦ ననుసరించు। న
నుసరించిన యెడల నీ ♦ యధిపు డపుడె। వీని విడనాడ కుండునే వేగ
మునసే ॥23॥ గీ॥ అవనిలో పెద్దవారల ♦ ననుసరించి। వేఱువానినిగొ
లువఁగా ♦ వీఁడు దుష్టుఁ। డనుచు వీడును వాడును గొనక విడరె। యి
ద్దరును పీఁడ చెడ డొకో యితడు మిగుల ॥24॥ సీ॥ ఒకనికి మఱియు
వే † రొక యూర చుట్టముల్ పదుగురు నుంట నేర్పాటు లేక। యు
బ్బునఁ గోటు తా † నుబ్బి గుప్పుచు నుండ వెఱ వెఱ పనిపైన బఱచు
చుండ। నాయింట గుడుచునం † చీయింటి వాఁడును నీయింటఁ గుడిచె
నం ♦ చితఁడు నిటుల। నందరు నిట్టలే యనుకొన కొ్త్తగా వచ్చిన
వాఁ డుప † వాసముననుా। సమయు నట్టుల నొకనినే సదమలంపు। భ
క్తిగొలువక యందర భాతి గొలువ। నైనజెప్పిన చుట్టంబు ‡ భా
తి చెడును। గాన హారికన్న నితరుల † గాంచరాదు ॥25॥ ఇదియునుం
గాక॥ గీ॥అన్య గొలిచిన ♦ భటుని రాజన్య వరుఁడు। విడుచుచందం
బుగా వేరె వేల్పు గొలుఁచు। వాని శ్రీ హరి వేగమే † విడుచుగాన
నితర వేల్పులఁ గొలువరా ♦ దెన్నటికి ॥26॥గీ॥ భర్తకన్నను వేఱగు
వాని గొలుచు। భార్యలను భర్త పీడెడి ♦ భాతి హరియు। తనకు

వేరగునట్టిసే ♦ దైవతమును । గొలువ విడుచుట నితరుల ♦ న్గొలువ
రాదు ॥ 27 ॥ ॥ గీ ॥ గొలువ రాదంట మేమొప్పి ♦ కొన్న వార ।
మతని నాతని సంబంధ ♦ మయినవాని । దినుట వినుటయు గనుటయుం♦
జన దటంట । చాలవిభ్రాంతి గొలువఁగా ♦ సాగెననిన ॥ 28 ॥ మ ॥
చలచిత్తు ల్చపలేంద్రియుల్ దొలుతనే ♦ సందేహపాశాళిసం । వలి
తుల్ వీరికొకింత సందిడిచో ♦ వ్యర్థంబుగా రౌరవం । బుల పాలౌదు
రటంచు బ్రహ్మశివుల♦ న్బుట్టించియున్నట్టి। వేల్పుల రారాజగు వేల్పె
యిట్టినియమం ♦ బుజ్జేసె భక్తాళికై ॥29॥ మ ॥ వినినన్జూచిన నేమి బా
ధయగునో♦ వీరిట్టు లేమేమొ బ। ల్కను వేసాగిరటంచు మీమదికలం♦
కంబున్గనం బోకుడీ। వినయంబొప్పగ తేటగాదమకునే♦ విన్పింతు మీవా
నిగా । గనిసంతోషము జెంది సందియముల ♦ న్గాలించి పోనాడుడీ॥
। 30 ॥ సీ ॥ చెలువుగా నొకబోటి ♦ చెప్పిన విని దానిఁ జూచిన చె
డునేమి ♦ జూతునంచు । జూచిన సరసోక్తి ♦ జొక్కినంతన పాప మె
సఁగు నేయనిమాట పసనుగాంచు । ఆమీద చుంబనం ♦ బవితప్పెయ
నుచుచుం ♦ బనమిడమేన్గగుర్పాటుగాంచు । ఆలింగనంబది ♦ యదిత
ప్పుగాదంచు ♦ కుచకుంభములరొమ్ము గూర్చిమించు। నవలమోహం
బుచే దేహమంతమఱచి । చేయఁదగుపనులన్నియుం ♦ జేసిసోల । తు
దకు నాయింతి కెంతయు ♦ తొత్తెయగుచు । మెలఁగువారలఁజూడమే
యిలనుగాన ॥ 31 ॥ కం ॥ గానాదులు వినుటనునే । మానోఁ జూచి
న నటంచు ♦ హర్షించుమనం । బీసీడ నిలుతునని జని । గానాదుల
కలరి యటన ♦ గారముజొచ్చున్ ॥ 32 ॥ ఉ ॥ జూచినయంతనేమియ
గు ♦ జూతునటంచు దలంచి కొద్దిగా । జూచుచునుండ పూజకుఁడు ♦
సోమకళాధరు నారగింపుచే । సాచుడటన్న చేతులను ♦ సాచినయం
తన నేమటంచు వే । సాచిన రుచ్యమాశివుప్ర♦ సాదములువ్విళులూర
గ్రోలెడిన్ ॥ 33 ॥ గీ ॥ కాన శాస్త్రము దేనిని ♦ గాదటంచు । బ
లుకునో వాని నన్నింటి ♦ వదలవలయు । వదలకుండిన పైరీతి వచ్చు
హాని । యనుచు శాస్త్రములనుమీర జనదు సుండీ ॥ 34 ॥ గీ ॥ ఏ
న్ని యోజెప్పితిరి గాని ♦ యీశ్వరాన్న । మదినిషిద్ధమటంచని ♦ యల

రువచన । వితతులవి యేడననిననే ♦ విశదపరుతు । గొన్నిటినిమాత్ర
మిపుడు ♦ మీకోర్కెదీర ॥ 35 ॥ శ్రాద్ధహేమాద్రి ॥ స్కాందము
॥ నిర్ణయసింధువు ॥ స్మృ ॥ స్పృష్ట్వారుద్రస్య నిర్మాల్యం సవాసా ఆ
ప్లుతశ్శుచిః ॥గీ ॥ హరుని నిర్మాల్యమునుముట్టు ♦ నతఁడు వేగ । నదిని
బట్టలతోడస్నానం ♦ బు సేయ । నపుడు తానంత పరిశుద్ధుడౌ నటం
చు ! చెలగి వచియించె నిర్ణయసింధు వెపుడు ॥ 39 ॥

చ॥ హేమాద్రియందు దేవలుడు. ॥ స్మృ ॥ శంభోర్ని వేదితం భక్తం
తత్తీర్థం శాకమేవచ । విప్రఃకదాన భుంజీత భుక్త్వా చాంద్రాయణం
చరేత్ ॥ చ ॥ హరునన్నంబు జలంబు శాకముననే ♦ దైనన్దినజ్జెందు
నా । దురితంబున్విడనాడఁ జేయుటకు నెం ♦ తో దుఃఖముజ్జెందిదు । స్త
ర తప్తంబను పేరికృచ్ఛ్రిమును శ్ర ♦ ద్ధన్భక్తితో సల్పగా । వలెనంచు
న్శివభక్తగ్రంధతతి మే ♦ వాకుచ్చెడిన్ తేటగాన్ ॥ 37 ॥ శా ॥ ఈ
రీతిన్శివభక్తగ్రంధములె యెం ♦ తే తేటగా నెల్లడన్ । గౌరీభర్తకు
బెట్టునన్నమె మొద ♦ ల్గాగల్గునవ్వానినె । వ్వారేన్విప్రులు భక్షుతే
న్గుడువంగా ♦ వచ్చుంజుమీ పాపముం । చీరీతిన్వచియింప వైష్ణవులఁదూ
షింపంగ మీకర్హమే ॥ 38 ॥ గీ॥ గానముక్కంటిగుడిలోని ♦ ఘంట
మొదలు । గాగగలవాఁ చప్పుడు ♦ గానివినఁగ । రాదటంటలు మిగుల
సా ♦ ర్థకములయ్యె । గానయివ్విని నన్నింటి ♦ గాంచ నిపుడు ॥ 39 ॥గీ
దేవతాంతరముల నెల్ల ♦ దేరిచూడ । రాదనెడి యర్థమెల్లనీ ♦ ప్రణవ
మునను । గల యుకారమున కునేవ ♦ కారమంత । బలుకునదెయర్థము
గుటనా ♦ యర్థ మలరు ॥ 40 ॥ గీ ॥ హరికి జీవుడు దాసుఁడై ♦ యలరు
ననుట । జీవుడికవేరు వేల్పులఁ ♦ జేరతగద । టంచు దేలెడినప్పుడే ♦
వార్థమితర । మును నిషేధించు గాదెస ♦ ద్బుద్ధు లారా ॥ 41 ॥ ఉ ॥
ఈతనిగొల్చు వారిగతి ♦ యేమగు నారకవాసమేతిరం । బైతన రాదు
నేయనిన ♦ నట్టులుగాదు మహానుభావుఁడౌ । యీతనిఁగొల్చువారల
కు ♦ నేడవ జన్మము నందు వైష్ణవ ♦ త్వాతిశయంబు చేహరిభ ♦ రా
ర్పణమందెడి పుణ్యమబ్బెడిన్ । 42 ॥ గీ ॥ అయిననింతఁగ నిందింప ♦
నగునె యనిన । మేమునిందింపలేదుబో ♦ మీకుగాను । గలుగుగ్రంధ

ములోవాని ♦ గానుపించి। నారమింతయెగానిబో ♦ వేరుగాదు ॥ 53॥
॥ చ ॥ శివునివి మంచిచెడ్డలను ♦ జెప్పెడివారముగాదు మీరుశివుఁ। ద
విలిభజింప మెన్నటికి ♦ దప్పియు నాతనిదిక్కుఁగానిఁజూ। డవలెనటం
చు కోర్కెలు దృఢంబుగ గల్గినమాకు నెల్లవి। ష్ణువుగతియంచునమ్మ
కము ♦ చొప్పున నుండెడివార మెప్పుడేఁ ॥ 44 ॥ వ ॥ అయితే ॥
॥ గీ ॥ శివుని బూజించుటెట్టులోఁ ♦ జెప్పుమన్న। నిపుడుదెలిపెదఁ ద
మీకునో ♦ క్కంతగానె। యంతకేసంతసించుడీ ♦ యధిపులార। యిందు
నదిజేరకుండుట ♦ నిట్టులంటి ॥ 45 ॥ ఉ ॥ రాముని భక్తుఁడంచు రఘు ♦
రాముని మంత్రము జెప్పునంచు శ్రీ। ధాముని బుత్రుఁడంచు వర ♦ దా
తయటంచును వైష్ణవుండటం। చీమహినెల్ల వేల్పులకు ♦ నెక్కుడటం
చనినమ్మిగొల్వఁగా। నేమముతోడ వైష్ణవత ♦ నేయిదు నేడవజన్మమం
దునఁ ॥ 46 ॥ గీ ॥ గానలింగముగా తాను ♦ గ్రోలినపుడు। దర్శనా
దులనెపుడేని ♦ దలపరాదు । దలఁప పాపమదెప్పుడు ♦ దప్పదింక ।
శూద్రులకు మాత్రమే కొద్ది సుఖములొసగు ॥ 47 ॥ గీ ॥ మోక్షమి
మిచ్చుశక్తి ♦ మొనయకుంచుటఁజేసి। వారినేలగొలువ ♦ వలయునను
చు। వీరిగొలిచినంత ♦ విడుచువిష్ణువటంచు। వారిజాడఁజూడగోరిజన
రు ॥ 48 ॥ అధ్యాయసారాంశము ॥ సీ ॥ నిర్మాల్యమును ముట్ట ♦ నీ
రాడవలెనంచు నిర్ణయసింధువే ♦ నిర్ణయించె। నాతని నైవేద్య ♦
మదిగ్రోల తప్తకృ ♦ చ్ఛ్రముసల్ప హేమాద్రి ♦ జాటిచెంచె। దర్శనా
దుల నిషే ♦ ధముసేసిపాద్మోత్త। రముమొదల్గ్రంధము ♦ బ్రక్తిమించె
ఇతరదేవతలతో ♦ నింతజూచినయంత హరివిముఖుడని స్మృ ♦ తులలరిమిం
చె॥గీ ॥ యుక్తులెన్నెన్నిఁజెప్పిననొప్పి ♦ నన్ని। గానయీశ్వరుదప్పియే
న్గానరాదు। వారిఘంటాదిధ్వనివిన ♦ మేరగాదు। అనుచునధ్యాయసా
రాంశ ♦ మయ్యలారా । 49 ॥ గీ । యిటులబాగుగఁదెలిసియే ♦ హె
చ్చరికను। వైష్ణవులరెల్లనితరదే ♦ వతలసేవ। మొదలుగలవానినెల్లను
వదలవలయు। వదలకుండిన వెంటనే ♦ వచ్చుహాని । 50 । గీ । అన్య
దేవులదర్శన ♦ మాదిమైన। దానివలదనిచెప్పు ♦ నధ్యాయమిదియ
నాల్గవదియగుగదహాయా ♦ ననుడుతానె। యిపుడునాతోన వ్రాయిం

చె నిట్టుపూర్తి । 53 ।

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము.

ఆచార్య అధ్యాయము. (౬)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నడుమనాథ। యామునార్యులు కొనన శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యెం ♦ తేనిబొదల। గురుపరంపరనెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

। గీ । అన్నిపనులకుదొలుత నా ♦ చార్యవరులె। ముఖ్యులగుదురుగాన నే ♦ ముదముతోడ। వారిమాహాత్మ్యమును జెప్పి ♦ వారిఁగొలుచు। శ్రుతులెల్లను వరుసఁగా ♦ తేటపరుతు । 1 । రహస్యత్రయసారము । స్మృ యదృచ్ఛయా శ్రుతో మంత్రశ్ఛన్నేనాధిచ్ఛలేన వా। పత్రేక్షితో వా వ్యర్థస్స్యాత్ప్రత్యుతానర్థకో భవేత్ । 1 । గీ । పరమ మంత్రంబు నెవ్వరో ♦ బలుకుచుండ। నేనిఁ దాచుకవిని యేని ♦ యేమొ నెపమున। చొప్పువననెగాని పత్రంబుఁ ♦ జూచిగాని। చెలఁగి పఠియింప ఫలమేమి జెందరయ్యా । 2 । గీ । ఇంతయేగాక యదియొక్క ♦ యెడను చాల। గొప్ప చెడుగుల నెంతయుఁ ♦ గూర్చుగాన। గురువులేనిదె యద్దానిఁ ♦ గొనగరాదు। వానివివరించు శృతుల నే ♦ వ్రాయువాఁడ ॥ 4 ॥ శ్లో ॥ ఆచార్యవాన్పురుషో వేద। ఆచార్యదేవో భవ॥ గీ॥ గురువుగలవాఁడె పోయింక ♦ పురుషుఁడనుచు। దెలియవలెనని ఛందోగ్యుల ♦ లరిబల్కె। రీటుల నాచార్యుఁడే దేవుఁ ♦ డనుచునీవు । దెలియవలెనని తైత్తిరీ ♦ యులును తేట ॥ 5 ॥ శ్లో ॥ పరీక్ష్య లోకాన్కర్మచితాన్। బ్రాహ్మణో

నిర్వేదమాయాత్। నాస్త్యకృతఃకృతేన। తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవా
భిగచ్ఛేత్। సమిత్పాణిశ్శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్॥ సీ॥ సత్కర్మవిత
తుల ♦ నలుపు వారలఁగాంచి తనకవిలేమి సం ♦ తాపమంది। భక్తి
జేసినపనుల్ ♦ ఫలముఁజెందకపోవఁజాలదంచనివాని క్ సలుపగోరి।
వానికై శ్రోత్రియ ♦ బ్రహ్మనిష్ఠుండైన గురువును వెదకుచు ♦ స్వా
ర్జితభక్తి। సమిదెల కుసుమ కు ♦ శంబులన్ గ్రహియించి। వారిమిక్కిలి
శ్రద్ధ ♦ గారవించి। సదయతనువారు జూపిన ♦ సరణియందె। సంచరిం
చగవలె నెల్ల ♦ రనుచునెంతో। శృతులుస్మృతులునుమిగుల ఘోషిం
పలేదె। యిదియునున్నా క యికనొన్ని ♦ యిట్లెగనుఁడు॥ 6 ॥ స్మృ॥
దేవతాయా గురోశ్చాపి మంత్రస్యాపి ప్రకీర్తనాత్। ఐహికాముష్మి
కసిద్ధిర్ద్విజ స్యాన్నైనసంశయః॥ గీ॥ మదినిభక్తినిగురుదేవ ♦ మంత్రసమి
తి। పఠనమునఁగల్గు నిహమును ♦ పరముసంది। యంబులేదని బోధుఁ
డు ♦ ద్దండముగను। ఆ పురాణఁపు సారంబు ♦ నందు వ్రాసె ॥ 7 ॥
స్మృ॥ మంత్రేతద్దేవతాయాంచ తథామంత్ర ప్రదేగురౌ। త్రిషుభక్తి
స్సదాకార్యా సాహిప్రథమసాధనమ్। మంత్రనాథం గురుంమంత్రిం
సమత్వేనాభి పూజయేత్। చక్షుర్గమ్యంగురుంత్యక్త్వా శాస్త్రగమ్యం
తు యస్స్మరేత్। కరస్థముదకం త్యక్త్వా ఘనస్థం సోభి వాంఛతి ॥
చం॥ గురువును మంత్రదైవతము ♦ గూరిమి మంత్రమునన్నమంబుగా।
కరమువినీతి భక్తిమెయి ♦ గల్గి భజింపఁగఁ బోలునట్టులన్। గరపక
యెక్కుతక్కువల ♦ గాంచుచు సుబుధుఁడు కానవైన యా। గురువు
నివీడి శాస్త్రములఁ ♦ గోచరుఁడౌ హరిగాన నేర్చునే॥8॥ గీ॥ కంటికి
బ్బిన గురువును ♦ గాదటంచు। శాస్త్రగోచరు హరిఁగోరు ♦ జడుడుచే
తి। కబ్బియున్నట్టినీటిని న ♦ వలఁజల్లి। వానకై గోరుచూచెడి ♦ వాడు
గాడె ॥9॥ స్మృ॥ సులభం తుగురుంత్యక్త్వా దుర్లభం య ఉపాసతే।
లబ్ధంత్యక్త్వా ధనంమూఢో గుప్తమన్వేక్షతే క్షితౌ॥ ఉ॥ కావున నెంత
యోచులక ♦ గాతనకబ్బినవాని సద్గురున్। ద్రోహుడుసేసి యొంతయు
ను ♦ దుర్లభుఁడౌ హరిగోరుచుండు తా। సేవగలేక నింటవసి ♦ యిం
చిన లిబ్బినిద్రోసి యేడనో। తాపలమైన దానిగన ♦ దార్కొనువా

డని చెప్పిరెందరో ॥10॥ విష్ణుధర్మమున ॥ స్మృ ॥ పాపిష్ఠఃక్షత్రబంధుశ్చ పుండరీకశ్చ పుణ్యకృత్। ఆచార్యవత్తయా ముక్తౌ తస్మాదాచార్యవాన్భవ ॥ ఉ ॥ పుణ్యుఁడు పాపపుంజములఁ ♦ బొక్కెడివాఁడును దాత్రిసద్గుణా। గణ్యునినొక్కనిన్గురువు♦గాభజియింపక ముక్తులందుతా।గణ్యులు గారు పాపియగు ♦ క్షత్రియ బంధువు పుండరీకుఁడన్। పుణ్యుడు నిద్దరున్ గురువు ♦ పూజను గాదొకొ ముక్తికేగుటల్ ॥ 11 ॥ గీ ॥ కాన నాచార్య కరుణకు ♦ గాకముక్తి। పదుల జేసిన గానియు ♦ పండుగావ। టంచు మదినెంచి తొలుతనా ♦ చార్య వరులఁ। గాంచువారలె పుణ్యము ♦ న్గాంచువారు ॥ 12 ॥ గీ ॥ సకలశిష్యుల పాపముల్సమయఁజేయు। నట్టి మహాత్మ్య మెట్టులఁ ♦ బట్టువడియె। మనుజమాత్రునికనుచు మీరనెదరేమొ। హరియె గురువను స్మృతుల నేనలగ జేతు ॥ 13 ॥ ఆచార్యప్రభావము। జయసంహిత ॥ స్మృ ॥ యస్మాద్దేవో జగన్నాథఃకృత్వామర్త్యమయీంతనుం।మగ్నా నుద్ధరతేలోకాన్కారుణ్యాచ్ఛాస్త్రపాణినా ॥ తస్మాద్భక్తిర్గురౌకార్యా సంసారభయభీరుణా ॥ మ ॥ ధరలోమానవ జన్మనుండి పరత ♦ త్వంబైన యావేలుపే। సరగందా గురువంచు బుట్టుచుమహా ♦ సంసారకూపంబులో। బురుజంజిక్కిన వారినెల్లను శృతి ♦ స్మృత్యుక్త బోధంబులన్। కరముల్బాగుగసాచియెత్తి కరుణన్ గాపాడు నిక్కంబుగాన్ ॥ 14 ॥ కీ ॥ కాన సంసారమున భీతి ♦ గదిరినట్టి। వాఁడుగురువునె యెకుటి దై ♦ వంబటంచు। దలఁచవలెనని యెల్లప్డు తనివిసనక। సరఁగ ననిఁ జెప్పె నాజయసహ్మితయును ॥ 15 ॥ స్తో। బా। సాత్వతతంత్రమున॥గురురేవ పరంబ్రహ్మ గురురేవపరాగతిః। గురురేవపరావిద్యా గురురేవపరంధనం। యస్మాత్తదుపదేష్టాసౌ తస్మాద్గురుతరోగురుః ॥ ॥ మ ॥ అరుదారన్మరిపుట్టుచావులకు కా♦ సంతైనసందీనినొ। క్షురుచిన్బుట్టగఁజేసియున్ సదుపదే ♦ శంబిచ్చుటన్ ధాత్రిలో। గురువేదైవము నెల్లవానికినిది ♦కున్నిల్కడన్ గాంచిసు। స్థిరతన్ గాంచిన గొప్పలిబ్బయునుచే ♦ జెన్నొందు మేలొక్కయున్ ॥ 16 ॥ గీ ॥ గురువు నానతి మోక్షంబు ♦ హరి యొసంగు। చుండుటను జేసి పాపాళి ♦ సుకృతి ప్రజకు। తెలివితేటగ నొస

గూట గురువెధరణి। శ్రీహరికిన్న నెక్కుడైన ♦ చెలగుగాదే ॥ 17 ॥ గీ॥
అయినందోలినుండిమనకునా ♦ చార్యులైన। వారలిట్టులంబకియు♦న్నా
రెయనిన। వైష్ణవగ్రంధములనెల్ల ♦ వజలంజేసి। యున్న దేశిక శ్రీసూ
క్తినొనరజేతు ॥ 18 ॥ ర॥ త్ర॥ సా॥ శ్లో ॥ అధ్యాసీన తురంగవక్త్రవి
లసజ్జిహ్వాగ్రసింహాసనా దాచార్యాదిహ దేవతాం సమధికా మన్యాం
ననున్యామహే। యస్యాసౌభజతే కదాచిదజహ ద్భూమాస్వయంభూ
మికాం మగ్నానాం భవినాం భవార్ణవ సముత్తారాయ నారాయణః ॥
॥ మ ॥ తనజిహ్వాగ్రపు సింహపీఠమున గ ♦ ద్ధర్వాస్యు భాసిల్లంజే। సి
న యాచార్యులకన్న నెక్కుడగుజే ♦ జేలేదుబో కాపురం।బనుమున్నిట
మునుంగుభక్తులకుధ♦ న్యంబైన యాత్రోవజూ। పనునారాయణుడేమ
హామహిమగల్ ♦. పట్టైగురూత్తంసుడై॥ గీ॥ కాన నాచార్యువరియిం
చు ♦ కాలముననె। యెంతయేనియుశోధించి♦ యేనుమంచి।గుణములను
గూడువానినే ♦ గొనంగవలయు॥ గాన నాచార్యుగుణములల్ ♦ గాంల
జేతు ॥ 19 ॥ స్తోత్రభాష్యము ॥ స్మృ ॥ ఆచార్యో వేదసంపన్నో విష్ణు
భక్తోవిమత్సరః । మంత్రజ్ఞో మంత్రభక్తశ్చ సదా మంత్రాశ్రి యశ్శు
చిః। గురుభక్తి సమాయుక్తః పురాణజ్ఞో విశేషతః। ఏవంలక్షణ సంప
న్నో గురురిత్యుచ్యతేబుధైః । (త్యభిధేయతే) ఉ॥ వేదధనంబువాండు
మరి ♦ విష్ణునిభక్తుండు నుస్వమత్సరు । డాదరణంబుతో గురువు♦ నా
జ్ఞకు లోగినవాడు మంత్రర ♦ త్నాదులనెల్ల భక్తిహృద ♦ యంబునని
ల్పుచు శిష్యకోటిక♦ త్యాదరణంబు నన్నెలుపున్ నంతటివాడె గురుండు
ధాత్రిలోన్ ॥20॥ గీ॥ కానగురుభక్తి హరిభక్తి ♦ గలిగిశిష్య। వత్సల
తంగాంచి మంత్రార్థవక్తయగుచు। మంచిచెష్టలం దెలిసి స ♦ న్మాన్యు
డైన। వాని గురువుగంజేకొన ♦ వలయుంజుండీ ॥21॥ గీ॥ ఇంకుకొంద
రు యతులతా ♦ మందరాదు। గురువులుగనంచు తామెబ ♦ లుకుదు
రుగడగి। యటులనుట తప్పుబోనాలు ♦ గాశ్రమముల । యందు తగు
వారి వరియింప ♦ నగునుసుండీ ॥21॥ (నిర్ణయ మహోదధియందు
విష్ణురహస్యమున) స్మృ॥ విప్రాణాంగురవోవిప్రాః। మిధోమే జ్ఞాని
నోధికాః। తేషామపివిశేషేణ వానప్రస్థాధవాయతిః ॥ గీ॥ బ్రాహ్మణు

లరెల్ల దమలోన ♦ వరములైన । వారినేభక్తి నాచార్య ♦ వరులగా
ను। గోరివరియింప వలెముక్తి ♦ కోఱకునందు । యతులు వనవాసు
లందర ♦ కన్నమేలు ॥22॥ గీ॥ బ్రహ్మచారి గృహస్థుఁడ ♦ రణ్యవా
సి। యతులువీరలలో నాశ్ర ♦ మాధికతను । గన్నవారిలో నొక్కరి
కన్నయొక్క । రధికులయగాన నధికులే ♦ యర్హులయ్యె ॥23॥ ప్ర॥
చ్ఛయము॥ నారదీయే॥ పరమరహస్య మంత్రోప నిషదధ్యాయము.
స్మృ॥ బ్రాహ్మణం గుణసంపన్నం వైష్ణవంచ విశేషతః। నారీవావృ
షలోవాపి గురుత్వం యదిగచ్ఛతి। జిహ్వాచ్ఛేదం తదాకుర్యా త్తస్య
దండం నరాధిపః। శూద్రశిష్యం తథాచైవ నారీశిష్యం తథైవచ। చం
డాలకర్మణానిత్యం యోజయేత్తం నరాధిపః। క్షత్రియో వాథవైశ్యో
వా గురుత్వం నేచ్ఛతిప్రభో। సర్వేషాంచ గురుర్జ్ఞేయః బ్రాహ్మ
ణో వైష్ణవస్సదా॥ ఉ॥ వేదవిదుండు వైష్ణవుఁడు ♦ విప్రుఁడుసద్గురువం
ద్యుఁడంతకున్। గాదనివీరి కన్యులగు ♦ కాంతల క్షత్రియ వైశ్య శూ
ద్రులన్। దావరియింప నొజ్జలుగఁ ♦ దార్కొన నాలుకఁగోసి యం
త్యక। ర్మాదుల నుంచగావలెన ‡ రాధిపుడొజ్జల శిష్యులందఱన్ ॥24।
గీ॥ విప్రవర్యుల వీడుచు ♦ వేరువారి। గురువులుగ గొన్న నాలుకు ♦ గో
సియంత్య। జాతికర్మలసేయించి ♦ జనవిభుండు। సేయఁదగు దండనంబ
నిజెప్పె । శ్రుతులు ॥25। ఉ॥ కాపుసవిప్రులాదఱకు ♦ గణ్యులలో ♦
గణనీయులింక భూ। దేవులతోడఁ బోలగల ♦ ధీరులె వారలు వేరువా
రలే। కావనుద్రోయ శక్తులని ♦ కావలె శిష్యులు వారికేతఱన్। వేవరి
యింప నన్యులను ♦ వీడక పాప దవాగ్నిగాలరే ।26। ఉ॥ కాన రిథ
త్రివిప్రులను ♦ గాదనియొజ్జల క్షత్రియాదులన్। మానుగఁగొన్న నొత
మహీ ♦ మంబుగలారలె గానికానిబో। యానరకాగ్ని గ్రాలిక యె ♦
యంతకుబోవరు నిక్కమంచు వే। యూనిన భక్తివిప్రులనె ♦ యొజ్జల
గాగయికొంట యొప్పగున్ । 27 । గీ॥ అగ్రజులయందు కూడ నా ♦
చార్యపదవి। కర్హమగు గుణములగ్రాలు ♦ నట్టివారి। నేగురూత్తము
లుగ గొంట ♦ నిర్ణయంబు। మూర్ఖులను గొంట తుదియందు ♦ ము
ప్పెయగును ।28। ఇదియునుంగాక. గీ॥ యతులె యాచార్య పదవికి

నర్హులగుచు। దొరకుచుండగ వారిని ♦ దోలి వేరె। యాశ్రయించిన
వార ధ ♦ మాధములును। వారుదొరకమి వేరెగా ♦ వచ్చుజుండి ॥
29॥ గీ॥ వారిలోఁవంశ సరణిగా ♦ వచ్చినట్టి। వారి క్రమముండ రెండ
వ ♦ వారిగూడ। తగదువారి క్రమంబది ♦ తప్పెనేని। పరులదామప్పు
డాశ్రయిం ♦ పంగవచ్చు। వేరువితమైన ♦ పాపముల్వృద్ధిజెం దు॥30॥
గీ॥ అనుచు స్మృతులందు యతుల కా ♦ చార్యపదవి। కహాఁతలు
లేద టంటలు ♦ వ్యర్థమైన। పలుకులేవాని పాటిగాఁ ♦ బట్టరాదు। బ
రగు యతులకె యాచార్య ♦ పదవితోలుత ॥31॥ గీ॥ జ్ఞానహీనులు
తమవంశ ♦ సరణిగాను। వచ్చియుండిన గానియు ♦ వారి వదలి। యి
తరులను గురువుల వరి ♦ యింపవలయు। మొదటివారిని భక్తిచే ♦
మ్రొక్కవలయు ॥32॥ స్మృ॥ భిన్ననావా శ్రితస్తబ్ధా యథాపారంనగ
చ్ఛతి। జ్ఞానహీనం గురుంప్రాప్య కుతో మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥
గీ॥ బొక్కపడియున్న నావలో ♦ నెక్కినట్టి। వాడుగడ్డనుచేరని ♦ భా
తిజ్ఞాన। హీనుగురువునిగా నాశ్ర ♦ యించినట్టి। వాఁడు మోక్షంబుఁ
బొందఁగ ♦ లేదునిజము ॥33। గీ॥ గురువుజ్ఞానంబుతోఁతాను ♦ గూడ
నిమెడ। శిష్యుఁడెప్పుడో తనుదానె ♦ చెడునటంచు। గురువు సుజ్ఞాని
గానుండ ♦ వలయునంచు। గురువనెడి శబ్దమున దేల ♦ గలదుగనుడి॥
34॥ స్మృ॥ గుశబ్దస్త్వం ధకారస్స్యా ద్రుశ్శబ్దస్త న్నిరోధకః। అంధ
కార నిరోధిత్వా ద్గురురిత్యభిధీయతే॥ గీ॥ చిమ్మచీకటి కర్థమై ♦ చెల
గుధరగు। శబ్దమది బాపుటకు నురు ♦ శబ్దమొప్పు। వీనిఁజేర్చిన చీకట ♦
విప్పఁజేయు। వాడు గురువనియర్థమై వలలుచుండు ॥35॥ (ఆచార్య
శబ్దార్థము.) స్మృ॥ ఆచినోతిహి శాస్త్రార్థా నాచారేస్థాపయత్య
సౌ। స్వయమాచరతేయస్తు స ఆచార్య ఇతీరితః॥ గీ॥ సకల వేదార్థ
ముల మది ♦ సలుపుచుండి। శిష్య నాచారముల నిల్వ ♦ జేసిచెలగి
యట్టి యాచారములను చే ♦ బట్టినట్టి। వాఁడె యాచార్యునిగ నెన్న
బడును పుడమి ॥36॥ కం॥ గురువాచార్యులు నను నీ ♦ యిరుపలుకు
లపైనఁ జెప్ప ♦ స్మృత్యర్థము నె। ల్లరకును బాగుగఁజూడఁ। కరమ
రుదుగ దేటబడెడి ♦ గాదేథాత్రిఁ ॥37॥ గీ॥ కాన గురువుల సుజ్ఞాని ♦

గానె వెదకి। చేకొనుండని శాస్త్రము ♦ తెప్పచుండ। నపుడెయజ్ఞాని
గూడ దం ♦ చనెడియర్థ। మదియునందున దేలడే ♦ యార్యులారా॥
38॥ గీ॥ కాన జ్ఞానంబు గుణములు ♦ గ్గలుగునట్టి । వానినే గురువుగ
గొన ♦ వలయుగాని। యిట్టిగుణములు లేనట్టి ♦ యెట్టిడేని। వానిగురు
వుగ చేకొన ♦ వ లనుగాదు ॥39॥ చం॥ తనువతియించు కాలమున ♦
తద్దయుశైత్యముఁ బూనియుండి మీ। దనుతొలి పాపసంచయము ♦
దార్కొనినం జెడిపోయెనేని తా। ననుదిన మెంతయే బకితి ♦ నార్యు
నినెంతయు నేర్పుబల్కులఁ। మనసు గరంగఁ జేయఁగల ♦ మాదిరిఁ
దీర్ప మహాప్రయత్నముల్ ॥40॥ చం॥ విడువక జేయుచు న్మదిని ♦ వే
సర కెంతయుమున్నవో లెమే ।ల్నడవడిఁ గొదుర్పవలె ♦ నాటికి। నాటి
కిగానివారిపై। చిడిముడిచెందరాదు తమ ♦ చిత్తమునందునభక్తివీడు
చుఁ। చెడుగులు దూరుటల్విననిన ♦ శిక్షకు పాల్పడఁ జేయగావలెఁ
॥41॥ గీ॥ తనకుదండింపఁగాను సా♦ ధ్యంబుగాక। పోవునెడ నెంత యో
చాలఁగొక్కిపొక్కి । చెవులుమూసుక యపుడె యా ♦ చెంతవిడిచి ।
దూరదూరము పోవలె ♦ దుఃఖపడుచు ॥42॥ గీ॥ కాన నాచార్యుఁ
దొలుదొల్త ♦ దానుతానె। యెంతయేనియు శోధించి యేఁగొనవలె।
గాని పిమ్మట దోసము ♦ ల్గలుగవిడువ। రాదుగానెప్డు వారి మాత్రిం
బుభక్తి ॥43॥ గీ॥ ఇంక నాచార్యు నెడ శిష్యుఁ ♦ డెట్టినడత। మెలఁగవ
లెనన్న నాబుద్ధి ♦ కొలది శాస్త్ర । పద్ధతిని వీడకుండఁగ ♦ బట్టివ్రా
య। గలను గనుడయ్య మిక్కిలికరుణతోడ ॥44॥ (ఆచార్యభక్తి
వివరణము, స్తోత్రభాష్యమున) స్మృ॥ అర్చనీయశ్చ వంద్యశ్చ కీ
ర్తనీయశ్చ సర్వదా। ధ్యాయేజ్జపేన్నమేద్భక్త్యా భజేదభ్యర్చయేన్ము
దా। ఉపాయోపేయభావేన తమేవశరణం వ్రజేత్॥ ఉ॥ మ్రొక్కఁద
గున్నుతింపఁ దగు ♦ మోదముతోడను గొల్వఁగాదగుఁ। సుక్కఁక
పూజసేయఁదగు ♦ సొమ్ములపువ్వుల చందనాదులా। యెక్కుపదారు
దానముల ♦ నీయఁదగుఁ దిర మౌమనస్సుచే । నిక్కము సర్వమీతఁ
డని ♦ నెమ్మదినమ్మి భజింపఁగావలెఁ ॥45॥ (స్తో-డి) స్మృ॥ దండవ
త్ప్రణమేద్భూమౌ నిర్లజ్జో గురుసన్నిధౌ। శరీరమర్థం ప్రాణాంశ్చ సద్గు

రుభ్యో నివేదయేత్ ॥ ఉ॥ లజ్జయొకింతలేక గురులన్గని నంతనఁ గూర్మి భక్తులన్। ముజ్జగమెల్ల నబ్బినటు ♦ మోదముతో ధరసాగి మ్రొక్కుచున్। పజ్జకురాక సేయుచును ♦ ప్రాణమునర్థము మేను నెంతయో। లజ్జవెలుంగ నర్పణము ♦ లాదగ సేయుట శిష్యధర్మముల్ ॥46॥ చం॥ పదపడియెప్పుడేని గురు ♦ వందన సంస్మరణంబుఁ జేసియా। పిదప నె శ్రీసతీశుఁడగు ♦ వేలుపు పెద్ద భజింపనొప్పునే। మదియన నాపరాత్పరుని ♦ యాదరణంబున తోచినంత వాఁ। సెద కరుణించి గాంచుడిక ♦ చిత్తములెల్లను పల్లవింపగాన్ ॥47॥ అయితె॥ మ॥ హరియప్రాకృతుఁడౌనుగా మరియు నా ♦ ద్యంతంబులున్ లేకయం। దరకున్దొల్తటివాఁడు నట్టిరినిదొల్త ♦ న్మ్రొక్కఁగావీడుచున్। గురువున్ప్రాకృత దేహ బాధమున చి♦క్కున్వీఁడఁగా లేని య। ట్టిది మీకిట్టులఁదొల్త మ్రొక్కఁ డనకుం♦ డీమీరు యోచింపకే ॥48॥ గీ॥ హరికి గురువున కిక భేద ♦ మరయ జనదు। జక్కరీతిగఁజూడ తా ♦ నెక్కుటగును। గురువునకు మ్రొక్కి పిదపనే ♦ హరికి మ్రొక్క। వలయునను స్మృతులను మీద ♦ నలరఁ జేతు ॥49॥ (రహ- సా॥ శిష్యకృత్యాధికారమున) స్మృ॥ యో విష్ణౌః ప్రతిమాకారే లోహభావం కరోతియః। యోగురౌమానుషం భావం ఉభౌనరకపాతినౌ॥ గీ॥ వెండిబంగరు రూపమౌ ♦ విష్ణు విగ్రహమున లోహంపు భ్రాంతియు ♦ నటులెగురువు। నందుమనుజుడె యను భ్రాంతి ♦ నందునట్టి। వారునరకంబులోఁ గూలు ♦ వారుగారే॥50 (భరద్వాజసంహితయందు) అర్చ్యావిష్ణౌ శిలాధీ ర్గురుషు నరమతి ర్వైష్ణ వేజాతిబుద్ధిర్విష్ణోర్వావైష్ణవానాం కలిమథమథనే పాదతీర్థేంబుబుద్ధిః। స్వీద్వైతన్నామమంత్రే సకలకలుషహే శబ్ద సామాన్య బుద్ధిశ్శ్రీశే సర్వేశ్వరే శే తదితర సమధీర్యస్య నానరకీసః॥ సీ॥ పూజకై యేర్పడ్డ ♦ పుండరీకాక్షుని।యందు శిలాబుద్ధి ♦ హరికిభక్తు। లగు వారియందు జా ♦ త్యల్పబుద్ధియు శ్రీశు। భక్తవతంస శ్రీ ♦ పాదతీర్థ। మునసీటిబుద్ధి దా♦మోదరనామమం♦ త్రముల సామాన్యశ ♦ బ్దములబుద్ధి। హరిహర బ్రహ్మలం ♦ దరియందు సమబుద్ధి గురువునందుననొక్క♦ పురుషబుద్ధి। ॥ గీ ॥ వీనిలో నేదియేనియు ♦ వెలసెనేని। వాఁడు నరకార్ణ

వంబులో ♦ బడకయెపుడు। తలఁగడనిబల్కెనాభర ♦ ద్వ్యాజసంహి ♦ త
యనువానినిఁగాంచుడీ ♦ ధన్యులారా ॥ 51 ॥ స్మృ॥ గురువద్గురు వర్గ
శ్చ ద్రష్టవ్యో భూతిమిచ్ఛతా। శయనాసనయానాద్యంతదీయమపివంద
యేత్ ॥ గీ ॥ గురువులనుబోలెవారిపు♦త్రులనుసతినిబంధువర్గలబు స
ట్టులే ♦ పడకపీట। వాహనాదులనన్నింటి ♦ వందనములు। సలుపవలెన
ని శ్రీరహస్యత్రయమున। 52 ॥ సీ ॥ గురు సమీపమునమ ♦ త్సర
దూరుఁ డైభక్తిగురువునిల్చినయెడ ‡ న్నిలువ వలయు। వారుసింగపు
పీట ♦ వరలిగూర్చొనిప్రీతి । నియమింప మిగులవి ♦ నీతి మెరయ। నే
లపై గూర్చుండి ♦ నిశ్చిద్రుడయి వారు।నిద్రబూనినయెడ నిద్రఁదేలి
వారికన్నను మున్ను ‡ వద్దికతో లేచి మిక్కిలి సేవలోమెలగిహరియె
నన్నుగరుణించి కన్నుల ♦ నున్నవారు వీరలనియెంచి వారికి వెలయుకృ
పకు। పాత్రమగు వానికెప్పుడేఁ ♦ బడయరాని। దెయ్యదియులేదు నిజ
మని ♦ యెన్నవలయు। ॥ 53 ॥ శా । ఔరాధాత్రి గురూత్తముండుత
నశిష్య ♦ స్తోత్రసేవాదులన్। మేరల్మీరిన ప్రీతిగాంచగసురా♦నీకంబునున్
సర్వమున్। దారెంతోవిలసిల్లుచుందురనుటన్ ♦ ధన్యంబుగా సర్వదే।
వారాధ్యంబనసందియంబుగలదే యాచార్యరత్నంబిలన్ ॥ గీ॥ గురువు
తానొకఁడిలతుష్టి♦గొనడయేని। యెల్లసురలునువానిని♦నొల్లరయ్య। కా
నగురువర్యునే బ్రహ్మగానుఁదలప।సందియంబు నొకింతయున్ సలుపరా
దు। । 54 ॥ కం ॥ అనిభృగుసంహిత శౌనక॥ మునికిట్టుల శిష్య వృత్తి
ముదమునఁజెప్పెన్। ఘనులారదీనిభక్తిని। గనివేగమెధన్యతములు గండీ
యీరల్ ॥ 55 ॥ రహ శిష్యకృత్యాధికారము ॥ స్మృ। స్వయంకుక్తో
పినిత్యోపినిత్యముక్తైశ్వరేపిచ। సాజాత్యంభావ యత్యేషాం సాలభ్యా
యైవదేహినః। సజాతీయేనగృహ్ణాతి సజాతీన్మృగపక్షిణః। ఏవం మానుు
షభావేన మర్త్యాన్ గృహ్ణాతిమాధవః। తస్మాత్ప్రాజ్ఞస్సదాచార్యే స
త్సు తత్సదృశేషుచ।త్యక్త్వామర్త్యమతిశ్శౌరేః పరమ ప్రేమభాజనం। బ
హునాకిమిహోక్తేనగురుభూతోహరిస్స్వయం।మనుజానాంచ యేతాఁ—
లేత్వజహన్నిజవైభవం ॥ ఉ ॥ హేయ గుణంబులన్వదలి ♦ యెంతయు
భాసిలు దేవదేవు। డన్యాయముఁ జేసి పాపముల ♦ నాటికి నాటికిఁ జెం

మనట్టి మే। మీరాయెడఁగొల్వ జేయుటుట ♦ లెక్కడనంచని దూరదూ
రమే। బోయెడి వారికెంతయును ♦ బుద్ధినినమ్మక మందఁజేయగా॥
56॥ మ॥ తనుముక్తుఁడయి నిత్యుఁడయ్యు మరని ♦ త్ర్యంబుల్ బతే
ముక్తియం। దున భాసిల్లెడివారికీశుఁడయి యుం♦ దూరంబుగా బో
వు వా। రిని సౌలభ్యగుణంజూపి చూపి యొక ♦ రిన్గొల్వఁగారాదు శ్రీ
హరినేగొల్వగ నన్నిచేకురుగదా ‡ యన్బుద్ధిబుట్టింపగా॥57॥ చ॥
సదయుఁడు లోకమంతయు స ♦ జాతులయందెగ ప్రీతిఁజూపు వా। ర
ది తగునంచువారలకు ♦ నెంతయుబుద్ధి గుదుర్పగా నెబో। మదినిడిమే
సజాతుఁడయి ♦ మాన్యతఁగాంచు గురూత్తముఁడునా। యొదవి భజిం
చువారలకు ♦ నొప్పుగముక్తికి త్రోవఁజూపెడిన్ ॥58॥ కం॥ ఈగతి
నాయాజాతుల। తాఁగరుణాన్జననమందె ♦ తనుఁగొలిచినచో । నేగిని
బడకుండఁగధర। వేగమ రక్షించి పిదప ♦ విష్ణునిఁ జూపున్ ॥59॥ గీ॥
అందువల్లన మనుజుఁడా ♦ చార్యునందు। వారినన్నిటఁ బోలిన ♦ వా
నియందు। ప్రాజ్ఞులందరు నరుఁడను ♦ భావముడిగి। శ్రీశు కరుణకు పా
త్రులై ♦ చెలఁగవలయు ॥60॥ గీ॥ ఎక్కువలు సెప్పగానింక ♦ యేమి
ఫలము। హరియె గురువయిఁ బుట్టి త ♦ న్నధికభక్తి। గొలుచువారల
పాపము ♦ ల్బూలఁదోసి। తనదువైభవ మెల్లను ♦ ధారవోయు ॥61॥
గీ॥ గురువునకు మ్రొక్కిపిదపనే ♦ హరికిమ్రొక్క। వలయుననియెడి
స్మృతిని నే♦ వరలఁజేతు। ననుచు వచియించి యేమేమొ ♦ పనివిప
నివి। బలికితిరటన్న గనుడట్టి ♦ వచన మిదియె ॥62॥ (స్తోత్రభాష్య
మున॥ మనుః ॥) స్మృ॥ భగవద్వాదనంస్వాదు గురువందనపూర్వ
కమ్। క్షీరంశర్కరయాయుక్తంస్వదతేహి విశేషతః॥ గీ॥ తొలుతగురు
వునకై ప్రణతులుఘటించి। పిదప శ్రీహరికట్లు సం ♦ ప్రీతిఁజేయు।
పాలుచక్కెర గలిపిన ♦ భాతిదనరు। ననుచు శోధించిచెప్పె నా♦ మ
నువు స్మృతిని ॥63॥ గీ॥ ఇట్టివానిని నన్నింట ♦ నెరిగిజనులు। ముఖ్య
దైవంబు గురువునే ♦ మొదటదలచి। హరిని నావల దలపంగ ♦ నౌన
టంచె। దెలుపఁదొలుదొల్త గురువునే ♦ దలచుచుంద్రు॥64॥ గీ॥ శ్రు
తుల స్మృతులనుఁ జూపితి ♦ రింతెకాని। యుక్తి నొకయింతఁ జూప

కే ♦ యొప్పగలమె। అనుచు బలికెద రేమొ యో ♦ యార్యులార।
బుద్ధిఁ గొలఁదిఁగ నికఁ దాని ♦ పొందుపరుతు ॥65॥ చం॥ ధనికుఁ డొకండు
దాతయయి ♦ దర్శనమేరికి యీఁడునట్టి వా। నినిఁగనఁ జేసి యెంతయు
ను ♦ నేర్పునవానికి వీనికిం దగన్। గొనములు సెప్పి యాచకున ♦ కు
న్బలురొక్కముఁ బొందునట్లు సే। సినతఁ డివీనిలో నెవరు ♦ సెప్పరె యె
క్కుడు యాచకాళికిన్ ॥66॥ మ॥ ఇదియుంగాక ధరిత్రిలోఁ బుడమి రేం ♦
ద్రెల్లన్ సమస్తంబుఁ దీ। ర్పదగన్ జాలియు ధర్మనాథుఁ డను పే ♦ రన్ ధీ
రుదా యొక్కరిన్। కుదురన్ బెట్టుచు వాని యానతులఁ గై ♦ కొంచున్న
నుశ్సేయు భా। తిదగన్ మోక్షమునిచ్చు సద్గురుని సూ ♦ క్తిన్ బట్టి లక్ష్మీ
శుఁడున్ ॥67॥ చం॥ అవనికి రేడు ధీరుఁడొక ♦ డా యగు నాతఁడు ధీ
రుఁడయ్యు మం। త్రివరుని వ్రాతగానకయె ♦ తీర్పును సెప్పనె యట్టి
మంత్రిపుం। గవుఁడును సభ్యులౌజనులఁ ♦ గాదని యొక్కఁడె ధర్మనిర్ణ
యం। బవునని జెప్పుచుండునొకొ ♦ యార్యవరేణ్యులు మీరె సెప్పుఁడీ
॥68॥ గీ॥ కానతనుదాన ప్రజకు మో ♦ క్షంబు నీయ। నర్హుఁడయ్యును
నాచార్యు ♦ నాజ్ఞలేక। యీయతగదని సంకల్ప ♦ మెప్పుడిడెనొ।
యపుడె గురువాది సే ♦ వాస్పదయ్యెగాదె ॥69॥ మ॥ ఇలదైవంబెగు
రూత్తముండె యని తా ♦ నెంతేని సద్భక్తిఁ బూ। జలఁ గావించుచు నా
తుల్సెలుపుచున్ ♦ శత్రున్ వ్యసన్నుతించుచున్। దలపుల్పొందుగఁ జేయు
చున్ మఱియు స ♦ త్కల్యాణ చారిత్రముల్। గలయం జేయుచు ను
న్నవారలకు కాం ‡ క్షల్దీరవే యెందు నేన్ ॥70॥ గీ॥ ఎవ్వఁడవు నీవ
టంచు త ♦ నెవ్వడడుగ। గురువుపేరును వచియించి ♦ కూర్మివారి।
శిష్యుఁడనటంచు తొలుదొల్తఁ ♦ జెప్పిపిదప। నన్ను నీపేరఁ బిల్తుర ♦
నంగవలయు। కాని తనపేరు సెప్పుట ♦ కానికాదు ॥71॥ ఉ॥ కావున
భక్తసంతతికిఁ ♦ గన్నులపండువు సేయ శ్రీశుఁడే। తాఁ పహియించి మే
నులను ♦ తద్దయు భక్తిని తన్నుఁ గొల్వ పా। పావళిద్రుంచి మోక్షము
ను ♦ పట్టుగనిచ్చు గురుండటంచు నీ। భావమునందునింక నర ♦ భా
వము మానుడు మీరు వేగమె ॥72॥ గీ॥ గురువరులపిడి యొంతయే ♦
స్వామినిఁ గొల్వ। హరియు నీతసపయి ప్రీతి ♦ నలరఁ జేసి। బ్రోవ దలప

దుగావున ♦ బుద్ధిగలుగు। వారలెల్లను గురువును ♦ వదలరాదు । 73
॥ గీ ॥ ఆచార్యాధ్యాయంబిది। నా చేత వ్రాయఁజేసె ♦ నారాయ
ణుఁడే। యీయాచాయ నైదవదిసా♦ రాచారము గాంచి ధన్యు♦ లందరు
గండీ ॥ 74 ॥ శ్రీః శ్రీః

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము .

చక్రాంకనాధ్యాయము. (౬)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నడుమనాథ।యామునార్యులు కొ
నన శ్రీ ♦ హరివెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తియొం ♦ తేనిబాదల। గురు
పరంపరనెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

ఉ ॥ ఈరీతిన్గురువర్యులన్దలఁచి యొం ♦ తేభక్తితోవారిస। త్కారు
ణ్యంబును గాంచు పద్ధతినియం ♦ తన్బాగుగా జూచియ। వ్వారిన్వేడిన
పంచసంస్కారణముల్ ♦ సద్ధిష్ణులై గాంతురే। వ్వారోవారలెధన్యులౌదు
రిలపై ♦ వంద్యాళిలో నంతకుఁ ॥ 1 ॥ గీ ॥ పంచసంస్కార మనెడి
శ ♦ బ్దమునకర్థ। మేమియన నైదుపనులచే ♦ నచట నచట। బాగుసే
యుటకర్థమై ♦ బరిఢవిల్లు। నైదుపనులవి యెవ్వినా ♦ నలరజేతు ॥ 2
॥ సీ ॥ మంత్రపూజితవహ్ని ♦ మధ్యభాసిలు శంఖచక్రచిహ్నములభుం
జములఁ గనుట । పండ్రెండుగా నూర్ధ్వ ♦ పుండ్రములుబ్బనుట విష్ణు
జెప్పెడిపేర్ల♦ వెలయగనుట। తనపాపసమితివి♦ ధ్వంసంబుఁ జేసెడి మం
త్రిరత్నములను♦ స్మదినినిడుట। భగవంతుఁడై పర♦ బ్రంహ్మమై విల

సిల్లు వారికిపూజలసల్పు ♦ సరణిగనుట। గీ॥ ఇటుల భాసిలుచుండెడి♦ యివియె యనుడు। పనులువీనిని నాచార్య ♦ ఘనుని కృపకు। పాత్రమయి వారివలననే ♦ బడసివిష్ణు । పూజసేయుట కర్హమై ♦ బోవవలయు ॥4॥ గీ॥ ఇందునాచార్య విషయంబు ♦ పొందుపఱచి । నాడదొల్తనె చక్రాంక ♦ నంబుజాడ। దేటపరిచెద నేనిప్డు ♦ దెలసినంత । దీనిఁజదువుఁడు సద్భక్తి ♦ నూని తమరు ॥5॥ (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమున, శతపథబ్రాహ్మణమునసామవేద శాఖయందు) స్మృ॥ పవిత్రమిత్యగ్నిః। అగ్నిర్వై సహస్రారః। సహస్రారో నేమిః। నేమినాతప్తతనూః। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం సలోకతా మాప్నోతి॥ గీ॥ ధరపవిత్రమనాయగ్ని ♦ దనరుచుండు । నగ్నియన వేయియంచుల ♦ నాయుధంబు। దానికే చక్రమనుపేరు ♦ దనరుచుండు। చక్రసంతప్త భుజలుమో ♦ క్షంబుగంద్రు ॥6॥ (డి, ప్ర, చా, యజుర్వేదే। శతపథబ్రాహ్మణే। కఠశాఖాయాం॥ శ్రు॥ తప్తంచక్రం ద్విభుజేధార్యం। ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ విష్ణుంపరంధ్యాయ తియోమహాత్మా॥ గీ॥ తప్తచక్రములను భుజ ♦ ద్వయమునందు । దాల్పుడనుగద యజుర్వేదంబు తేట। నూర్ధ్వపుండ్రంబు చక్రంబు♦ నూనియున్న। వాడు ఘనుఁడని కఠశాఖ ♦ పలుకఁబలికె ॥7॥ (డి, కాండ.) శ్రు। దేవాసోయేనవిధృతేన బాహునా। సుదర్శనేన ప్రయాంతం। స్వర్గమాయాంతితామలోక విసృష్టవీతస్స్వయంతి। బ్రాహ్మణావైసర్వం। సర్వాశ్శూద్రాణా మిత్యగ్నినావై హోత్రా తప్తచక్రం ద్విభుజేధార్యే తోర్ధ్వపుండ్రిమాలిఖేత్ । తస్మాద్విరేఖం భవతి । పునరాగమనం నచేతి। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం సలోకతామాప్నోతి॥ గీ॥ సురలుద్విజలును క్షత్రియ ♦ శూద్రజనులు। నందరును హోత్రచేతప్త ♦ మైన చక్రి। మునుభుజంబుల రెంట తాఁ ♦ బూనియూర్ధ్వ। పుండ్రములఁ దాల్పుముక్తికి బోదురపుడు ॥8॥ (నారాయణ సారసంగ్రహమున, బ్రహ్మపురాణమున) స్మృ॥ అగ్నితప్తంపవిత్రం చధ్వత్వావైబాహుమూలయోః। త్యక్త్వా యమపురంఘోరం యాంతివిష్ణోః పరంపదమ్॥ గీ॥ బాహుమూలంబులందు స ♦ ద్వహ్నితప్త। శంఖచక్రములను బూను ♦ స

జనుండు। ఘోరమైనట్టి యమపురిం ♦ గూలదన్ని। వైష్ణవంబగు పద విలో ♦ వరలుచుండు ।9। (ది, బృహన్నారదీయె) స్మృ॥ సుదర్శ నేన యస్యాంగంలాంఛితంతు భవేత్సదా । దేహేతస్యవసేన్నిత్యం శ్రి యాసార్థం స్వయంహరిః। చక్రాంకితాయుధం దృష్ట్వా యమోపిభయ శంకితః। ప్రణామందూరతః కృత్వావిష్ణుభక్తం విమత్సరం । చక్రాంకి తాయవిప్రాయ విష్ణుభక్తాయధీమతే। భిక్షామాత్రప్రదానేన వైష్ణవంగ తి మాప్నుయాత్॥ మ॥ ఇలచక్రాంకిత దేహరాజనుల ల♦ క్ష్మీశుం డు శ్రీదేవితో। వెయున్నావున వీనిగాంచి యముడు ♦ న్భీతిన్మహా దూరమే ॥ నిలిచేమిక్కిలి వందనమ్మొనరుగా ♦ నీరాడుబో యట్టిదే । హులకొక్కింతయు బిచ్చమురుంచినజనుం♦ డో హోహరిం జేరెడిక్ ॥౯॥

॥ గీ ॥ హుతవహిన్న తప్తచక్రాం । చితులయి హత పాపులగుచు ♦ జేజేసములై ॥ హితులయి హరికికనరక ♦ మ్మృతు లైవేవేగహరిని ♦ జొచ్చెదరుసుడీ॥ 10॥ (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్క రమున, పరాశరోత్తరఖండలో) (స్మృ॥ వినాయజ్ఞోపవీతేన వినాచ క్రస్యధారణాత్ । వినాద్వమేనైవవిప్రశ్చండాలత్వమవాప్నుయాత్॥ విధినా శంఖచక్రాది ధారణంచోర్ధ్వ పుండ్రకం। ఉపవీతం శిఖాబంధం విప్రస్యసతతంస్మృతం। చక్రధారణహీనస్య ద్విజత్వంనిష్ఫలంభవేత్ అచక్రధారిణంవిప్రం యశ్శ్రాద్ధే భోజయేన్నరః। రేతోమూత్ర పురీ షాది సపితృభ్యః ప్రయచ్ఛతి। శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితో బ్రాం హణాధమః । జీవన్నేవసచండాల స్సర్వకర్మబహిష్కృతః।చక్రసంస్థా నహీనస్య ద్విజత్వం నిష్ఫలంభవేత్॥ సీ॥ జుట్టనుజంజంబు చుట్టవా ల్కంఖంబు ♦ ద్వయమంత్రపఠనంబు దనరడేని। విప్రుంకు వెంటనే వి ప్రత్వమునుమాసి ♦ యపుడెచండాలత్వ ♦ మందుగాన । పైవాని వి ప్రుండు ♦ పదపడిశ్రద్ధతో భరియింప వలయును ♦ వదలరాదు । చ క్రాంకనవిహీను ♦ శ్రాద్ధభోక్తను జేయుజనుడు రేతఃపురీ ♦ షముల మూత్ర। గీ॥ ములనుపితరుల కిడినయ ♦ ట్టులనెజుండి। యవనిచక్రాం క నవిహీను ♦ నఖిలకర్మ। గహీతునిగ పరాశఖండయందు। వరుస నధ్యాయమున రెండ ‡ వదియునైన। దానియందునవ్రాసిరి ♦ దవిలి

యిటుల ॥11॥ గీ॥ కానజుట్టును జంజంబు ♦ కరణిగానె । యందరును హోమవహ్ని చ ‡ క్రాంకనంబు। గాంచవలయును నిత్యంబు ♦ గానుభక్తి। నిదియముక్తికి త్రోవయై యెసఁగుచుండు ॥12। (పరాశరస్మృతి) స్మృ॥ ప్రథమం తాపసంస్కారం తాపసైర్మునిభిస్స్మృతం। సర్వాశ్రమేషువసతాం స్త్రీణాంచద్విజసత్తమాః। అగ్నితప్తేనచక్రేణ బాహుమూలేతువాంఛితాః। తేయాంతి పరమంస్థానం పునరావృత్తివర్జితం।అగ్నినైవతుసంతప్తం చక్రమాదాయవైష్ణవః।దాహయేత్సర్వ వర్ణానాం విష్ణుసాలోక్య సిద్ధయే । దక్షిణేతు భుజేవిప్రో బిభృయాద్వైసుదర్శనం। సవ్యేతుశంఖం బిభృయాదితివేద విదోవిదుః। చక్రాంకితాయవిప్రాయ అభుక్త్వా స్నందదాతియః । తదన్నం మేరుతుల్యాం స్యాదశ్నుతేదివిదేవవత్ ॥ సీ॥ ఈవర్ణమావర్ణ మేవర్ణమనకయే యాశ్రమభేద మం ♦ చనక యందఱు రును వెలందులుసైత♦ మునువహ్ని సంతప్త శంఖచక్రముల నా ♦ చార్యుచేత। వామదక్షిణములో♦ బాహుమూలములందు వరుసధరింపగా ♦ తిరిగిరాని। హరిపదంబును జేరె ♦ దరువారికిడిన యొక్కింతటియన్న మ♦ దెంతయేని। గీ॥ మేరుపర్వతతుల్యమై ♦ మేరమీఱ। యమృతమయి దేవతలుబోలె ♦ నను దినంబు। స్వర్గముననుండి గుడుతురు ♦ సౌఖ్యముగను. । యెల్లజనములు తిరముగా ♦ నుల్లసిల్లి ॥ 13 ॥ (ప్రసన్నధర్మసారసముచ్చయమున, పద్మపురాణము) స్మృ॥ అంకయేత్తప్త చక్రాద్యైరాత్మనోబాహుమూలయోః । కలత్రాపత్య భృత్యేషు పశ్వాదిషుచ సర్వశః॥ గీ॥ చక్రసంతప్తభుజులు వం ♦ శంబువారి। నెల్లరుసుభృత్యతతినెల్ల ♦ నెపుడుతన్ను। గొలుచు పసువుల చక్రాంకి ♦ తులఁగ జేయు। వలయు పాత్రలపై గూడ ♦ వ్రాయవలయు ।14॥ గీ॥ ఎవ్వరెవ్వారికేయగ్ని ♦ యాదుహుతము। జేసిచక్రాంకనంబును♦ జేయవలయు। నోగదయటు స్నహారల ♦ కొప్పియున్న। నగ్నియందునఁ జేవలె ♦ హానిఁ దలఁచి। 15॥ చం॥ యతులకు నగ్గిలేకునికి ♦ నగ్నిసుతప్తము గానివాని దా। ల్పుతగుదటంచు సత్స్మృతులు ♦ రాజిలుచుండుట యెల్లఁ జూచి తా । మతినిఁజెలంగి యిప్పుడిది ♦ మంచిగజేసిరె నంచు నెంతయో । సతత

ముఃగొంగిబొంగి మరి ♦ సభ్యవతంసులఁ బోలు వారిలోఁ॥16 ॥ కం॥ కొందరు యతులకు నిదితగ । దందురు తమ గురుత కేమి ♦ హానియొ యనియా। మందులఁ బలుకులు మదినిడి। సందియ మందంగరాదు ♦ సభ్యవ తంసుల్॥ 17॥ చం॥ యజనము సేయువారు దమ ♦ యంతన శ్రీహరినెంచుచున్నఋ। ద్విజులు సమస్తకార్యముల ♦ వేఱురకుండఁగ నల్పు రీతిశి।వ్యజనముపీరియానతిని ♦ నాదలఁ బూనుచు హోమవ హ్ని వే। దజమగురీతి నల్పియట ♦ తప్తముఁజేసిన శంఖచక్రముల్॥ 18॥ గీ॥ శిష్యులందింప యతివరు ♦ ల్చేతఁబూని । భుజము లందిడి శి ష్యులనుబ్బాజ్యులుగను । సేయుభాగ్యంబుఁ గలదెనే ♦ సేతనేని । దీ నిగాదన్న పాపము ♦ ల్టిటుకొనవే ॥ 19॥ గీ॥ కాన యతివరులబ్బని ♦ కాలమునను। బ్రహ్మచారులు మొదలగు ♦ వైష్ణవులను। శ్రేష్ఠమగు నట్టి సుజనుల ♦ చేతనపుడు। చక్రధారణ మడియంత ♦ సమ్మతంబు॥ 20॥ గీ॥ శ్రుతులు స్మృతుల వివేక నే ♦ సెప్పినంత। వట్టిమాటల నె ట్లు చే ♦ పట్టవచ్చు। నరుచుబలికిన గొన్నింటి ♦ మనవి సేతు । గ్రంథ విస్తర భీతిచే ♦ దగిలియిపుడు ॥21॥ (నిర్ణయమహోదధియందు, ప రాశరసంహిత) స్మృ॥ స్వాగ్నౌకుర్యా ద్బ్రహ్మచారీ తప్తచక్రాది ధారణం। కుర్యాద్దేవాలయాగ్నౌతు సన్యాసీ హోమమార్గతః॥ గీ॥ బ్రహ్మచారియు గృహివాన ♦ ప్రస్థులు తమ। యగ్నియందున నిం క ♦ సన్యాసిదేవ। రత్నసద్మాగ్ని హోమ పూ ♦ ర్వకముగానె। చ క్రధారణమునుఁ బ్రీతి ♦ సలుపవలయు ॥ 22 । ఉ॥ ఈవచనంబులో న యతి ♦ యీహరి సద్మపువహ్ని వేల్చి శి। ష్యావళి చక్రధారణము నందగ జేయఁగవచ్చునంట హో। మావసరంబు నన్యతికి ♦ నగ్నిస్పృ శింపుట ధర్మమన్నత। ప్పావిధి హోత వేల్చగ స♦ సమాశ్రయణం బుచు జేయుటంతయుఁ ॥23॥ గీ॥ హోతవిధిఁదీర్చి యుండిచ్చి యున్న వాని। తోడ సైతము యతిసేయఁ గూడదనన। దేవునికిఁగూడ యతు లింక దీపధూప। ముల సమర్పింపఁ దగదంచు ♦ బలుకరాదే ॥ 24 ॥ గీ॥ కాన యతులకె పంచ సంస్కారములను। జేయుట లనెక్కుడ హాటతఁ ♦ జేరియుండు । నితరులకు నన్న ముఖ్యమై ♦ యుదియె మం

చి। సరణియని యెంచుడీయింక ♦ సరసులారా ॥24॥

మ॥ యతులగ్ని స్పృశియింప రాదనెడి వా ♦ క్యంబుం త చక్రాంకన। వ్యతిరిక్తంబున సార్థకంబగునన్ ♦ వాదేమి లేకుండ గా।నితరుల్వేల్చినయగ్ని దాపిమతి కం ♦ దింపంగ చక్రాంక నాం। చితులన్నేయిటతప్ప టంటలుని ♦ సీ పల్కరాదెట్టులన్ ॥25॥ గీ॥వారివారికిఁ దగినట్టి ♦ వహ్నియందు। వేల్చి చక్రాంకనము సేయ ♦ వి విహితమనుచు। యతివరులుఁగూడ దేవాల ♦ యాగ్నిహుతముఁ। జేసిచేయంగ వలెనని ♦ జెప్పటయును ॥26॥ గీ॥ యతులకాచార్య పదవిలో ♦ నర్హతయును। నటులె చక్రాంక నంబులో ♦ నధికతయును। అగ్నినిర్ణయ మును జేయు ♦ నందువలన। యతుల కిందున నధికార ♦ మతిదృఢంబు ॥27॥ గీ॥ యతులు వేల్చక తాము ♦ ధూపాగ్నియందు। తప్తమునుఁజేసి జేయుట ♦ తప్పటంచు। దెలుచున్నది తేటగా ♦ దీనివలన। గాన నటుసేయుచుండుట ♦లెక్క కాదు ॥28॥ గీ॥ హోమమార్గంబుతోనంచు ♦ వరలియుంట। దాని విడనాడి సేయు టుల్తప్పటంచు। దెలుగావున యతులును ♦ దేవతాగ్ని। హోమమును జేసియే జేయ ♦ యుక్తమగును ॥29॥ గీ। ఇంక యిదిబోనిచెప్ప నుం ♦ కించియున్న। దాని నింకయు వ్రాయనుం♦ కించినాడ। నేమియేమియు సంశయం ♦ బసంగనేని। శలవు వెట్టుడటన్న నా ♦ సభ్యవరులు ॥30॥ గీ॥ ఏమి వచనంబులో వీని ♦ నెపుడు గనము। భారతంబున నేనియుఁ ♦ భాగవతము। నందునేనియు పొందింపు ♦ డన్నరెంట । గలుగువానిని నేవ్రాయ ♦ గలనుసుండీ ॥ 31 ॥ (వ్రి, స్న, చ్ఛయ, భారతమున॥ కృష్ణార్జున సంవాదము) స్మృ॥ మచ్చక్రాంకిత దేహోయం మద్భక్తోభువిదుర్లభః। నైవాప్నోతి వశంమృత్యో రవ్యాజ్ఞా భంగకృన్నరః। నాన్యందేవం నమస్కుర్యాదన్యదాయతనంవిశేత్। చక్రాంకితస్సదా తిష్ఠేద్భక్తితః పాండునందన ॥ మ॥ ధరచక్రాంకితు లన్యదేవతల స ♦ న్మానించుటల్ జూచుటల్ । సరిగాదంచు త్యజించి మేటి జమునా ♦ జ్ఞన్ దోలఁగా దిట్టలె। కరువైయుండెద రట్టివార లిలనా ♦ కైంకార్యమందెప్పుడున్। స్థిరచిత్తంబుగలారు గావలయుభ ♦ క్తిన్సర్వ కాలంబు

నది ॥32॥ భాగ॥ అజామిళోపాఖ్యానమున ॥ శ్లో ॥ యేకంఠలగ్న
తులసీనళినాక్షమాలా యేబాహుమూలపరిచిహ్నిత శంఖచక్రాః।
యేవా లలాటఫలకే లసదూర్ధ్వపుండ్రా స్తే వైష్ణవా భువనమాశుప
విత్రయంతి ॥ చం ॥ వదనమునందు పుండ్రములు ♦ బాహువునందున
శంఖ చక్రముల్। జెదరక కంఠమందుతుల ♦ సీనలినాక్షులహార సంత
తుల్। గుదురిచియున్న వైష్ణవులు ♦ గూర్మి జరించినధాత్రి ధన్యులే।
గదయనియాయముండె వలు ♦ ౪౯ మరి సందియమేమిసెప్పుడీ ॥33॥
॥ గీ ॥ అన్నిసరిగాని పూర్వంబు ♦ నందుచక్ర। ధారణంబున మిక్కిలి
ధన్యులైన। వారలెవ్వారలన్నను ♦ వారి వరుస ♦ స్కాందమున వెల్గి
యున్నట్టి ♦ సరణిగనుడీ ॥ 34 ॥ స్కాందము ॥ నారద బ్రాహ్మసం వా
దమున ॥ స్మృ ॥ చక్రాంకిత భుజాస్సర్వే ప్రహ్లాదేన ధృవేణచ। మాం
ధాత్రాహ్యంబరీషేణ మార్కండేయ ముఖైర్బుధైః। విభీషణేనబలి
నా శుకాఙ్గద శుకేనచ। చక్రాదిచిహ్నితం సర్వం దేహం కృత్వా
చపుత్రకా ॥ సీ ॥ బ్రంహ్మనుగూర్చినా ♦ రదముని చక్రాంకనము నె
వ్వరైరని ♦ నాఁడు వేడ। అంబరీషవిభీష ♦ ణాదులుమాంధాతృ బలిశు
కరుక్మాంగ ♦ దులును మఱియు। ధృవుఁడుమార్కండేయ ♦ ధీరుండువీ
రిచేనందరుమిగులనా ♦ నంద మొందిన। తమభక్తిచక్రాంక ♦ నముఁబూ
ని తమదేహ ములనెల్ల సార్థకం ♦ బులుగఁజేసి। కొనిరటంచని నారద
మునికిబ్రంహ్మ। కొమరుడంచని యెంతయు ♦ గూర్మితోడ। దవిలి సె
ప్పె నటంచుస్కాం ♦ దబునందు। వెలయుచున్నది గాదెయో ♦ విబు
ధులార ॥ 35 ॥ అనిన ॥ గీ ॥ చక్ర సంతప్త భుజులెంత ♦ సభ్యులేని
వారి ముఖమునుగాంచిన ♦ వారు నరక। మునమునుంగుదురను స్మృ
తుల్ గనరె మీర। లనినవివరింతు వానికి ♦ సర్వమిపుడు ॥ 36 ॥ చ
క్రాంకన నిషేధవచనగత్యంతరము ॥ గీ ॥ ఆదిత్యులైనగ హేమాద్య్రా
దుల చక్రాంకనంబు ♦ నందిన ద్విజుమో। మాదరణానాదరమున। గా
వనకన్గాంచిరేని ♦ కలుషముదెచ్చు ॥ 37 ॥ చం ॥ తెలియకగాంచి
రేనియుమ ♦ దిన్వతఁజెందుచు నఘ్లసూర్యమం। డలము నమస్కరించి
మది ♦ ధ్యాన మొనర్చియు వైష్ణవంపుసూ। క్తులవినుతింప నందునను

దూకొనుపాపము బోవులేనిచో। దొలగదు పాపసంఘమది ౹ దోస
ముతప్పదు తప్పదెప్పుడున్ ॥39॥ చం॥ ఇవిమొదలైన మేటిస్మృతు ♦
లెన్నియొ భాసిలుచుండనింక వై। ష్ణవత ఘటింపఁ జేయునది ♦ చక్రి
సమాశ్రయ ణంబటంచు మీ। రివియును గానఁ జేసితిరి ♦ యేమిటొకొ
నిక్కమటంచు మీమదిన్ ।దవిలిన సంశయంబులిక ♦ తద్దయు బాయును
మున్నుఁజూడుడీ॥ 40॥ చం॥ భుజముల తప్తచక్రములఁ ♦ బూనిన పా
రుఁడు రౌరవంబులో। నిజముగ తాబడున్మరియు నేరఁడుగడ్డను జేరనం
చునీ। యజువచనాళి కర్థమిది ౹ యా గదనిక్కము లౌకాగ్నిలో। ద్వి
జలరు చక్రధారణము ♦ వీడుడటంచని దెల్పునింతయే ॥41॥ చం॥ అ
ది యెటులన్న ధాత్రిస్మృతు ♦ లన్నియు శ్రీహరిసేయునాజ్ఞలై। గదవి
లసిల్లు నిక్కమన ♦ గామరియిట్టులు వాని వానిలో। తుదిమొద లౌ
క్కరీతిగనె ♦ దూరక వేరొక యర్థమిచ్చునే। యిదితగవౌనె శ్రీహరి
యు ♦ నిట్లు వచించునె మీరెసెప్పుడీ ॥42॥ చం॥ ధరణిని తప్తచక్రము
ల ♦ దాల్చినవారల నిందసేయు శ్రీ। హరివచనాళి హోమముల♦ నం
దనివహ్ని సుతప్తచక్రధా। ర్ధరణము గూడదంచు విశ ♦ దంబుగదేలు
నె లౌకికాగ్నిలో। నెరపిన చక్రధారణము ♦ నేరద నున్నవచనాళి యు
న్నదే ॥43॥ అనిన॥ (ప్ర, చ్ఛయ. నారదుడు) స్మృ॥ హుతాగ్ని త
ప్తచక్రాద్యై రాయుధైః పంచభిర్హరేః। ప్రతప్త బాహుమూలా యే
ప్రాప్నుయుస్తేపరంపదమ్। లౌకాగ్నిషుసంతప్తైశ్చక్రాద్యైర్యదివాంఛి
తః। ద్విజాతయో మహారాజ న్ప్రాప్నుయుర్నరకం ధ్రువమ్॥ కం॥ హు
తవహ్ని తప్తచక్రాం। చితభుజులకు మోక్షమబ్బు ♦ చెడులౌకికతాఁ
పితచక్రభుజులు మరియును। పతితుండగు నరకమునను ♦ బాయక యెపు
డున్ ॥44॥ (ప్ర, చ్ఛయ, పాద్మోత్తరఖండ॥ 32 అధ్యాయమున)
స్మృ॥ హుతాగ్నినైవ సంతప్య సర్వపాప ప్రణుత్తయే। చక్రంవా శం
ఖచక్రేవా తథా పంచాయుధానిచ । ధారయిత్వైవవిధివత్ బ్రహ్మక
ర్మసమారభేత్। హుతాగ్నితప్తచక్రేణ శరీరంయస్యలాంఛితం। తేనతీ
ర్థానియజ్ఞాంశ్చ సంప్రాప్తా నాత్రసంశయః । అధృత్వావిధినాచక్రం
బ్రాహ్మణోజ్ఞాన దుర్లభః।గర్హితస్సర్వలోకేషు బ్రాహ్మణాన్యత్ప్ర

చ్యుతో భవేత్ ॥ ఉ॥ పాపచయంబు ద్రోలుటకు । బ్రాహ్మణు లెల్లరు హోమవహ్ని సం। తాపిత శంఖచక్రముల ♦ తప్పక రెంటనుగానిలేక యా। శ్రీపతి శస్త్రపంచకము ♦ చేతనెగాని విధిక్రమంబుగా। తాపిత దేహులై శ్రుతి వి ♦ ధానపు కర్మలఁ జేయఁగాదగుఁ ॥45॥ చం॥ విధి నొకయింత నేన్విడక ♦ వేల్చినవహ్ని సుతప్తమైన యా। యుధమగుచక్రలాంఛనము ♦ నొప్పినదేహము చేతయజ్ఞ తీ ♦ ర్థములవి యబ్బినట్టులయె ♦ దాల్పకుడిందున సందియంబు వే। ద్వ్యధముగఁదాల్ప బ్రాహ్మణత ♦ వీడును నిందయుసేగివచ్చెడిఁ ॥ 46 ॥ (ఆయుధ లోహనిర్ణయము) గీ॥ ధారణార్హంబులగు నాయు ♦ ధముల నెట్టి । లోహములఁ జేయవలయు నా ♦ లోహసమితి। జనుల కెల్లరకును చాల ♦ సరసముగను। దెలియునట్టులు శాస్త్రవి ♦ ధినివచింతు ॥47॥ (నా, సంగ్రహమున ॥ పా చరాత్రము) స్మృ ॥ సౌవర్ణం రజతం తామ్రం కాంస్యమాయస మేవచ। చక్రంకృత్వాతు మేధావీ। ధారయేద్ద్వివిచక్షణః। ద్వాదశారం తుషట్కోణం వలయత్రయ సంయుతం। హరేస్సుదర్శనంనిత్యం ధారయే త్తద్విచక్షణః॥ గీ॥ కనకరజితతామ్ర ♦ కాంస్యంబులనువాని । లోన వేనిచేత ♦ నైనగాని । మూలలారుచుట్లు ♦ మూడునంచులు నారు। వెలయు చక్రమూన ♦ వలయునరుఁడు ॥ 48 ॥ గీ॥ పయినఁజెప్పిన లోహంపు ♦ పటలివరుస। నాల్గు వర్ణములకు నవి ♦ నాలుగయ్యె। నింక యయిదగునిన్ము ♦ నెపఁగియంత్య। జులకుతగునని పెద్దలు ♦ సూడవలయు ॥49॥ గీ॥ బ్రాహ్మణ క్షత్ర వైశ్యశూ ♦ ద్రజనములకు । స్త్రీలకును పశు పక్ష్యాది ♦ చేతనులకు । వైదికావైదికపు మంత్ర ♦ వర హుతాగ్ని । చక్ర ధరణంబె యంతకు ♦ సమ్మతంబు ॥50॥ గీ॥ చక్రధరణంబు నీరీతి ♦ సలిపి పిదప । గురుభక్తియు నెంతయుఁ ♦ గ్రాలుచుండ । నప్పుడాచార్య వరులె తా ♦ మంతయూర్ధ్వ। పుండ్రములఁ దాల్పఁజేయుచు ♦ బోదలవలయు ॥51॥ కం॥ ఈగతిచక్రాంకన విధి । సాగించితినింక నామ ♦ సంస్కారంబుల్। వేగమె దిగ్దర్శనముగ। నాగన వ్రాసెదను గ్రంథ ♦ గౌరవ భీతిఁ ॥52॥ గీ॥ తండ్రిబెట్టిన పేరది ♦ దనరవేరె। పేరొసంగఁగవలయు నా ♦ పేరె

జెప్పి। కొనఁగవలె నెల్లడలను తా ♦ మనుజతతికి। గురువుబెట్టిన యా
పేరె ♦ గొనగవలయు ॥53॥ గీ॥ మంత్రరత్నంబు ద్వయచర♦మును లె
మొదలు। గలుగు మంత్రంబులను గూర్మి ♦ గదుర గురువు। శిష్యుల
కు నుపదేశంబు ♦ జేసి పిదప। యాగవిధి నంతయునుఁజెప్పి ♦ యలర
వలయు ॥54॥ గీ॥ పతికి పతిప్రీతి కర్తల ♦ కతిథులకును। అతిముదం
బున సేవల♦నంతకంత। జాగరూకత జేయుటే ♦ సతులకంత।యాగము
నఁబడుననిబల్కి ♦ రార్యవరులు ॥55॥ గీ॥ భగవ దారాధనంబును ♦
వైశ్యదేవ। మిదియె మొదలగు సత్కర్మ ♦ లదనులోన। సలుపుటయె
యాగమనుచును♦సభ్యులెల్ల।పురుషతతికి బోధింత్రు ♦ ముదముతో
డ ॥56॥ గీ॥ అవనివైశ్యులకును ♦ శూద్రులందరకును। స్త్రీలకెట్టుల
నాపయి ♦ జెప్పఁబడెనొ। అట్టులే మాకు సేయుట ♦ నర్హమగు న।
టంచుఁ దెలియుటయే ♦ చాలమంచిదయ్యా ॥57॥ గీ॥ బ్రాంహ్మణేత
రులకు నెల్ల ♦ భక్తితోడ। హరికి భాగవతాచార్య ♦ వరులకెపుడు।
సేవలను సల్పుటేచాల ♦ శ్రేష్ఠమయిన। యాగమగునింక వేరె య♦
య్యదియులేదు ॥58॥ గీ॥ వీనికెల్ల హోమ ♦ విధుల నంతయునట్లె। వీ
నిఁజేయునట్టి ♦ విధులనెల్ల। వేరుగ్రంధములందు ♦ వెలయు చున్నవిగా
న। గ్రంధవిస్తరభీతితో ♦ వ్రాయనైతి ॥59॥సీ। తప్త చక్రాంకికు ♦ లధ
న్యులందరటంచు సామాన్యవచనము ♦ ల్బాలఁజూపి। వెలయుచు మీ
దపా ♦ రులకుమాత్రము హోమవిధియటంచు విశేష ♦ విధులఁ జూ
పి। తప్త చక్రాంకన స్థాపనంబును ధృఢ ♦ తమముగానిలిపి సం ♦ దె
ములఁబాపి। చెలఁగినట్టుల నిష్ఠుర ♦ షేధవచన। చయముతమ యర్థ
ములఁదెల్పఁ ♦ జాలకుండు। నింతమేగాకవవిధి తా ♦ నంత నిర్వ ♦
హించుటను వీని బాధింప ♦ వింతయేని ॥60॥ కం॥ శ్రుతిస్మృతిపురా
ణముల భా। రత భాగవతములని యల ♦ ప్రబలముగా స్థాపితమాట
దీనిఁబొందిన। నతులిత మోక్షంబుగాంతు ♦ రందరుముదితో ॥ 61 ॥
ఉ॥ ముక్తినిఁగోరువారు విధి ♦ పూర్వముగాను సుతప్త చక్రముల।
భక్తిని బాహుమూలముల ♦ బాయక తాల్పక యెన్నియేని బల్। శ
క్తికి మీరి జేసినను ♦ సర్వము భస్మహుతంబులౌనుబో। ముక్తి ని గాం

చలేదు మరిమూఢుడు నై నరకంబులో బడుగ ॥ 62 ॥ గీ ॥ ఇది మె
చకాఙ్క నాధ్యాయ ♦ మిటుల నార। వదిగ శ్రీహయవదనులే♦వా
యుఁజేసె। దీనిగనిపాప చయములఁ ♦ దెంపముక్తి। మార్గమును వేగ గై
కొందు ♦ మాన్యులారా ॥ 63 ।

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

పుండ్రాధ్యాయము. (౮)

గీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ। యామునార్యులు కొ
న నశ్రీ ♦ హరి వెలుఁగ। నిటుల వరుసగ భక్తియెం ♦ తేనిబొదల। గు
రుపరంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరోదాహృతము ఋగ్వేద శ్రుతి
శ్రు ॥ ఊర్ధ్వరేఖం ప్రపదదా దూర్ధ్వలోకంయాంత్యంతే విష్ణుమియమిం
దాగ్నిర్నో అవతంధియా। మదీయం దధానం మృదా దీర్ఘమాయుర
స్మై యస్తం పురుషంభుజాపరంధీమహి ॥ గీ ॥పొడువుగా రేఖలను గన్న
పుండ్రములను। దేహమందున దాల్చినదిట్టతుదిని। యూర్ధ్వలోకంబులో
నతా నుండుననుచు। జెప్పెఋగ్వేద శృతితాను♦చెలగియిటుల ॥ య
జుశ్రుతి ॥ ధృతోర్ధ్వపుండ్రఃకృతచక్ర ధారీ విష్ణుంపరం ధ్యాయతియోమ
హాత్మా। స్వరేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థం పరాత్పరం యన్మహతో
మహాంతం।

॥ గీ ॥ ఎవఁడు హరిశంఖచక్ర చిహ్నితుఁడునగుచు। నూర్ధ్వ పుండ్రము లనుఁ బూని యొప్పునరియు। విష్ణు పరమాత్మ యంతయు ♦ వెలుగుచున్న। వానిమాత్ర బుధులచుసు ♦ స్వరముగాను॥ 2 ॥ అధర్వణ శృతి ॥ హరేః పాదాకృతిమాత్మనో హితాయ మధ్యేఛిద్రమూర్ధ్వపుండ్రం ధారయతి। సపరస్య పి యో భవతి సపుణ్యా భాగ్భవతి సముక్తి భాగ్భవతి ॥ ॥ ఉ ॥ హరిపాదాకృతి నూర్ధ్వపుండ్రములను ♦ ధ్యఛిద్రము లెల్లు మా। విరినెవ్వాఁడు హితంబుగోరి బకితిఁ దే ♦ దీప్యమానంబుగా। ధరియించున్ ధరవాఁడు పుణ్యుఁడయి శ్రీ ♦ ధామాధిక ప్రీతికై। తిరమౌ పాత్రముగా ఁదనర్చి యటను ♦ క్తిన్ జెందు వేవేగమే ॥ 3 ॥ భల్లశాఖయందు ॥ శ్లో ॥ అర్చనాద్దా యజ్ఞమూర్తేర్ధృతోర్ధ్వపుండ్రో ద్విజోత్తమః। కులంతారయతే సప్తగచ్ఛేత్పరమాంగతిం ॥ గీ ॥ యజ్ఞ మూర్తికిఁ జేయుపూ ♦ జాదులందు। నూర్ధ్వపుండ్రంబు నేద్విజుం ♦ డూనరదాల్చు। వాఁడు తనవంశ తరములవారితోడ। జేరు వైకుంఠపురము చెచ్చెరనుఁ జెలఁగి ॥ పద్మపురాణమున ॥ శ్లో ॥ రుద్రః ॥ విమలాన్యూర్ధ్వ పుండ్రాణి సాంతరాళాని యోనరః। కరోతి విపులంతత్ర మందిరం యఃకరోతిసః ॥ బ్రహ్మాండపురాణమున ॥ శ్లో ॥ ఊర్ధ్వ పుండ్రస్య మధ్యేతు విశాలే సుమనోహరే। లక్ష్మ్యాసార్ధం సమాసీనోరమేహం తత్ర నిర్వృతః ॥ గీ ॥ తెల్లని యూర్ధ్వపుండ్రముల ♦ దిద్దుచు నానడుమ నెడల్పుచో। టెల్లన జేయుచిట్టి సుజ ♦ నాగ్రణి యిల్లునుగట్టువాఁడె యా। యిల్లున లక్ష్మితోఁ సయిత ♦ మేను వసించెదఁగూర్మినంచు శ్రీ। వల్లభు డేవదించెనుధృ ♦ వంబుగఁ బల్కులికేల సెప్పుడీ॥ 5 ॥ డిటో। పాద్మమున॥ ఈశ్వరుఁడు ॥ శ్లో ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యేతు విశాలే సుమనోహరే। లక్ష్మ్యాసార్ధం సమాసీనో దేవదేవో జనార్దనః। తస్మాద్యస్యశరీరేతు ఊర్ధ్వపుండ్రం ధృతోభవేత్। తస్యదేహో భగవతో విమలం మందిరంశుభం ॥ చం ॥ మిగులవిశాలమైమనసు ♦ మెచ్చనునట్టులమేనియందుము। ద్దుగనుగుకుర్చు నామముల ♦ తోరపుసందులలక్ష్మితోమ్ములో। దగిలిచియున్న శ్రీహరియె ♦ తద్దయు నుండుట నూర్ధ్వపుండ్రముల్। దగిలివెలుంగు దేహమెక ♦ దా హరికెంతయుఁగూర్మి యిల్లు

గుణ ॥ 6 ॥ చం ॥ సరిసరెమంచిమాట యిది ♦ శర్వుఁడు బల్కిన య
ట్టుదేలదీ। శ్వరుఁడు వచించినట్టులని ♦ జంబుగఁ జూపుడటంచు బల్క
గా। (గల రెయ్యసైన నట్టులనెగ్రాలెడి ♦ స్కాందపురాణ వాక్యయం।
విరుపుగవ్రాయువాఁడనుగ ♦ దే నను కెంతయుగూర్మిఁ గాంచుడీ ॥ 7 ॥
స్కాందమున ఈశ్వరుఁడు జెప్పుచున్నాడు ॥ స్మృ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర వి
ధానంతు వక్ష్యామిపరమం శుభం। సంపదా రోగ్యవిజ్ఞానం మోక్షప్ర
దముమా సుత। కృష్ణా రక్తా తథాపీతా శ్వేతా మృత్స్నా చతుర్విధా
కథ్యతే పురుషైః పుణ్యై రైశ్వర్యా దిఫలార్థిభిః। పురావిష్ణు ర్హిరణ్యా
క్షం వినిహంతుం మహాభుజః। వరాహరూప మాసాద్య సాగరానవిలో
డయన్। కృష్ణా ఘోణార్దనాజ్జాతా రక్తా దంష్ట్రాగ్రఘాతనాత్। పా
దైశ్చఖననాత్పీతా శ్వేతా కేసరచాలనాత్। కృష్ణా సంపత్ప్రదానిత్యం
రక్తారోగ్య ప్రదాభవేత్। పీతాజ్ఞాన ప్రదాప్రోక్తా శ్వేతామోక్ష ప్ర
దానృణామ్॥ సీ॥ సంపదారోగ్య వి ♦ జ్ఞానమోక్షంబుల। నొసఁగజాలి
నయట్టి ♦ యూర్ధ్వపుండ్ర। వితము నంతయు నీకు ♦ వివరింతు నోయు
మా। సతినీకునీపయిఁ ♦ జాలగూర్మి। హరి హిరణ్యాక్షు బా ♦ యఁగఁ
జేయ క్రోడమై♦యబ్ధిని ఘోణాది ♦ యంగములను। గలపంగ నాల్గువ।
న్నెలమన్ను తనభక్త తతియూర్ధ్వ పుండ్రము ♦ దాల్పఁబుట్టె। దానిలో
నల్లనిది సిరి ♦దనుపు నెఱ్ఱ। నిదిసుఖంబులనిడు పచ్చ ♦ నిదియు దెంతొ।
తెలివినిడు తెల్ల నిదియె ము ♦ క్తినొసంగు। ననుచు స్కాందంబులో
శర్వుఁ ♦ డనియెసతితోన ।9॥ గీ॥ అడ్డముగబడు వారు తా ♦ మడ్డము
గనె। పుడమిఁ బయికెక్కువారె ల్లఁ ♦ బొమ్ముపుగానె। యొప్పుచుం
దురు గాపున నూర్ధ్వలోక। ములనుగోరెడి వారెల్ల ♦ నూర్ధ్వపుండ్ర।
ములనుబూనుటయే యుక్త ♦ మగవెలుంగు ॥10॥ గీ॥ పయిఁ జెప్పిన
వన్నెల ♦ ఫలములన్ని। ముక్తికెంతయుతమవానె♦ ముద ముతోడ। వ
లసిచేరుట నన్ని వ ♦ న్నెలనుపొడి। తెల్లనగు మృద్దాల్చుటే ♦ చెల్లు
నయ్య ॥11॥ ॥స్మృ॥ ఊర్ధ్వం నయతి యత్పుండ్రం ప్రాశినాం పాపకా
రిణాం। తస్మాత్ఖ్యాత మూర్ధ్వపుండ్రేతి తస్మాత్తం ధారయేద్ద్విజః॥ నా
రదః॥ ఊర్ధ్వగత్యా తుయస్మాచ్ఛాస్త్రదూర్ధ్వంపుండ్రమనుచ్యతే। ఊర్ధ్వ

గత్వాతు దేవత్వంసంప్రాప్నోతి నసంశయః ॥గీ॥పాపులకు నూర్ధ్వలోక
సం♦ప్రాప్తినిడుట। నూర్ధ్వపుండ్రంబునాయది♦యొప్పుచుండు। నిట్టికార
ణమెల్ల గ ♦ న్పెట్టిబుధులు। నూర్ధ్వపుండ్రంబు దాల్చెద ♦ రొప్పుగా
ను ॥12॥ గీ॥ ఎవ్వఁడిల నూర్ధ్వ లోకంబు ని ♦ చ్ఛయించు। వారలీ
యూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ గోరియిడుదు। రూర్ధ్వగతులకు దేవత్వ♦ మొ
ప్పియుంట। సంశయంబొకయింతయు ♦ సలుపరాదు॥ 13॥గీ॥ఇట్టియీ
యూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ లెచటనెచట। దాల్పవలెనన్న దాని వి♦ ధా
నమెల్ల। దెలియఁజేసెద నాశక్తి ♦ కొలఁదిగాను। ధన్యతములార నన్ను
స ♦ ద్దయనుగనుఁడీ ॥14॥ (ఊర్ధ్వ పుండ్రక్రమాదిని రూపణము)
స్మృ॥ లలాటేభుజయుగ్మేతు పృష్ఠయోః కంఠకూబరే। ధారయేదూ
ర్ధ్వ పుండ్రాణిచతురంగుళమాయతం।పృష్ఠేతు పార్శ్వయోఃప్రోక్తమష్టా
యతంతుదశాంగులం। బాహూర్వక్షస్థలేపుండ్రమష్టాంగుళముదాహృ
తం॥ గీ॥ ఫాలమునకుక్ష్యురః కంఠ ♦ పార్శ్వములను। బాహుయుగమం
దులను కంఠ ♦ పార్శ్వములను।వీపుకకుదంబు ననునిటు ♦ వీక వరుస।
నడుమ కుడియెడమల గానె ♦ యిడగవలయు ॥15॥ గీ। ఫాలమున భు
జముల పృష్ఠ ♦ భాగములను। కంఠకూబరముల నాలు ♦ గంగుళము
లు। తగ దశాంగుళముదర త ♦ త్పార్శ్వములను। ఎనిమిదంగుళమును
వక్ష ♦ మున భుజముల ॥16॥స్మృ॥ ఏవంద్వాదశ పుండ్రాణి బ్రాహ్మ
ణస్సతతంధరేత్।తత్తత్పుండ్రేషుతన్మూర్తిం ధ్యాత్వా మంత్రేణ ధార
యేత్। అంతరాళేషుసర్వేషు హారిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం॥ శా॥ ఈ
రీతిన్నదిరెండు పుండ్రముల వి ♦ ప్రేంద్రుల్ పయిన్నూనుచో। తారా
చోటుల కేశవాదులగు మం ♦ త్రంబుల్ధరింపందగున్। ఆరంధ్రాళుల
లక్ష్మియా పసపు తా ♦ మందందుమంత్రాళిచే। మేల్లక్ష్మిరెడి భక్తిదా
ల్పగవలెన్। మేలందఁగా నెప్పుడున్ ॥17॥ (వర్ణభేదమున పుండ్రసం
ఖ్య) స్మృ। చత్వారిభూభుజాంప్రోక్తం ద్వౌపుండ్రౌతు విశాంస్మృ
తం।ఏకపుండ్రంతు నారీణాం శూద్రాణాంతువిధీయతే।ఊర్ధ్వ పుం
డ్రం లలాటేతు సర్వేషాం ప్రథమం స్మృతం। లలాటాదిక్రమేణైవ
ధారణంతువిధీయతే॥సీ॥ ఈయూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ లెవ్వరెవ్వర దె

ట్లు। దాల్పగావలెనో యా ♦ ధర్మమిపుడు। తేటగావ్రాసెదఁ♦ దెలిసి నయంతలో వచన సంతతులను ♦ స్వరలజేసి। బ్రాంహ్మణతతికెల్లఁ బండ్రెండుఁజెప్పచుఁ క్షత్రియులకునెల్ల † నాల్గు వైశ్య।వరులకురెం డు శూ ♦ ద్రులకు నొక్కటియట్లె సర్వవర్ణ స్త్రీల♦ సమతికొకటె। ఫాలహృద్బాహు యుగముల ♦ బార్థివుండు। నొసటరొమ్మున వైశ్యు లు ♦ నొసటియందె। స్త్రీలుశూద్రులు వరుస నీ ♦ రీతిగానె। దాల్ప వలెనిదె ధర్మమై ♦ దనరుచుండు ॥18॥ గీ॥ అందరునుఁదొల్త ఫాలము నందెదాల్చి।యవలవరుసగ నందంద ♦ యలరఁజేయ। వలెను వరుస నువీడ రా ♦ దలసియేని। యిదిమొగదయూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ లిడెడి తోవ ॥ 19 ॥ (ఊర్ధ్వపుండ్రాకార నిరూపణం) స్మృ॥ మూర్తయోవాసుదేవాద్యా శ్చతుఃపుండ్రేషుధారయేత్। ద్వాచగోవిందకృష్ణౌతు ఏకంనారాయణం ధరేత్। ఎవంపుండ్రవిధిఃప్రోక్తస్సర్వేషాం గిరిజేమయా। అశ్వత్థపత్రసంకాశం వేణుపత్రాకృతిం తథా। పద్మకుట్మలసంకాశం మోహనంత్రితియంస్మృతం। మహాభాగవతశ్చోర్ధ్వ పుండ్రహరిపదాకృతి। దండాకారంతువాదేవి ధారయెదూర్ధ్వపుండ్రకం॥ గీ॥ దొరలు శ్రీవాసుదేవ ప్ర ♦ ద్యుమ్నులను న। టులనెయని రుద్ధ సంకర్ష ♦ ణులను వైశ్య। వరులు గోవిందకృష్ణు ల ♦ వనితలుచుప। ద జులు నారాయణుని శ్రద్ధఁ ♦ దలఁపవలయు ॥20॥ గీ॥ రాగాకు గ నెదురాకుగ। బాగుగ వికసిల్లనట్టి ♦ పద్మకరియఁగా। నీగతి కూర్మిగ లారలు। భాగవతుల్హరి పదంబు ♦ భాతిగనేగ ॥21॥ కం॥ దండా కారంబుగనేగ। నిండిన భక్తినిఁజెలంగి ♦ నిత్యంబును పం। డ్రెండు నునాలుగురెండును। నొక్కటి నిటువర్ణరీతి ♦ నొప్పగనిడుడీ ॥22॥ గీ॥ ఇటుల పాద్మోత్తరంబున ♦ నీశ్వరుండె। యుమకు వచియించె ముప్ప ది♦ యొకటియగుచు। నలరునధ్యాయమునచాల। యధికముగ ప్రపన్న సారంబులోనిట్లు బలికినారు॥23॥గీ॥తమరుఁజూపినవచనసం♦తతులజూ డ। సుద్దతో నూర్ధ్వపుండ్రముల్ ♦ సొగసుగాను। దీర్పవలెనంచు నెం తయుఁ ♦ దెలుపసరియె। దవిలి శ్రీమూర్ణమేటికి ♦ దాల్పవలయు ॥ 24॥ (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమున) స్మృ॥ బ్రంహ్మచారీ గృహ

స్థానాం యతీనాం వనవాసినాం। సువాసినీనాం కన్యానాం విధవానా
మపిద్విజాం। శ్రీచూర్ణం సతతంధార్య మూర్ధ్వ పుండ్రస్య మధ్యతః।
దీప్రదీపసమంధార్యం శ్రీచూర్ణం బ్రహ్మవాదినాం। అన్యేషాంతు
క్షత్రియాదీనాం తింత్రిణీ దళసమ్మితం। అర్ధచంద్రాకృతిస్త్రీణాం ధా
ర్యం పుండ్రంభుజోరథః। తన్మధ్యే దీపవద్ధార్యం శ్రీచూర్ణం శ్రీప్ర
దంశుభమ్॥ గీ॥ బ్రహ్మవాదులు గొప్పదీ ♦ పంబువోలె। క్షత్రియా
దులు చింతాకు ♦ సమముగాను। దాల్పవలయును తామంత ♦ ధన్యు
లయితి। మనుచు నెంతెంతయో గొప్ప ♦ హర్షమూని ॥25॥ గీ॥ అ
తివలెల్లరు నర్ధచం ♦ ద్రాకృతిగనె। కన్నుబొమ్మల క్రిందనే ♦ గలు
గునటులె । సుద్దతోనిడియందున ♦ సొగసుగాను । దీపముగ సిరిచూ
ర్ణంబు ♦ దిద్దవలయు ॥26॥ (శ్రీచూర్ణ ప్రకరణము) గీ ॥ ఇచట
శ్రీచూర్ణమెట్టిని ♦ దేయటంచు । శాస్త్రవేత్తలు శాస్త్రము ♦
ల్సాటుచుండ। గొందరందురుగద యది ♦ గూడదనుచు। గానసాం
దెముల ♦ ఛాయగా లిఖింతు ॥27। గీ ॥ సిరినిఁ బోలిన వన్నెల ♦ నిజ
లుకునట్టి। చూర్ణమిదిగానబుధులె శ్రీ ♦ చూర్ణమనెడి । పేరుదగు
గాన నాపేర ♦ బెట్టియుండ । వాదమేమైనఁ గలదె వి ♦ ద్వాంసు
లారా ॥28॥ ఉ॥ సిరికిన్గల్గినవన్నె యిట్టిదనుచు ♦ చిత్తంబు లోనెంత
సు। స్థిరతజ్ఞెందిన నప్పుగాదె మఱియు ♦ స్త్రీచూర్ణవర్ణంబు నీ। తె
రఁగేయంచునునిశ్చయం బొదవ్రగా ♦ దేగాన శ్రీవన్నె నీ। బ్బరమొ
ప్పారగ వ్రాయఁబూనితిని బో ♦ ప్రాజ్ఞోత్తము ల్మెచ్చగాఁ ॥29॥ గీ॥
ధరణిజనులందు మిగుల సౌందర్యయుతులు। తెల్లగానెఱ్ఱగానేని యు ♦
ల్లసిల్లి గలరు పచ్చగ నెవ్వారుఁ గానఁబడరు । వదలి పాండువు రో
గంబు వానిదక్క ॥30॥ గీ॥ శ్రీచూర్ణము తెల్లనిదని ♦ యేచాయ
న్గానఁబడదెయిక పచ్చది నా। యాచాయ లక్ష్మికబ్బనె। యోచింప
గనంచుమున్నె ♦ యొనరఁగలేదె ॥31॥ గీ॥ సిరికఁగల్గిన వన్నెచే ♦ జె
లఁగునదియె। యవని శ్రీచూర్ణమనుట లెం ♦ దైనఁగలదె। తమరు
సెప్పినయదియ వే ♦ దంబెసెపుడి। యనఁగ వివరింతు నెంతయు ♦ నా
రయనఁగ ॥32॥ (ఖగప్రశ్న సంహిత) ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యేతు

రజనీచూర్ణముత్తమం। లక్ష్మీరూపం ధరేనిత్య మన్యద్ద్రవ్యం నవిక్షిపేత్॥ గీ॥ లక్ష్మీరూపంబుఁగల హరి ♦ ద్రను జెలంగి। యూర్ధ్వపుండ్రములకు మధ్య ♦ నొనరఁజేయ। వలయు రెండవ ద్రవ్యంబు♦ వదలవలయు। ననదె ఖగప్రశ్నసంహిత ♦ యలరియిపుడు ॥33॥కావున॥ గీ॥ సిరిపడంతుక వన్నెనే ♦ జెప్పవలయు। అన్య ద్రవ్యంబు దాల్పరా ♦ దనుటలక్ష్మి। వన్నెకన్నను వేరగు ♦ వన్నెగలుగు। దానిఁద గదంట మిగుల త ♦ థ్యంబుగాదె ॥34॥ ఉ॥ సిరికింగల్గిన వన్నెగల్గినదియే ♦ శ్రీచూర్ణమానంట సు। స్థిరతంజెందుటచేత నెట్టినగునా♦ శ్రీచూర్ణమేదాల్పగా। నిరవౌనంచువచింప సందియమొకింతేని న్మదిందోపదో। కరుణాగ్రేసరు లార యెట్టినిదె యుక్తంబంచు వేదాల్పుడీ ॥35॥ శా॥ ఏమేమియిటులేల బల్కఁగల రెం ♦ తే నోరునవ్వంగనీ। మేమాయీపెడయుక్తులన్గొలిపి బూ ♦ మెట్లూపనూగొట్టి మా। నేమంబు ల్విడనాడువారము శ్రుతు ♦ ల్నేర్పొప్పగాజూపుడీ। యామీదన్బరికింత మంచనగలా ♦ రాజూడుడీ సచ్ఛ్రుతుల్ ॥ 36 ॥ శ్రీసూక్తమువ, (శ్రు,) పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం త్వామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ ఉ॥ పద్మమునందెంతయును ♦ జాయనికూరిమినుంచిదానినే। సద్మముగా గుదుర్చికొని ♦ చాలక వన్నెనుగూడ యెప్పుడున్। పద్మముగాఁ దనర్చు హరి ♦ భామిని నిన్నెదలంతు నెమ్మదిన్ ॥37॥ (పు।సూ)చంద్రసూర్యాగ్ని వర్ణాభ్యాం శ్రీమహాలక్ష్మీముపాస్మహే॥ కం॥ ఇలచంద్రసూర్యవహ్నికి। గల వన్నెల కెంతయేని ♦ గాలూనపు వెలుం। గుల భాసిల్లెడు లక్ష్మినిఁ। దలఁచెదదని వారనట్టి ♦ తద్దయుభక్తిన్ ॥38॥ (సూర్యునివన్నె నిరూపించుటకు) (సుందరకాండ) తస్యజాంబూనదమయై శ్శృంగైస్సద్య స్సముత్థితైః। జాతరూపమయైశ్శృంగైర్భ్రాజమానై స్స్వయంప్రభైః। ఆదిత్యోదయసంకాశైరాలిఖద్భిరివాంబరం। ఆకాశం శస్త్రసంకాశమభవత్కాంచనప్రభమ్॥ గీ॥ అపుడుబుట్టిన సూర్యుని ♦ ననుకరించు। నట్టి బంగారు గోపురా ♦ లట్టివెలుఁగ। శస్త్రములఁబోలె నల్లనౌ ♦ చదలుతాను। రంగు బంగరు రూపమై ♦ రక్తిఁజెందె ॥39॥ (భారతము) పరిమండ

లయోర్మధ్యే మేరుః కనకపర్వతః। ఆదిత్యతరుణాభాసః విధూమఇవ
పావకః॥ క౦॥ పరిమండల నడుమన భా। స్కరతరుణియుంబోలె పొగ
ను ♦ గాంచకయెంతో। వరలెడు నగ్గియుబలె బం। గరుమల విలసిల్లు
నెపుడు ♦ కాంతుల కిరవై ॥40॥ గీ॥ నల్లనగుమిన్న తనవైన ♦ నలు
పువిడిచి। యుదయసూర్యుని వన్నెతో ♦ నొప్పుచుండు। రంగుబంగా
రమగు గోపు♦ రములకాంతి। తాను బంగారురూపమై ♦ దనరెననిన॥
41॥ గీ॥ ఉదయమగు సూర్యుఁడెట్టుగా ♦ నొప్పుచుండు । నితనిరుపమే
య కోటిలో ♦ నిచటనిపుడు । మించు బంగారమును వచి ♦ యించి
యుంట। పుత్తడియు సూర్యుఁడును నెరు♦ పుగనదేలు ॥42॥ గీ॥ కా
న బంగరు ప్రొద్దగ్గి ♦ కాంతులెప్పు। డెట్టిగానుండుననిరొ బో ♦ నెం
చవలనె। ఇందు సందియమొక్కంత ♦ జెందబోదు। మందులకు నైన
గాని యో ♦ మాన్యులారా ॥43॥ గీ॥ అగ్గియెట్టునిదనిఁ జెప్పన♦ నవ
సరమె । యందజెట్టునిదేయంచు ♦ ననుటవలన । శవముఁగాల్పగ నొ
క్కొక్క ♦ సమయమునను। మాత్రమును పలువన్నెలై♦ మండుఁగాని
॥44॥ వ । ఇంక తేలిన సారమేమనగా. గీ॥ వసుధ శ్రీచూర్ణమన
సిరి ♦ వన్నెగలది । యని ఖగప్రశ్న సంహిత ♦ యనియె లక్ష్మి। ప
ద్మసూర్యుల వన్నెతో ♦ ప్రబలియుంట। యెట్టునిదియంచు శ్రీసూక్త
మిపుడుదెలిపె ॥45। కావున. గీ॥ సిరినిఁబోల్చిరి తిగ్మర ♦ శ్మికి గడం
గి। తిగ్మరశ్మినిఁ బోలిన ♦ దేవితోడ। సరిగఁజెప్పిరి శ్రీచూర్ణ ♦ సి
రినిగాన। ఇంక శ్రీచూర్ణమెట్టని ♦ దేనిజంబు ॥46। అనిన ప్రతికక్షు
లు. ఉ॥ ఎంతలు సెప్పితేమియిటు ♦ లెన్నియొ యూహలఁ జేసియుం
తకే। సంతసమందు వారలమె ♦ చాలునుమాటలు వేయునేల యొ ।
క్కంతగ నెట్టివన్నెగల ♦ దే సిరిచూర్ణమటంచు దెల్పు వా । క్సం
తతిఁజూప మెత్తుమన ♦ కారుణికోత్తములార గాంచుడీ ॥47॥ (నిర్ణ
యమహోదధిలో, బృహద్బ్రహ్మ సంహిత) శ్లో॥ శ్వేతంపీతం త
థారక్తం ద్రవ్యస్తు త్రివిధంస్మృతం। పుండ్రాణాం ధారణేనిత్యంమ
మైవ ప్రకటీకృతం। శ్రీకుంకుమేతి విఖ్యాతం సదామాంగలికం ము
నే। పుండ్రాణామంతరాళస్థం భక్తిదంమునిసత్తమ ॥ గ। ఊర్ధ్వపుం

డ్రములనుఁదాల్ప ♦ యోగ్యమనఁగ। దగినమంత్రని మూఁడు వి ♦ ధ
ములఁజెప్పి। నాడ మీఁదటవానికి ♦ నడుమునెఱ్ఱ। నయిన నావన్నెకుం
కుమ ♦ యనెడిదాని ॥ 48 ॥ గీ ॥ సర్వశుభముల నొసఁగఁగ చాలు
దాని। లచ్చికెంతయు ప్రీతినే ♦ యిచ్చుదాని। భక్తి ముక్తుల నిచ్చుచు♦
ప్రబలుదాని। ధన్యులందరు తామెప్పు ♦ దాల్పవలయు ॥49॥ గీ॥ ఇం
పునెఱ్ఱనివన్నెచే ♦ నెసఁగుదాని। కుంకుమంబను పేరుచే ♦ కొనినదా
ని। గౌరియుడుడన్న నెఱ్ఱని ♦ కుంకుమంబె। దాఁటుపుడటంచు తేటగా♦
దేలదాకొ్కొ ॥50॥ (ని, మ, బృహద్బ్రహ్మ) స్మృ॥ లలాటాదిషు
చాంగేషు రుగ్భిస్తాభిః క్రమేణవై। నామభిః కేశవాద్యైశ్చ సచ్ఛిద్రా
ణ్యేవధారయేత్। శ్రియైజాతేతిమంత్రేణ కుఁకుమం తేషుధారయేత్
॥గీ॥ మంత్రముల కేశవాది నా ♦ మముల నుచ్చ। రించుచును ఫాల
మాదిగా ‡ నెంచబడిన। అంగముల యందుఁ దాలిచి ♦ యందు కుం
కు। మంబు నటఁదాల్పవలయు శ్రీ ♦ మంత్రముననే ॥51॥ (ని, మ,
ది॥ పరాశరసం॥ శ్రు॥ విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం హారిద్రా చూర్ణము
త్తమం। లక్ష్మీనివాససిద్ధ్యర్థం దీపాకారం సుసూక్ష్మకం। ఊర్ధ్వపు
ండ్రస్య మధ్యేతు లలాటే ధారయేద్ద్విజః॥ గీ॥ లక్ష్మి తనయందు నుం
టకై ♦ రక్తవర్ణ। మయినకుఁకుమ పుండ్రము ♦ ధ్యమున దీప। మూ
సకు సపతగునట్లగా ♦ ముఖమునందు। విష్ణుశేషంబు నేఁదాల్చి ♦ వెల
యవలయు ॥ 52 ॥ (ప్రపన్న ధర్మసారసముచ్చయము) భరద్వా
జసంహిత) స్మృ॥ హారిద్రేణతు చూర్ణేన కుంకుమేన సుగంధినా। ఊ
ర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు లలాటే ధారయేద్ద్విజః॥ గీ॥ మంచి పరిమళ
ములచేత ♦ మించు పసపు। చేతఁజేసిన కుంకుమ ♦ చెలఁగఫాలమం
దు ధరియించి లక్ష్మికి ♦ మందిరముగ। జేయుటే వైష్ణవులకెల్ల ♦ న్యా
యమయ్యె ॥53॥ గీ॥ పైన కుంకుమ పసుపు సం ♦ బంధమనియు। ర
క్తవర్ణమటంచని ♦ రాణజెప్పి। యుండుటనుజూడ సందియ ♦ మొం
దకుండ। నిలను శ్రీచూర్ణమెఱ్ఱని ♦ దే నిజంబు ॥54॥ గీ॥ ఇందు ద్వి
జులకు ననివార్యత ♦ నెంచిచూడ। శూద్రులకు పచ్చనిదియంచు ♦ మా
టిగాను। దేల్చుచున్నది గాన నో ♦ ధీరులార। శూద్రులకు పచ్చని

ది దాల్ప ♦ శుభము లొసఁగు ॥55॥గీ॥ పయినకుంకుమ పసుపుసం♦
బంధమనియు। రక్తవర్ణమటంచని ♦ రాణఁజెప్పి। యుండుటనుఁ జూడ
సందియ ♦ మొందకుండ। నిలను శ్రీచూర్ణ మెట్టనిదే నిజంబు ॥56॥
అనినప్రతికక్షులు. కం॥ అన్నియు నొప్పగవల సే। యున్నట్లుల దో
చుగాని ♦ యెప్పుదు మనసే। మన్నను టంకరహితం। బెన్నటికే నె
క్కసగునె ♦ యది మకుగగునే ॥57॥ అనిన. కం॥ టంకణము మైలయ
నియే। వంకన్నలేదెయట్టి ♦ వాదమెసరి నా। టంకణ యుతమగు పు
స్తెల। గొంకొక తాదెంపవలసె ♦ కూర్మిమగండే ॥58॥ ఇదియునుం
గాక. సీ॥ శ్రీసతీమణికి సం ♦ ప్రీతినిచ్చెడినట్టి కుంకుమార్చనములే♦
వంకజనునొ। ఐదువలకు కుంకు ♦ మాంచితులను వ్రాతలవిమెల్లనిం
కమే ♦ యడవిఁజనునొ। విప్రులుహోన్న ప ♦ విత్రము ల్బానుట
నింక యచ్చోటికి ♦ నెసఁగిజనునొ। కులకాంతలెల్ల గ ♦ జ్జల పట్టెడ
లుబూని మెరయుటలెల్లనే ♦ మేరజనునొ। మయిల టంకణమని యొ
కట ♦ మాటుదలఁప। పడతులకు కుంకుమంబును ♦ దుడువ వలసె।
సుదతిపుస్తెలఁదెంపియే ♦ జూడవలసె। నన్ని విపరీతములగానె♦ యె
న్నవలసె ॥59॥ (నిర్ణయమహోదధి, బృహద్బ్రహ్మసంహిత) స్మృ
హరిద్రాసంభవంచూర్ణం టంకణేన సమన్వితం। భావయేద్రామ్లద్రవ్యే
ణ రక్తత్వముపజాయతే। సంస్మృత్య పరమాందేవీం కమలాం మమ
వల్లభాం। పూజార్థం మమదేవేశి వైకుంఠ ప్రాణవల్లభే। ఆజ్ఞాందేహి
మహామాయే శ్రీచూర్ణం సాధయేయథా॥ సీ॥ వైకుంఠునకు ప్రీతి♦ వ
ల్లభవైనయోతల్లి నీసేవకై ♦ తద్దచెలఁగి। శ్రీచూర్ణమును ప్రీతి♦ సే
యింపుఁడనినాకు ప్రాణవల్లభః ఓస్మ। భక్తివేడి। పసుపు పుల్లనినీటఁ
బడవేసియంతయు ♦ మునుగనట్టులఁజేసి ♦ ముదముతోడ। అందుటం
కణముఁజె ♦ న్నొందఁజేరిచి యదియెఱుపైనదాకయు ♦ స్థలిననుంచి
నీడనెండించి చూర్ణంబు ♦ నెగడజేయు। దని బృహద్బ్రహ్మ సంహి
త ♦ యలరఁజేసె। సందియంబున్న నదియేమొ ♦ శలవుఁబెట్టు। డింక
కొన్నటి వ్రాసెద ♦ నిట్టివాని ॥ 60 ॥ అందునసే ప్రకారాంతరము॥
స్మృ॥ భావయేద్రామ్లద్రవ్యేణ శుద్ధనింబోద్భవేనచ। అర్థపిష్టేనవాప్య

త్రి టంకణం పాతయేద్బుధః । దత్వాచైరండపత్రాణి ముఖేమారుత వర్జితే। ప్రదేశేస్థాపయేదాహ్యవ దాత్రిక్తత్వముపజాయతే। తావద్విధూపయేన్నిత్యం యథాఛ్ఛాయా నసంక్రిమేత్ । సుగంధ స్నేహతైలేన భావయేచ్చంద్రికేణవా। దేవ్యాఃప్రీతికరం చూర్ణాంనిష్పన్నంజాయతేయది। యావత్సంపద్యతేగంధ శ్రీచూర్ణే కమలప్రియే॥ సీ॥ పసుపుతుంటల నిమ్మ ♦ పండ్లరసంబుచేగాని పుల్లని మాజ్జి ♦ కాయరసము। చేగానిమునిగించి ♦ చెచ్చెర వెలిగారమందున తగురీతి ♦ నందఁ జేసి। యేరండపత్రంబు ♦ లిడికొన్ని దానిలోనెట్టని వన్నెచే ♦ నెసఁగుదాక। యట్టులనేయుంచి ♦ యటమీద బాగుగా నెండగాలియులేక♦ యెసగఁజేసి। పచ్చికర్పూరమేగాని† పరిమళంబు। నిచ్చునేదియె గాని యొ ♦ కింతయుంచి। జేసియున్నట్టి యదియబో ♦ సిరులనొసఁగుఁచూర్ణమని హరిలక్ష్మినిఁ ♦ జూచిపలికె ॥61॥ కం॥ కొన్ని వచనములను దాని ♦ వన్నెయిట్టి। దనుచుఁదెలుపకయే హరి ♦ ద్రనుధరింపు। డన గనట హరిద్రాపదం ♦ బునకురక్త। వర్ణమగు హరిద్రయటంచు ♦ వలునెపుడు ॥62॥ చం॥ అనిన హరిద్ర యెట్టనిది ♦ యానఁజెప్ప దరంబెయన్నపై। గనబడు సచ్ఛ్రితిస్మృతులఁ గల్గినయర్థమదెట్టనంచుదే। లెనుగదవానికెంతొ ♦ విపరీతముగా శ్రుతులుండునొక్క యుండినయెడనన్నివాంట్ల కొక ♦ చేయగునర్థము జొన్పుటొప్పదే ॥ 63 ॥ గీ॥ గ్రంధములవైపరీత్యంబు ♦ గానఁబడిన। నన్నిటికి నొక్కచేయగు♦ నర్థములను। కల్పనముసేయు టొప్పదే ♦ ఘనులకెల్ల। నదియెగాదొ కొక్క సెపుడువ్యా ♦ ఖ్యాన గరిమ ॥64॥

ఇదియునుంగాక. గీ॥ పసుపు రెండు విధఁబులై బరిఢ విల్లు । రక్తవర్ణంబు పసుపున ♦ ర్ణంబటంచు। ర త్ వర్ణంబు మైసూరి రాజ్యమందు। గోరి బిదనూరు చెంగటఁ గూడపండు ॥65॥ సీ॥ కృష్ణానదికి చెంత కెరలు దత్తాత్రేయ కరుణనెంతయు వృద్ధి గాంచుచుండు। అవిగదా యిపుడుమ ♦ హాలక్ష్మి కొల్లాపురంబు నావెలుగున ♦ దాజధాని యారాజధానిలో ♦ నలరుచునుండు గా నచటనుండెడి భూమి♦యం దు చాల। ఫలియించు రక్తిమ ♦ పసుపదిమెండుగా నదియెందరో జె

ప్ప ‡ వినినవాఁడ। గాంచియున్నాఁడ నద్దానిఁ ♦ గన్నులలర। గానయె
ట్టినిపసుపును ♦ గలిగి యుంట। వాదమేమియు లేదని ♦ ర్వాదమేను
॥ ఉ ॥ కావున నెంతఁ జూచినను ♦ గాదనఁజెప్పఁడు శ్రీశు ప్రీతికై। తా
వలమైన సజ్జనులు ♦ దాల్పవలెన్ గద యూర్ధ్వరేఖపుం। డ్రావ
ళి శాస్త్రసిద్ధమను ♦ నట్టిదియా సిరికుంకుమంబెమం। తావళి సంస్మ
రించుచు మ ♦ హావిభవంబున నెల్లకాలముల్ ॥67॥ (ని, మ, ది, ప
రా, సం,) స్మృ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు రజనీచూర్ణముత్తమం।
తత్పుండ్రం నిష్ఫలంనీచం నిశ్రీకంనిధనావహం॥ శా॥ శ్రీచూర్ణంబది
యెట్టిదేయనుచు నీ ♦ రీతిన్సమర్థించుచు। స్త్రీచూర్ణంబును బూనకుం
డుటలు ని ♦ శ్శ్రీకంబునువ్యర్థముల్। నీచంబున్నిధనావహంబనుచు
నెం ♦ తేదేలగానెట్టినా। శ్రీచూర్ణంబును వీడువాని ముఖమే ♦ ఛీ
జూడరా దెప్పుడున్ ॥68॥ గీ॥ ఔర మీరిట్లుబలుక నే ♦ మందుమిం
క। వన్నెఁజెప్పక పసుపును ♦ వరదాల్పు। డనుచునేలకో వచనము
లనియెకొన్ని। యనుచు మామదిలో సంశ ♦ యంబుఁగలదు। దానివే
వేగ మీరుపో ♦ దట్టుడనిన ॥69॥ ఏమేమీయిటు ప్రశ్నసేయతగవా ♦
నేమీరలీ మమ్ములన్ । దామేరీతి వచించుచుండెదరో య ♦ ద్దాని
న్మదిన్జూడుడీ। యీ మీప్రశ్నకు యుక్తులన్నియును మీ ♦ కే దోచ
దే మాన్యులా। రా మమ్మెంతశ్రమింపఁ జేసెదరో య ♦ యార్యులైనఁ
జెప్పెదన్ ॥70। స్మృ। పుండ్రాణా మంతరాళేషు హరిద్రాం ధారయే
చ్ఛ్రియమ్॥ గీ। పుండ్రములమధ్య నెల్లరె ♦ ప్పుడును పసుపు। దాల్ప
వలెనను స్మృతుల సం ♦ తతులవెలయు। చుండుగదవాని దమరుగాం
చుచునునట్టి। క్రమముగానిష్ఠ వర్తింపఁ ♦ గలరె సెపుడీ।71। ఏలనా
నిన. గీ। రాతిబలెనున్నయీహ ♦ రిద్రను చెలంగి । పిండిసేయకయే
దాని ♦ నుండినటులె । చేతిలో రుద్దిదాల్తురే ♦ చేయితూటు । బడని
యట్టులనీ మీప్ర ♦ భావమెసఁగ ॥72॥ గీ। కాన వచనాంత రముల
ను ‡ గాంచిమీరు। చూర్ణమును సేయుటయెచాల ♦ సుఖమటంచు।
నట్లుసేతురు పైవాక్య ♦ మందుగలదె। యానతీయుడు వేగమ ♦ యా
ర్యులారా ॥73॥ ఇంకొకటియును. గీ। పసుపుపొడిసేసి యదియు శు♦

భంబటంచు। దానిమాత్రమె మీరలు ♦ దాల్తురో కొ౹- । వేరెయొక
కొన్నివానిని ♦ వెలయఁజూచి ॥ పిండిగలిపినదానినే ♦ ప్రీతినిఘట
74 ॥ గీ ॥ ఇట్టు వచనాంతరములగ ♦ లట్టిఘాని । మీరు గైకొంటి
రేనియా ♦ దారిగానె । రక్తవర్ణంబుటంకణ ♦ రంజితంబు । ననెడి
స్మృతులనువీడఁగా ♦ నానెచెపుడీ ॥ 75 ॥ ॥ గీ ॥ పసుపెకుంకుమ
యగుగాన ♦ పసుపుఁదాల్పు । డనుచు సామాన్యముగ ♦ నెవ్వరైన
తాము। జెప్పినంతనమీద వి ♦ శేషవిధుల। గనకవారల మనసును ♦
గానకుండ ।76॥ గీ॥ చంపియున్నట్టి వానినిఁ ♦ జంపుడనుచు। శాస్త్ర
మున్నదియని విశే ♦ షములఁగనక। పురుషుఁబట్టిన పులిఁజంప ♦ బో
యి పురుషు। జంపఁ జంపినవాని హిం ♦ సింపఁగలరే ॥76॥ గీ॥ తప్పొ
నడిచిన యెడలను ♦ తానుఁజెఘట। గాక వనమెల్లఁజెరిచెడి ♦ కపుల
బోలె। గ్రంథకర్తకు నపకీర్తి ♦ గంటుగట్టి । సెడుటమంచిది గాదం
చు ౯ జెప్పటరుదే ॥77॥ గీ॥ పసుపె యెఱ్ఱదిగా ను ♦ న్న పసుపులో
న। పిండిమాత్రము గలుపుచు ♦ ప్రీతినిఘడు। పసుపు పచ్చగ నుండి
న ♦ పసుపుఁదెచ్చి। యెఱ్ఱగాజేసి దాల్పుకే ♦ స్మృతుల మతము ॥
78॥ అనిన ప్రతివాదులు. సీ॥ ఔనన్ని నిజమె యా ♦ చార్యులుపుఁ
డ్రసంస్కారంబుఁ జేసెడి ♦ సమయమునను। పసుపగువన్నెచే ♦ భా
సిల్లుదీనినే చెలఁగించి రనమాకు ♦ బలుక వెరతు । గానియాపుండ్ర
సం ♦ స్కారంబు తరిని యాచార్యవర్యులె యెఱ్ఱ ♦ నైనదాని। గూ
రిమినిడియుండఁ ♦ గొన్నినాళ్లు ధరించి దానిమానిన మర్త్య ♦ దాన
వులను। గనినయంతన సూర్యునిఁ ♦ గనఁగవలయు। దొడరితన దుష్టక
ర్మలఁ ♦ దూరవలయు। బట్టతోఁగూడ నీరాడ ♦ బారవలయు। హరి
ని గురువర్యులను మదిఁ ♦ దలఁపవలయు ॥ 79 ॥ ఉ॥ ఎమది సద్గురూ
త్తముల ♦ దెట్టులపుండ్రముఁ దాల్పజేసిరో। నేమముతోడ దానివిడ♦
నేరగరాదెయటన్న నింక మే। మేమన శక్తి చాలదభ ♦ లీయచె
భస్మముఁ దాల్పరాదొకో । లేమియె భస్మధారణము ♦ శ్రేష్ఠమటం
చను వాక్యరాశికిఁ ॥80॥ (ని, మ, ధి, అసంస్కృతాం
హరిద్రాంతు ముఖే లింపే న్నరాధమః ద్రవ్యాంతర విహీనాంతు ర

జనీం ధరాయేత్తుయః॥ గీ॥ వేరుద్రవ్యంబు గలయక ♦ వెలుఁగు పసుపు। గాని సంస్కార రహితంబు ♦ గానిమెపుడు। దాల్చువాడికమరి నరా ♦ ధముడటంచు। నిపుడు వృద్ధహారీత సం ♦ హితవచించె ॥81॥
గీ॥ ఇందు ద్రవ్యాంతరవిహీన ♦ మిడగరాద। టన్న ద్రవ్యాంతరంబన్న ♦ టంకణంబె। దానిఁజేర్పని పసుపును ♦ దాల్చునాతఁ। డధముడని దేలుటనుదాని ♦ నంటరాదు ॥82॥ గీ॥ ఇట్టియర్థముగానక వే ♦ రేమిజెప్ప। టంకణ యుతంబటంచును ♦ కుంకుమంబ। టంచునెఱ్ఱనివన్నెయ ♦ టంచుఁజెప్ప। వచనసంతతి గలయదే ♦ వాగులోన ॥83॥
గీ॥ కాన ద్రవ్యాంతరమన టం ♦ కణమెగాన। దానిఁ జేర్పని పసుపును ♦ దాల్చువాఁడు। నీచుడనుటలు మిక్కిలి ♦ నిజమయ్యె కాన టంకణరహితంబు కాదుదాల్ప॥84॥
సీ॥ శ్రీనిగమాంత దే ♦ శికధృత శ్రీచూర్ణమదిపైడి వన్నెయంచ♦ నిరిబుధులు। వైదికిగలవన్నె ♦ పచ్చనిదేయంచు మందులుపండిత♦ మ్మన్యలహహా। తముదామెమెడద ని ♦ ర్ధారణంబునుఁ జేసి గురువులతోవను ♦ గూడదనుచు॥ శిష్టులమనితాము ♦ భ్రష్టులాటమె గాక యజ్ఞులగొందర ♦ నటులఁజేతు। కొర శ్రుతి స్మృతులందితి ♦ హాసవరములందు బంగారమెఱ్ఱని ♦ దానటంచు। బలుకటలుఁజూడ కన్నులు ♦ పచ్చనయ్యె। బోలు గురునింద మెట్టల ♦ బోవ్రునురక ॥ 85 ॥
బంగారు మెఱ్ఱనిది యనుటకు. (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమున)
శ్రు॥ తస్యైహైతస్య పురుషస్య రూపం। యథా మహారాజతవాసః। యథాపాండ్వావికం। యథేంద్రగోపః। యథాగ్న్యర్చిః। యథాపుండరీకం। యథాసకృదిత్యుక్తం। సకృదిత్యే వహిచాస్య శ్రీర్భవతి॥ కం॥ పరమాత్ముని వన్నెకు బం। గరు నాద్రియను కాంతిఁ ♦ పురుగులు పట్టుక। నెరుపునుఁబోల్చుట పుత్తడి। ధరమెఱుపన సందియంబు ♦ గలదేనెపుడీ ॥86॥ (పురుష సూ॥.) వేదాహమేతం పురుషం మహాంతం। ఆదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్॥ కం॥ పరమాత్ముని వన్నియభా। స్కరు బోల్చెను పురుషసూక్త ♦ కమునను సూర్యుం। జెరుపే పసుపుగ లేదని। శిరివన్నెను వ్రాసినయెడ ♦ జెలగును గనుడీ ॥87॥ ఇది

యునుంగాక. గీ॥ అవని బంగారు పసిమిగా ♦ నలరునన్న । చెడ్డదని దానినందరు ♦ జెప్పరొక్కొ- । గానబంగార మెట్లనై ♦ గాలిలుగాని। పసుపువన్నె యటంచని ♦ బలుకరాదు ॥88॥ వ॥ ఈవిషయమున వెనక లక్ష్మీస్వరూప నిర్ణయములో పెక్కు-లుగా వ్రాసినానుగాన నిందువ్రాయమానితిని. గీ॥ పసుపుకాళ్లకు పూతగా ♦ బరిఢవిల్లు। కుంకుమను ఫాలములయందె ♦ గుదిరియుండు। పాదములఁ దాల్ప యోగ్యమా ♦ పసుపునెట్లు । ఫాలముల దాల్ప వచ్చునో ♦ బలుకరయ్యా ॥ 89 ॥ వ॥ శ్రీ నిగమాంత దేశికులవారు రచించిన దేవనాయక పంచాశతు లో దేవనాయకుల యూర్ధ్వపుండ్రింబును వర్ణించునపుడు, శ్లో॥ లావణ్యవర్షిణిలలాటతటే ఘనాభే బిభ్రత్త్రిధాగుణ విశేషమి వోర్ధ్వపుండ్రం। విశ్వస్యనిర్ఝరపతే తమసావృతస్యమన్యే విభాయసిమాంగలికం ప్రదీపం ॥ గీ॥ మేఘములఁబోలె నల్లగా ♦ మించుదేవ । మేఘములయందు మించెడి ♦ మెరుపుబోలె। చీకటినిదోలు దీపంబు ♦ చెలువుగాను । నెగడు నీయూర్ధ్వపుండ్రింబు ♦ మిగులమెరసి ॥90॥ గీ॥ మెరుపుదీపంబు పసుపుగా ♦ మెలఁగుచుండు। నెవ్వరేనియు జెప్పెద ♦ రే వచింపు। డెట్టనిదిగాదనియు వచి ♦ యింపఁగలరె। తామెజెప్పెదు నాయంకు ♦ దయఁదలిర్ప ॥91॥ (దీపమువన్నె, మాఘమున) శ్లో॥ సాయంతన దీపపాటిలాభిః॥ గీ॥ పొద్దుమునిగెడి వేళలో ♦ బొదలుచుండు। దీపములఁబోలె నించుక † తెలుపు నెఱుపు। గలసివెలసెడి నట్టియాకాంతి ♦ జల్లు । కందళీ కుసుమంబుల ♦ గాదఁద్చు ॥92॥ గీ॥ అనుచుజెప్పుట కుంకుమ ♦ మంతమెఱుపు। గాదనర్చగవలె పిండి ♦ గల పవలయు। అదియె శ్రీచూర్ణమగుదాని ♦ హరికిభక్తు । లయిన వారికిభక్తి ధా ♦ ర్యంబుసుండీ ॥93॥ గీ॥ శ్రుతులనన్నింట కుంకుమ♦ శ్రేష్ఠమనుట। శుభమటంచును బలుకుట ♦ ల్లాడ నశుభ। కాలమం దునఁబూనుట ♦ ల్గాదటంచు। నవనినపర ప్రయోగంబు ♦ నందెయిటుల। అహరహంబున వీడి ద ♦ శాహముననె। కొనసనె ధరియింపఁడి కమిారు ♦ కుంకుమంబ । టంచు నొకవాక్యమనుగాను ♦ పించియుంట। అశుభమందునతగదను ♦ నట్టుదేలు ॥94॥ గీ॥ కానదినిని యాశౌ

చ ♦ కాలమందున నెవ్వరేగానియును ధరి ♦ యింపరాదు పెద్దలా చా
ర మీరీతి ♦ బెరిగియుండు గాన నా శౌచమున దీనిఁ ♦ బూనరాదు॥
95॥ గీ॥ మాఘుఖ్య మొక్కటి యేచాల ♦ మంచిదనుచు సందరికి నన్
నేనెబో ♦ యధికమంచు గర్వయుతులయి శాస్త్రిమా ♦ ర్గంబు విడి
చి సలుపువారల నొక్కింత ♦ దలఁపరాదు ॥96॥ ఇఁక తీర్మానము.
సీ॥ సిరివన్నెగల దాని ♦ ధరియింపుడితరంబు పనికిరాదని ఖగ ♦ పశ్
శ్నఁబలుక సిరివన్నె యెఱుపుదే ♦ స్థిరమని శ్రుత్యాదు లెంతో సామ్య
ములనొ ♦ క్కింతదెలుప రక్తవర్ణపు హారి ♦ ద్రముఁబూనుఁడంచని
యాపరాశరులు తా ♦ మెత్తిబలుక యెఱ్ఱనివన్నె చే ♦ నిలబుట్టు పసు
పును గలిగియుండునటంచు ♦ వెలసిబలుక టంకణంబును జేర్చి ♦ కుంకు
మఁజేసియే ధరియింపుడని బృహ ♦ ద్బ్రహ్మ బలుక కుంకుమంబును
మీరు ♦ కోరిదాల్పుడటంచు వృద్ధహారీతుండు ♦ నెత్తిబలుక నితఁడ
టంకణము నుత్యజి ♦ ంపబలుక యిచట పసుపెఱ్ఱనిది యంచు ♦
నెసఁగిబలుక మోచనలుసేయ ఫలమది ♦ యొప్పదురక యిపుడు
సంతోషమందుడిం ♦ కేమియులుక ॥97॥ కం॥ విడవుడు పసుపునుఁ
దాల్చుట విడకుండిన స్మృతులఁజూపి ♦ వెలయుడు లేదా యడుగ
న్నొప్పుడు గురువుల తడబడియా శౌచముఖముఁ ♦ దాల్పగ నేలా॥98
కం॥ నెవ్వగలన్నియు దాదా దవ్వులదోలుచును మీరు ♦ ధన్యతఁ
గనగా నివ్వసుమతి నెఱ్ఱనిదై నివ్వటిలెడి కుంకుమంబు ♦ నెనరునగ
నుడీ ॥99॥ కం॥ ధీరులెన్స్మృతులను జూపి ♦ దిట్టుడింక తగినయుక్తిని
గాన్పించి ♦ తన్నుడింక మాఘుఖ్య మెల్లను వేవేగ ♦ మానుడింక
మూకభావపు తోవలో ♦ బోకుడింక ॥100॥ ధరియింపుడు సద్భక్తి
ని సిరిబలె యెఱ్ఱనైనయట్టి ♦ శ్రీచూర్ణమునే స్మరియింపుఁడీగు ల
క్ష్మిని నిరతము శ్రీహరికిప్రీతి ♦ నెగడుటకొఱకై ॥101॥ కం॥ ఇది స్మృతి
శ్రుతి సమ్మతమగు నిది పెద్దల కెల్లచాల ♦ యిచ్చుముదంబుల్ ఇది
లక్ష్మికి శ్రీశునకును తుదిలేని ముదంబు నొసఁగు ♦ తోవధరిత్రిన్॥
కం॥ ఇది పుండ్రాధ్యాయంబను నది యేడవది గనుభక్తు ♦ లందరు ద
నియర్ సదయుండయితనుదానే గుదిరించుచు వ్రాయఁజేసె ♦ గూ

౭మి హరియే॥ శ్రీః శ్రీః శ్రీః

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము .

పరతత్వాధ్యాయము. (౯)

గీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ। యామునార్యులు కొ న నశ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తియెం♦ తేనిబాదల। గురుపంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.
(ర, త్ర, పరదేవతాపార మార్థ్యాధికారమున) శ్రు॥ ఏకోహవైనారాయణఆసీత్। నబ్రంహ్మానచశంకరః। నారాయణాద్బ్రింహాజాయతే నారాయణాద్రుద్రోజాయతే। సప్రజాపతిఃపుష్కరపర్ణేసమభవత్ ॥ గీ॥ ఈశబ్రంహాలలో నింక♦ యెవరుగారు। ఒకడెనారాయణుండెయంత ♦ కొప్పునతని। వలనఁబుట్టిరి బ్రంహరు ♦ ద్రులునువారి । లోననాబ్రింహయాత్మ్మ ♦ లోనఁబొడమె ॥2॥ (ర, త్ర, ప, దే, పా) శ్రు॥ నారాయణాద్బ్రింహాజాయతే। నారాయణాద్రుద్రోజాయతే। నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యా రుద్రావసవస్సర్వాణిచ్ఛందాగంసి। నారాయణాదేవ సంపద్యంతే॥ గీ॥ వసువు లెనమండ్రు బ్రంహాలు ♦ బదునొకండు। ద్వాదశాదిత్యులటులె వే ♦ దములు బ్రంహ। రుద్రుఁడును వీరలెంతయో ♦ రూఢిబుట్టి। రధిపు నారాయణునివల్ల ♦ ననవె శ్రుతులు ॥ 3। (ర, త్ర, ప, దే, పా) శతపథ బ్రాంహ్మణే॥ శ్రు॥ సంవత్సరేకుమారోజాయత। సోరోదీత్ తంప్రజాపతిరబ్రవీత్। కుమారకింరోదిషి యచ్ఛమమ తపసోధిజాతోసీతి సోబ్రవీత్ । అపహతపాప్మా అహమ

స్మి। హంతనామాని మేదేహీంతి। తంప్రజాపతిరబ్రవీత్ । తస్యతన్నామాన్యకరోత్। అగ్నిస్తద్రూపమభవత్ । అగ్నిర్వైరుద్రః । యదరోదీత్। తస్మాద్రుద్ర ఇతి। సోఽబ్రవీత్। జ్యాయాన్వాఅహమస్మి । దేహ్యేవంనామాసీతి। తంప్రజాపతిరబ్రవీత్। భవోఽసీతి । పశుపతిరసీతి । ఉగ్రోఽసీతి। మహాదేవోఽసీతి। ప్రజాపతిర్దేవాన సృజతతే పాప్మనాసందితా అజాయంత। విరూపాక్షాయ దత్తాంతు బ్రంహణః పుత్రాయ జ్యేష్ఠాయ శ్రేష్ఠాయ అమోఘాయ కర్మాధిపతయే సోఽబ్రవీత్ । వరంవృణా। అహమేవ పశూనామధిపతి రసానీతి । తస్మాద్రుద్రః పశూనామధిపతిః। తస్యదేవమీఢుషో వయావిష్టాకేతస్య ప్రగృహేహావిర్భిః । విధేహిరుద్రో రుద్రియమ్॥ సీ॥ సకలంబులను సృష్టి ♦ సలిపెడియాబ్రహ్మ తపముదానొక్కవ ♦ త్సరముసలిపి। నపుడొక్కరుండు బుట్టి ‡ నంతన నేడ్వంగ నాతపంబునఁబుట్టి ♦ నాడపిప్పు। మేల యేడ్చెదవన్న ♦ నింక పేరుఁబెట్టుమే ♦ నపహాక పాపుడ నాకుననఁగ। రోదనంబుననంత ♦ రొప్పితిగావున రుద్రుఁడంచని పేరు ♦ రూఢినిడితి। నిటులఁగొన్నింటి నిమ్మన్న ♦ నెలమిశర్వ। భవమహాదేవ భీమోగ్ర ♦ పశుపతియన నింక నీశానుఁడనఁగను ♦ నిటులపేరు। లిడిన నాబ్రంహగని శర్వుఁ ♦ డిట్టులనియె ॥4॥ కం॥ వరముల గొన్నిటినిడుమో । వరదా యోతండ్రియనన ♦ వారపుగరుణా। హరితోహవిస్సు గుడుపుము। ధరపశువుల కెల్లఁ బ్రభుత ♦ దనరుమయునియె ॥5॥ గీ॥ తనకు తొలిచూలు శ్రేష్ఠుండు ‡ తపసిపాప। శహితుఁడు ధాత్రి సురుల కె ♦ ల్లరకు మేటి। యయిన హరునకు నిట్టుల ♦ నబ్జభవుఁడు। పేరులనొసఁగి పిదపను మెపునొసఁగె ॥6॥ కం॥ ఈతఁడు వేరగు యుగమున। ధాతకు తమ్మునిగ హరికి ♦ తనయుండై యీ ♦ రీతిగ నెగడెను నను శ్రుతి । నీతఁడెఁ జూపించువాడ ♦ నెంతయుగనుడీ ।7॥ (స్తో, భా, 78 హయశిర ఉపాఖ్యానమున. శ్రు॥ అథపునరేవ నారాయణస్సన్యం కామం మనసాధ్యాయత। తస్యధ్యానంతస్థస్య లలాటాత్స్వేదోఽజాయత । స్వేదాద్బుదమభవత్। బుద్బుదాత్త్ర్యక్షః శూలపాణి రజాయత॥ చం॥ హ
ంతయుఁ బుట్టగఁజేయఁజాలు దీ। వరునికు

మూరుఁగాంచి బల ♦ వంతునివేరొక నిన్సృజింప తా। నరుసముఁజెంద ఫాలమున ♦ నప్పుడె స్వేదముఁజారి బుగ్గగా। వరలిన శూలహస్తుడగు ♦ వాడు త్రిలోచనుడంచుఁ బుట్టెబో ॥8॥ శ్రీమహాభారతమున. స్మృ॥ బ్రంహ్మాదిషు ప్రలీనేషు నష్టేలోకే చరాచరే। అభూత సంప్లవే ప్రాప్తే ప్రలీనః ప్రకృతౌమహాన్। ఏకస్తిష్ఠతివిశ్వాత్మా సతునారాయణఃప్రభుః॥ గీ॥ బ్రంహరుద్రులు మొదలు స♦ర్వంబుసమయ। భూతసంఘములన్నియు ♦ బొలుపుమాన। నపుడె బ్రకృతి మహత్తత్వ ♦ మందెయణఁగ। నొకడె నారాయణుండె తా ♦ నొప్పియుండు॥9॥ చ॥ శ్రుతులిటుఁ బల్కుటల్విని ♦ జెచ్చెరదేలెడి యర్థమేమొ మీ। మతిఁదలపోయు డింకయిన ♦ మాన్యవ తంససులార పుట్టువుల్। స్థితిలయముల్గలట్టిరని ♦ తేటగఁదేలదె యిట్లుదేలగా। నితని పరాత్పరుండనుట ♦ యెట్టులొమీరలె జెప్పరాదొకో ॥10॥ (స్తో, భా, మోక్ష ధర్మే) స్మృ॥ ఏషలోక గురుర్బ్రంహా జగదాదికరః ప్రభుః। ఏషమాతాపితాచైవ యుష్మాకం చపితామహః। మయానుశిష్టో భవితాసర్వభూత వరప్రదః॥ సీ॥ ఈ చతుర్ముఖుఁడు మీ ♦ కెల్ల నాచార్యుండు సర్వజగత్సృష్టి ♦ సలుపువాఁడు। తల్లియుఁదండ్రి యీ ♦ తఁడ మీకెల్లర ♦ కును భక్తి నాయాజ్ఞ ♦ కొలది నంద। రకుతానె కొన్నివ♦రంబుల నీఁగలాడితని తమ్ముఁడు రుద్రు ♦ డెట్టులనిన। నాఫాలమునబుట్టి ♦ నామగావున నితండా♦బ్రంహవరముల ♦ నందియుంట। తననుఁగొలిచినవారికి ♦ తప్పకుండ। తనకొలంది వరంబులఁ ♦ దద్దనొసగు। ననుచుసురలకు హరిమెతా ♦ నన్నవాఁడు। గాదెయని మోక్షధర్మమ ♦ న్గ్రంథమందు ॥11॥ గీ॥ దీనిఁగాంచిన రుద్రుని ♦ తేజమెల్ల। నలుపమొసఁగిన యదియబో ♦ న్యాయముగను। తనకు తాఁబుట్టి నదిగాదు ♦ తెలిచిచూడ। ననుచు తేటగఁ దేలదే ♦ యాస్యలారా ॥12॥ గీ॥ అజునకిట్టులఁగలుగుమా♦హాత్మ్యమెల్ల। హరియొసంగినదని స్పష్ట♦మయ్యెమీద। గాని హరియంతకును తానె ♦ కారణంబు। గాగఁగ్రొలెడు ననేమి ♦ గలుగుకీడు॥13॥ వ॥ ఇదియునుఁగాక. స్మృ॥ అచ్యుతానంతగోవింద నామోచ్చారణభేషజం। ఓం నమస్సంపుటీకృత్య జప

న్యమథోహరః। గీ॥ అచ్యుతానంత గోవింద ♦ యనెడిమంత్ర। మును
నె యోంనము యనుదాని ♦ జొనిపిభక్తి। జపము సేయుచునుండ వి♦
షమునుగ్రమింగ। విషపుబాధనుజెందక వెలసెహరుండు ॥14॥ గీ॥ విష్ణు
మంత్రంబుచే నూరు ♦ విషపుబాధ। తలగెననట్టి మాహాత్మ్యముల
వి విష్ణు। మంత్రముంకేనో పార్వతీ ♦ మగనికేనో। తామె యోంచిప
రాదె స ♦ న్మాన్యులారా ॥15॥ క॥ ఇది గనుగొన హరునకు విష।
మదమణచెడిశక్తి విష్ణు ♦ మంత్రజపముచే। నొదవెనని చెప్పవలసె
ను। గద మీరలెసెప్పుడింక ♦ కరుణమెలర్పన్ ॥16॥ గీ॥ మిగుల తా
మసగుణముల ♦ మెలగుగాన। తామసంబున రుద్రుండు ♦ దప్పుసేయ
హరిదయాళుండు నన్నింట ♦ నణచిమేలు। సేయువాడను వచనము ♦
లెప్పువాడ ॥17॥ ॥ స్తో ॥ ॥ భా ॥ మాత్స్యపురాణము। తతఃక్రోధ
సమాయుక్తస్సంరక్తనయనెనచ। వామాంగుష్ఠనఖాగ్రేణచ్ఛిన్నంత
స్య శిరోమయా। యస్మాదనపరాధస్య శిరచ్ఛిన్నంత్వయామమ। త
స్మాచ్ఛాప సమాయుక్తః కపాలీత్వం భవిష్యసి। బ్రంహహాకులితోభూ
త్వా చరంస్తీర్థాని భూతలే। తతోహంగతవాన్దేవిహిమవంతంశిలో
చ్చయం। తత్రనారాయణశ్శ్రీమాన్మయాభిక్షాం ప్రయాచితః। తత
స్స్వేనస్వకంపార్శ్వం నఖాగ్రేణ విదారితం। మహతీస్రవతీధారా త
స్యరక్తస్యనిస్సృతావిష్ణుప్రసాదాత్తుసుశ్రోణికపాలంతత్సహస్రధా।స్ఫు
టితంబహుధాయాతం స్వప్నలబ్ధం ధనంయథా॥ సీ॥ నలువకైదవదై
న ♦ తలనునానఖముచే కనులెఱ్ఱఁజేసినే ♦ మునుమునతఁను। తప్పులే
కనెనాదు ♦ తలనుఁదెంచితిగాన పునుకదాల్పరివి గ ♦ మ్మనుచుశా
ప। మొసగిననప్పుడెంత ♦ యో బ్రంహహత్యకు వెరచినేతీర్థయా ♦ త్ర
లకువెడలి। హిమవంతమున భక్త ♦ హితుఁడు శ్రీహరిఁబ్రార్థనముసే
య తనపక్క ♦ నఖముచేతఁ। జీర రక్తంబు చిల్లున † జిట్లినపుడె।
కలనుగన్నట్టి రొక్కంపు ♦ కరణిఁ బోయె। శ్రీసతీశుని కరుణముఁ ♦
జెప్పదరమె। యనుచుగౌరికి హరుఁడెతా ♦ ననెనుగాదే ॥ 18 ॥ స్తో॥
భా, మాత్స్యపురాణమున) తతస్సశంకరోదేవ స్త్వంధకై రాకులీకృ
తః। జగామశరణందేవో వాసుదేవ మజంవిభుం। తతస్స భగవాన్విష్ణు

స్పృష్టవాన్నృషు- రేవతీం। సాపపౌసకలంతేషామంధకానా మస్పృక్ష ణాత్ ॥ గీ॥ అంధకులు సేయునట్టి ని ♦ ర్బంధమునకు । నోర్వజాలక శంకరుఁడోడి వాసు। దేవుశరణని యనశుష్క- ♦ రేవతినట। వరలజే సినవారి నె ♦ త్తురునుడాఁ్రివే॥19॥ ఉ॥ ఈరీతిన్నన నీశ్వరుండు మరిమెం తేతామసుండంచునుర్। శ్రీరామాధవుగూర్మి పాత్రమనుచుర్ ♦ సే రాము లౌ సేతలర్। నేరంబెంచక సేయువాఁడు ననుచుర్ ♦ నిక్క-ం బుగా దేలదే। యోరాజన్మతులారజూఁ డుడికయెం♦ తో సంతసంబొ ప్పగార్ ॥ 20 ॥ స్తో, భా, ॥ విష్ణుధర్మే । స్మృ ॥ ప్రాణినఃకర్మజనిత సంసారవశవర్తినః।యతస్తతోన తేధ్యానే ధ్యానినాముపకారకాః।నైస ర్గికో నైవబోధ స్తేషామప్యన్యతో యతః। యస్మాత్తదమలంబ్రహ్మ ని సర్గాదేవబోధకృత్। ధ్యేయం ధ్యానవిదాంసమ్యక్తద్విష్ణోఃపరమంప దమ్ ॥ సీ ॥ ఏలోకమందేని ♦ నీ బ్రహ్మ మొదలుగా ప్రాణిసంతతు లుక ♦ ర్మలుగలార। లోదవిన సంసార ♦ మూడదన్నగలేక యజ్ఞాన మునఁజిక్కి- † యలరువారు। వారినిధ్యానించు ♦ వారికినుపకార లే శమైననుఁజేయ ♦ లేరువారు। వారుహరిధ్యాన ♦ పారంబుఁ జెందియే వరములిచ్చెడి శక్తి ♦ వరలువారు। గాని తముదామె మహిమంబు ♦ గాంచలేరు। బ్రహ్మము విష్ణుమహిమచే ♦ బ్రబలువారు। హరియె ధ్యానార్హుఁడయ్యెడి ♦ నందరకును। నతనిలోకమె యందర ♦ కధిక మగును ॥21॥ మ॥ ఘనులాళాయిట బ్రహ్మయే మొదలుగా ♦ గాప్రా ణి సందోహ మం। చనఁజేజేలును వారిలోపల హరుం ♦ డౌటన్నా రుండున్నర్। మనలన్బోలెను కర్మవశ్యులగుచు ♦ న్నాత్మభర్త సద్భక్తి కీ ♦ తఁనమాహాత్మ్యముఁ గాంతజెందిరనుచు ♦ న్తథ్యంబుగా దేలదే ॥22॥ గీ॥ తొలుతమిక్కిలి యమం ♦ గళుఁడు హరుఁడు। క్రమముగా హరిపాదతీ ♦ ర్థము సిరము.। నందుఁబూని చెలంగుట ♦ నయ్యె శి వుఁడు। ననుచుదెలిపెడి వచనంబు ♦ లను గనుండీ ॥23॥ భాగవతం బున. శ్లో॥ యత్పాదవిస్సృత పరిత్ప్రివరోదకే నతీర్థేన మూర్ధ్న్యధిప గతేన శివశ్శివోభూత్॥ గీ॥ ఎవని శ్రీపాద తీర్థంబు♦ నెంచిసిరము। జే ర్చి చెలఁగుట హరుఁడప్డు ♦ శివుఁడనంగ। బరగెనాతని పాదప♦ద్మ

ములనెడద। నునుచి యెప్పుడు ధ్యానించు ♦ నధికభక్తి ॥24॥ ఇదేవి
షయము. భారతోద్యోగ పర్వమున. శ్లో॥ తత్రిగంగాం మహాదేవః
పతంతీ గగనాచ్చ్యుతాం। ప్రగృహ్య ప్రదదాలోకే మానుషే బ్రం
హావిత్తమః॥ గీ॥ గగనమునుండి భువికిరా ♦ గడగినట్టి। గంగ వెసగాం
చియపుడీశుం ♦ కరుఁడుబట్టి। దానితలబూని బ్రంహవి ♦ త్తమతముట్టి।
పేరుగనిమీద బుడమిపై ప్రీ ♦ తిఁబెట్టె ॥25॥ కం॥ భారతభాగవతం
బులు। కూరిమి శ్రీహరినిఁ బొగడ ♦ గోరునటన్న౯। ధీరశిరోమణులా
రా। ధారుణి నీశ్వరుని సంహి ♦ తను వెసఁగనుఁడీ ॥26॥ (ర, సం,)
స్మృ॥ ద్రవీభూతాస్తతోధర్మా హరిభక్త్యామహామునే। గృహీత్వా ధ
ర్మపానీయం పదంనాథస్యతుష్టయే । క్షాళితం పరయాభక్త్యా పాద్యా
ర్ఘ్యాదిభిరర్చితం। తదంబుపరయాభక్త్యా దధారశిరసాహరః।పావనార్థం
జటాజూటే యోగ్యోస్మీత్య వధారణాత్। వర్షాయుతానథ బహూ
న్నముముంచ తథాహరః॥ చ॥ హరుఁడుతనంత పాపముల ♦ నన్నిటిఁ
దోలెడి విష్ణుపాదమం। దలరిన గంగరాక హృద ♦ యంబునఁబొంగు
చు నెంతయేకమం। దులజలమూని యర్ఘ్యము మొ ♦ దుల్గలపూజ
లసల్పి భక్తిచే। నలరిపదాంబు పుల్నిరము ♦ నందునఁదాల్చె పవిత్రు
డౌటకై ॥27॥ చ॥ ఇదే హరిపాదతీర్థముల ♦ నెంతయుభక్తి సిరంబు
నందునే। గుదిరిచితింక ధన్యుఁడను ♦ గోర్కెలుఁ దీరె ఫలించె పుణ్య
మి। య్యది విడనాడఁగూడదు గ ♦ దాయని యట్టెశిరంబుపైన యా।
మదనహరుండు బొంగిబహు ♦ మానముగా చిరకాలమూనెబో ॥28॥
(రహ, పర,) స్మృతి॥ కార్యత్వాకర్మవశ్యత్వ శ్రవణాద్బ్రంహ రుద్ర
యోః। మాయాపరవశత్వాచ్చ భగవత్ప్రియ భావతః।శుభాశ్రయత్వ
రాహిత్యాత్తథాశాపాశ్రయత్వతః । విభూతిత్వా చ్ఛరీరిత్వా చ్ఛేష
త్వాచ్ఛ్రీపతింప్రతి। ప్రకారత్వా జ్జాయమాన సంసారపద దృక్త్వతః
అనుపాస్యతతో మోక్షే విలంబేప్య పటుత్వతః। భగవద్ద్వేషిసంత్రా
ణా చ్ఛక్త్యాతుదరి ప్రదానతః। తత్రాపి విష్ణ్వధీనత్వా చ్ఛేవ్యత్వాద
ప్రబుద్ధకైః। నానయోరైక్యసామ్యాది విష్ణునాసర్వజిష్ణునా। ఇతిజాన
న్నుమాన్విష్ణా వేకాంతీ మోక్షభాగ్భవేత్॥ సీ॥ బ్రంహ రుద్రులును

క ♦ ర్మకుఁ జిక్కియున్నట్లు శ్రీశు నానతిఁబను ♦ త్సేయునట్లు। మాయఁజిక్కినయట్లు ♦ మాధవు కొలువులో మఱగినట్లశుభము ♦ ల్మఱిగినట్లు। తనశక్తియొకయింత దనరినయటు పరా ♦ త్పరుకూర్మి మహిమంబు ♦ దనరినట్లు। హరిమార్తులకుఁ జుద్రి ♦ వరములిచ్చినయట్లు నదిపూతిఁ తనశక్తి ♦ కబ్బునట్లు। సాత్వికులు తన్నుఁగొలువఁగా ♦ జననియట్లు। క్షుద్రకోట్లుఁగలవారె ♦ గొలుచునట్లు। శ్రుతులయందున స్మృతులందు ♦ జెలఁగెనిట్లు। గానపరతత్త్వ మితనికిఁ ♦ గలుగునెట్లు ॥29॥ కం॥ హరికిని బ్రంహకు హరునకు। నిరవుగ సామ్యంబు సెప్ప♦ సే గూడదనన్ । పరతత్త్వైక్యంబులనెటు । వరలంజేసెదరొ సెపుడు వరగుణులారా ॥30॥ కం॥ హరిహరులకు సామ్యంబును। వరలంజేయుటయుగాదె ♦ వైష్ణవులారా। సరిసరియని యనఁబోకుడు । కరుణింపుడు వచనవితతి ♦ గాన్పింతునికన్ ॥31॥ (స్తో, భా, బ్రంహాండకౌర్మముల) యోన్యందేవంసమత్వేనవదంత్యజ్ఞానమోహితాః। నారాయణాజ్జగన్నాథా త్తైవై పాషండినస్స్మృతాః॥ భాగవతమున భగవంతునిఁ గూర్చి. శ్లో॥ అస్మాదన్యం పరత్వే నచేతయానోహ్యా చేతనః । సపాషండీతివిజ్ఞ్యేయ స్సర్వకర్మ బహిష్కృతః॥ గీ॥ హరినిబోలుదురుగద ♦ బ్రంహాదిసురలు। ననుచువిజ్ఞానమునఁబలుకు ♦ నంతవార । లవని పాషండులయ్యెద ♦ రనుచు బ్రంహ। కౌర్మములయందు వచనములార్రిలుగాదె ॥32॥ (డి,) స్మృ॥ యస్తునారాయణం దేవం సమత్వేనాభిమన్యతే। సతుతేనావమానేన నరకాన్నాతివర్తతే। యేతు సామాన్యభావేన మన్యంతే పురుషోత్తమం । తైవైపాషండినోజ్ఞెయా నరకార్హానరాధమాః॥ కం॥ నారాయణులను వారికి । వేరొవేల్పులకు సవతు వెలయింతుగొ య। వ్వారెగద పాషండులు। నారకులధమాధములును ♦ నరసంఘములోన్ ॥33॥ కం॥ అని యిటుఁ బలుకట ముగ్గురు। నను వుగ సరివారలంట ♦ జనునేధాత్రిన్ । మనమునఁ బాగుగ మరిమో। చనఁజేయుచుఁ జెప్పరాదె ♦ సదయతనెంతో ॥34॥ గీ॥ హరునికిడినట్టి నైవైద్య ♦ మవనినెవడు । కోరిమేనియు భ్రాంతినిఁ ♦ గూడితేని। గుడువరాదని తేటఁజె ♦ ప్పెడి స్మృతులను । గాలఁ జేసితి

నాపైన గరుఁడు మీరు ॥35॥ చ ॥ శివునకు బ్రీతి నిచ్చు నవి ♦ చెచ్చె రఁబూనుచు వానిసేవనే । యవసర మందు వీఁడతగ ♦ దంచనిభక్తి నిఁగొల్చువారుగా । డవుజలపత్రభక్ష్యముల ♦ డస్నియునేనిభుజంప నంచనర్ ॥ దవిలియిత్తంతు మేటిపర ♦ తత్వమటంచనిబల్కుటెట్టులో ॥ 36 ॥ హరుఁడె పరాత్పరుండ యిన ♦ నాతనితీర్థము పత్రిభక్ష్యముల్పరిహారణంబు సేయుటది ♦ పాడియె యిట్లనుటన్ధరిత్రిలో। దురితయుతుండు రుద్రుఁడని ♦ దోపదెయా ననసేమి సెప్పెదుర్। దురితపువానిఁ గొల్చుటలు । దోస మనన్పరతత్వమబ్బునే ॥ 37 ॥ సీ॥ ఈశ్వరాన్నము భుజి ♦ యింపఁగూడదటంచు దెలసిగదా విష్ణు ♦ దేవు నంచుజేర్చి తీర్థాన్నము । లీస్వీకరించుటలెల్ల నిటుసేయధరణి నెం ♦ తేని నింద్య। మగుశివాన్నంబున ♦ కహాని గలిగించు మాహాత్మ్య మెవనిదో ♦ మాన్యులార। గమనించుడీయింక ♦ కరుణించి ననుచాల పక్షపాతంబుల ♦ న్వారదోలి। శివుఁడువేల్పులలో నెల్ల ♦ శ్రేష్ఠుఁడగును। శాపయుతుడౌట నిట్టుల ♦ సలుపవలసె। నింతటనెవారి దోషంబు ♦ లెంచఁదగునె। యనిన వినయంబు మెరయఁగా ♦ మనవిసేతు ॥ 38 ॥ సీ॥ శాపమిచ్చెడివాడు ♦ శాపమందినవాడు వీరిలోఁగొప్ప యె ♦ వ్వారుసెపుడు। వరములిచ్చెడివాడు వరము ♦ లందినవాడు వీరిలో గొప్పయె ♦ వ్వారుసెపుడు। మంత్రికర్తయొకండు ♦ మంత్రిజప్త యొకండు వీరిలోఁగొప్ప యె ♦ వ్వారుసెపుడు। శాపయుక్తుని ఘనుడంట ♦ జనునెసెపుడు। హరుని శప్తుడటంచు మీ ♦ రనరెసెపుడు । వరములందడె హరివేడి ♦ కరుణసెపుడు। రామమంత్రంబు మానునే ♦ రక్తిసెపుడు ॥39॥ గీ॥ పునుక హారికూర్మిఁ జాయడే ♦ పూనిసెపుడు। యిట్టివానికి పరతత్వ ♦ మెట్లుసెపుడు। యితఁడుగాడంచు శ్రుతిజెప్ప ♦ దేమిసెపుడు ॥40॥ గీ॥ శివుఁడు పరతత్వమనిజెప్ప ♦ జెల్లు శ్రుతికి। నిక్కమయినట్టి యర్థంబు ♦ నెగడఁజేతు । దేనికిని బాధలేనట్లు ♦ తేటగాను। నన్నుదయజూడు డింక స ♦ న్మాన్యులారా ॥41॥ చ॥ భళిభళి యేమిసెప్పెదరు ♦ పండితవర్యుల బోలెవార లి ♦ ట్టులవచియింతురొక్కొయొక ♦ దుర్ శ్రుతులన్ననలేదె మేమునుర్ । గలుగవె యీశ్వరున్న

రము ♦ గా నచి యించెదు నట్టివాని మీ । రలు మఱి దాచి నంత
టనె ♦ గ్రంథము లెట్టుల దాచుఁజెప్పుడీ ॥42॥ అనిన. చం॥ శ్రుతులవి
లేవు లేవనుచు ♦ జెప్పము వానిని దాచుటొప్పు న । స్మృతియును లేక
మా కెపుడు ♦ మాన్యవతంసులు మీర లూరకే। యతినిబిడంబుగాఁ
బలుక ♦ నౌనె యొకింతయు నన్నుసద్దయాం । చితులయి జూడుడింక
నవి ♦ సెప్పెద తేటగ నొప్పునట్లుగాన్ ॥43॥ చం॥ శ్రుతులనుఁగల్లలం
టలుని ♦ సీయదిమిక్కిలి రోతవానిలో। నతికినయర్థమున్గొన మి♦యాం
తకురోతలు వానిలోవిరు। ద్ధతఁ దొలగింపకుండనిదె ♦ తథ్యమటంచ
ని యెంతయో దురు। ద్ధతులనుఁబూని పల్కుటలు ♦ తప్పకయంతకు
రోతఁజూడుడీ ॥44॥ ఉ॥ కావున వానివానికిని ♦ గల్గువిరుద్ధతలెల్ల వే
గమే। దోప్రివుడుసేసి యన్నియొక ♦ త్రోవకుఁ దెచ్చి చెలంగియున్న
యా। ధీవరులైన మాగురువు ♦ దిట్టలుపల్కెడి పల్కుపందుగా। నేవ
చియింతు వారికృప ♦ నేగద యన్నిటినిండఁ జేసెదన్ ॥ 45 ॥ శ్రు॥
సబ్రంహా సశివస్సేక్షురః పరమస్స్వరాట్। సఏవవిశ్వస్సప్రాణ స్సకా
లోగ్నిస్సచంద్రమాః। సఏవ సర్వం యద్భూతం యచ్చభవ్యంసనాతనం
జ్ఞాత్వాత మృత్యు మత్యేతినాన్యః పంథావిముక్తయే। ఉ॥ వాఁడెశివుం
డు నక్షరుఁడు ♦ బ్రంహ్మయునిందుఁడునగ్గిలోకముల్। వాఁడె గవిశ్వ
మున్మరియు ♦ వాయువులున్భువనంబు సర్వమున్। వాఁడె చరాచరం
బులును ♦ వానిసనాతనుఁ గొల్చుచున్నయెవ్వా। డునుగానిమృత్యువు
ను ♦ బారఁగదోలెడి దిట్టయైతగున్ ॥ 46 ॥ వ ॥ తొలుతటి వాఁడు
విష్ణువగు ♦ తోయజజాతుఁడు వానిపుత్రుఁడై। వేలసెడి వాని పుత్రుఁ
డయి ♦ వెల్గెడునీశ్వరుడిట్టులుండలో। కులుతమవారి పేర్లకను ♦ కూ
లపు పేర్లనుఁ బెట్టురీతియా। నలువయుఁగూర్మి బాలునికి ♦ నాటినభ
క్తినిశౌరిపేర్లిడెన్ ॥ 47 ॥ వ ॥ ఇదియునుంగాక ॥ (చ)తిరమగుభక్తి
పుత్రులకు♦ దేవునిపేర్లను బెట్టశాస్త్రము। తరగతిబ్రంహ్మయుందన
కు ♦ దైవతమైవిలసిల్లునట్టిశ్రీ। హరికనుకూల నామములె ♦ యంద
గఁ ♦ జేసెనుగాదె మూడుకో। న్నులుగలవేల్పు దిట్టయుత ♦ నూజుడ
టంచనికూర్మి పెంపునన్ ॥ 48 ॥ (కం) హరిభక్తులుతమపుత్రులకిర

వుగ హరిపేర్లుభక్తి ♦ నిడనీతండే। పరతత్వమనుచు జెప్పం। దరమే
యోచించి తమరె ♦ తథ్యముసెప్పుడీ ॥49॥ ఇంకయును నొకటి. గీ॥ అ
న్నిశబ్దములకు పర ♦ పరమాత్మ యర్థ। మయ్యె డాతడెయవని నా♦
రాయణుండ। టంచుఁదెలుపవె శ్రుతులు తా ♦ మంత చెలఁగి। గానసీ
జాడ నేనియుగాని యిపుడు ॥50॥ గీ॥ హరునిబోధించు శబ్దంబు ♦ ల
న్నిహరికి। నర్థమౌనసుటకు సంది ♦ యంబుఁగలదె। గాన పైశ్రుతి
యందున ♦ గ్రాలు శివప ♦ దంబునకు విష్ణువర్థమై ♦ దగులుసుండీ
॥51॥ కావున. గీ॥ శివుని పరతత్వమను శ్రుతిజెప్పుస్వచ్ఛ। మైనయ
ర్థంబు హరిపర ♦ మానుగాని। హరపరంబంట గాదుబో♦ యనుచు
తానె। యింకయొకరీతిదెలిపెద♦ పొంకముగను ॥52॥ ఉ॥ దేహములం
దు జీవులెటు ♦ దీటుగనుందురో యట్టిరీతిగా। శ్రీహరి శంభుదేహమున
జేరియెయుండెడి గానవేరుగా। నూహలికేల శంభుఁడన † నొప్పును
శంభునియందు వెల్గునా। శ్రీహరికర్థమౌ యిటుల ♦ జెప్పిన దోసముల
న్ని ద్రిరడిగ ॥53॥ గీ॥ శంభుఁడన శంభుదేహవా♦ సంబుగనిన। శ్రీహ
రికి నట్టులర్థమై ♦ చెలఁగుచుండు। గంగయందుననున్నది ♦ గ్రామమ
నిన। గంగతీరతయు దగ్గరి ♦ గ్రాలునటులే ॥ 54 ॥ ఇదియునుఁగాక.
చం॥ తెలతెలవారు వేళలనిదే ♦ యిటుఁ జూడుడి యెండ గాసెనం।
చిలసుతుగన్నతండ్రి గురు ♦ విట్టులెశిష్యుల జీతగాండ్లరై। తులునిటు
నిద్రఁదేల్పుటలు ♦ దూకొనియుండుట లోకధర్మమై। యలరునుగాని
నిక్కముగ ♦ నప్పుడొకింతయు నెండయుండునే ॥55॥ గీ॥ ఎండగాసెన
టన్న నా ♦ యెరడకొంత। కాలమునకింక వచ్చున ♦ న్కరణిగంగ।
నున్నపురమన గద్దమై ♦ నున్నకరణి। శివుఁడనంగను శివునిలో ♦ శ్రీ
శుఁడగును ॥56॥ గీ। తేటగానున్న యర్థంబు ♦ దీసివేసి। యిటుల క
ల్పనమునుసేయు ♦ టేలయనిన। కాదు పరతత్వ మితఁడని ♦ గలుగు
శ్రుతుల। నిలుపుటకుగానె యిటుసెప్ప ♦ వలసెజుండీ ॥57॥ సీ। నొ
ప్పపండితుల ప ♦ ల్కులలోన నొకదానికొక దానికర్థంబు ♦ లొప్ప
కున్న। బుద్ధిమంతులుదాని ♦ బోనీకయంతకు న్తాత్పర్యభేదము ‡ ల్దగి
లిసెప్పి। సరఁగనవ్వాని సం ♦ స్థాపనంబునుఁజేసి యొర్ల్ప పల్కులకు

వి ♦ ఖ్యాతినెఱపి। తనరిచాతుర్య్యమం ♦ తయుఁజూపి యాదవకును
సంతసంబునుఁ ♦ గూడజేసి। మెలగుటబుగాదె బుద్ధిమం ♦ తులవిధ
బు। నటులనేయక యున్నదు ‡ న్నటులజెప్పి। పండితులనెల నపకీ
ర్తిఁ పాలుసేసి। చెలఁగువారల నం రుం ♦ జెట్టులనరే ॥58॥ సీ॥ సర్వ
కాలంబు నీ ♦ శ్వరుఁడు శ్రీరాముని తమునుఁ బఠించుచు ♦ ద్రవిలిచె
లుపు। నైనజెప్పినయుని♦ పరతత్త్వ దిశివు♦ నకులేదటంచు నీ తెయు
నుదెలుపు। నదిగాక హరుఁబమా ♦ హాత్మ్యనంతయు వాసుదేవునికి ప్ర
పనని ♦ తేటదెలుపు। నిరిమెల్లజూడగా ని ♦ శ్వరుండెప్పుడు స్వారిభ
క్తుండేయాచు ♦ నదియుఁదెలుపు। గాని హరిమొకరంబని ♦ గణ్యగాను
మనహుగుదిరింపలేదన్న ♦ మాన్యులార। యేమొయా నైననన్నియు ♦
నెసఁగియున్న। వైనఁదమయాజ్ఞ కొలది వారి♦ గంరదలఁతు ॥59॥
(భార, అశ్వమేధికే, వైష్ణవధర్మాస్సే,) అనాశ్రితో్య చ్ఛ్రియం
నాస్తి మ ఖ్యమాశ్రయ మాశ్రయేత్। రుద్రం సమాశ్రితా దేవా రు
ద్రో బ్రాహ్మణ మాశ్రితః। బ్రాహ్మణమామాశ్రితో రాజన్నాహంకి
చిదుపాశ్రితః। మమాశ్రయోనకశ్చిత్తు సర్వేషామాశ్రయోహ్యహం।
ఇదంరహస్యంకౌంతేయ ప్రోక్తవానహ మవ్యయం॥ ఉ। అందరికన్న
నెక్కుడగు ♦ నాతనిగొల్చుట పాడియంచు మీ ♦ రందరుజెప్పరేమి
యిటు ♦ లంటనరుద్రుని గొల్తువేల్పులా ♦ యిందుధరుండు బ్రాహ్మ
ణద ♦ నెప్డుదలంచురు బ్రాహ్మణన్నెబో। జెందిభజించు నేనొకని♦ చి
త్తమునందు దలంప నెప్పుడేఁ ॥60॥ గీ॥ అవనినంతయుపేనన్నె ♦ యా
శ్రయించుచు। నిదియెమిక్కిలి గోప్యమై ♦ యెసగుననుచు। ధర్మరాజును
శ్రీహరి ♦ తద్దకూర్మి। బలికెగద యశ్వమేధంపు ♦ పర్వమునను॥61॥
గీ॥ తనదుబలిమని తాజెప్పి ♦ కొనుటలోక। ధర్మనుగుగాన నీపల్కు♦
తనివిసనునె। యన్న నీహరివంశంబు ♦ నందుదేవ। తులకు శివుఁడప
యున్న ప ♦ లుకులను వినుఁడీ ॥62॥ హరివంశమున. ఏతదేవపరంవ
స్తు నైతస్మాత్పరమస్తివః। ఏవమేవ విజానీధ్వ మేతద్వః పరమంతపః।
ఓమిత్యేవంసదావిప్రాః పఠధ్వం ధ్యాతకేశవం॥ ఉ॥ దేవతులార శ్రీ
హరికి ♦ దీటగువేలుపు లేనెలేదుబో। దేవుడెగా పరాత్పరుఁడు♦ దిట్ట

యునంతకుజాలువాఁడు నీ। దేవునిఁ గొల్చుచేమనకు ‡ దివ్యతపంబుజ
పంబుగాన నీ । దేవుని సంస్మరింపుడు ను ♦ దీన కలకాలము ముక్తి
యబ్బెడిన్ ॥63॥ గీ॥ అనుచు నతనుగొల్చువేల్పుల ♦ కందరకును । ధ
న్యతనుఁజూప హనుఁడె స ♦ త్కరుణతోడ। బలికియుండఁగ సీతండ♦
పరమునంగ। సందియంబని పల్కుట ♦ లాస్యధ్యపడునే ॥64॥ చ॥ తన
సతి ధన్యమాతెరవు ♦ తప్పకసెప్పుమటన్న నీశ్వరుం। డనుగద రామ
మంత్రమున ♦ కన్నను వేరొకమంత్రమున్నదే। యనయముదానినే ప
ఠన ♦ మందుటగాదొకో యిట్టితేజమిం । దునొడగూడె నాకనుచు♦
తోయజలోచన మైనగౌరితోన్ ॥65॥ కం॥ అనియంతన నిలువక గౌ
రిని వెసడగ్గరకుఁజేర్చి ♦ ప్రీతినిమంత్రం । బును తత్ప్రభావములతో।
గొనకొని యుపదేశమిచ్చె ♦ గొబ్బునసతఁడే ॥66॥ గీ॥ తానె నిజము
గ పరమమై ♦ దనరెనేని। తథ్యమును వేడుచున్నట్టి ♦ తన్వికిటుల। త
న్నుఁజెప్పక రామమం ♦ త్రమునుజెపునె। మీరెజెప్పుడు యోచించి♦
ధీరులారా ॥67॥ గీ॥ తన్నుతాఁజెప్పి కొనుటలు ♦ తరముగాద । టం
చు రుద్రుఁడు ప్రీతివ ♦ చించెబోలు। దీనినమ్మ మటంచన దెలుపుడిం
క। వచనతతులను గనుఁడు వి ♦ ద్వాంసులారా ॥68॥ (స్తో, భా, ప
రాశరసంహిత) రుద్రాదిత్యావసవోయేచ సాధ్యావిశ్వేశ్వినౌమరు
తశ్చోష్మపాశ్చ। సర్వేభవంతం శరణంగతాస్స్మః । కురుష్వపూజ్యా
నిహయజ్ఞమూర్తే॥ గీ॥ నలువముక్కంటి మొదలుగా ♦ గలుగువేల్పు
లెల్లరును నినుశరణని ♦ యుల్లసిల్లి। నారమిక పూజ్యులనుజేసి ♦ చేర
దీసి। వెలయజేయుము వేవేగ ♦ విశ్వమూర్తీ ॥69॥ ఇందునసే మరి
యొక్కటి. స్మృ॥ నారాయణాత్పరోదేవో నభూతోనభవిష్యతి । ఎత
ద్రహస్యం వేదానాంపురాణానాంచసత్తమ॥ గీ॥ సకల వేదాది సద్ర
హ ♦ స్యములు నివియె। గాదె నారాయణుని కన్న ♦ గలుగఁబోడు।
యిప్పుడునులేడు బోయింక ♦ యితఁడపరము। గాదనన్వైదుగాదె స♦
ద్గ్రంథవితతి ॥70॥ (స్తో, భా, శారీరక సూత్రకారుఁడు) స్మృ॥ కాల
స్యచహిమృత్యోశ్చ జంగమస్థావరస్యచ । ఈశతే భగవానేక స్సత్య
మేతద్బ్రవీమి తే। కృష్ణఏవ హిలోకానా ముత్పత్తిర పిచావ్యయః ।

కృష్ణస్యహికృతేభూతమిదంవిశ్వంచరాచరం। జ్యోతీంషిశుక్లానిచయాని లోకేత్రయోలోకాలోకపాలాస్త్రయీచ। త్రయోగ్నయశ్చాహుతయశ్చసర్వే సర్వేదేవాదేవకీపుత్రఏవ। తత్వంజిజ్ఞాసమానానాం హేతుభిస్సర్వతోముఖైః। తత్వమేకోమహాయోగీహరిర్నారాయణఃప్రభుః సత్యంసత్యం మహాసత్యముద్ధృత్యభుజముచ్యతే॥ వేదాచ్ఛాస్త్రంపరం నాస్తి నదైవంకేశవాత్పరం। ఆలోడ్యసర్వశాస్త్రాణి విచార్యచ పునఃపునః। ఇదమేకం సునిష్పన్నం ధ్యేయో నారాయణోహరిః॥ గీ॥ వేద శాస్త్రపురాణాది ♦ వితతులెల్ల। గలపరింపంగ హరికన్న ♦ ఘనుఁడు లేడు। వేదమునకన్న శాస్త్రము ♦ వేఱెలేవు। తత్వమన హరికన్న తత్వ ♦ మ్మొలేదు ॥71॥ సీ॥ ఇలకును కాలమృత్యులకును జంగమస్థావరంబులకెల్ల ♦ చక్రవర్తి। యాకృష్ణుఁడొక్కఁడే ♦ యిదినిక్కమితడు జీ♦వులకెల్లపుట్ట చా ♦ వులకుకర్త। నీతని కొఱకుగా ॥ నీవిశ్వమును చరా♦చరములువేదశా ♦ స్త్రములులోక। పాలురాహుతులు ప్ర ♦ పంచంబు నెల్లదే♦వతలిటులూహల ♦ మతినిఁ జేయ। తత్వవిజ్ఞానమునుఁగోరు ♦ ధన్యతతికి। తత్వమీతఁడె యీతఁడీ ♦ తండెనిక్కమనుచు ముమ్మాటికిన సంది ♦ యంబులేద। టంచు వ్యాసులెచాటివ ♦ చించినారు ॥72॥ అనిన. శా॥ శ్రీనారాయణువీడి యన్యులసమ ♦ ర్థింపంగరానట్టి శ। బ్దానీకంబులతోడ నిద్ధపరత ♦ త్వస్థాపనంబున్వేసర। గానంజేసిన యేమిసందియముఁగ ♦ ల్గంబోదుగానట్టి పం। థానంబున్విడనాడి చిక్కులను నం † దంజేయగా నేలకో ॥73॥ చ॥ అనెదరెయిట్లు మీరనిన ♦ నయ్యలొమారు వచింపసాధ్యమే। యనయము నొక్కశబ్దమునె ॥ యానననివాడుచు నుండెనేనిఁ దా। నినిఁగని శబ్దములక్కరువె ♦ నేర డితండనిబల్కదానికే। మని వచియింపగావలెనో ♦ యారయనిట్టుల బల్కవచ్చునే ॥74॥ గీ॥ అయిన మాపాలివాడు శ్రీ ♦ హరియుగురువు। వారిపదముల మదినిడి ♦ కోరిభక్తి। జెప్పగనుప్రీతితో నిద్ధ ♦ తెలుఁగువాడ। నేమి యేనియుగాని బో ♦ యింక మీఁద ॥75॥ ఉ॥ లోకములోన దుష్కృతము ॥ లోఁబడి బొర్లెడి వారలెల్ల జీ। కాకునుఁజెందిజెంది మది ♦ కశ్మలమందు మునుంగునంచు

తా। మూకటివేల్పునానతిన ♦ పార్థచయంబున కింతసందుగా। వీకగ వెల్లు పుట్టువుల ♦ పీడినపల్కుల గొన్ని చోటులన్ ॥76॥ గీ॥ వాని నొకింత యూదితమ ♦ వాగ్విభవంబుల నెల్లఁజూపి పా। పానలదగ్గ దుష్కృతుల ♦ నందఱునానరకంబు పాలుగా। నీకలి కోసనై నెగడె ♦ యెందరొ పెద్దలు వ్రాయుగ్రంధములన్। దీనికిచింతసేదగదు తేలినయర్థము పెద్దవారికా ॥77॥ ఉ॥ ఇందఱ నొక్కతూరి నిటు ♦ లెంతయుఁగూరి మిదక్క మోసము౦। జెందగజేయ పుణ్యములు ♦ సెందునె యన్నను దుష్టదండనం। బెందుననేని పాపముల ♦ నిచ్చునె పుణ్యముఁదోలఁజాలునే। సందియ మేలకో యిదియు ♦ సారసనాభునియాజ్ఞ గాదొకో ॥78॥ ఉ॥ సారసనాభుఁడైననిటు ♦ చయ్యన మోసము సేయవచ్చునే। వారిని పక్షపాతులను ♦ వారలులేమిని జేసియుండురే। వారికి దుష్టశిక్షయెయ ♦ వారితమైన వ్రతంబెయుండగా। ధారున దుష్టకర్మలను ♦ దండనసేయుటతప్పె సెప్పుడీ ॥79॥ సీ॥ తనతోడివారు వీ ♦ రనియును తనకన్నఘనుఁడు వీడనిజెప్ప ♦ గానువీరు। తనువీడియింక య ♦ న్యుని గొల్చు వాలెం దరొధృఢభక్తితో ♦ నన్నెగొలుచు। వార లెందరొ జూతు ♦ వీరిభక్తి శ్రద్ధలనుచుపరీక్షసే ♦ యంగదలచి। యొకశబ్దమునకు వే ♦ రొకయర్థమగురీతి బలుగుశబ్దములతోఁ ♦ బరమతత్వ। మును దృఢంబుగ స్థాపించి ♦ మనమునందు। నందరిట్టులె మోసంబు నందగలర। టంచు నితరులు పరముగా ♦ దంచుదెలిపి। మోసబోకుడు నే జేయు ♦ మోసమునకు ॥80॥ గీ॥ అరుచువచియించి తానుఁజే ♦ సిన యదియును। మోసమన్నను జెప్పకు వి ♦ ద్వాంసులార। నిదిగొమీ సొత్తు దొంగిలిం ♦ చెదనటంచు। జెప్పిసేసినచతురు శిక్షింపఁగలరే। 81॥ చం॥ ఇదియునుగాక ధాత్రినెవ ♦ రేనియుదొల్త నొకింతఁ జెప్పియా। పిదప మరొక్క తీరుగను ♦ పెంపగు నర్థచయంబుఁదోలియా। పిదపనె తేటతెల్లముగ ♦ ప్రీతిగఁజెప్పిన నట్టిదేగదా। పదిలముగాఁదనర్చునది ♦ పండితులెల్లరు దాల్తురొాదలన్ ॥82॥ గీ॥ కాన యిట్టివి యెన్నియొ ♦ న్గారణములు। గలిగియుండుట గాదె యి ♦ క్కరణి శ్రుతులు। వేరెయొకకొన్ని యర్థము ♦ ల్వేలయునటుల। వెలసెనికనైన మీ

భ్రాంతి ♦ వీడఁగలఁడే ॥83॥ కం॥ అన్నియుసరివేయిటు మీ। రెన్నె
న్నియొ బూటకముల ♦ నిదెతఁగవనఁగా। బన్నిరిరిగాని యొకటే। ను
న్నదె యాధారమనిన ♦ నొప్పింతుసుడీ ॥84॥ (బ్ర, ధ, స, చ్ఛ, నా
రదీయసంహిత) రాక్షసాః కలిమాశ్రిత్య జాయంతే బ్రహ్మయోనిషు।
విష్ణువైష్ణవ విద్వేషాః ప్రచరిష్యంతితామసాః। అంతశ్శైవం బహిశ్శా
క్తం సభామధ్యేతు వైష్ణవం। కలౌకేచిత్ప్రవర్తంతే వర్ణాశ్రమజనా
మునే॥ సీ॥ కలికాలమున రక్క♦ సులు విప్రయోనులఁ దెల్లెడఁబుట్టి
తా ♦ ముల్లసిల్లి। విష్ణువైష్ణవజన ♦ ద్వేషులై తామస గుణముల నెంత
యుఁ ♦ గూడిచెలఁగి। భరియింపుచుండిలో ♦ పల శివుఁగొల్చుచుఁ
శక్తి పరత్వంబు ♦ సరణిమెరసి। సభవిష్ణుతత్త్వ సం ♦ స్థాపనంబునుఁజే
యు గ్రంథవితతులకు ♦ గంతులిడుచు। నెక్కడికి గాకయనుతామె ♦
యెక్కుడనుచు। నవనివర్ణాశ్రమపు ధర్మ♦ మనుసరించి। గొందరుందు
రు కలినంచుఁ ♦ గొసరిగొసరి। యిప్పుడీ నారదీయ సం ♦ హితవచిం
చు ॥85॥ ఇదియునుంగాక. లిఖితస్మృతి॥ ప్రాప్తే కలియుగేఘోరే ప్ర
చరిష్యంతి తామసాః॥ (చాసురాః) వేదార్థం చాన్యథా సర్వే ప్రవ
క్ష్యంతి కలౌయుగే॥ గీ॥ ఘోరమగు కలికాలంబు ♦ గూడు నపుడు।
రక్కసులు పారులనఁబుట్టి ♦ యుక్కుమెరసి। వేదములగొన్ని యర్థ
ముల్ ♦ వేరుఁజేసి। జెలఁగుచుంద్రని లిఖితుఁడు ♦ జెప్పినాఁడు ॥ 86 ॥
విష్ణుపురాణము. సర్వే బ్రహ్మ వదిష్యంతి సంప్రాప్తేతు కలౌయుగే।
నానుతిష్ఠంతి మైత్రేయ శిశ్నోదర పరాయణాః॥ గీ॥ అంతయును బ్ర
హ్మయనుచు ♦ నీయఖిలజగము। కలియుగంబున నొకరినొక్కరినిగనక।
పొట్టకును కంతుకేళికి ♦ మిట్టిపడుదు। రంచు విష్ణు పురాణంబు నందు
వ్రాసె ॥87॥ గీ॥ ఎందరుఁ జెప్పితేమి యిటు ♦ లీశ్వరుఁడిట్లు వచింప
లేదెయం। చందురొయేమొ పాద్మమున ♦ నింతకునెక్కుడు గానెగా
రితో। సందియమెల్లఁ బాయునటు ♦ చక్కగ జెప్పెను దానినైన మీ।
రందరుఁజూచి సందెముల ♦ నన్నిటిఁదోలెద రేమిసెప్పుఁడీ ॥ 88 ॥ పా
ద్మే) వేదార్థ వన్మహాశాస్త్రం మాయావాద మవైదికం। మయైవక
థ్యతే దేవి జగతాం నాశకారణాత్। ద్విజన్మనాజైమినినా పూర్వం వే

దమ పార్థకం। నిరీశ్వరేణ వాదేన కృతంశాస్త్రం మహత్తరం। శాస్త్రాణీ మానిగిరిజే తామసానిని బోధమే॥ సీ॥ పాపకర్ములఁ నెల్ల ♦ పంకుటాకులఁబోలె నరకంబు లోపల ♦ నాడురాల్ప। వేదార్థములఁబోలె ♦ విలసిల్లునట్లుగా నంతయుమాయ యం ♦ చనుచువేద। సంబంధమే లేక ♦ సలిపితిగొప్పశా♦స్త్రము పాశుపతమున శైవమనగ। వేదార్థములకెల్ల ♦ విపరీతమా యర్థముల సల్పెగాదె జై ♦ మినిమహర్షి। దేవుఁడేలేడు లేడుబో ♦ దేవుఁడనుచు। గొప్పగాజెప్పె నందరి♦ కొంపలార్ప। తామసంబు లోకింతయుఁ ♦ దరముగాదు। మంచివారికొకింతయు ♦ మదినిఁ జొరవు ॥89॥ (ప్రప, భా, రము,) పాద్మేమాయా వాదమసచ్ఛాస్త్రం ప్రసన్నం బౌద్ధముచ్యతే। పరమాత్మ జీవయోరైక్యం మయాత్రప్రతిపాద్యతే। వేదార్థ వన్మహాశాస్త్రం మాయావాద మవైదికం। మయైవకథితందేవి అసతాం నాశకారణాత్। బ్రహ్మణశ్చ పరం రూపం నైర్గుణ్యం వక్ష్యతేమయా। సర్వేజగదుపద్రవత్వం మోహనార్థం కలౌయుగే॥ సీ॥ పరమాత్మయొక్కఁడే పరమాత్మయేజీవుఁ డితనికన్నను వేరొ ♦ కింతలేదు। సర్వంబుమాయయం ♦ చనెదున సద్గ్రంధమది బౌద్ధమతనా ♦ నలరుచుండు। వేదార్థములఁబోలె ♦ విలసిల్లునర్థముల్ బ్రహ్మనిర్గుణుఁడంచు బరిఢవిల్లు। దుష్టకర్ములనెల్ల ♦ దోసంబులోఁద్రోసి ముక్తిఁజేరనియట్లు ♦ మొనసినేను। జేసియున్నాడ హరియాజ్ఞ ♦ చేతమున్ను। దానిగాంచిన పాపముల్దప్పవంచు ॥90॥ (పరమవైదిక సిద్ధాంతరహస్యము) బ్రహ్మాండ పురాణోదాహృతము॥ త్వంచరుద్రమహాభాగ మోహశాస్త్రాణికారయ అసత్యానిచశాస్త్రాణి దర్శయస్వమహాభుజ। ప్రకాశంకురుచాత్మానమప్రకాశంచ మాంకురు। అహం మర్త్యావతారేషు త్వాంసదా పూజయామ్యహం॥ మ॥ జనులమ్మోసముఁ జేయు శాస్త్రములనో ♦ శర్వుండవేజేసియం। దునని న్నేబలు గొప్పజేసినను నెం ♦ తోగప్పి సర్వంబునుం। గననా నన్నియుగల్లలే యనుచునుం ♦ గల్పించునేనుస్మదం। బుననే మర్త్యులయందు బుట్టినయెడన్ ♦ బూజింతు సద్భక్తినిన్ ॥91॥ కం॥ అని ఘంటా ఘోషముగా। వినిపించెడి వచనతతుల ♦ వీడుచు

శివుఁడే। ఘనుఁడనిజెప్పఁగ దరమా। యనయము శ్రీహరియెతత్త్వ♦మూ
తఁడెఘనుఁడౌ ॥92॥ ఉ॥ కావున భక్తిశుద్ధతను‡ గన్గొనఁజేయఁగనిప్పు
డిట్టులెం। తోవిలసిల్లు శాస్త్రముల ♦ దూరినయంతన మ్రుచ్చులున్న
యా।త్రోవనుదూరువాని క్రియఁ♦దోపుడుజేసుకపుణ్యరాశిమో।క్షా
వహమైన త్రోవకిక ♦ నంతకునంతకు దూరమయ్యెడిన్ ॥93॥ సారాం
శము) సీ॥ హరునకుబుట్టు చా ♦ పులుఁగల్గియున్నట్లు హరిమంత్రపఠ
నంబు ♦ నందినట్లు। మనబోలెసంసార♦ మునమున్గియున్నట్లు హరిభక్తి
మహిమంబు♦ నందినట్లు। బ్రహ్మ హత్యకుఁజిక్కి♦ బాధ లందినయట్లు
హరికూర్మిదాని బో ♦ నాడినట్లు। తనసతి రామ మంత్రమున ♦ దన్పి
నయట్లు హరుఁడుపరంబు గా ♦ దన్నయట్లు। మోక్షమిచ్చెడి యాశ
క్తి ♦ మౌనయనట్లు। శివుఁడ పరతత్త్వమగునని♦ జెప్పునట్లు। వెలయు
శ్రుతులకువేరర్థ♦ ములరునట్లు। నశుభములయందెకూరిమి† నందినట్లు॥
సీ॥ బ్రహ్మాదిదేవతా ♦ ప్రవరులతమశక్తి నీడ్చిదాస్యంబుఁ జే♦ యిం
చినట్లు। తనయందె వారంద ♦ రునుఁ బొడమినయట్లు తనయందె లీన
మౌ ♦ ననినయట్లు। గల్పాంతములయందు ♦ గదలకయున్నట్లు బొట్ట
బ్రహ్మాండము ♦ ల్బెట్టినట్లు। గొప్పవస్తువులలో ♦ గొప్పయయ్యునుస
తి సూక్ష్మవస్తువులలో ♦ జొచ్చినట్లు। నంతకాధార మీతండ ♦ యని
నయట్లు। హరికిసరియగు వాఁడెలే ♦ దనినయట్లు। గ్రంథవితతులనీరీతి♦
వ్రాసినట్లు ॥95॥ సీ॥ ఒకఁడె నారాయణుం ♦ డొప్పు నంచని యంత
చాలక బ్రహ్మయీ ♦ శానులందు। నెవరుగారనుచు రెం ♦ డవసారి
వచియించి కారుకారని గట్టి ♦ గానుఁబలికె। కారనుటకుగాను ♦ కా
రణంబుల నెన్నియేనియో వరుసగా ♦ నెంచిజెప్పి। నారాయణుండె
యా ♦ ధార మంతకు పరాత్పరుఁ డంచు ముమ్మారు ♦ బ్రతినసలిపి
శ్రుతులు సంహితలునునల్లె♦స్మృతులుమరియు। సాత్త్విక తమంబులౌ
గ్రంథ ♦ సమితియొకట। జెలగియెంతయు దృఢముగా ♦ జెప్పుచుండ।
దగును నారాయణుఁడె పర ♦ తత్త్వమనఁగ ॥96॥ గీ॥ ఎటులఁజూచిన
పరతత్త్వ ♦ మీశ్వరునకు। నబ్బజాలదు నిజము నా ♦ రాయణుండె।
యంతకర్తుండు పరమాత్మ♦ యతఁడెజుమ్ము। గొలువవలెనన్ననతనినే♦

గొలువవలయు ॥97॥ శా॥ శ్రీనారాయణు(డేపరంబనుచుమీా ♦ చిత్తంబులోనెంచుఁడీ। యీానారాయణుశంఖచక్రములనెం ♦ తేభక్తిచేఁదాల్పుఁడీ॥ తానేదిక్కనినమ్మిసద్గురువుచే ♦ తన్న్యాసముంగాంచుఁడీ। నేనీనాటికిధన్యునైతిననుచుఁ ♦ నిక్కంబుగా నెంచుఁడీ ॥ 98 ॥ పరతత్వాధ్యాయంబిది। హరియే ననుమున్నుఁజేసి ♦ యనారాయన గన్ । పరిపూర్తిగముగియించెను ॥ కరుణనుతా నెన్మిదవదిగా♦ నిబ్భాతిన్॥ శ్రీః శ్రీః శ్రీః

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తిన్ శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

శరణాగత్యధ్యాయము. (౧౦)

గీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ।యామునార్యులు కొన న్శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తిమెం♦ తేనిబాదల। గురుపంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.

సీ॥ పరతత్వంబది విష్ణువేయనుచుఁజె ♦ ప్పంజెల్లె వైకుంఠము। న్పరమున్జేరెడి రీతియెట్టిదియు యే ♦ పుణ్యంబుచేచేకురున్। తిరమౌలోకమటంచ్రు దానినెకదా‡ తెల్లంబుగా దెల్పెదన్। ధరవిద్వద్గణ నీయులార కృపచే ♦ తన్గాంచుడీ నాపయిన్ ॥1॥ గీ॥ భక్తి యోగంబులను సేయ ♦ శక్తి లేక। యెంతయేనియు సంసార♦ మీాదలేక। యింద్రియంబులనింతయు ♦ నీడ్చలేక। కుందువారల హరిఁజేర్చు ♦ నందలంబు॥2 ఉ॥ చెప్పదుకాపురంబులను ♦ చిందరవందర జేయుడంచునున్। విప్పనుశక్తికిన్మిగుల ♦ వేగిగుకర్మల జేయుడంచునున్। రొప్పదువర్ణధర్మ

ముల ♦ రూపరఁజేయుఁడటంచు నెప్పుడేని। తప్పదునాకు మోక్షమని ♦ ధైర్యముమాత్రముఁ బూనుడంచనున్ ॥3॥ గీ॥ ఆది యుగముల నుండిన ♦ యదియజుండు। క్రొత్తదిదిగాదు బ్రహ్మరు ♦ ద్రులునుభక్తి వెలఁగియుద్ధిని చేపట్టి ♦ సేవ్యులయిరి। గాన మాహాత్మ్యమిట్టిది ♦ గలుగదెచట ॥4॥ చం॥ తొలుతనె జీవులందరును ♦ తోయజనాభునిఁగొల్చునట్టిదా। సులుగదయంచు జెప్పితిని ♦ సోలుచు పాపచయంబుచేత వా। తలు కలిబోధ శ్రీహరి ని ♦ శాకరణంబొనరించి మెల్లవే। ల్పులుసములంచు గొల్చుటను ♦ భోరునకట్టడు లిట్లువచ్చెడిన్ ॥ 5 ॥ గీ॥ కాన హరియంతరక్షకుఁడు ♦ గాడటంచు। దలచినందున దగిలిన ♦ దురితములను। ద్రోలి వైకుంఠమునువేగ ♦ దూరునట్టి। విత్తముఁదెలిపి దెనెంతయు ♦ విస్తరించి ॥6॥ గీ॥ లోకము నందు నెవ్వనికి ♦ లోబడకుండిన వానిఁగట్టిచే। తేకువఁగొల్వ వీడిజను ♦ దేరక యుండిన వాఁడొకప్పుడున్। వీకగవీని నన్నిటిని ♦ వేదొలఁగింపఁ దలంచియుండగా నీకొలగామి యాతనికి ♦ నెంతయుఁ గూర్చెడి వానిఁ జేరుచున్ ॥7॥ చం॥ అనయము తప్పుసేసితిని ♦ యాతఁడుమిక్కిలి కోపమందె మా। వినయముఁజూపి కోపమును ♦ వేదొలగింపుచు నన్నుఁగూర్మిచే। గనుఁగొను రీతిసేయుఁడని ♦ గ్రచ్చరనాతని గూర్చునెమ్మిగా। నినిఁగరగించి యాపిదక ♦ నేర్పుననెంతయు దీనుడైతగన్ ॥8॥ ఉ॥ ఆతనినెమ్మిగాడుతన ♦ యందలికూరిమి మున్నుఁబోవగా। నాతనివెంటదైన్యమును ♦ నంతయుఁజూపుచు బోయిబోయి తాఁ। జేతులుమోడ్చి దైన్యమును ♦ జెందువిశంబును తేటఁజూపఁగా। నాతరిపిరి మిత్రుఁడవి ♦ మెల్లనుదీరిచి నీరిఁజేర్పడే ॥9॥ గీ॥ కాననాగతి యాచార్యు ♦ గాంచి తొలుత। భక్తినెంతయు భరసమ ♦ ర్పణముసేయ। వారు గరుణించి యాతని ♦ శౌరియందు। చెలఁగి భరసమర్పణమును ♦ జేయువారు ॥ 10॥ శా॥ ఈరీతిన్శరణాగతిన్బడసి యెం ♦ తేదుఃఖము ల్బాయుచున్। ధీరాత్ముండయి మోక్షమబ్బుననుచుం ♦ దిట్టంబుగా నెంచుచు। న్వేరే వేల్పులతల్పుమాని హరినే ♦ వేమారు చింతింపుచున్। సారోత్తంసములైన వర్ణముల నా ♦ చారంబు న్సల్పుచున్ ॥11॥ కం॥ మెలగుడు

మెలగినయంతనె। దొలగును పాపంబులెల్లఁ దొరకును మోక్షం। బిల
నింతకన్న మోక్షము। వెలయించెడి మార్గమేమి ‡ వెలయదుసుండీ ॥
12॥ చం॥ తనువిడనాడినందున క ♦ దాయిటు పాపచయంబురాక దీ।
నినిఁదొలగింపఁ జేయుటకు ♦ నేటికినెంచ భరార్పణంబుక। న్ననుమరి
వేరెతో ప్రియయది ♦ నాటికినేటికి దేలదేలనా। వినుడిఁక విన్నవించెద
ను ♦ వీనులు సంతసమంద బ్రీతితోఁ ॥13॥ ధనికునితోడ ద్వేషము
ను ♦ తాఁదొలగింపగ వేరువాని గో। ల్చినను మరేమిఁ జేసినను ♦
జెప్పరెద్వేషము బోవునో క్కయా। ధనికునిఁ గొల్వ ద్వేషమది ♦ త
ప్పకబోవదె యట్లెవిష్ణుసే। వనువిడగన్న పాపములు ♦ వారిప్రపత్తిని
వీడకుండునే ॥14॥ గీ॥ కానహరి శరణాగతి ♦ గాంచినంత। హరిదయా
ఘుఁడు పాపము ♦ లన్నిఁదొలి। మోక్షమిచ్చుట కర్హుండు ♦ ముదము
తోడ। నతనిగరిగింప శరణంట ♦ నదియెత్రోవ ॥15॥ కం॥ శరణాగతి
యననేమొకో। మరియు భరార్పణ మనంగ ♦ మహి యెట్టిదియో।
తిరముగ దెలిసెడినట్టుల। వరలంజేయుండు దాని ♦ వైభవమలరన్ ॥
16॥ గీ॥ శ్రుతులజాడయెలేదు బో♦ స్మృతులతెరగు। లంతకన్ననుఁసు
న్నయ్యె ♦ వింతలేల। యట్టిపల్కులు మరియెట్లు ♦ పట్టుబడున। టన్న
వివరింతువాని నో ♦ యార్యులారా ॥17॥ గీ॥ సర్వవిధ భారమెల్లను♦
సర్వశక్తుఁ। డయిన నారాయణునియందె ♦ యులరనునిచి। ధన్యతముఁ
డను నేనంచు ♦ ధైర్యమూని। యుల్లుపకిప్రియ నుండుటయె భర♦ న్యా
సమనఁగ ॥18॥ గీ॥ పైనఁజెప్పిన యర్థంబు ♦ బల్కునట్టి। స్మృతులగొ
న్నింటివ్రాసెద ♦ జెలగియిపుడు। దానిదిలకించి యైనను ♦ ధన్యులా
ర। నిక్కమనియెంచుడీ మీరు ♦ నేర్పుతోడ ॥19॥ గీ॥ పలుకఁజెప్పి
నయర్థంబు ♦ పలుకునట్టి। స్మృతులఁ గొన్నింటివ్రాసెద ♦ జెలఁగియి
పుడు। దానిఁదిలకించి యైనను ♦ ధన్యులార। నిక్కమనియెంచుడీ తా
ము ♦ నెమ్మనము॥20॥ (స్తో, ఖా, అహిర్బుధ్న్యసంహిత) స్మృ॥ అహ
మస్మ్యపరాధానా మాలయో కించనోగతిః। త్వమేవో పాయభూతో
మేభవేతి ప్రర్థనామతిః। శరణాగతిరిత్యుక్తాసాదేవేస్మిన్ప్రయుజ్యతాం॥
గీ॥ ఎన్నివిధముల పాపము ♦ లున్నయవియొ। యన్నిటికినేన యిల్లయి

యున్నవాడ। దీనుడనునాకు నెవ్వరు ♦ దిక్కులేరు। నీవెనాకింకదిక్కు
గా ♦ నిలిచిబ్రోవు ॥21॥ గీ॥ అనుచుప్రార్థించుటయె శర ♦ ణాగతియ
న। దనరుదీనికలులు మా ♦ ధవునిఁగూర్చి। దిట్టమైనట్టి భక్తిచే ♦ వ
ట్టివేగ। సలుపుడనుగద యహిర్బుధ్న్య ♦ సంహితయును ॥ 22 ॥ శ్లో,
భా, భరతముని ప్రణీతము.) అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాస
పూర్వకం। తదేకోపాయతాయచ్ఞా ప్రపత్తిశ్శరణాగతిః॥ గీ॥ అన్య
లెవ్వాటికినిఁదీర్ప ♦ నలవిగాని। కోర్కె శ్రీహరిచేత చే ♦ కూరున నెడి।
గొప్పవిశ్వాసమున వాని ♦ గోరికొలిచి। మనుట శరణాగతియటంచు
మహి నెలుంగు ॥23॥ కం॥ శరణాగతి రూపంబును। వరలంజేసితిరిదీని ♦
వరియించినచో। దురితంబులెల్ల దొలగును। దొరకును మోక్షంబటం
చు ♦ దోపదటన్న ॥24॥ శ్లో, భా, అనేనైవంప్రపన్నస్య భగవం
తంసనాతనం। తస్యానుబంధాః పాప్మానస్సర్వే నశ్యంతితత్క్షణాత్। కృ
తాన్యనేన।సర్వాణి తపాంసితపతాంవర। సర్వతీర్థాని స్సర్వయజ్ఞా
స్సర్వదానాని తత్క్షణాత్। కృతాన్యనేనమోక్షశ్చ తస్యహస్తే నసంశ
యః॥ ఉ॥ ఈగతి నాపరాత్పరుని ♦ నెంతయువేడి ప్రపన్నుఁడైనచో।
వేగమె యన్నిపాపముల ♦ వీడుచు యజ్ఞతపఃఫలంబు గా। తీర్థగమనా
దిసత్ఫలము ♦ శ్రేష్ఠపు దానఫలంబులన్నియుఁ। బ్రోగుగఁగూర్చి కూ
ర్మితన ♦ పోప్రెలొసగుఁ తుది మాధవుండుతాఁ ॥25॥ స్మృ॥ యద్యేన
కామకామేన నసాధ్యాసాధనాంతరైః। ముముక్షుణాచయత్సాంఖ్యే
యోగేనన చభక్తితః। ప్రాప్యతే పరమంధామ యతోనావర్తతేయ
తిః। తేనతేనాప్యతేతత్త న్న్యాసేనైవమహామునే। పరమాత్మాచతె
నైవ సాధ్యతేపురుషోత్తమః॥ గీ॥ ఇతర పనులవి యెన్నియో ♦ నెంచి
యెంచి। జేసిరేనియు ఫలములఁ జెందగాదో। యట్టికట్టడి పనులన్ని ♦
న్యాసమునవె। తత్క్షణంబున వందుగా ♦ దసరుజూండీ ॥ 26 ॥ మ॥ అవ
ర్గ భక్తిని సాంఖ్యయోగములచే (నైన్ముముక్షుండుమా। ధవుధా
మంబును జెందలేక మదిసం ♦ తప్తుండునై దీనుఁడై। యవముందో లెడి
శౌరియందున భర ♦ న్యాసంబుఁ గావింపఁగా। నవలీల న్ఘటియించు
ముక్తిహరి ప్రత్యక్షంబుతాఁ గాంచెడిఁ ॥27॥ శ్లో, భా, భారత

మున. అహం భీతోస్మిదేవేశ సంసారేస్మిన్భయావహే। త్రాహిమాం పుండరీకాక్ష నజానేశరణంపరం। వృద్ధైవభవతోయాతా భూయసీజన్మసంతతిః। తస్యామన్యతమంజన్మ సంచింత్యశరణంవ్రజ॥ సీ॥ భయము లనోసంగునీ పాపిసంసారంబునకునోర్చియోర్చియీ ♦ నాడు వెఱచి। దిక్కులేరెవరింక ♦ దిక్కునీవెయటంచు నమ్మినిక్కెరితి ♦ నన్నుఁ బిలిచి। కరుణింపుకరుణింపు ♦ కరుణింపుమోదేవ యగతికుండయివచ్చె నను చదలంచి। అనుచు నెంతయువేడి ♦ కొని వారికృపకెల్ల పరమపాత్రంబుగా ♦ భక్తినునిచి। యనుచు శరణాగతునిఁజేయు డయ్యలార। మెన్నిజన్మము లెసెగెనో ♦ యీశులార। ఖానిలెక్కింపవలదె వి♦ ద్వాంసులార। దీని నటుసల్పకుండుడు ♦ ధీరులారా ॥28॥ స్తో, భా, అధపాతకభీతస్త్వం సర్వభావేనభారత। విముక్తాన్య సమారంభో నారాయణ పరోభవ। సర్వయోగ్యమనాయాసం శరణంగంతుమర్హసి॥ ఉ॥ పాపపుకొండలన్నను ♦ భారత చింతిలనేల సర్వసం। తాపముమాన్పనిన్నమము ♦ తథ్యముయోగ్యము సర్వజాతికిః। శ్రీపతి పాదపద్మముల జెచ్చెరగా శరణంబుఁజెందు మింక। కేపనివేని శ్రీశుకొఱ ♦ కేయనిసేయుడు డీరునన్నియుః ॥29॥ స్తో, భా, వ్యా, తమేవసర్వభావేన ప్రియాహిత్వంమహామునే। అన్యత్సర్వం పరిత్యజ్య తమేవ శరణంవ్రజ॥ గీ॥ అన్నిటికి పరమాత్మయౌ ♦ హరిగలం। టంచు నెరనమ్మి యంతయు ♦ డించిభక్తి। చెలఁగి శ్రీహరిశరణంబుఁ ♦ జెందరయ్య। యనదె జయసంహితయును తా ♦ నలరియిటుల ॥30॥ స్తో, భా, విష్వక్సేనసంహిత) స్మృ॥ సర్వధర్మాన్సర్వకామా నైహికాముష్మికానపి। సంత్యజ్యవిధినానిత్యం మద్విధాః శరణాగతిం। ఆచార్యనుజ్ఞయాకుర్యాచ్ఛాస్త్రదృష్టేనవర్త్మనా॥ గీ॥ ఐహికాముష్మికంబుల ♦ నటులెకామ। ములను సర్వంబువిడనాడి ♦ గురువునాజ్ఞ। గోరి యాశాస్త్రపద్ధతి ♦ నారు తెఱగు। లైనశరణాగతినిఁజెంది ♦ హరినిఁ గనుఁడీ॥ 31॥ శా॥ ఏమో సెప్పితిరింత వీనులకువిం ♦ దేయయ్యెగా నీహరుం। దేమైనన్మరియిట్లు సెప్పెనె యిదిం ♦ తేగాకదేవాఘముల్। తామీరీతులసల్పికేమి యిదియం ♦ తజ్జెప్పుడీ యన్న మీ। క్షేమార్థంబయి

చెప్పఁబూనితిసుడీ ♦ శ్రీవిష్ణునిస్వేడుచున్ ॥32॥ కాలనేమివధేరుద్రః యోసౌ సాక్షా ద్వేదమూర్తిర్యత్ర దేవాః ప్రతిష్ఠితాః। తంయామశరణంవిష్ణుం సర్వే సేంద్రాదివౌకసః॥ చం॥ ఎవనియందున వేదంబు ♦ లిమిడియుండు। నవియునన్నియు నెవనికి ♦ యర్థముగునో। యట్టివిష్ణువు శరణంబు ♦ నందుడింక। యింద్రుసిస్గాడి సురలార ♦ యిపుడెగదలి ॥33॥ చం॥ అనియిటు కాలనేమికిభ ♦ యంపడి తన్గని వేడగాను వ ♦ చ్చిన సురకోటులందరిని ♦ జెచ్చెరఁ గూరిమిఁజూచి మీకుమా। కన యాను దిక్కు విష్ణువెక ♦ దాయికగావున నింద్రుఁగూడి చ। య్యనశరణంబుఁ జెందజను ♦ డాహరియన్నియుఁదీర్చి బ్రోచెడిన్ ॥34॥ క॥ అనికూర్మిఁబల్కిన రు। ద్రునిపల్కుఁబొందలచి దేవ ♦ తులునసురుద్రుం। డును శరణాగతిమది న। మ్మినవారలటంచు నిక్క ♦ మేయనవలసెన్ ॥35॥ ఇదియునుఁగాక. శ్రుతి॥ రుద్రాదిత్యావసవోయేచ సాధ్యావిశ్వేశ్వినౌ మరుతశ్చోష్మపాశ్చ। సర్వేభవంతం శరణంగతాస్మః కురుష్వపూజ్యానిహ విశ్వమూర్తే॥ గీ॥ నలువముక్కంటి మొదలుగా ♦ గలుగువేల్పు। లెల్లరము నిన్నుశరణని ♦ యిదిగొనమ్మి। నారమీ మమ్ముఁగూరిమి ♦ జేరదీసి। వెలయఁజేయుము వేవేగ ♦ విశ్వమూర్తి ॥36॥ గీ॥ దీనిఁబాగుగ బొడగన్న ♦ దేవసంఘు। మెల్లరుద్రునితోఁగూడ ♦ మొతయేని। భక్తిహరియందు భరసమ ♦ ర్పణముఁజేసి। నట్లు నేటగఁదేలదే ♦ యార్యులారా ॥37॥ చం॥ దేవతులెల్లరు న్నిపుఁడు ♦ దిట్టపుభక్తిం భరార్పణంబు నీ। దేవునియందె జేసిరని ♦ తెల్లముగానిటుఁజేసియుంటచే। దేవుఁడు విష్ణువేయతనిఁ ♦ దెచ్చెడినట్టిది న్యాసమేయనన్। గావరమేమి సెప్పెడిక ♦ కారుణికోత్తములార ప్రీతితోన్ ॥38॥ ఇంకయును. వ్యాసస్మృతి॥ నవిష్ణ్వారాధనాత్పుణ్యం విద్యతే కర్మవైదికం। తస్మాదనాది మధ్యాంతం నిత్య మారాధయేద్ధరిం। తద్విష్ణోరితి మంత్రేణ సూక్తేనపురుషేణచ। నైవాభ్యాం సదృశోమంత్రో వేదేషూక్తా శ్చతుర్ష్వపి। నివేదయీతస్వాత్మానం విష్ణావమలతేజసి। తదాత్మాతన్మనాశ్శాంతా స్తద్విష్ణోరితి మంత్రతః॥ సీ॥ హరిపూజకన్న వే ♦ రగు పుణ్యమే లేదు కర్మయునెట్టిదే ♦ న్గాని లేదు। తద్విష్ణో యనెడి

మం ♦ త్రమువను పురుషసూక్తముచకు బోలు మం ♦ త్రంబులేదు। కావునవీనిచే ♦ గదలక హరిపూజ లేనాటికేనియు♦ న్మానరాదు। హరియందు తన్నుస ♦ మర్పింపుడీముక్తి దూరనింతకు వేరు ♦ త్రోవగాన। మనుచు నెంతయు మెచ్చుల ♦ నందిధరణి। నధికముగ వెల్గునట్టియీ వ్యాసస్మృతిని। గానుపించెడి నింకయుఁ ♦ గానవచ్చు। నెన్నియనిఁ జెప్పవలె ముగియించితయ్యా ॥39॥ ఉ॥ ఎందరుసెప్పితేమి యిటు † లెన్నియొయూహల జేసిజేసి వీ। రిందరు మోక్షమీగలరె యి ♦ చ్చెడి శ్రీహరి దూరముండగా। సుందరుఁడైన విష్ణువిటు ♦ సొంపుగఁబల్కె నెబల్కియున్నమా। సందియమెల్ల వీడుటకు ♦ చయ్యనజెప్పెడటన్న గీతలోఁ ॥40॥ గీ॥ అన్నిధర్మములనువీడి ♦ నన్నెయొకని। శరణమందుము నేనిన్ను ♦ సకలపాప। ములను దొలగించెదను దుఃఖ ♦ ములనువీడు। డనుచుఁ గృష్ణుఁడు పలుకడే ♦ యార్యులారా ॥41॥ స్మృ॥ సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతిహియాచతే। అభయంసర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ॥ గీ॥ నీకునేనైతి నంచన ♦ నెమ్మితోడ। నొక్కపరినన్నుయాచింప ♦ నొప్పియున్న। నెల్లవారలకభయంబు ♦ నిచ్చువాడ। నిదియె నావ్రతమనిరాము ♦ లెన్నలేదె ॥ 42 ॥ కం॥ శ్రీరాములు శ్రీకృష్ణులు। నారాయణులెంతయేని ♦ నాటినకూర్మిఁ।రారందు నన్నుశరణని। ఘోరంబగు పాపవితతి ♦ గూల్చెద నన్నఁ ॥43॥ కం॥ సందియమొందెడి జనులను। మందమతుల్పాపులనుచు ♦ మరిజెప్పటకే। సందియమేమియు విద్వ। ద్వందిత గుణులారమీరె ♦ వదలకసెపుడీ ॥44॥ కం॥ శరణాగతి నిజమనియును। శరణాగతివలన ముక్తి ♦ సమకూరుటయుఁ। తిరముగఁ జెప్పితిమికయా। శరణాగతికర్తలైన ♦ జనులెట్టిరనఁ ॥45॥ గీ॥ భక్తి యోగంబులనుసేయ శక్తిలేని। వారు తామెట్టిరేనియు ♦ వదలనట్టి। నమ్మకమ్మది మదిలోన ♦ నాటియున్న। నందరీ శరణాగతి ♦ కర్తలేను ॥46॥ గీ॥ ఏదిజెప్పిన విపరీత♦ మేగదయ్య। యిటులఁజెప్పినయెడ వర్ణ ♦ హీనులెల్ల। జెలగియే శరణాగతిఁ ♦ జెందరోటు। తగిలియదియును స్మృతి సమ్మ ♦ తంబెయనిన ॥47॥ చం॥ ఔనదియట్లులే హరికి ♦ నందరు నొక్కటెగాక మోక్షమి

న్బలుకుమాత్ర। మాపదలుఁ జెందనప్పటి ♦ కర్థముగును। తక్కినవి యన్నియున్నట్లె ♦ దనరుచుండు ॥ 56 ॥ కం॥ దీనివల్లన నందరుదీని కన్గా। లయ్యెదరటంచు దెలదే ♦ యార్యులార। దీనికన్నను సులభమే♦ దేనిలేదు। దీనివిడనాడ నరకంబె ♦ దిటముసుండీ ॥57॥ ఉ॥ బాలురు పాపసంచయవి ‡ బాధతు లాటను నన్నుఁగాంచగా। జాలరు భక్తి యోగముల ♦ శక్తివిహీనులు నట్టివారికిన్। జాలిఁదోఁచి వకూరిమి వెస ♦ న్గనఁజేయఁగఁబోతిసేనినేఁ। లీలలనేని నన్నుఁగన ♦ లేరని శ్రీహరి తానె పెంపునన్ ॥58॥ కం॥ చులకని తోఁచి నన్నుఁ జూపిన। నలసులరై గౌరవంబు ♦ నందక సెడినన్। గలిగిన దోషము హారిదో। కలిజిక్కిన మనదియగునో ♦ గాంచుడు తెలియన్ ॥59॥ కం॥ ఈనాడు శరణుజెందిన। నేనాడో గాదె దేవ ♦ మిదిసిద్ధటబో। యానాటికి మరువడో కో। శ్రీనాథుడటంచు మీరు ♦ జెదరకుడుసుడీ ॥60॥ స్మృ॥ నస్మరత్యపకారాణాం కృతముపాత్యాత్మవత్తయా। కథంచిదుపకారేణ కృతేనైకేన తుష్యతి। గోవిందేతియదాక్రంద కృష్ణామాం దూరవాసినం। ఋణం ప్రవృద్ధమితిమే హృదయాన్నాపసర్పతి॥61॥గీ॥ తనకునెన్ని యోద్రోహ ♦ తతులఁజేసి। యుండినను గాని మనసున ♦ ననుపబోషు। ఎప్పుడోకయింతఁ దలచిన ♦ నెంతయేని। హర్షమందెడి పరమాత్మ ♦ యనుదినంబు ॥62॥ గీ॥ తన్నుసభయందు భక్తిచే ♦ ద్రౌపదియును। నాతిగోవిందయనియెడ్చ ♦ నాడునేను। దూరముంటిని నాయప్పు ‡ దీరలేదె। యనుచుఁగృష్ణుఁడు పలుకడే ♦ యార్యులారా ॥63॥ చ॥ ఒకపరికృష్ణయంచుతన ♦ కొప్పినభక్తి నుతించినంతనే। దనియకనన్నునెంచినది ♦ తద్దయుఁ బ్పుగ హెచ్చుచున్నదం। చనిన మహాత్ము విష్ణుశర ♦ ణాగతుపీడనె యెప్పుడేనియున్ ॥64॥ ఉ॥ మానముఁబోవువేళ తన♦ మానము గాచి కొనంగ కృష్ణునిన్। ధ్యానమొనర్ప బట్టెంత మంతనఁ బుట్టఁగఁ జేసియప్పుడే। ధ్యానఫలంబొసంగియును ♦ దద్దయు ధ్యానఋణంబు హెచ్చె నం ♦ చానలి నోదరుండనిన ♦ నా పరమాత్ముని పల్కుసూడఁగాన్ ॥6౯॥ గీ॥ నన్నుశరణన్నవానికి ♦ నన్నకోర్కి। యొక్కటైనను గరుణచే ♦ దీర్కవాడు। రాదుప్రార్థింపనిక దమ ♦ రాజ్య

మంత। యొసగుదాకను విడడంచు ‡ నొసరదాక్కొ ॥66॥ చం॥ ఇది గదసర్వభారము ర ♦ మేశునిపై నిడనంతనుండియు। సదయుడుగోర కున్ననిహ ♦ సౌఖ్యములెల్ల నొసంగిగాంచుచున్। తుదితన యంతఁజే సితన ♦ తోరపువైభవ మంతయిచ్చెడిన్। సదయునిసేరి కేనినుతి సల్ప గసా ♦ ధ్యమె యెప్పుడేనియున్ ॥ 67 ॥ గీ॥ అనుచుఁ దేలెడి గా కయో ♦ యార్యులార। యతనిశరణన్న మరచునా ♦ యనెడి సంది। యంబుబోనాడు డిక్కైన ♦ నధికుఁడైన। సాత్త్వికునకెప్పు మరచుట ♦ పొరిరాదు ॥68॥ (రామాయణమున) అప్యహంజీవితంజహ్యాం త్వాం వాసీతే సలక్ష్మణాం। నతు ప్రతిజ్ఞాం సంశ్రుత్య బ్రాహ్మణేభ్యో విశేషతః॥ గీ॥ సీతనీపయి ప్రీతిచే జెపుదువినుము। ప్రాణముల లక్ష్మణుని నిన్ను ♦ బాతుగాని। పలికియున్నట్టి పలుకు ద ♦ బ్బరనుసేయ। బ్రాహ్మణుల కెక్కుడని యెనా ♦ రాయణుండె ॥69॥ (భాగవతమున కృష్ణుడు) ద్యౌఃపతేత్పృథివీశీర్యేత్ హిమవాన్శకలీభవేత్। తుష్యేత్తోయధిః కృష్ణే నమే మోఘం వచోభవేత్॥ గీ॥ పుడమిశీలని మిన్నంత ♦ బడని గాక। సంద్రమింకని కొండలు ♦ సమసిబోని। గాని నాపలుకు లెపుడే నిఁ ♦ గాదకల్ల। లనుచు కృష్ణుండు బలికెడే ♦ యార్యులారా ॥70॥ గీ॥ రామకృష్ణులె తామిట్టి ♦ ప్రతినసలిపి। యుండనిక యెట్టిసందియ ముండతగును। అవని శరణాగతునకు నె ♦ య్యదియుచింత। తగదుగా మోక్షమదివాని † ధనమెసుండీ ॥71॥ ఉ॥ ఇందున నొక్క సూక్ష్మమ ది ♦ యేమనినన్వచియింతు జానినే। మంద డపాపకర్ముడను ♦ మాధవుఁగూరిచి యెన్నియ నియో। కొండలమందకుండపడ ♦ కోట్లను పాపము లాచరించియే। జెందిన నీవె దిక్కనుచుఁ ♦ జేర్పునొ జేర్పడొ యంచు మీమదిన్ ॥72॥ గీ॥ సందియంబు నొకింతయు ♦ న్నలుపరాదు। సలుపనీ శరణాగతి ♦ ఫలము నీదు। శరణుఁ జొచ్చినయంత మో ♦ క్షంబు నాకు। జక్కనని ధైర్యమూనియే ♦ చెలఁగవలయు ॥ 73 ॥ అతోఽశక్త్యధికారిత్వ మాకించన్యపురస్క్రియా। అనంగభావో ధర్మాణామశక్యారంభవారణం। తత్ప్రీత్యాశా ప్రశమనం బ్రహ్మాస్త్రన్యాయసూచనం। సర్వధర్మపరిత్యాగ శ్శబ్దార్థ స్సాధుసమ్మతః॥ సీ। భక్తియోగ

ములస ♦ ల్పఁగనొక్క యింతేనితనకు నిక్కపుశక్తి ♦ దనరనట్టి। దై
న్యధనంబునే ♦ డాచియెల్లప్పుడుఁ దానినేమును జేయ ♦ దనరినట్టి।
తనుసేయుధర్మ సం ♦ తతిప్రపత్తికిగాను సహకారియనుబుద్ధి ♦ నలు
పనట్టి। యనయంబు బ్రంహాస్త్ర ♦ మునుబోలు శరణాగతి యటంచు
మదిలోనఁ ♦ దెలసినట్టి। శక్తిమీరిన ధర్మముల్ నలుపనట్టి। యట్టివా
నికి నాశచేఁ ♦ బట్టినట్టి। సర్వధర్మ పరిత్యాగ ♦ శబ్దమిట్టి। యర్థముల
దెల్పు సుజనుల ♦ కదియగట్టి ॥74॥ కం॥ శరణాగతి బ్రంహాస్త్రము।
సరియన బ్రంహాస్త్రమెట్లు। నలుపునోయటులే। తిరముగనమ్మిన వారి
గొను। మరినమ్మని వారినెల్ల ♦ మానునుసుండీ ॥75॥ గీ॥ అనిన బ్రం
హాస్త్రమహిమంబు ♦ తననునమ్మి। యున్నవారికె నమ్మక ♦ యున్న
వారి। కెడదుఫలమని నట్లయ్యె ♦ నిదియుఁదగునె। యనిన దానిని వివ
రింతు ♦ నయ్యలారా ॥76॥ రాక్షసానా మవిస్రంభా దాంజనేయస్య
బంధనే। యథావిగళితా సద్యస్త్వమోఘా వ్యస్త్రబంధనా। తథాపుం
సామవిస్రంభా త్ప్రపత్తిః ప్రచ్యుతాభవేత్। తస్మాద్విస్రంభయుక్తా
నాం ముక్తిదాస్యతి సాచిరాత్॥ సీ॥ ఆంజనేయులను బ్రంహాస్త్రం
బు చేఁగట్టి యతినియాకృతినిక ♦ న్నారగాంచి। వెరచియీయస్త్రంబు
వీడునోయనుబుద్ధి ♦ నప్పుడేత్రాళ్లతో నంటఁగట్టి। బ్రంహాస్త్రమప్పు
డే ♦ ప్రాభవంబుదలంచి యాంజనేయులవీడి ♦ యంతఁజనియె। నారీ
।గాభర ♦ న్యాసంబుదృఢభక్తి నమ్మనివారిపై ♦ నెమ్మివీడి। ఫలము
రోసఁగఁగజాలద ♦ ప్పటికిమీద। గొంతకాలముఁగడచినఁ ♦ గూర్మి
జూపి। యంతనమ్మకమునుఁబుట్టి ♦ నట్లుసేసి। యపుడతన ఫలమిచ్చు
నో ♦ యార్యులారా ।77। గీ। కానశరణాగతిననమ్మ ♦ కమునుదప్పు।
రాదుదానికి జతగ ధ ♦ ర్మములఁజేయ। జనమునాకింక నన్నింటి ♦ న
లుపునిదియె। యనెడిదృఢభక్తి మిగులను ♦ ఖ్యంబుసుండీ ।78। గీ।
అన్నిధర్మములనువీడి ♦ యనుటవలన। ధర్మములవీడవలెనట। తప్ప
సుండీ। వానివిడనాడ బాపము ♦ ల్వచ్చునిజము। దానికర్థంబు తేటగా
దనుపువాడ ।79। లశునంభుక్త్వా చాంద్రాయణం చరేత్ ♦ గీ। ఉల్లిగ
డ్డను భక్షించి ♦ బల్లిదుండు। సతగ చాంద్రాయణంబును ♦ నలుపవ

లయు। ననినవిడకుండ నుల్లిగ ♦ డ్డను భుజింప । వలయు పిదపను కృచ్ఛ్రింబు ♦ సలుపవలయు ।80। గీ॥ అనుచునర్థంబు సెప్పుట ♦ న్యాయమగునె। తానఁదెలియక భక్షించె ♦ నేనియట్టి। పాపముల కృచ్ఛ్రములఁగాంచి ♦ బాపికొను మ। టంచునర్థంబు నేవచి ♦ యించుపగిది॥ 81॥ గీ॥అన్నిధర్మములనువీడి ♦ యన్నదానికర్థమిదిగద చేవలె ♦ నలవిగాక। పోమెనేని యటంచని ♦ పొందు పరుపు। వేరుఁజెప్పిన పాపము ♦ ల్లైగునిజము ॥82॥ ఇదియునుంగాక. సీ॥ ఈమంత్రమునుమును్న గృష్ణుండుగీతలో వచియించెననుటెగా ♦ యుచితమగును । ఇంతకున్న నామున్న ♦ దేమిసెప్పిననాడు కర్మభక్త్యాది యో♦ గములగాదె। యవిజేయ నాకింక ♦ యలవిగాదని వేడ నటులేనినవ్వాని ♦ నన్నివిడిచి। ననుమాత్రశరణంబు ♦ నమ్మిజెందుమటంచు బాలుఁడంచనికూర్మిఁ ♦ బలికెగాదె। దీనిఁగనవాని సేయఁగా ♦ దిటములేని। యెడలనిటుసేయుడనియర్థ ♦ మేతీరంబు। గానికూడదటంచని ♦ గాదుబలుక । నిదియెని జముని నమ్ముడీ ♦ యింకమీద ॥ 83 ॥ ఇదియునుంగాక. స్మృ॥ శ్రుతిస్మృతిర్మమైవాజ్ఞాయ స్తాముల్లంఘ్య వర్తతే। ఆజ్ఞాఛేదీ మమద్రోహీ మద్భక్తోపినమేప్రియః॥ కం॥ శ్రుతులును స్మృతులును నాయా। నతులే యవ్వానిఁబోవ ♦ నాడుచుప్రీతిన్। హితముగగొలచిన నేనా♦ కతిశత్రువువానిఁజేర్ప। ననఁడే హరియున్ ॥84॥ స్మృ॥ యథాహివల్లభోరాజ్ఞాం నదీంరాజ్ఞాప్రవర్తితాం। లోకోపయోగినీంరమ్యాం సర్వసస్యసమృద్ధినీం । లంఘయన్శూల మారోపేదనపేక్షోపితాంప్రతి । ఏవంవి లంఘయన్మర్త్యో మర్యాదాం వేదనిర్మితాం । ప్రియోపినప్రియోసౌ మేమదాజ్ఞా వ్యతివర్తనాత్। ఉపాయత్వ గ్రహంతత్ర మనసాకారయేత్సుధీః ॥ సీ॥ రాజునకెంత మి ♦ త్రమెగాని యాతఁడా రాజుకూరిమికి పా ♦ త్రంబుగాను। ప్రజలకుమిగుల లా ♦ భముసేయునట్లుగా నెల్లపైరులు ఫలి ♦ యింపఁగాను। జూచుటకెంతయో ♦ సొంపుగావిల సిల్లనార యియ్యదియను ♦ నట్లుగాను। యెంతెంతయోఁబ్రీతి ♦ నెసగి శ్రద్ధాభక్తి రాజుచే పాలసం ♦ ద్రంబుగాను। గట్టియుండిన చెరువును ♦ దిట్టయొకఁడు। తనకుగాదని తెగఁగొట్ట ♦ దనకుమిత్రు। డనుచు

శిక్షను సేయఁడే ♦ యవనినాథు। డటుల సేయక వీడ రా ♦ జ్యంబు సెడ
దే ॥85॥ సీ॥ కావునఁ నాజాడ ♦ గాని సత్కర్మంబు తనకులాభముగాను ♦
ధరకున్న। హరిఁగూర్చి జన్మంబు ♦ లవి సేయ బ్రహ్మరుద్రాదు లెల్ల
రుచాల ♦ యలరుచున్న। వారు తీర్థ్యాదుల ♦ స్వరమభక్తిని సేయ పిత
రుల్కుప్రీతిలో ♦ పెనగుచున్న। వారలు కొందర ♦ వ్వారిగా ప్రజ సేయు
చిన్ని కర్మలతోనెఁ ♦ జెలగుచున్న। వారి శ్రీహరి తనయాజ్ఞ ♦ పదలకుం
డ। జరుపువారంచు నెంతయో ♦ సంతసించు। గాన నిక నిత్య నైమిత్తి ♦
కముల శక్తి। కొలఁదిఁ జేవలె శ్రీహరిఁ గూర్చి యెపుడు ॥ 86 ॥ (గీ) గా
నియివియు ప్రపత్తి [illegible] ♦ గంబులనుచు। గాని ముక్తికి పథము కాగలవ
టంచు। గాని యొకకొన్ని ఫలములు ♦ గలుగునను చు। మదిని తలపున
నైనను ♦ మానవలయు॥ 87 ॥ గీ ॥ సకలపాపాళిఁదొలున ♦ న్నబ్ధతతికి
నర్థమిక వ్రాతునదియెట్లు ♦ లనిన పూర్వ। పాపముల నన్నిటిని ముందు ♦
పాపములను। బ్రాత్తిగా పారఁదోలును ♦ బోయటించు ॥ 88 ॥ గీ ॥ వె
నుకమూల ధనంబుగా ♦ వెలుఁగుచున్న। వాని ముందరి జన్మము ♦ ల్వ
రలఁ జేయు। వానినన్నిఁటి దోలును ♦ వరుసగాను। బొదలు ప్రారబ్ధ మ
ను భవం ♦ బునకె దోలు ॥ 89 ॥ గీ ॥ ప్రపదనముఁ గన్నపిదపను ♦
భ్రాంతితోఁడ। సలిపియుండిన పాపము ♦ ల్నమయునే ప్ర। పన్నుఁడ న
టంచుఁ జేసిన ♦ పాపపుతతి। వెలుగు దుఃఖానుభవముల ♦ ఁదొలఁగునవి
యు ॥ 90 ॥ అనిన ॥ సీ ॥ ప్రాణముండిన దాక ♦ ప్రారబ్ధమను పాప పు
ణ్యములు గుడుచుట ♦ ఁబొదలెనిట్టు। ఆవి రెండు వీడరెం ♦ డవమేని నీజా
లు దురితంబులకు చోటు ♦ దొరుకునెట్టు। ఇదిగాక తొలిపుట్టు ♦ వ
దనుసన్నలిపిన పాపపుణ్యఫలాను ♦ భవము దెట్లు। పాపపుణ్యఫలాను ♦
భవము ననేవాని ఁదొల ♦ గించునని మీరు ♦ వలుకు టెట్లు। కాన మీప
ల్కులను నమ్మ ♦ కంబదెట్లు। కలుగునో మాకు సందెము ♦ ల్దొలఁగు
నట్లు। గట్టిగా మాకు ప్రతిపత్తి ♦ గలుగునట్లు। సరగఁజెపుమన్నఁ జె
ప్పెదసాగియుట్లు ॥ 91 ॥ గీ ॥ భరసమర్పణంబు ♦ బడయకుండి నవా
రు। పుణ్యపాపఫలము పూర్తి ♦ గుడువ। వలయుఁ గొంతయేని ♦ పదలదు వా
నిలో। నిందు నందు నగూడఁ జెంద వలయు ॥92॥ చం ॥ హరిశరణాగతిన్గ

నిన ♦ యార్యులుపాప ఫలంబులీడనే। బిరబిర కొంత కొంతగను ♦ వీ
డెద నటంచనకుండ గుడ్డురా। దురితపుఁ బోక మెన్నటికి ♦ దూరరు దేహ
ముఁ బిడినంతనే। హరిపుర రాజ్యవైభవము ♦ లందుచు శ్రీహరిఁ గొల్చు
చుందురిబో ॥ 93 ॥ గీ ॥ కానపాపులపాప ఫ ♦ లానుభవము। వేరెయొ
కరీతి హరి గోరి ♦ వేఁడుచున్న। వారి యనుభవ మొకరీతి ♦ వరలు
చుండు। గానసీవీనితో నన్ని ♦ గరుగ గలవు ॥ 94 ॥ గీ ॥ అవును నది
యేమి పాపఫ ♦ లానుభవము। రెండు విధము లగా నిట్టు ♦ లుండగల
వె। యునిన వివరించి నేనిదే ♦ మననిసేతు। దీనిఁ దిలకించియయినసం ♦
దియము విడుడీ ॥ 95 ॥ ఇందుకు లోక దృష్టాంతము ॥ సీ ॥ చెడ్డ తప్పుల
నుఁజే ♦ సినయట్టితప్పుకు తగినసిక్షలనుశా ♦ స్త్రంబుబట్టి। కఠిన శిక్షల
కింక ♦ గడుసైన తప్పైన ♦ నతని ప్రాణంబుబా ♦ యంగదట్టి। శిక్షల
నిశ్శాస్త్ర ♦ సిద్ధంబుగాఁ జేసిమిక్కిలివిఖ్యాతిఁ ♦ జిక్క బట్టి। మెరయు
చుండినయట్టి ♦ ధరణీశుఁడును తాను మించిసద్భృత్యు హిం ♦ సించిన
ట్టి। తనదుపుత్రునినపుడె శా ♦ స్త్రంబుబట్టి। రాజ్యసంపదలెల్లఁబా ♦
రంగదట్టి। వారకుతగు సిరినిడి వేరె ♦ పురిని బెట్టి। బ్రోచు కరణిగహరివి
రి ప్రోవుబట్టి ॥ 96 ॥ చం ॥ తనుశరణన్న భక్తతతి ♦ దార్కొను పాప
ములందుకొంతభ। క్తినిగనిపెట్టితోసియిదె ♦ దేహముతో ఫలమందఁజే
సివా। రిని గరుణించి వేరొక శ ♦ రీరము నీయక కూర్మితోడతా। తన పు
రివారితోఁ గలసి ♦ తద్దయు సంతసమందుచూడెడిన్ ॥ చం ॥ ఇదియొకప
క్షపాతమని ♦ యెంచకుఁ డేమన నీచజాతికిన్। దుదిఁ గనఁ జేయుఁ గాఁదగి
న ♦ తోరపు శిక్షలఁ బోలు సజ్జనుల్। గదరిచి పారదోలుటయె ♦ గాయ
ను శాస్త్రము లోకమంతా। దామిది సరియాచు నిట్టులగ ♦ దేతమ రెప్పుడు
నిశ్చయసేతురా ॥ 98 ॥ గీ ॥ కాన హరి శరణాగత ♦ కలుషవితతి। దనరియి
టుదోలపక్షపా ♦ తంబుగాదు। గాదుగదయని దలచుఁడీ ♦ ఘనవతంసు।
లార బాగుగ యోచించి ♦ మీరుమదిని। 99 ॥ శా ॥ ఈరీతిన్శరణాగతుల్గ
డువనెం ♦ తేశేషమైనం గల్చినన్। వారిదేహము వీడువేళ దొసఁగు ♦ ల్గోనా
త్ములా శత్రులన్। వారిన్గొల్చిన మిత్రసంతతికిస ♦ ర్వాంబైన పుణ్యంబునున్
గూర్పన్ జేయుచు వేగఁ జేరుదురు వై ♦ కుంఠంబు సంప్రీతితోన్ ॥ 100 ॥ గీ ॥

మీరు సెప్పినట్లు ♦ మేము నూగొట్టితి। మీకమనకు శాస్త్ర ♦ మేలవాద
మేలయిదియెశాస్త్ర మింతకుస్మృతులేల। యనిసవానిమున్ను ♦ నలర
జేతు ॥ 101 ॥ కం ॥ కావున॥హరిశరణన్న వారిఁగన ♦ నంతన నెంతయు
గారవించివా। రరుసముఁజెందిజెంది తమ ♦ యందునఁ గూరిమి యుంచు
నట్టియా। తెరగు ఘటింపఁగావలయు ♦ ధీరులు వారల పుణ్యమిచ్చుట
స్దురితములిత్తురన్భయము ♦ తోడను దోసము సేయవూనుఁడీ ॥ 102 ॥
రహ, చర , కరశ్రుతి ॥ నఖలు భాగవతాయమవిషయం గచ్ఛంతి। కం
జాభవంతి కాణాభవంతి అవిధేయపుత్రా భవంతి ॥ చం ॥ హరిశరణా
గతుల్దురిత ♦ మందనిబోయమ ధర్మరాజు మం। దిరమునుఁజేర రెన్నటి
కి ♦ దిట్టముదిట్టము వాడికున్నయా॥ దురితము లెల్ల నిచ్చుట నెః దోలుదు
ంధతనేని పంగుతన్ మఱియొకరీతినేని నవ ♦ మానకరుండగు పుత్రు
ల్లనేన్ ॥ 103 ॥ లేనిపోని నింద ♦ వానికుల భ్రష్టు। డంచు మం
వార ♦ లతనివీడ। కుందికుంది మేనిఁ ♦ గొనకొనుచుంతలోఁ దోస
ములెల్లనిటులె ♦ దొలఁగగలవు ॥ 104 ॥ గీ ॥ ఇందువల్లన దోసఁగుల♦
వెన్నియేని। నిచటనీ మేని తోడనే ♦ యెన్నియేని। సంకటంబులనుగను
వాని ♦ సరఁగఁదోల। గలరటంచని దేలును ♦ గాదెయిపుడు ॥ 105 ॥
రహ, చర, స్మృ ॥ బ్రహ్మవిత్ప్రవర్గాణా మనంతానాంమహీయసాం
తద్వేషిసంక్రమం జానన్ త్రస్యేత్తదపరాధతః। సాపరాధేషు సంసర్గే
ప్యపరాధాన్వహత్యసౌ॥ చం॥ ధరణిప్రపన్నతన్ గనిన ♦ ధన్యవతంసు
లపాపరాశివా। రరుదుగ శత్రుమండలికి ♦ నంతయుగూర్తు రటంచు మే
నుదా। ల్పరులతిభీతివారి కప♦రాధమొకించుక సేయఁజాలరె। వ్వరుమరి
సేసిరేనియును ♦ వారినిగూడఁగరాదొకప్పుడేః ॥ 106 ॥ రహ,చద,
శ్రు॥ సుహృదస్సాధుకృత్యాన్। ద్విషంతఃపాపకృత్యాన్ ॥ గీ॥ తాము
జేసినసుకృతసం ♦ తతులనెల్ల। తమరినతిభక్తిఁగొలుచు మి ♦ త్రములకి
డుదు। రటులెదుష్కృతములనెల్ల ♦ నరులకిడుదు। రనుచుశ్రుతి దెల్పు
గాదొకో ♦ యార్యులారా ॥ 107 ॥ స్మృ ॥ లఘుర్దండః ప్రపన్నస్యరా
జభృత్యాపరాధవత్ ॥ గీ ॥సార్వభౌముని పుత్రుఁడు♦సలిపినట్టి।తప్పుబో
లెప్రపన్నుని ♦ దండనంబు। చులకనగు ప్రజతప్పుకు ♦ సూటిగాద।టం

చ బలికెను స్మృతులెల్ల ♦ మించియిటులు॥ 108 ॥ ఉ॥ ఈవచనంబు
లన్ననిన ♦ నెంతటిపాపములేని ముక్తికా । త్రోవలఁ బాపలేవిటని ♦
తొందరఁబెట్టు నొకింతగానెయిం । కేవిధహీన లోకముల ♦ నీకుప్ర
పత్తిని మోక్షమబ్బునం । చీ వరదాక పైనవచి ♦ యించిన పల్కు
లు నిక్కమయ్యెగా॥ 109॥ గీ॥ సర్వశక్తుఁడు తానయ్యు ♦ సకలపాప
ములను బోలుదునని ♦ మంత్రమునను బలికి । కష్టములఁబెట్టి వాని
నిఁ ♦ గదలచేయఁ । బలికినట్టి పలుకుబోదె ♦ బలుకుఁడనిన॥ 110 ॥
గీ॥ మనకుశక్తిలేమి ♦ మదినెంచకుండగా। సర్వశక్తుండును ♦ సర్వసా
క్షి । యయిన పరబ్రహ్మ ♦ పయిభారతలబెట్టఁ । జనునెయింకచె
ప్పె ♦ దనుగనుండి॥ 111 ॥ గీ॥ దృప్తమని యార్తమని రెండు ♦ తె
ఱగులుగనుఁ । దనరుచుండు ప్రపత్తి దృ ♦ ప్తమును పైనఁ । జెప్పి
తిని యింకయార్తముఁ జెప్పువాఁడ । కలతలనుఁ దీరమోక్షంబుఁ ♦
గలుగుభాతి॥ 112 ॥ గీ॥ చెంచలుల కిదియిపుడాచ ♦ రించనలవి ।
గాదనుచు నిట్లు దాని బ ♦ ల్కంగవీడి । దృప్తమగుదీని నేవివ ♦
రించినాడ । నిదియె తగునని యోచించి ♦ యిట్టులిపుడు॥ 113 ॥ గీ॥
పాపఫలముల గుడిపించి ♦ పరమపదము । తుదినిఁ గోరుట దృప్త
మై ♦ దొడరుచుండు । తత్క్షణంబున మోక్షప ♦ దంబునొసఁగు । నా
నుచు శరణాగతుండౌట ♦ యార్తమగును॥ 114 ॥ ఉ॥ ఈశరణాగతి
న్గనిన యెట్టిడయేనియు ♦ నెప్పుడేనియుఁ । పాశము లన్నిద్రోసి త
న ♦ పాపములన్నిటి శత్రుకోటికిఁ । కోశములైన సత్సుకృత ♦ కో
టుల మిత్రులకిచ్చి వేగమే । నాశములేని విష్ణుపద ♦ నంబును తక్ష
ణ మందఁ జేసెడిఁ॥ 115 ॥ గీ॥ కావున సర్వశక్తతకుఁ ♦ గల్గునె బా
ధ యొకింతయేని నీ । త్రోవనె యెల్లవారలకు ♦ దూరనుయోగ్య
ము జల్కనంచు తా । నే వచింలంగఁజేసి హరి ♦ నెమ్మిని భక్తుల త
న్నుఁ జేర్పమో । తావహమిద్ది దీని విడ ♦ నబ్బదు ముక్తి మరొ
క్కతోవ్రవచేఁ॥ 116 ॥ క॥ వెంటనె దేహముపీడిన । నంటదాకో వి
నికాత్మహత్య యనంగా । నంటదు గోద్విజవరహరి । నంటినపని హ
త్యదోష మంటని పోల్కిఁ॥ 117 ॥ క॥ అర్తప్రపదనమునతో । నా

త్రిద్రోహంబుపేర ♦ హాత్యదోసంగుల్ । గూర్తున నవలంబ నందెము ప్రార్థన మునా ముక్తిపదవి । వచ్చునుజుండి॥ 118 ॥ (రహ॥ చర॥ సా॥ ప్ర॥ (స్మృ) యస్యదేహాంతర కృతేకో దృష్టస్య ఉచ్య దృష్టానా మపిజంతూనాం దేహాంతరనివారిణీ । ఆర్తానామాతుఫలదా శకృదేవ కృతాహ్యసా॥) గీ॥ వేరుదేహములూనుట ♦ విసుపుగస్న వాను దృష్టుండు ప్రారబ్ధ ♦ భవమునందు । విసుపుగలవాడె యయా ర్తుఁడు ♦ వీరిలోన । దృష్టునకు వేరుదేహంబు దేజరిలదు॥ 119 ॥ గీ॥ దేహమును వీడినంత సు ♦ స్థిరముముక్తి । యార్తునకు నప్రైదా కు తా ♦ నవధిలేక । యాపత్తులు సలుపుట లెసఁగియొకట । తూరి యోగాని యింకొక ♦ తూరిలేదు॥ 120 ॥ రహ॥ చర॥ సా॥ (స్మృ) విష్ణోః కార్యం సముద్దిశ్య దేహత్యాగోయదాకృతః । తదా వైకుం ఠమాసాద్య ముక్తోభవతి మానవః॥ బ్రాహ్మణార్థేగవార్థే వానవాన్ప్రా ణాన్పరిత్యజేత్॥ గీ॥ ఆవులకు గాని పారుల ♦ కయినగాని । మే లుగలిగెడి యొడలను ♦ మేను వీడ । నేని యప్పుడె ముక్తి కి ♦ తాను సేరు ; నావులకు బ్రాహ్మణులకును హాణి భక్తి । చెలఁగిపనిసేయు వలె ప్రాణ ♦ ములను విడిచి॥ 121 ॥ రహ॥ మూలము) ప్రియు ప్స త్త పరిసంగేషు సర్వస్వారాది కర్మసు । నాత్మహింస నదోషోస్తి లా భార్త శరణాగతే । దృష్టస్యతు యథాశాస్త్రం చిరంజీవి తుతాం ప్ర్పతః । ప్రాణరక్షణ శాస్త్రంతు లంఘనం త్వపరాధనం॥ క॥ ప్రా యశ్చిత్తము జన్మము । నాయార్తప్రపదనంబు ♦ నందెడిలేరిలోఁ బోయిన నసువులు దురితముఁ । జేయదు దృష్టునకుమాత్రఁ ♦ జెందు దు నఘంబుల్॥ 122 ॥ గీ॥ దృష్టునకుమాత్రపాపసం ♦ ప్రాప్తిమెట్టు లనిన దృష్టుఁడు దేహాంత్య ♦ మునసెముక్తి । గోరినకుమన ప్రాణా ను ♦ మారి ప్రాణ । హత్య తాఁజేసికొనుటచే ♦ నఘముజెందు। 123 । కావున॥ ప్రాయశ్చిత్తభరార్పణంబులను స్వ ♦ ర్గప్రాప్తి యేమున్నగా । శ్రీయంబాపసులందు గోద్విజవర ♦ శ్రీధాముసేవా దులకు । జెయున్ప్రాణిన వేళమేన్విడఁగ దు ♦ స్తీర్ణంబు పాపాలితా బాయన్దోలెడి దిట్టమై ముక్తిలోఁ ♦ బట్టాభిషిక్తుండగుకా। 124 ।

గీ॥ గాని యాథాత్మ్యహింస రౌ ♦ ద్రాటమునకు । గాని శరణము
బు లిడునని - కలతమనసు । సందుఁ జెప్పుట తగదేని ♦ దైవ కరుణ
చుఁ । దెలియవలయును మదినందె ♦ ముఖము పీడి॥ 125 ॥

విషయాంతరము.

చ॥ తనకుం జేరిన బాల మూకబధిరాం ♦ ధప్పంగుళుల్ లాది
చే । తనగోపక్షి మృగాదులేనిఁ గలచో ♦ ధన్యుండు తానంతవా । ని
ది ముక్తిన్నసఁజేయనింటి కగుతా ♦ నే వానికిన్మారు పాఁ । గ్రహఁగా
వించి భరార్పణంబు నలశ్రీ ♦ ద్ధజ్ఞేయ వచ్చుంజుడీ॥ 126 ॥
ఆదిమొట్టులనిన॥ సీ॥ దధిభాండమునకు త ♦ ద్దయు భక్తినొకగోప
తవయుందు ముక్తిని ♦ మ్మనుచుఁ గోరె । తనతమ్మునికి ప్రీతిఁ ♦ ద
విలిఘుంటా కర్ణుఁడను వాఁడు నిట్టులే ♦ యలరిగోరె । తల్లిపైత్రుష్ణ
యోం । తయునుల్లసిల్లంగ ధృవుఁడు నీరీతిగా ♦ దెలసిగోరె । హాఁ
బిల్వ నొకశిష్యుఁ ♦ డాచార్యులుండగా ♦ జనునె వారినిఁ బిల్వఁ ♦
దనుచుఁగోరె । గాన గృహకర్త తనయింటఁ ♦ గలుగునజ్ఞ । తతిక
మూరుగతానె త ♦ ద్దయును భక్తి । భరసమర్పణమునుఁ జేయ ♦
వరగూరూత్త । ములను వేడుటలోనేమి ♦ వలదుసంది । యంబులని
యౌ దహాప్య శ్రీ ♦ యంబునందు॥ 127 ॥ ఉ॥ కావున నెల్లవారల
కుఁ ♦ గావలెమోక్షమటంచు నుండెనే । నీవిధిగా భరార్పణము ♦
నెంతయు శ్రీగురు పూర్వకంబుగాఁ । జేవతె శ్రీశునందె దృఢ ♦ చి
త్తుఁడు మిక్కిలి భక్తితోడ నీ । శ్రీవను వీడ మోక్షమది ♦ దూ
రఁగ రాదిక వేరుతో శ్రీవచేఁ॥ 128 ॥ ఇంక ప్రపన్న ధర్మములు
సీ॥ వర్ణాశ్రమముల న ♦ ద్వర్తనంబుల తన శక్తికొలందిగాఁ ♦ జరు
పవలయు । వేరువేల్పులు బోవు ♦ దారిలో నడచుటల్ మరచియేని
యుగాని ♦ మానవలయు । వైష్ణవులను రాజ ♦ పథములోఁ బొడగ
న్న సాష్టాంగప్రణతులఁ ♦ జరుపవలయు । దుర్జనసంగతి ♦ దొరకొ
న్న లాభంబుఁ బొందగాంచిననుగాని విడువవలయుఁ । తెలఁగి వైష్ణవసే
వలం ♦ జేయవలయు । లిబ్బిగన్నట్లు సంతసా ♦ యుబ్బవలయు ।

నెంతయు వినీతితోడ నే ♦ యెసఁగవలయు। నిటుల చరియించి ము క్తికి ♦ నేగవలయు॥ 128 ॥ ఇంక విన్నపము క॥ తెలి యుఁడు హరిదాసులమని। తలఁపుడు సాకారుఁడనుచు ♦ తత్త్వము నెపుడున్। బలుకుఁడు ♦ సగుణుండనియే। తొలఁగుడు వేరైన త్రో వ ♦ దూరముగానే॥ 129 ॥ క॥ వరియింపుడు గురువర్యుల। ధరి యింపుడు శంఖ చక్ర ♦ తప్తభుజములన్। మెరయింపుఁడు పుం డ్రింబుల। సిరికుంకుమ మెరుపుగానె ♦ సిరియుల్లసిలన్॥ 130 ॥ క॥ విడువుఁడు నిద్దుర వేగమె। నుడువుడు హరినామములనె ♦ నోరూరంగా। వెడలుఁడు శౌచాదులకై। గడపుడు సత్కర్మపద్ధతిఁ। గాంచకమున్నే॥ 131 ॥ క॥ నడువుడు భిక్షాదులకై। విడువుఁడు వేరైనత్రోవ ♦ వెలసిన నేర్మిన్। ఇడుఁడిక శ్రీహరిముందర। నడువుడు స్నానాదిక్రియల ♦ నాటిన భక్తిన్॥ 132 ॥ క॥ జరుపుఁడు శ్రీహరి పూజనుఁ। గరపుఁడు నతిభక్తినతిథి ♦ కాంక్షలనెల్లన్। వగలుఁడు హరిచింతనముల। మరువకుఁడిక ద్వయము మీరు ♦ మదిలోనె పుడున్॥ 133 ॥ క॥ సేవింపుడు సాత్త్వికముల। గావింపుఁడు తామసములఁ గాల్చెడి తెరువున్। భావింపుఁడ హరిపదముల। రావింపుడు హరిమానరత్నము పేర్మిన్॥ 134 ॥ క॥ జనుఁడిక హరినిఁదలంచుచుఁ। గొనుఁడిక హరిసేవకొఱకు ♦ గోసరకధనముల్। దనుపుడు శ్రీహరి వానిని। మనుపుడు ధర్మములశక్తి మాదిరి నెలమిన్॥ 135 ॥ క॥ చే యుఁడు సాయాహ్నక్రియ। లామెడవిధియించి నట్టి ♦ నన్నియు వరు సన్। గూయిఁడు డిక హరిమదిలో। వేయిఁడు డింద్రియవితతికి వివశత్వములన్॥ 136 ॥ క॥ ఇదిగద పరమోపాయం। బిదిగద నాపాప వార్ధి ♦ నింకించెడిదా। యిదిగద నోముఫలంబని। మదిఁదలఁచుచు ముక్తితల్లి ♦ మార్గముఁగనుఁడీ॥ 137 ॥ క॥ విడువకుడీ యీమార్గ ము। తడవకుఁడీ వేరుత్రోవ ♦ తటుకునమిర్ంగున్। గుడువకుడీ యిక భీతిని। కడువడినిదె ముక్తితల్లి ♦ గైయొసఁగుసుఁడీ॥ 138 ॥ క॥ వెరవకుడీ పాపములకు। పరవకుడీ కోరిపుణ్యఁ ♦ ఫలములనెట నేన్। దొరకొవ్వను విడవకుడీ। మరవకుడీ మంత్రరత్న ♦ మాన్యవ్య

మునెపుడేన్॥ 139 ॥ క॥ సేయందగు సత్కర్మల। బాయందగు దుష్టకర్మ ♦ ఫలములనిడినన్। రోయందగు హరిభక్తుల। కాయందగు హరిసేవ ♦ కైయతిభక్తిన్॥ 140 ॥ శా॥ అయ్యా! మ్రొక్కుచు విన్నవించెదను మీ ♦ కంతన్ బ్రియుం డంచు బ। ల్మెయ్యం బొప్పఁగఁ జూచి యేకతిన మేని నైనచి నాపల్కులన్। దియ్యం బాగద బాలుపల్కులటు లే ♦ దీనిన్ మదిన్ జూచి నా। సయ్యాటంబునఁ జేలు ధర్మతతినే। సారంబుగాఁ గాంచుడీ॥ 141 ॥ ఉ॥ జీవులకెల్ల శ్రీధవుని ♦ సేవయముఖ్యము దీని వీడియే। త్రోవనుఁ జిక్కి యెంతయును ♦ తొందరలంది చుఁ గుందికుందియే। త్రోవకుగాక శ్రీహరికి ♦ దూరముదూరముపోయి పుట్టుచున్। జావుకు లొగ్గి వ్యర్థముగ ♦ జన్మశతంబులఁ దాల్చఁ బోరుఁడీ॥ 142 ॥ గీ॥ ప్రపదనముకన్న మోక్షంబు ♦ బడయగాను। వేరయొక త్రోవ వెతకుట ♦ వెఱ్ఱితనము। దీనివీడిన నరకంబు ♦ దిటముసుండి। ప్రపదనముగాంచ మోక్షంబు భద్రపదము॥ 143॥ క॥ ఇది శరణాగతిఁ దెలిపెడు। నది తొమ్మిదవదియెన్నైన ♦ భ్యాయంబి! య్యది హరిననుమున్నిడితా। పదపడిముగి యించె భక్తి ♦ భాగ్యముగాగన్॥ 144 ॥ శ్రీః శ్రీః శ్రీః

శ్రీః

శ్రీకురుమూర్తిన్ శ్రీనివాస ప్రసీద

శ్రీశ్రీహయవదన లక్ష్మీనారాయణాభ్యాంనమః.

ప్రపన్నదర్పణము

భక్తజాతినిరూపణాధ్యాయము.

సీ॥ నాగుహూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ। యామునాద్యులు కొనన శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తియెం ♦

తేని బొడల । గురుపరంపరనెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.

(స్మృ) చండాల మపిమద్భక్తం నావమన్యేత బుద్ధిమాన్ । అవమానాత్పత్యేవరౌ రవేనరకే హినః॥ అవమత్యహ రేర్భక్తానతిపాపప్రపీడితాః॥ నిరయాన్యాతివర్తే తనీతైః కాలశతైరపి । అపరాధశతం లక్షం మమనిత్యకృతం భవేత్॥ క్షమామ్యేకేన పద్మేన జాతీపుష్పేణ వాపునః । మద్భక్తం శ్వపచంవాపినిం దాంకుర్వంతి మానవాః । పద్మసహస్రశతేనాపి నక్షమామి వసుంధరే॥

చ॥ పుడమిన నన్ను భక్తిపరి ♦ పూజలొనర్చిన వాని నంత్యజా । తుఁడని మదిందదలంచు విబు ♦ ధుండును నెప్పుడు రౌరవంబులోఁ । బను నిది నిక్కమంతయటఁ బాయదుగా యుగకోటికేనిన । న్నడ దనునిల్పియోగము వ ♦ హించిన నేనియుఁ బూజసేసినన్॥ 1॥ అనిన॥ ఉ॥ చాలునుచాలు నెంతయును ♦ సంతసమందితి నింక యిట్టిమి । మ్మేలభజింప నట్లు భజి ♦ యించిన యంతన లాభమేమిమీ । బాలుఁడు భక్తియుక్తుఁడును ♦ బ్రాహ్మణుఁడయ్యు మరొక్కభక్తునిన్ । తేలినహీనజాతిని మ ♦ దిందలపోసిన యంతనింతగా । వేలములేని పాపముల ♦ వేసెదనన్నను గొల్వకోటికో॥ 2॥ అనిన॥

శ్రీమన్నారాయణుండు. చ॥ నిమిషముగాని యెల్లపుడు ♦ నీతివిహీనత నెన్నియేని ద్రో । హములను కోట్లగానలిపి ♦ యబ్జముననియు లేక జాతిపు । ష్పము నొకటేనిగాని యిడి ♦ పాదములన్శరణంబుఁ జెంద మో । క్షము సమకూరఁ జేసెదను ♦ చయ్యనఁదోలుదు పాపరాసులన్॥ 3॥ అనిన లక్ష్మీతాయారు. అయినమరేమి ధన్యతము ♦ లైరి దృఢంబుగ నింకనీదు నే । వయె తగునెల్లవారలక ♦ వారణభక్తిని సేయమెచ్చితిన్ । పయిబడి నీదుభక్తులను ♦ బట్టుచు ♦ గొట్టుచు మీదభక్తిచే । నయముగ నిన్నుకోటినల్లి ♦ నంబులఁ బూజలసేయఁ దీరెడిన్॥ 4॥ అనిన శ్రీమన్నారాయణుండు లక్ష్మీతాయారుతో నిట్లనిరి. క॥ అని యటులెంచకుఁడీ మీ । మనమున నాభక్తనింద ♦ మానుచు నెన్నే । నొనరించిన నేనోర్చెద । శరణన్నను భక్తనింద ♦ సైపను జూడీ॥ 5॥ (మద్భక్తంశ్వపచం)

గీ॥ కుక్కమాంసంబు సంప్రీతి ♦ మెక్కువాఁడె । గాని వాభక్తవ
త్సలుఁడ ♦ వ్వానినింద । సలిపిపదికోటులౌ పద్మములను ప్రూజ । స
లిపెనేనియు మన్నింప ♦ చెలువధాత్రి॥ 6 ॥ అనిన లక్ష్మీనృశౌయాజు
గీ॥ వేదపథములనెల్లఁబో ♦ విడిచివాని । శెల్లను విరుద్ధమనుచను ♦
వల్లెయనుచు॥ జేయువారలు శరణంబు ♦ కొందిరేని । వారలకుమో
క్షమిచ్చెద ♦ వాయటన్న॥ 7 ॥ స్మృ) మద్భక్తజనవాత్సల్యంప్రూ
జాయాఁచానుమోదనం । స్వయమభ్యర్చనం చైవమమార్థేదంభ
వర్జనం । మత్కథా శ్రవణేభక్తి స్స్వరనేత్రాంగ విక్రియా । మమా
నుస్మరణం నిత్యం యచ్చమాం చోపజీవతి । భక్తిరష్టవిధాహ్యే
షాయ్మేచ్ఛే పియదివ ర్తతే । సవిప్రేంద్రో మునిశ్శ్రీమాన్సయతిస్స చ
పండితః । తస్మైదే యంతతోగ్రాహ్యం నచ పూజ్యోయథాహ్య
హం॥ సీ॥ నాభక్తజనులగ ♦ న్నంతనే కొమరుల ♦ దల్లిదండ్రులఖా
తిఁ ♦ దనుపుటయును । నమఁ బూజసేయఁ గాఁ చనసల్ప దానికి స
మ్మతించుటయును ♦ నెమ్మితోఁడ । తనుపూజసేయుట ♦ యను దంభ
మునువీడుటయు నెప్పునమఁ గొల్చు ♦ టయును భక్తి । నమఁ జెప్పు
కథలనువ్వినఁగఁ గోరుటయును సర్వాంగములపూజ నలుపుటయును।
ననుమహాభక్తి శరణమం♦ చనుచువేడు। ట నెడియెని మిదిభక్తుల♦నా
నరువాఁడు । మ్లేచ్ఛుడైనను వాఁడెబో ♦ మేల్మిప్రోడ । వాఁడెపాత్రుఁ
డు ధనికుఁడు ♦ వాఁడెయతియు॥ 8 ॥ గీ॥ ఇతఁడె సత్పాత్రమవి
దాన ♦ మీయవలయు । వీడె శ్రోత్రియుఁడని ప్రీతి ♦ వేడవలయు ।
వలఁనను బలె ప్రూజింప ♦ వలయునెప్డు । దతనికిని నాకు భేదమిం♦
త్తైన లేదు॥ 9 ॥ (స్మృ) అవజ్ఞార్థమనర్థాయ భక్తజన్మాదిచింతనం।
శాస్త్రవ్యవస్థామాత్రంతునతు తద్దామ్యతిక్వచిత్ । అత ఎవహిశా
స్త్రేష్వ-త త్తజ్జాత్యేవనిర్మితాః। ధర్మవ్యాధతు లాధారశబరీ విదురాద
యః॥ స్వజాత్యను గుణైవేషావృత్తి రస్యైతిహాసికీ। విశేషవిధిసిద్ధింతు
తద్బలాత్తత్రయుజ్యతే। దేశకాధికాలాదివిశేషేషువ్యవస్థితాః। నధర్మాః
ప్రాప్తిమర్హంతి దేశకాలాంతరాదిషు। కేచిత్తత్తదుపాఖ్యానతాత్పర్య
గ్రహాణక్షమాః। కలికోలాహలక్రీడాం వర్ధయంతిరమాపతేః॥ ఉ॥ శ్రీపతి

భక్తజాతిపరి♦శీలనఁజేసితిరేని ముప్పునై। దాపిరమైన యప్పియది♦దాని
విచారముసేయ బోకుడీ। పాపముగా శ్రుతిస్మృతుల। పద్ధతిఁ దప్పిన
యంచు వారుసం। తాపము వీడిజాతిన డ♦తల్విడనాడక యున్ననిం
ద్యులే॥ 10 ॥ గీ॥ కానమును ధర్మవ్యాధుఁడ♦నగటికవాఁడు। నూరు
జుండగు నాతులా♦ధరుఁడుహీన। జాతిఁ బుట్టినయట్టియా♦శబ
రినెలత। వారు తమవర్ణ ధర్మము♦ల్వదలిరోటు॥ 11 ॥ చ॥ విదువ
మినంతవారి ముని♦వృద్ధులు మిక్కిలి గారవింపరే। చెడకయె
యుండురే కులము♦చింతయొనర్చిన వారు ధాత్రిలో। విదువఁడౌ
యట్టివాని మరి♦విష్ణువు తానునుగారవింపడే। పుడమినఁబుట్టియెం
తయు ప్ర♦భుత్వముఁబూవినవేళఁ బ్రీతిచేఁ॥ 12 ॥ కావున నెవ్వఁ
డేన్గుదువఁ♦గా నోకయించుక నిల్చియున్నయా। కావరమైనపాప
ములఁ♦గల్గిన తక్కువజాతిఁ బుట్టి యెం। తోవిలసిల్లు పున్నెము
నఁ♦దోయ యజనాభుని భక్తుఁడైనన। ప్పావను జాతితక్కువకు♦
పాల్పడదెప్పటికే నొకప్పుడుఁ॥ 13 ॥ దేశకాలాధి ఉ॥ కాలమురీ
తి దేశమధి♦కారపుభేదముచే విశేషశా। స్త్రోక్తులు వెల్గియున్నయ
వి♦యన్నియుగాంచఁగ దేశకాలసం। చాలముఁ బొలెధర్మములు♦
సైతము నిచ్చుదమున్నయట్టులే। చాలవుసేయఁ గాననుచు♦సర్వ
ముబాగుగఁ జూచుటొప్పుగుఁ॥ 14 ॥ కావున. ఉ॥ కాలమురీతి దేశ
మధికారపుభేదముచే విశేషశా। స్త్రోక్తులు వెల్గియున్నయవి♦
యన్నియుఁ గాంచియు పెద్దవారియా। చారమునందు లోఁగలిపి♦
సర్వము నొక్కటియైన త్రోవనే। మేలుగఁ గైకొనన్వలయు♦మీ
రఁగరా దదియెల్లవారికిఁ॥ 15 ॥ (కేచిత్తత్తమపాఖ్యాన) ఉ॥ కొం
దరునిట్టివానినొక♦కొన్నిటి మాత్రముఁజూచి వానిలో। నందినసార
మున్గొనఁగ♦నక్షముతై హరిభక్తుతైనచో। నందరు బ్రాహ్మణోత్త
ముతె♦యంచు గడంగి కలిప్రబోధ నా। నందము జెందిగంతు లి
డ♦నయ్యెదరట్టులఁ గూడదేలనాఁ॥ 16 ॥ (స్మృతి) మాతృభిః పి
తృభిశ్చైవ పతిభిర్దేవరైస్తథా। పూజ్యాభూషయిత వ్యాశ్చబహుక
ల్యాణమీప్సుభిః। యత్రనార్యస్తు పూజ్యంతే రమంతే తత్ర దేవతాః। యత్రైతాస్తు నపూజ్యంతే సర్వాస్తత్రాఫలాః క్రియాః॥

తాః । తాని కృత్యాహతానీ వపివశ్యంతి సమంతతః॥ గీ॥ తల్లి దండ్రి యు బావయు ♦ ధవుఁడెగాని । బకితిమూలాలి బూజింప ♦ వలయు నటుల । జేయమానినఁ గృత్తిచేఁ ♦ జెడునితాన । మంగడం బెల్లఁ జెడిపోవు ♦ వదలకెపుడు॥ 17 ॥ చ॥ మగడును బావయున్న రఁడి ♦ మామయు గర్భిణిఁ బ్రీతి బూజసే । యగవలెనన్న గర్భిణికి ♦ నర్ఘ్యము పాద్యములెల్ల నిచ్చియా । మగువకు పిండివంటలు స ♦ మస్తముఁ జూపుచు దామె మెక్కనా । మగువఘఁ త్రిసిల్బునోకొ ♦ మాన్యులు సేతు రెయిట్టులెవ్వరేఁ॥ ౧౮॥ సీ॥ కావున పూజార్థ ♦ కంబగునట్టిపూ జా శబ్దమిదిజూడ ♦ సభ్యులెల్ల । గౌరవార్థకమె యి ♦ క్కడనంచు నారీతి నాచరింతురో లేదొ ♦ యార్యులెల్ల । నారీతి భక్తశూ ♦ ద్రాంత్య జన్మేచ్ఛాది జనులఁబూజింపఁగాఁ ♦ జనునటంచు । బలికిన శృత్యర్థ ♦ ములఁజూడ గౌరవంబొనరించు తాత్పర్య ♦ మొక్కటేగాన । నంతహరి భక్తులైన తామింతయేని । జాతినడతలవిడుచుట ♦ ల్పాతకంబె । గాక జేసిన సుకృతంబు ♦ గాలిపోవు । కాన జాతులవిడనాడ ♦ గానె కాదు॥ ౧౯॥ ఒక దృష్టాంతము॥ చ॥ కొమరుఁడు తప్పుసేసి యట ♦ కో పరువెత్తుచుండ తండ్రి యా । కొమరుని సమ్ముఖంబు నకుఁ ♦ గూడఁగవచ్చెడివానిఁ జూచి మో । మునుజనతోన వాని నిక మానక చంపుచుండుచుఁ బల్కనా । మనుజుఁడు వానిఁ బట్టికొంచు ♦ మానక యిచ్చునుగాని చంపునే॥ ౨౦॥ గీ॥ చంపుఁడనుచు ద్రి పాపా న్య శబ్దమునకు । నవని నెటనైనఁ బల్కుట ♦ నర్థమగునె । గానస క్తికోపంబు గరుణఁబలుకు । పంబకులకు నర్థభేదంబు ♦ లలరుచుండు॥ ౨౧॥ కావున॥ సీ॥ హరిభక్తులెల భూ ♦ సురులను వచనము ల వారి మిక్కిలి గౌర ♦ వంబుసేయుఁ । దను నంతయర్థంబు ♦ ల నుఁదెల్పునేగాని జాతిమాలనటించుఁ ♦ జనుమబలుక । అటుఁజెప్పు వారల ♦ త్యల్పబుద్ధులు మిరాది శాస్త్రముల్గాంచరి ♦ జనులువారి । మాటలఁ గాటిగా ♦ నాటలాడుమనంబు నందున మరిభ్రాంతిఁ ♦ జెం దిభరణి । వైష్ణవులటంచు మాన్యాప ♦ నంబమున నెడి । బలుకనెల్ల కూడ బుధిజనులకును । శృతులస్మృతులను దెలసిన ♦ శ్రేష్ఠులకు

ము। సమ్మతము సమ్మతంబును ♦ సమ్మతంబు॥ ౨౨॥ అనిన చ॥ మాటలు
నేర్చినాడనని ♦ మాటికి మాటికి నెన్నియేనియో । బూటకముల్గ
దిర్చియిటు ♦ బుద్ధులు సెప్పితిరింతెగాని యి । ప్పాటికి వెవిష్ణువాక్య
ములు ♦ భక్తులె బ్రాహ్మణులంచు బల్కవా । ర్థాటిదివ్యర్థమయ్యె
ననిఁ ♦ దాల్చకుడీ యికమున్నుఁజూడుడీ॥ ౨౩॥ జాత్యాది॥ గీ॥
జాతిభేదంబులేలేక ♦ సర్వమొకటి । గాగ మెలఁగుటల్లె మో ♦
క్షంబునండె । యనుచు తేటగఁ బలికెనా ♦ హరియెగాన । సందియం
బిక యింతయు ♦ సలుపరాదు॥ ౨౪॥ అనిన॥ ఉ॥ కొండనుద్ర
ఖ్వ చిట్టెలుకఁ ♦ గూడిన మాద్రిగ నింతకై మహో । ద్దండముగా
శృతిస్మృతులఁ ♦ దార్కొననేల కో విష్ణుభక్తులక్ । నిండిన కూర్మి
గౌరవము ♦ నేర్పుగఁజేయుఁ డటన్నఁ జాలదే । దుండగమేల యిట్టు
లని ♦ దూరకుడీ యికమున్నుఁ జూడుడీ॥ ౨౫॥ క॥ కలియుగమి
దికొంచములో । గలుగదుగా నీచజాతి ♦ గౌరవమును నే । వలెనని
యింతలు జెప్పఁగ । వలసె విశేషించివిబుధ ♦ వర్యులకిటులన్ ॥ ౨౬॥
అనిన॥ ఉ॥ అన్నిటి కన్నిఁజెప్పితిరి ♦ యానని మేమునువింటి మంత
నే । మెడెన్నడు గాని వీనులకు ♦ నింపునొనర్చని వానినెల్ల మీ ।
కన్నులభారతంబువిన ♦ గాంచిన నిట్టులబల్కుచుంటిరే । యెన్నరె
పెద్దలావిదురు ♦ వంటను విష్ణుపుగూర్మిఁ గుచ్ఛటల్॥ ౨౭॥ చ॥ వి
దురుఁడెవండు శూద్రుఁడని ♦ విప్రులుఁజెప్పరె విష్ణువింక యా । య
దుకులమందుగా బాడమె ♦ యాదవులెల్లరు క్షత్రియుల్గదా । విదురు
నియింటఁ గృష్ణుఁడిక ♦ వీకభుజించిన శూద్రుఁడయ్యెనే । విదురుఁడు శూ
ద్రుఁడైనయెడ ♦ విష్ణువదెట్టులఁ గుడ్చెఁజెప్పుడీ॥ ౨౮॥ సీ॥ ధర్మ
సంస్థాపనా ♦ ర్థమునకై ధరణిలో విష్ణుండె కృష్ణుఁడై ♦ వెలసి శూ
ద్రుఁ! డయినట్టి విదురునే ♦ హరిభక్తుఁడని యెంచి శూద్రుఁడంచని
యొకిం ♦ తయును విసుప । జెందక ప్రీతిభు ♦ జించినచోతానె హరి
భక్తులను శూద్రు ♦ లనఁగదగునె । తన భక్తజాతి వి ♦ ధ్వసంబు
ముక్తిలోననుటలు వారొప్పి ♦ కొనిరయేనిఁ ♦ మోక్షమునుఁ జెంద
కయేమున్ను ♦ ముదముతోడ । విదురుడిడినట్టియన్నంబు విష్ణువెటు

లఁ ♦ గుడిచెనో తామెప్పుడీ ♦ దడయక నిన । ముందు జూడుడు మిగులనా ♦ నందమొంద॥ ౨౯॥ శూద్రాన్ననిరూపణము॥ (స్మృ తిరత్న) శూద్రస్పృష్టంచ దృష్టంచ చతద్దత్తంతన్నిమంత్రితం । తత్ప్రేరితంచతత్పక్వం శూద్రాన్నం షడ్విధం స్మృతం॥

ఉ॥ ఆరువిధంబులన్నరు ♦ నన్నముధారుణి శూద్రజాతిచే । ప్రేరిత దృష్టదత్తములుస్పృష్టనిమంత్రితపక్వమంచునర్ । దేలును వీనిలో పలను ♦ దేనికి నీవిదురాన్నమింక తాఁ ♦ జేరదు కృష్ణుఁడెన్నటికిఁ ♦ జేయునె శాస్త్రవిరుద్ధమాధనుల్॥ ౩౦॥ గీ॥ తనకుగాఁ బ్రీతిగూడపె ♦ ట్టినధనాళి । యెంతయో ప్రీతినోరలకు ♦ నీయఁబడిన । దానికేగదధాత్రిలో ♦ దత్తమనుచు । బరుగుచుండెమనో బుధ ♦ వర్యులారా॥ ౩౧॥ చ॥ విదురుఁడు సర్వసంపదల ♦ విష్ణుభక్తులసేవకయ్యెగాఁ । గుదిరిచియూట దత్తమనఁగూడదు యోగముచేత శూద్రతర్ వదవి ద్విజత్వ మూనియటు । వంటలనన్నియుఁ జేసిబెట్టుటర్ ♦ గుదురవు పైనభాసిలెడిఁ । గోటులోకప్పుడు గానినింకటర్॥ ౩౨॥ గీ॥ అందు నకుగాదె శూద్రుని ♦ యాలయమునఁ । గుడువనొల్లని వారెల్లఁ ♦ గూడుననుచు । సత్రమనుపేరఁ బెట్టిన ♦ సదనమందు ♦ నెంతయోప్రీతితోభుజి ♦ యించుచెల్ల॥ ౩౩॥ ఇదియునుంగాక॥ రహ॥ ప్రభా॥ ఆపస్తంబసూత్రమున । ఆర్యాధిష్ఠితాశ్శూద్రా అన్నసంస్కారాస్స్యుః॥ గీ॥ బ్రాహ్మణానుజ్ఞఁగని శూద్ర ♦ వరులు శుచిగ । వండియున్నట్టియన్నంబు ♦ వైశ్వదేవ । మునకుతగునని తోలియుగ ♦ మునను బలుక । దూషణంబులోకింతయుం ♦ దొరుకగలవే॥ ౩౪॥ (భార) శూద్రయోనావహంజాతో నాతోన్యద్వక్తు మిచ్ఛతి॥ విదురుడుఁ పారుడేయయిన ♦ విష్ణుపరత్వము రాజువేడఁ గూ । డదుగద శూద్రజాతుఁడన ♦ టంచని బల్కెనె భారతంబులో । చదవరెమీరలా కథల ♦ సభ్యశిరోమణులార యింకయా । విదురుఁడు మిమ్ముబోలె నిటు విప్రతఁగోరెనె యెన్నఁడేనియుర్॥ ౩౫॥ ఇదియునుంగాక సీ॥ తనుఁగొల్చువారలెల్లను ధాత్రినొక్కటేయన ప్రపన్నాచార♦ము నకునెల్ల । నొక్కటిగాశాస్త్ర ♦ మొనరియుండక వేరువిధముల నెలకో

♦ వి స్తరిల్లె । బ్రాహ్మణులకునెల్ల ♦ ప్రణవపూర్వకమంత్ర పఠనఃబు స్వాధ్యాయ ♦ పాఠములును । వచియించి స్త్రీశూద్ర ♦ వగలక ప్రణవంపు మాత్రపాఠ పురాణ ♦ మంత్రములను । వినుటయు నిటు గన ♦ విశదమయ్యెను భక్తజాతిమారుటలు మో ♦ క్షంబునంటె । యనుచు దేటగఁదెలదే ♦ యార్యులార । యేలపలుమరు వాదింపు ♦ చాలుచాలు । పారులకు శూద్రులకు వేరె ♦ బరగినట్టి । ధర్మచయ ములనికవ్రాసె ♦ దనుగనుండి॥ ౩౬॥ రహ॥ ప్ర॥ వ్య॥ శేషసంహి త బ్రాహ్మణుహూ స్త్రీ-చోక్తాయ భగవన్నామకీర్తం । ఆచార్యకీర్త నం కుర్యాద్గచ్ఛేచ్చాథనదీం ప్రతి॥ (ద్విజః) స్నాత్వావిధినదాచమ్య శౌచాచమనపూర్వకం । కౌపీనం కటిసూత్రంచ వస్త్రయుగ్మంచ ధా రయేత్। సచ్ఛిద్రాణ్యూర్ధ్వపుండ్రాణి పవిత్రం చద్విజోత్తమః। ప్రా ఙ్ముఖోదఙ్ముఖోవాపిగాయత్రీం మూలవిద్యయా।అష్టోత్తర సహస్రంవా శతమష్టోత్తరమేతువా। అష్టావింశతిమేవా ధజపేన్న్యాసాదికం ద్విజః సర్వథాసర్వకాలేషు మోక్షార్థీస్స్వాశ్రమోచితైః। జపోపస్థానం కృ త్వాబ్రహ్మయజ్ఞమనంతరం। ఉపాదానంతతస్స్నానం కుర్యాన్మాధ్యా హ్నికంక్రమాత్ । హోమార్చనవిధానంచ వైశ్వదేవమతః పరం। పంచసంస్కార సంయుక్తైర్భుంజీయా ద్విధినద్విజః। స్వాధ్యాయం చపురాణంచ హరిసంకీర్తనాదికం। ముముక్షుర్నిత్య యుక్తశ్చమంత్ర రత్నం సదాజపేత్ । స్త్రీశూద్రణాం విధిం వక్ష్యే సమ్యక్ప్రణవవర్జి తం। బ్రాహ్మణ స్యవిధానేన భక్తానాం హివిధిర్భవేత్ । ప్రణవం వర్జయేత్సమ్యగ్విధిస్స్యా త్సర్వకర్మసు। తద్బ్రాహ్మణ విధానేన కృత్వాశౌచాదికంతతః। కేశవాయేతి మంత్రాద్యైర్జలం పీత్వాత్రి యస్త్రయః। మూలమంత్రేణ విరజాం స్మృత్వాస్నానం వియధీతే। గురుతద్భక్తశిష్యాణాం మచ్ఛిష్యాణాంచ కారయేత్ । ఏవంనియమ యుక్తానాం స్త్రీశూద్రాణాంత థైవచ । తేభ్యోమ్యుక్తిం ప్రదాస్యామి కింపునర్భోగసంపదః।

సీ। ద్విజులొక్క-స్నానముదా ♦ తిరియుంటఁగా లేచిహరి వేడి యా చార్య ♦ నభినుతించి । నాహునదిఁ జేరిము ♦ శ్రాద్ధబాధలఁ

అనియిటు ద్విజులకు శూద్రుల । కును వేరగుధర్మములను ♦ కుంభిని
వేర్వే । రని స్మృతులు ఘోషింపఁగ । జనునే హరిభక్తులెల్ల ♦ స
ద్విజులనుటల్॥ ౪౩॥ గీ॥ హరికి భక్తులైన ♦ యందరు పాపులే ।
యనుట లిట్టులెట్లిరం ♦ బమ్యోనేని । ముఖజులంచు నూరు ♦ భుజులం
చు పాదజు । లనుచు పురుషసూక్త ♦ మందదేలా॥ ౪౪॥ గీ॥ బ్రా
హ్మణానజ్ఞ శూద్రప ♦ క్వములు వైశ్వ । దేవమున కర్హమగునని
దెలుపు శృతినిఁ । బట్టి శూద్రులకెల్లని ♦ ప్రతనోసంగ । రాదె బ్రా
హ్మణులని పల్క ♦ రా దెటన్న॥ ౪౫॥ సీ॥ ఎల్లవేల్పులను వ ♦ శ
ల్లఁజేసెడివారు లెల్ల చోటులఁ జరియించువార । లింద్రునంతటివాని ♦
సేద్పించువారలు శరణన్న రక్షింప ♦ జాలువారు । దైవసృష్టిని వే
రె ♦ దలఁచి సేసెడివారు వలదన్న నచటికే నిలుపువారు । సంద్రం
బు నొకచుక్క ♦ సరణిఁ ద్రావెడివారు వెంటనే నిండించి వెలయువా
రు । వీరువారికి సవతని ♦ గూరియిప్పుడు । మాకు బ్రాహ్మణ్యమె
సంగుడా ♦ మాదిరనుచు । బలువచ్చునె మీరలే ♦ వలుకరయ్య ।
వారికిగలట్టి శక్తి యి ♦ వ్వీరికగునె॥ ౪౬॥ గీ॥ బ్రాహ్మణులు త
మవర్ణ ధ ♦ ర్మముల నడవిఁ । గలపికొని శూద్రులును తమ ♦ కర్మ
వదలి । రిట్టివిరలు విప్రత ♦ నిచ్చుటెట్లు । వారు గ్రహియించు టె
ట్లు యీ ♦ మీరెసెపుడీ॥ ౪౭॥ గీ॥ దానమిడువారు ప్రతిగృహీ ♦
తయును ధరణి । నధములైనప్పుడేదియు ♦ నవనియందు ♦ ఫలముల
నొసంగ లేదని ♦ పలుకరాదె । కోవిదులు తామె శలవిందు గూర్మితో
డ॥ ౪౮॥ గీ॥ అధములైనట్టివారల ♦ ననుసరింప । నేలయనియు
మరే శక్తిహీనులేని । విష్ణుభుజులు వీరౌట ♦ విష్ణువునకు । ప్రీతియ
గునని పూజింత్రు ♦ పెద్దగానే॥ ౪౯॥ గీ॥ వీరవిడిచిన విష్ణువు ♦
వారివిడుచు । గాన విష్ణుపదంబును ♦ గాంచవలయు । ననెడివారలు
వీరిని ♦ ననుసరింప । వలయు వదలిన నరకంబు ♦ వచ్చుజుండి॥ ౫౦॥

గీ॥ పూని వెనుకటి వారు వి ♦ ప్రులను భక్తి । వెయ్యియేఁడులుగాని
యు ♦ విడువకుండ । గొలిచి విప్రతవారు గై కొనిరిగాని ♦ యిటులఁ
గలహించి గొనిరొకో ♦ యెసఁగ సెప్పుఁడీ॥ ౫౧॥ గీ॥ కాన విప్రు
లు విప్రత ♦ గనుణనొనఁగ । లేరు పదులది గై కొన ♦ లేరు నిజము ।
ఏలవట్టిప్రయాసలు చాలుతమకు। మోక్షమబ్బెడి త్రోవఁబా ♦ ల్పుగ
నుఁగనుఁడీ॥ ౫౨॥ ఇయ్యునుం గాక మ॥ హరిభక్తుల్ ద్విజులంచు
బల్కుటనె స ♦ ర్వార్థంబులు స్థిరుచుం । డ రహిన్నేరుగ జాతులన్నె
రియును ♦ ధర్మంబులన్నుచ్ఛ్రితుల్ । వరలం జేయఁగ నేల వ్యర్థముగ
ని ♦ బ్భాతిన్గ్రపస్మిరెసె । వ్వరె యోపండితవర్యులార యిక మీ ♦
పాండిత్యమొప్పారగాఁ॥ ౫౩॥ ఇంక నొకమాట॥ ఏటికి గాను
బ్రాహ్మణత ♦ యేతముగోరుట లెన్ని జాతులో । కోటులుగా వెలింగినను
గోరక వానినన్ని వానిలో మేటియటంచుగాదె యిటు మీరలు
గోరుట యిట్లు గోరుటఁ । వాటిలదేమిహైన్యమిక ♦ పామరలంచు
ను దేలజాలదే॥ ౫౪॥ క॥ పారులకుగాని మోక్షము । వేరెవరికి
లేదటంచు ♦ వివరించుశ్రుతుల్ । ధారుణిఁ గలవొకో సెప్పుడు ।
వేరగునీవిభమదేల ♦ విష్ణునిఁగానఁ॥ ౫౫॥ శా॥ ఆకించన్యము వీ
డువారలకల ♦ భ్యంబింక మోక్షంబటం । చే కాలంబున నేని యో
గ్యపుశ్రుతుల్ ♦ హేరాబుగా వెల్గనా । యాకించన్యము వీడి శ్రీధరు
నిదా ♦ యాజ్ఞన్మహాగజ్జచే । వీకన్దోలిన ముక్తివచ్చునొకో యీ ♦
వెఱ్ఱేల మీకిట్టులఁ॥ ౫౬॥ గీ॥ పంచసంస్కారముల గని ♦ మిం
చి ధరప్ర । పన్నవరులని విఖ్యాతిఁ ♦ గన్నవార । లెల్లతమగుణచయ
ముల ♦ నెటులవాడు । కొనిరొ దానినిఁ గనియైన ♦ ఘనులుగండీ॥
౫౭॥ శ్లో॥ భా॥ అమర్యాదః క్షుద్రశ్చలమతిరసూయాప్రసవభూః
కృతఘ్నో దుర్మానీస్మరపరవశో వంచనపరః । నృశంసః పాపిష్ఠః కథ

మహామితో దుఃఖ జలధేర పారాను త్తీర్ణ స్తవ పరిచరే యం చర
ణయోః॥

చ॥ చలమతి నోర్వ నేమరువ ♦ శంబునఁ బోయెదమేలుఁ జే
యువా। రలఁగన గర్వపూరితుఁడ రక్క-సెబుద్ధినిపాపి వేదవా।
ర్కు-లఁ దలపోయ ఘాతకుఁడ ♦ కోపిని నిట్టిడనేను దుఃఖవా। ర్థులఁ
గడతేర మెట్టలకు ♦ దూలితిని స్మరణంబు నెప్పుడున్॥ ౫౮॥

శ్లో॥ భా॥ జనిత్వాహం సంశేజగతి మహాత్మిఖ్యాతియశసాంశుచీనాం
యుక్తానాంగుణ పురుషతత్వస్థితివిదాం। నిసర్గా దేవత్వచ్చరణయుగళై
కాంత్యమనసామ ధోఘః పాపాత్మాశరణ దనిమ జ్ఞామితమసి॥ మ॥ ప్ర
కృతిస్వాత్మవివేకులై సుయశులై ♦ భద్రాత్ములై భక్తులై।యకలం
కాత్మకులైనవారి కులముం ♦ దవ్వారిగాఁ బుట్టియున్। వికలస్వాంతత
పాపినై దోసఁ గుభావిన్నాలితి ♦ న్మన్నితిన్। సకలాఘౌఘవినాశబోవ
దవే సర్వంబు మన్నింపుచున్॥ ౫౯॥ శ్లో॥ భా॥ తవదాస్యసుఖై
కసంగినాంభవనేష్వ స్త్వపికీటజన్మమే। ఇతరావసధేషు మాస్మ
భూదపిమే జన్మచతుర్ముఖాత్మనా॥ మ॥ నను మీదాసులయింట
పేడ పురుగై ♦ నజ్జేయుమీ వారుగా। రను వారింటను బ్రహ్మదేవుని
గచే ♦ యజ్ఞాడఁగాఁ బోకుమిం। దున బొంకేమి యొకింతలే దిటుల
ప్రీ ♦ తుజ్జేయు మీదాసునిన్। ననుకారుణ్యవతంస కేశవ హరీ ♦ నా
పాలిదైవంబవై॥ ౬౦॥ గీ॥ మనకు పూర్వజులగు మహామహిము
లెల్ల। నిటులకించనతనుముక్తి ♦ నెసఁగియుండఁ। గాని పోనట్టి కో
ర్కెల ♦ గలసియేల। చెడుదలంత్రయ్యియా త్రోవ ♦ విడువరయ్యా॥
౬౧॥ గీ॥ ద్విజలుకును శూద్రజాతికి ♦ వెలుగధర్మ। వితతులను
శ్రుతిస్మృతులువే ♦ ర్వేరు దెలుప। విదురుఁ డెంతయు సచ్ఛూద్ర ♦
విధుల సలుపు। ననెడి విషయంబు భారత ♦ మునఁదేలు॥ ౬౨॥
గీ॥ కాన నంతటి హరిభక్తు ♦ లైనఁగాని। వర్ణములమార్చుకొని వి

ప్ర ♦ వర్ణమూనఁ। గలరటంటలు తప్పుమా ♦ ర్గంబెసుడీ। గౌర
వార్షాలరనుటె సత్సరణిశిఖరణి॥ ౬౩॥ కావున॥ ఉ॥ భక్తులెపాటు
లందలఁపుఁ ♦ బారఁగఁదోలుఁడు వర్ణధర్మముల్। శక్తికొలంది సే
యుఁడు భు ♦ జంబులఁ దాల్పుఁడు శంఖచక్రముల్। రక్తిమనుంకు
మంబెయిక ♦ రాజిలసేయుఁడు పుండ్రసంతతిన్। ముక్తికిత్రోవలాయి
దియ ♦ ముఖ్యతమంబు ప్రపన్నకోటికిన్॥ ౬౪॥ గీ॥ తాముదలఁచి
నయియ్యది ♦ తప్పుత్రోవ। యిందుఁనడఁచిన దాసఁగులుఁ ♦ జెంద
గలవు। వలదు వలదింక యాత్రోవ ♦ వదలియుదిగొ। రాజపథమగు
వేనఁజేర ♦ రండురండు॥ ౬౫॥ క॥ మంచిది మదిఁగోరుచుయము।
వంచితులై నరకకూప ♦ వశులై చెడగా। నెంచెదరింతియెగాని యిఁ
దంచితమగు త్రోవగాద ♦ హాబుధులారా॥ ౬౬॥ క॥ పులిగావలె
ననిమది న ♦ క్కలు వాతలుబూసురీతి ♦ గా బ్రాహ్మణుతొ। తలు
పులునివి వీడి ప్రప ♦ న్నులరై మోక్షంబుగాంచ ♦ నూహ్కనరెమ
దిన్॥ ౬౭॥ గీ॥ జనుఁడు తొలుతను సద్గురు ♦ సద్మమునకు। గనుడు
వేవేగపంచ సం ♦ స్కారములును। మనుఁడు దమవైన వర్ణధ ♦ ర్మ
ములతోడ। గొనుఁడు హరియిచ్చుమోక్షంబు। గోర్కెదీర॥ ౬౮॥
క॥ హరిశరణాగతికన్నన్। వరలదువేరైనత్రోవ ♦ వట్టిప్రయాసల్।
నరవరులారావిడుడీ। సరియగు నీగ్రంథసరణి ♦ చయ్యనఁగనుఁడీ॥
౬౯॥ గీ॥ దురితములఁ జేర్పువేరగు ♦ త్రోవలెల్ల। నీటి బుగ్గలవ
ణులని ♦ నిజముగాను। నమ్మువానికి చెడుగులు ♦ గ్రమ్మకొనవె। యు
ట్టులగు గాదెవేరుగ్రం ♦ థాళులెల్ల॥ ౭౦॥ ఉ॥ మానవజన్మమెంత
యును ♦ మంచి సుకర్మలమున్నుఁ జేయుటన్। తానులభించు దీని
మరి ♦ తప్పగుత్రోలఁ బోయివ్యర్థతన్। తానొనరింపఁగాఁ దలఁపఁ ♦
దారొక్కనఁ జెల్లదు ♦ నిక్కమిప్పుడీ। మేనునముక్తిగాంచుటకు ♦
మీరుగ్రహింపుడు దీనిభక్తితోన్॥ ౭౧। క॥ దొరకదు దొరకదు
మోక్షము। దురితములనె కోట్లకొలఁది ♦ దొరకొనఁ జేయున్। స
రసమగు త్రోవవిడకుఁడు। పెరత్రోవలు మోసగించి ♦ పెడతలఁగొ

ట్లుగ॥ ౭౨॥ క॥ చింతలకును సందియముల । వంతల పొలఁగాకము న్నె ♦ వక్షిష్ణులరై । యంతకు హరియె గలఁడని । సంతసమున ప్రపదనంబు ♦ చయ్యనఁ గనుడీ॥ ౭౩॥ శ్రీః॥ శ్రీః॥ శ్రీః॥

ఉ॥ హారతిదేశి కార్యుఁడని ♦ యందరు బిల్చెడి నన్ను వేడ్కతో జేరిచి శ్రీహయాననుఁడె ♦ చెచ్చెరభక్తుల నుద్ధరింపఁగా । నీరమణీయ గ్రంథమిది ♦ మొంతయు గూర్మి ముగించె నిట్టులన్। ధారుణి నెల్ల వేళలను ♦ ధన్యులకియ్యది యొంతి గావుతన్॥ ౭౪॥

గీ॥ ప్రణవదర్పణమిదిదీని ♦ పరమపురుషుఁడెంతయును ప్రీతితానె వ్రా ♦ యించి యిట్టుల । పూర్తిముగియించె నీత్రోవఁ ♦ బోదలు నట్టి । వారలకు మోక్షసంపద ♦ వరలుగాత॥

క॥ ఇల నెలయు ప్రొద్దుహరి । క్కలుసలుచునో యంతదాక ♦ గ్రంథంబిది భ । క్తుల కెల్ల ముక్తినొసగుచు । కలకాలము వెలయు విష్ణు ♦ కరుణను ధరలోన్॥ ౭౬॥ ఉ॥ పుట్టువులేని పల్కులవి ♦ బోవఁగ బొక్కలిదమ్మిఁ దొల్తనే । పుట్టినవేల్పు పేద్వగను ♦ భోరున సంద్రముఁ జేరి రక్కసున్ । బట్టుక చంపి వేగఁదొలి ♦ పల్కుల బొమ్మకొసంగె కుత్తుకన్ । బుట్టిన వాజవేల్పతఁడు ♦ బ్రోచుత నన్నిటి నెల్ల ప్రొద్దునన్॥ ౭౭॥

అమరచింతాత్రకూరు సంస్థానము
హారతిదేశిక దాసకృత ప్రణవదర్పణము సంపూర్ణము.

శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః.

మంగళాశీర్వచనము

సీ॥ సగుణసాకారుఁడు ♦ సత్యసంకల్పుఁడౌ పరమాత్మ యను
బుద్ధి ♦ వరలుఁగాత। జీవాత్మ పరమాత్మ ♦ నేవేళ వివరింప వేరువేరను
బుద్ధి ♦ వెలయుఁగాత। హరికన్న వేరు వే ♦ ల్పులఁగొల్వ హరివేఁడనని
యెడి సద్బుద్ధి ♦ యబ్బుఁగాత। హరియె యఖిలదేల్పు ♦ నాచార్యుఁ
డానని వెలయుచుండెడి భక్తి ♦ గలుగుఁగాత। ప్రజయెల్ల హరిసమ
ప్రా ♦ ర్యకపంచసంస్కారములె మాచితెరువని దెలియుఁగాత। యె
న్నని శ్రీచూర్ణ ♦ మే బూని విప్రులు హరిప్రీతికిల్లయి ♦ యలరుఁ గా
త। నారాయణుండె స ♦ న్మహిముండు పరమాత్మ యనుబుద్ధి తిర
ముగా ♦ దనరుఁగాత। హరిపరతంత్ర్య ♦ మది చెప్పియని హరియం దె
యుంచెడిబుద్ధి ♦ జెందుఁగాత। హరిభక్తిగలిగె బ్రా ♦ హ్మణులమైతి
మి యను దుర్బుద్ధి వేగమే దొలఁగుఁగాత। జీవతతియెల్ల మోక్షంబు ♦
జెందుఁగాత। ప్రజలకెల్ల శుభంబులు ♦ ప్రబలుఁగాత। రేండ్ల కెల్లను
సుఖమున ♦ నిల్వుఁగాత। కుమతీశుఁడు పీనిచే ♦ కూర్చుఁ గాత॥ ౭౮॥

గీ॥ వానయును పైరుపంటలు ♦ ప్రబలుఁగాత। బ్రాహ్మణులు
గోవులును వృద్ధివరలుఁగాత। చెరువులును భావులును నిండి ♦ చెల
గుఁగాత। ఎల్లధర్మము లిలను వ ♦ ర్ధిల్లుఁగాత॥ ౭౯॥

ఆశీర్వచనములు.

సీ॥ ననుకూర్మి చిన్ననా ♦ టనుండి పెనిచినముక్కరాన్వ
యము ♦ తానెక్కుఁగాత। దానినెంతయు బ్రీతిఁ ♦ దనరఁబ్రోచెడు
దానె భాగ్యలక్ష్మ్యంబ తాఁ ♦ బ్రబలుఁగాత। తండ్రివాక్యమొకింత ♦
తప్పక భూదానమిడిన కృష్ణారెడ్డి ♦ హెచ్చుఁగాత। ధనాఢ్యత్వధీరగ ♦
ద్వాలమహారాణి ఆదిలక్ష్మ్యంబ తా ♦ నలరుఁగాత। ప్రణవదర్పణమ
నెడి యీ ♦ గ్రంథమిప్పు। డచ్చువేయించి విఖ్యాతి ♦ నందియున్న।
ఉత్తనూరను పురికి తా ♦ నొడయఁడైన। జానకమ్మను ధర్మము ♦
లూనుఁగాత॥ శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః.